

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiae Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Liber Secvndvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

IN SECVNDVM LIBRVM
MYSTICÆ THEOLOGIÆ

R. P. FRATRIS HENRICI HAR-
PHII ORDINIS MINORVM,

Fratris Petri Pauli Philippi, Ordinis Prædicatorum, Sacræ
Theologiæ Doctoris, admodum necessaria
Introductio.

OMNIS naturam ad excellentiam appetendam vehementer proclivem esse subtilissimus ille natura indagator agnovit, qui eius occasionem arripuit, qua illam ex felicissimo statu, in quo condita fuerat, deturbaret: Eritis, inquit, sicut Genes. 3.
Dij, scientes bonum & malum. Quibus etiam verbis vel inuitus significavit, in quo consistat excellentia nostra veritas, etsi eam ad illicita impius ipse, invidusq; detorsit.

Non potest enim quippiam sublimius excogitari, quam esse Deo similem: ac verum bonum, quod & summum est, contemplari, quicquid ei contrarium esse potest, ita nosse; ut quemadmodum illud super omnia ardentissime diligimus, ita istud pre cunctis, qua in hoc, vel futuro seculo cõingere possunt, odio ingenti, atque perpetuo prosequamur. Nam hoc pacto natura nostra conditio, qua naturali eius similitudine insignita est, perfectissime, & amplificatur & perfititur. At verò miserrima profectò ratione iam factum est; ut hac tam ardens excellentie cõsequenda libido in omnibus alijs rebus exarsit, ut nulla sit vel mentis, vel corporis excitatio, nulla ars, quantumlibet vilis, in qua non contentur totis viribus homines excellere, nulli parcant labori; nihil damna faciant honoris, temporis, fama, divitiarum. Quicumque enim animum applicuerint, vel ad negotiationem, vel ad militiam, vel ad mechanicas artes, ut cetera omittam, in ijs reliquis præstare summa ope, studio, vigilijs, laboribus, periculisq; contendunt. Sola ferè videtur inculta iacere ars illa caelestis, qua diuina sanè disciplina ad veram sapientiam animus excolitur. Nam quamvis multi sint, qui omni cura, cogitatione, atque opera in eam incumbant, sunt tamen paucissimi, ac penè nulli, si ad ingenstem numerum comparentur illorum, qui eandem perpetuò augere, perficereq; deberent. Est nihilominus impressa nostræ menti fax quadam ardens, ac lucēs, qua naturalis vi impellitur, quantumlibet impij simus, & scelera illa arguere, repre-

M m m 3 hend vi s

hendere, horrere in alijs inspecta, qua in nobis ipsis & agnoscimus, & amplectimur; integritatem vero, & sanctimoniam visæ, si in aliquo illustri coruscare videatur, amare, laudare, exoptare. Rapti enim ad sese vel remeunt in animâ obiectus splendor virtutis, ac sanctitatis: in quo conformitas illa, quam ei inaccessibilis summæ bonitatis lux indidit, exerts miro modo vim suam, vt illud idem, quod peccatorum mole oppressa contemnit, nequeat non desiderare. Quod interuim bellum peccato quidem excitatum p̄s mentibus, ad exercitationem victoriasq; comparandas relictum est; peccatoribus autem ad eos extimulandos, vt peccati turpitudine cognita, præstantiaq; virtutis ad hanc summam animi contentione ab illo transfugiant. Sed hos non raro videmus inspectam lucem splendidiore sanctitatis mirifice deperire: illi perari sunt, qui eam excolunt pro dignitate. Est autem illa sorte eius reicausa, quoddam tantum placet magis iustitia clarioris pulcherrima, & venustissima facies, quantum peccatorum sordibus comparata illustrius emicat; tum quoddam (vt in Proverbio dicitur) dulce bellum inexpertus est; neque ingentes difficultates, ac durissima illa certamina, qua pro adipiscenda excellentia virtutis sustinenda sunt, deterrent animos eorum, qui nunquam perfectionis itinera sunt ingressi. Sed ea iudicio meo potissima ratio est, quoddam ad sanctitatis excellentiam (qua amplissimam quoddam fatigium præ se fert) sola subuehit profundissima suimet abnegatio, & humilitas cordis, qua aliud videtur ipsa natura contraria, vt nihil supra: cum proprium natura huic corrupta videatur, superius querere comoda; utilitates & honores proprios sectari: qua omnia despiciet, imò & abiicit profundum illud centrum humilitatis; ac si ad caelum quis volare contendens, semetipsum in profundissimi tartari ima, centrumq; demergat. Attamen hæc ipsa duo sunt; qua miro modo inter se consentiunt, diuino præcæd magisterio (neque enim alius artifex id potuisset) sibi inuicem coaptata; iuxta illud Christi axioma: Qui se humiliauerit exaltabitur. Cuius exemplar non solum se ipsum verò proposuit, cum ait: Discite à me quia mitis sum & humilis corde, verum etiam factio cum proposito sibi gaudio crucem, confusione contempta præteritis factus est opprobrium hominum & abiectio plebis, & animam quoque suam ad infera loca propria voluntate detruxit. Voluit enim hoc exemplo nos omnes in sui imitationem inflammare, vt iter ad apicem perfectionis, & sanctitatis per eadem Creatoris, & Saluatoris nostri vestigia non modo non asperum, sed omni quoque suauiate, ac dulcedine plenum iudicaretur. Qua ratione illam, quam expectabamus, scilicet veram sanctitatis excellentiam consequimur, quam initio diximus in eo consistere, vt Domino Deo nostro perquam simillimi efficiemur. Fuisse autem permulti (sicuti & in dies singulos multi nascuntur) qui methodos varias excogitarunt, seu malum dicere, quod est verum, quibus varia à D. O. M.

Matth. 23.
Matth. 11.
Heb. 12.
Psal. 27.

reuelata sunt rationes itineris huius instituendi ad verā Christiana vitā perfecti-
 onem, consequendam. Sicut enim varia sunt corporum constitutiones, ita ac lon-
 gè multipliciora sunt ingenia animorum; nec omnibus idem, eodemq; modo con-
 ditum sapere potest. Quid verò refert qua linea, modò à centro modò ad calum
 perducamur? Sed qui de ea re fusius tractauerit, ac dilucidius eam ad methodū
 quandam diduxerit, quam R. hic Auctor F. Henricus Harpbuius Mechliniensis,
 Ordinis Minorum Professor, ego non legi haecenus. Qui non ea, quae ab alijs con-
 scripta viderit, (quamuis non pauca se legisse praeseferat) sed quae proprijs, diutis-
 simis, sanctissimisq; exercitationibus suis non solum intellexerat, sed patieba-
 tur diebus singulis, animo id vehementius appetenti describere conatus est. Co-
 natus est inquam: nam ineffabilia ea esse fatetur; & quae si etiam exprimerentur
 verbis, non possent tamen intelligi nisi ab ijs, qui simili exercitatione ardentissi-
 ma eadem experirentur. Atque is quidem primus est, qui in huius libri lectione
 cauendus est scopulus. Solent enim qui ista adeo mira, & insolita legunt, contra-
 rijs quibusdam vndis allidi; dum sibi exercitationum spiritualium suarum quasi
 scopum quandam proponunt, consecutionem tum impassibilitatis cuiusdam sen-
 suum, passionum, voluntatumq; suarum, perinde ac si funditus mortui nullo
 possint, quamuis acutissimo stimulo pungi, tum contemplationis excellentissima,
 prorsusq; ineffabilis: qua mira videant, & imperturbatis oculis perpetuò con-
 templantur. Quocirca vel superba quadam presumptione supra vires suas au-
 dent: aut pusillanimitate perniciosiore à coepto deterrentur. Quamobrem oppor-
 tunum quidem videtur ista vniuersa legendo percurrere: quo mentis ardor erga
 felicitatis communicationem acrius accendatur, quam à Deo quibusdam amicis
 suis concedi cognoscet, & si in enigmate id ac valde confusè cognoscet. Neces-
 sarium tamen est, vt ab imperfectionibus gradatim, & ped. tentim, atque ordi-
 ne quodam ascendatur. Neque enim doctrina ista non potest omnibus proponi,
 quamuis scelestissimi illi fuerint, ac pessimis vitiorum omnium habitibus corru-
 ptissimi, si toto corde ad Deum suum conuersi, statuunt ei fideliter deservire. Sed
 ordinis inuenda ratio est: quam non obseruantes multos, qui huius & doctrinae
 gustum suauissimum praesenserunt, etsi eam acutissimè susceperint, nihil tamen
 post multum etiam temporis profecisse videmus. Quae verò sit illa ratio, paucis
 ego iam statui demonstrare, ex aliorum tamen relatione, quique & propria di-
 scipulorum suorum grauisima, & diuturna experientia eam didicere.

Debent igitur (praesertim qui à grauioribus flagitijs initio conuertuntur)
 iuxta doctrinam capitis 1. 4. aliquanto tempore stetitibus incumbere, ea si que inter-
 tum coram Deo, tum coram Confessore perito confitentes, & eorum, quae vel pro-
 ximo, vel quouis vita sua tempore deliquerunt, grauitatem meditari, atque in lā-
 bore vultus sui comedere panem compunctionis, & contritionis. Experientur au-

tem hi benignissimi Parentis sui Domini Dei nostri auxilium speciale, eos docentis; si diligenter animum aduerterint: sed & ad me meditationes sibi comparandas, de quibus c. 15. Auctor breuissimè loquutus est, lectio aliqua deuota Patrum illos plurimum adiuuabit: præcipuè verò ea, quam R.P. Frater Aloysius Granatensis nostri Ordinis Prædicatorum mira quadam facilitate, ac dulcedine scripsit. Vt verò peccati horrore concussi, amore virtutis, & sanctitatis se accendi perceperint, (neque enim fieri potest, vt frequentem illam cordis contritionem, & oblationem spiritus contribulati Dominus despiciat) tum frequentius incipiunt ea legere, quæ primis hisce duodecim capitibus Auctor de mortificationibus docet: ea tamen ratione; vt secundum, octauum, nonum, vndecimum, ac duodecimum capitulum intelligant alius quiddam docere, quàm hoc: initio perficere possint. Quamobrem circa alia sese diligenter, ac sapissimè examinent, quousque agnoscentes, quo modo circa ea peccare soleant, remedium vulneribus suis adhibeant; proponantque illa seruari pro viribus: vehementi compunctione cordis & præteritorum memoriam renouantes, & earum culparum, quæ circa ista capita contraxerint, singulis diebus humiliter desentes. Sunt enim capita sex, quæ post susceptum diuinum hoc semen ita namque appellare soleo ignitum illud virtutis desiderium, quod inter compunctionis lachrymas excitatum est) diligentius oportet tante istorum oculos obuersari tertium, quartum, quintum, sextum, septimum, ac decimum: quibus egregiè preparatur animus ad reliquorum intelligentiam percipiendam mente, operè, præstandam: cum tamen interea valde vile sit, omnium aliorum quoque capitulum lectionem continuè manibus, oculisque versare. Illa namque compunctionis lachrymæ, quasi diuinum quoddam oleum, ac balsamum. Fomentum efficiuntur amoris nascentis: quo oculus purgatur in dies magis, vt virtutis splenderem in omnibus his capitibus mirifice coruscantem perfectius, subtiliusque dignoscat; vnde eundem amorem purgantem denudè vehementius inflammet. Neque verò hanc flammam sensatam esse oportere: sed sufficit, si intra intellectus, ac voluntatis quasi viscera contineatur; dum constantissima animi determinatione istorum documentorum observationem sibi proponit: quæ cum creuerit, exeret se in opus; mirumque confirmabit, vt reliquorum etiam capitulorum exercitationem se dedat, ea tamen adhibita moderatione, vt tam secundi, quàm octaui, & noni, ac multò magis vndecimi, & duodecimi capituli primos tantum gradus aggrediatur, reliquos desideret quidem, sed tamen nullo modo angatur animo, sineque etiam intellexerit perfectè, quid sibi velint. Satius erit hoc tempore (hoc enim exempli gratia afferam) eam sibi in omnibus operibus suis intentionem formare, quam rectam nuncupat, quæ nullo scilicet commodo suo temporali, vel spiritali moneatur, sed ob solam gloriam sui Creatoris: non quasi salutis suæ, in se consequi non speret, & hanc laborum suorum remunerati-

onem non desideret, & possidet; sed quia ea sese reditu digne dirigat in Deum, ut
 eius gloriam sic velit, ut que preterea consequutura fere non inspicitur, quamuis
 ex illa sint oritura. Hoc autem est illud à Christo breuissimè dictum: *Quærite*
primùm regnum Dei; & hæc omnia adijcientur vobis. Eadem proporti- *Matth. 6.*
 one metiri oportet exercitacionem patientiæ, & abnegationis propria; ne forte ad
 altiora nobis anhelantes, in cassum oleum operamq; perdamus. Hanc autem pec-
 catorum suorum acerbam & rursissimamque meditationem semper emollire debet
 consideratione ingentis misericordiæ, paternæq; pietatis Dei, quam sibi tot, tan-
 tisq; modis demonstrauit; illa præsertim incredibili patientiæ, & longanimitate,
 quare bellem se adeo peccatorem tandiu pertulit, toties vocauit, benignissimèq;
 r. capit: ut hinc fiduciam gaudem concipiat, qua cum ad thronum audeat glo-
 ria Dei, inde verò maximam reuerentiam, & humilitatem: quæ duæ illæ sunt
 Virgines, quibus Hester comitata ad Assuerum incedebat, postea quam multis *Ester. 15.*
 lachrymis, atque ieiunio Dei auxilium, & opem contribulato corde implorauit.
 Vbi verò pluribus mensibus hoc modo se exercuerit, tria illa conabitur ad-
 iungere, quæ ca. 16. continentur; quibus ad obeunda hæc eadem, quæ cunctis duo-
 decim primis capitibus leguntur seruata tamen adhuc moderatione prædicta, ma-
 gnâ comparabit virtutem, & promptitudinem. Quamdiu verò intra huius ex-
 ercitacionis limites continere se quisque debeat, non facillè statuere quisquam po-
 test; cum facilius quidam semetipso solo perficiat, quod alter ne anno quidem m-
 regro possit; quod ille naturali polleat inclinatione, vel maiore diligentia vsu,
 feruentius in idem incumbat. Quocirca, ut ex ca. 13. elici potest, proprie constitutio-
 nis ingeniq; inclinationes inuestiganda sum diligenter; ut scire valeamus, & quid
 illud sit, quod potissimum moderari debeamus, & qua ratione facillime propensi-
 one nostras ad virtutum omnium epera inlectere, atque dirigere.

Quamuis autem hoc toto tempore studium virtutis prætermisissimum non sit,
 sed cuncta, quæ ei aduersantur, summa sint cura, diligentiaq; reiecta, hactenus
 tamen eo mens operantis primùm dirigebatur; ut cordis compunctione, animi tu-
 morem, superbiamq; peccatorum quoque præteritorum recordationem contere-
 ret, ac deleteret: ut ea vitaret, quæ offendiculo esse possent, occasionesq; peccandi:
 ut Dei erga se amorem tanta patientia hostem suum expectantem agnosceret, ut
 sancta quadam obstinatione propositum mentis confirmaret, quo statuit, quie-
 quid elongare nos à Dei amicitia videretur; præ omnibus rebus cauere. Iam ve-
 rò post diuturnos labores istos testimonium quoddam anima sibi perhiberi aduer-
 tet, quo spem non mediocrem concipiet eius nuptias, & amplexus optimum ac
 piensissimum Patrem Deum non auersari: qui, quâuis post amatores plurimos for-
 nicata fuerit, recipit eam tamen, contra vulgatam hominum consuetudinem,
 ad se humiliter reuertentem, omnium ignominiarum suarum oblitus. Quo fiet,

vt non amplius ad peccatorum remissionem, fugamq; primò reuocet, vti fecerat hactenus, mentis, studiorumque suorum intentionem, sed ad sese exornandam vero illo, de quo cap. 20. tractatur, ornamento virtutum, simulq; intentionis illam rectitudinem mirifice excolet, de qua supra iam dixerat, & qua 22. capite repetitur. Quare apertissime cognoscere vnusquisque potest: ea, qua de intentione secundo capite dicebantur, non esse tanquam initia quadam assumenda exercitationum, cum ab auctore primus ille gradus hoc loco supremum quoddam fastigium constituitur, ad quod hac viuendi ratio, quam adiuuam ille voluit appellare, diligenter in via Domini ambulantem perducit: quamuis sint à principio proposita, tanquam scopus, ad quem hoc ipsum viuendi genus dirigeretur, & allice: etur eius pulchritudine animus, ad hac certamina subeunda libentius. Et rationem quidem ordinis huius inde colligere haud difficile possumus, quia si cum primùm quis aggreditur iter salutis, ad altissimos illos gradus perfectionis conscendere conatur: & ad lucem prestantissima contemplationis, aut ad igneos ardores charitatis in Deum, ac proximos aspirare praesumat: grandem adificij molem super ingentem arenarum acervum construere nititur: vnde quolibet vehementiori vento flante, vel tentationis grauioris irruente flumine, cuncta facillimè concident, magnaq; fieri iactura operis, ac temporis: praesertim cum non patiatur Deus, nisi forsitan iratus superba menti) eos potiri amplissimis huiusmodi muneribus suis, quos corde humiles, atque ad pedes suos veraciter prostratos non esse cognoscit. Quemadmodum enim dat humilibus gratiam; sic eam superbis negat, quibus relinquit. Ecquod est autem superbia amorisque genus aperiuis, quam ad sublimia Dei dona audacter anhelare eum, qui suam indignitatem primùm non agnoscerit? Quae cognitio compunctione cordis potissimum acquiritur, ac exercitatione humilitatis illius; quae virtus ita omnium aliarum virtutum fundamentum est, vt vnuerfas ad se congreget, & vi quadam naturali conglutinet ad quae duo potissimum spectat hac hactenus seruata ratio insituaenda vitae, si diligenter aduertat, adimittat semper magna illa spe de diuina erga se toties agnita misericordia, quae talem dilexit, sustinuit, vocauit, atque in gratiam recipere voluit. Ex quibus illa proficisci nata est intentionis rectitudo, quae, vt par pari tanto huic amori referat, si iniurius olim Domino suo fuit, iam quicquid aut agere, aut pati poterit; id totum nulla sua vtilitatis ratione considerata, eam tantùm ob causam & agere, & pati constituit, vt Deus glorificetur, vt rem faciat, quae sponso suo grata existat. Quapropter quae olim duodecim illis capitibus legerat, ac iuxta ea prestare conabatur, conduplicat, non amplius eo sine, quo prius, vt vitet, inquam, peccata, & peccatorum occasiones: sed longe altiori, vt sponso suo placeat, vsurans, faciat praeteriti temporis, & quam sponso suo intulerat, facinoribus suis ignominiam,

Jacob 4.
1. Pet. 5.

in illu-

In illustriorem gloriam & honorem virtutibus, ac virtutum operibus commutet. Quamobrem ab ipso quoque suo conversionis initio summa diligentia cavet, ne qua subrepat vniquam intentio, qua subdole diuinum hoc opus vel destruat penitus, vel inficiat, aut certe impediatur: quod si frequenter, ac sepe ad satietatem cap. 2. 17. 22. 43. & 45. Auctor repetit. Nouit enim quantum vel noceat, si irrita huiusmodi scopulos ventorum impetu nauis hac nostra feratur: vel quantum proficiat, si longe ab eis enauigemus ad portum. Atque hoc totum ad eam vitam pertinet, quam ipse initio cap. 13. actiuam vocat: qua certe non mediocriter hominis extollitur animus, & conuersario praestitit, qui quamuis placere Domino, & peccata vitare studeant, communi tamen cursu, quasi per planitiem eum sequuntur, atque operam nauant, ut illius gratiam consequantur. Quemadmodum autem is, qui altissimas alpes transgrediatur, cum ad primorum montium radices peruenire, illud videri solet, tum demum se alpes totas conscendisse, cum altissimorum montium, quos vident, altitudinem superauerint: quod iter ubi consecerint, noui montes is, quos ante conspexerant, ac superauerunt, altiores apparent: Ita is, qui hoc viuendi genus constantia, ac diligentia summa sunt assecuti, ut scilicet non solum nihil velint, quod Deo placere non possit, sed praeterea vniuersa velint, ac faciant, ut Deo rem gratam faciant, & qua in eius gloriam referatur, eamque ob causam & compunctioni cordis, & virtutum operibus studiosissime, ac gnauiter vacent: statim noua quaedam praestantiorum perfectio, & quasi montis celsitudo se offert, ad quam contendere totis viribus non esse est. Neque verò existimandum est, debere se confestim aspera illa iuga ascendendo tentare: sed pluribus diebus eam, quam hactenus perfectionem assecuti Dei dono videntur, exercitatione diligentissima confirmare. Sicut enim media semper aliqua iacet aut vallis, aut planities ab vno ad alterum montem, hoc namque modo Natura sagax prouidere voluit, ne perenni ascensu vires itinerantium defatigentur, sed plano illo, aut etiam decliui intervallo reparata ad nouum, & saepe etiam asperiores ascensum corroborentur, ita confirmandus animus, & constabiliendus est exercitatione, & vsu acquisita virtutis: Ita tamen, ut cordis oculus attentissime consideret, an nouum vllus mons sese offerat, & assecutus ardenti discretos, desiderio illius transcendendi teneatur, quia primum fuerit a Domino vocatione sua benignissime prouocatus: neque presumptione superba vitas vires suas se ingerens, neque timore, aut pusillanimitate nimia diuina aduocati gratia resistens. Praesertim, quod perseveranti carum rerum, quae dictae sunt hactenus exercitatione, ad noua vita contemplatiua superiorumque graduum aptissimus redditur, imò ad illum progressus facit non mediocres. Docet hoc apertissime Auctor, dum cap. 26. quae impedimenta vitanda sint, admonens, & cap. 28. quae affectiones animi moderanda, atque mortificanda sint, eadem, quae cap. 5. & 4. de-

Arauerat sese ad verbum repetit: neque verò inutiliter, quia iam ad alium finem dirigenda restantur: Principio namque vitiorum fuga, virtutumque adaptioni vacatum est: nunc autem in plenam sui ipsius obliuionem, atque abnegationem, ac in simplicem quendam effluxum in Deum, & vnius rei in rebus, quamlibet innumerabilibus Dei inquam Optimi Maximi intuitum comparandum incumbitur.

Ecce autem aliud illud: quod ingerit sese oculis, fastidium; & quasi mons altissimus perfectionis, per quem ad contemplatiuam spiritualem vitam ascenditur, quae animam vnit miro modo, nec patitur, vt in multiplicitate rerum, actionumque innumerabilium consideret earum pluralitatem: sed quocumque incumbant agenda, patiendae, iubendae, siue temporalia illa, siue spiritualia sint, vel sibi, aliterve conducant, vel noceant: ita propria (vt ita dixerim) specie ea expoliat, & ferma: forma verò, ac specie diuina maiestatis exornat: vt omnis eius intentio in tot concursantium rerum tumultu feratur in vnum, solumque Deum: Et hic quidem est secundus ille intentionis gradus, quem secundo capite Auctor proposuerat, vt splendidissimo fulgore suo animum nostrum ad se raperet, quem etiam cap. 22. repetijt, semper significans, tum demum debere nos se, undum eum exerceere, cum post multos menses, & annos primum illum gradum fuerimus adepti. Ad huius autem secundi gradus consecutionem cap. 35. docet quomodo intellectuina pars exercenda sit: quo autem modo pars effectiua prepararetur, longiori quadam circuitu quem modum scholasticum vocat, cap. 30. explicat, & cap. 31. qua alia compendiosiore ratione, quam mysticam ei libuit appellare. Ad intellectuam verò partem, vel affectiuam quoque modo scholastico preparandam lectio R. P. Fratris Aloisij Granatensis quamplurimum proderit, qui mira dulcedine, ac eloquentia, & comitibus, & propria Domini in nos beneficia pertractat, immensamque materiam non confuso modo, atque in compositam praebet, sed grandis, & excellenti methodo dispositam, adeoque digestam, vt eam cuiusque hominum sexui, statui, ac persona applicuisse, & appropriasse videatur; neque desit quippiam nisi lectio frequens, ac deuota, quo in spirituale cuiuslibet nutrimentum, & substantiam conuertatur. Quod tum continget, cum ad vnitium amorem peruenerit, de quo 33 cap. agitur, qui vtriusque modi finis vnicus est. Nam longiori quidem circuitu varia illa innumerabilium Dei perfectionum ac beneficiorum meditatio, eò nos ducit, quò breuifera nos perurget flagrantissimis, & frequentissimis aspirationibus ardor amoris: quo perenni fere desiderio optamus, petimus, & decernimus eum amare, à quo ineffabili quodam modo nos amari videmus, atque huius amoris flammis ardentiores singulis diebus accendere, summo quodam dolore (quo dulcissime tamen conficimur) affecti, quia non est tam vehemens amoris incendium, & flamma, quam vellemus. Non enim tam multa querit

quaritur sic affecta voluntas, cui sufficit cognovisse, quoniam sic amandus est Deus, in eo cunctis amoris rationes unitè complectens, quia Deus est, quamvis rationes singulas distinguere non possit. At vero eum, qui vel primo, vel hoc secundo compendioso modo ad hunc statum pervenerit, (quamvis ei semper illa, quae c. 40. & 42. & 48. exponuntur graviora pericula diligentissime cavenda sint, nemo dubitet permouendum esse Spiritus sancti donis ad illa, quae primis duodecim capitibus praesertim verò nono, undecimo, & duodecimo continentur: ac novis quibusdam illustrationibus edocendum de ijs, quae ad eius salutem pertinent, atque progressus spirituales. Quae namque maior esse coniectura potest de infusa Dei gratia & charitate, de q̄, acceptis Spiritus sancti donis, de quibus trigésimo octavo capite agitur, quam constans hic erga Deum amor, ac desiderium: quo veluti stimulo quodam acriori in illam semper curam, & cogitationem impellitur: ut Deum semper in conspectu suo prodeat, & intueatur ut eius amore magis ac magis semper inardescat: nullum alium honorem, vel utilitatē vel commodum querens; sed solum his flammis amoris consumi, eamq̄ solam ob causam & vitare peccata, & implere praecepta, esse corde paratum ad omne illud esse, quod vel ei tribuere, vel ab eo auferre divina maiestati placuerit? Tunc verò in hunc finem, modumq̄ vivendi, discretè quidem, sed instanter & constantissime totis nervis incumbere debet: & diligentissime advertere, quodnam exercitatio- nis genus ei offerat divina benignitas atque ipsum loco praestantissimi beneficii suscipiat, sine arduum, sine facile sit. Illud autem tibi persuadeas, cuncta, quae capitibus 40. 41. 44. 47. & inde ab Auctore tractantur, sensato (viti dixerim) experimento evenire ijs, qui his se modis fideliter exercuerint: tanta varietate, atque ordine, ut verbis exprimi nequeat.

Est autem hoc loco perquam mediatissime considerandum, eorum, quae his capitibus ab Auctore explicantur, quaedam ad nos, nostramque industriam pertinere: & quae praestare summa contentione debemus. Tale est, ne de his vniuersis exercitationibus nostris plurimum confidamus, cap. 12. quodque magis etiam cauendum esse cap. 31. dicitur, ne de eis gloriemur: ut iuxta doctrinam cap. 40. & 42. discretionis virtutem prudenter adhibeamus; ut aduertamus quodnam à nobis exigat exercitatio- nis genus, ne divina scilicet inspirationi prudentes, imprudentesve resistamus, cap. 46. & quatuor illi modi exercitatio- nis nunquam satis laudati, & incredibili utilitatis affluentissimi, quos cap. eodem fuisse verbi- bus exponit: summa demum constantia cap. 47. & 49. explicata, dum spiritali languore mens arida discruciat. Alia verò sunt, quae à Deo potius in nobis aguntur, qualis est ille sensuum ad interna liquesfactio, quam cap. 40. docemur, & ebrietas spiritalis, quae cap. 41. dicitur ab homine contineri non posse, ne erumpat exterius vulnus illud amoris saluberrimum, quod cap. 44. explicatur. Et multo

magis talia illa sunt, quibus spiritalis huius contemplativa vita, secundum superiores anima partes, aut eiusdem essentiam cōsurrectio declaratur. de quibus agitur quidem, sed modus, quo res tanta se habet, ipsomet Auctore teste, omnem superat vim orationis, neque intelligi potest, nisi ab ijs, qui vsu proprio cuncta cognouerint. Quamobrem dum ista legitur admodum contemplatiui viri doctrina, non illa debet esse intentio studiumq; legentis, vt ea, que promittuntur, intelligentia acumine peruestiget, ac penetret. Hac enim excellunt aded, atque insolitum, dulcissimumq; de Deo gustū insinuant, vt facillmō incauta mens quasi grandiori turbine impulsā in eas cautes, & scopulos allidatur, vt suauitates huiusmodi, excellentioremq; contemplationem curiosè desideret. Discernenda sunt igitur ea, qua oportet à nobis ingenti cura, constantiaq; praestari, & illa discretè, sensimq; exequi, eo ordine, modo, & cautione, quas Auctor docet, semper optantes, & quasi finem intēdentes desideriorum nostrorum, ad eam peruenire puri perfectionem amoris, qua omnium rerum memoriam aeterna obliuione delentes, omnemq; vilitatem, commoditatem, omnia gaudia, damna, cunctasq; tribulationes nostras, cuiuscunque generis, & quantumlibet gratia sint, nihili facientes. Deo constantissimè seruire velimus, ea vel vnica ratione, quia id ipsum nos debeamus id illum debeat: & postremò, vt ardentissimi amoris nostri, & omnium, qua vel gesserimus, vel patiemur, is ipse amor finis, & quam in hac vita expectamus, remuneratio sit. An verò non vides optime Lector, quam longè altiore ratione eadem illa duodecim prima capita modò exercentur: neque iam ad primos illos intentionis, patientis, abnegationisq; gradus sistatur animus, sed ad supremos, & ipsum perfectionis culmen ascendatur? & experimento cognoscitur quid inter deformem, ac simplicem intentionem intersit, quòd opere melius acutiusq; discernatur, dum iuxta cap. 27. summos diuina derelictionis angores perseueranter fuerit homo perpassus: cuius differētia notionem capere à principio menti imperfecta non potuisset. Neminem autem decernere posse crediderim, quamdiu se debeat hoc modo animus exercere. Illud non dubitauerim confirmare, totum huius vita cursum in hoc studio debere promptissime versari. Quid enim antiquius vel vtilius excogitari potest, quo omnes vitæ suæ vel longissimos annos, vel laboriosissimos referat? Est namque hoc viuendi genus partuipatio quadam aeternæ felicitatis. Felicem profectò eum dixerim, qui continuata perenniter actione n.enti in istud incumbere possit. Sed profectò mirabile dictū est, quòd cap. 56. Auctor admonuit, vt non solum felices tunc huiusmodi viros esse existimemus, quamdiu ad excessum illos angustissimos assurgere possunt: sed etiam cum inde ad inferiora descendunt, quòd fieri oportere, & qua ratione declarat: non affirmauerim tamen huic viuendi modo uigilandum esse diuini, ac len-

ac longiore eius exercitatione animum confirmadum: antequam ad tertium vite genus, quam supereminentem nuncupat, nitatur ascendere, etsi id probabile satis esse videatur. Cur autem non censeatur esse necessarium, ea ratio est: quia preparatio, & consurrectio, qua in spiritali contemplatiua vita praemissa est maxima est ad istam, atque aptissima dispositio. Nam cap. 60. perfecta vocaliq; abnegatio, quam docemur, ac mortificatio exterioris, & interioris hominis nostri; & sex illa, qua ad diuina claritatis perceptionem necessaria cap. 61. dicuntur, qua etiam ornamenti loco in hac supereminenti contemplatiua vita constituuntur, & qua cap. 62. ad rudiores edocendos, qua ratione internum sponsi thalamum pulsare quotidie valeant, allata sunt; vel hac ipsa sunt, qua in hac spiritali vita contemplatiua traduntur, aut certe illis ceu fundamentis immediate superadificatur. Quod vero ad huius vita supereminenti opera spectat, illud vnum admonemus, quod & superius dictum est: distinguenda scilicet ea, qua à nobis executioni fideliter, constanterq; mandanda sunt, ab his, qua potius efficere in nobis Deus debet, quam vt eorum nos causa esse existimemus: cumq; illa praestiterimus, horum, si salutem nostram conduxerit, compotes, efficiemur, & quid illa sint, tunc experimento intelligemus. Hac nobis, Lector optime, visa sunt adijcienda, quo facilius hoc iter aggredi possis, quam adiu meliori ductore te carere contingerit. Tu pro tua pietate nostri memor in tuum ad Deum precibus esto: ne quasi milliarius lapis alij iter ad grandia ista monstrantes, immobiles,

& insensibiles, vt fecimus haecenus, perpetuo maneamus. Roma in Conuentu Sanctae Mariae super Miner-

uam die xxix. Octobris. M. D.

LXXXV.

D. PETRVS BLOMEVEN- NA CARTHVSIA NVS.

Huius sequentis Secundi Libri Myfticæ Theologiæ
Interpres, candido Lectori S.D.

DIRECTORIUM Hocce, pie Lector, contemplati-
uorum sub vulgari Teutonico ante aliquot annos
quasi sepultū reperi. Et cum perpauci laici tam no-
bilem spiritualementer capere præualeant,
& rarissimè in vsum vel praxim trahere, literati
verò cum tædio vulgare idioma perlegant, & audi-
re communiter contemnant; ego Petrus Blomeuē-
na Leydenfis Carthusianus, litteratorum minimus, primam huius Di-
rectori; partem in Latinam linguā vtique transferre studui. Cumq;
hoc nedum religiosi, sed & doctissimis atque laudabilis vitæ Sacra
Theologiæ professoribus quibusdam gratum fuisset, ita vt etiā trans-
scribi sibi procurarent, tandem tactus tractusq; in memetipso, & ali-
tunde admonitus, residuum, quod difficillimum erat, opitulante Deo,
non sine magno labore transtuli, & prout potui, emendaui. Materia
etenim, cum sit maximè ardua, difficultatem præbuit, & mendositas
exemplarium laborem non minimum superaddidit, & in causa fuit,
quòd non tam planè, clarè & emendatè traductio ipsa facta fuit. Vn-
de illis alijs impressis libellis, & vsquequaque dispersis, & diuerforum
statuum Christifidelibus cum magno affectu petentibus comunica-
tis, reperto exemplari quodam Teutonico impresso, dedi operam,
vt plerisque muratis, nonnullis etiam secundum exemplar repositum
correctis, planior fieret aliquantulum ipsa trãslatio, magis interdum
sensum è sensu, (vt beatus Hieronymus docet,) quàm verbum è ver-
bo (vt prius) interpretando. Fructus enim dulcissimi atque vtilissimi
mihi, alijsque profuturi, facillè omnem laborem contemnere persuase-
runt. Siquidem liber iste de suprema hominis tractat perfectione, &
presentis viæ felicitate, per quam ad æternam beatitudinem citius per-
uenitur. Melius est autem, id est, honestius, vtilius, & delectabilius, ali-
quid scire, possidere, & degustare de rebus nobilissimis, (quamquam
imperfectè, & cum minore certitudine,) quàm multa de rebus vilibus
etiam

Materiali-
bri sequen-
tis.

etiam cum magna certitudine. Sapiencia hic tradita, non solum deuotissimis atque doctissimis, verum etiam omnibus quantumcunque simplicibus bonae voluntatis communis est, sic quod interdum attingunt simplices deuoti, quod obtinere non proualeat literati. Etsi omnimodam perfectionem ac felicitatem hic descriptam, paucissimi forsitan consequentur, tamen nemo est, qui vero corde accedat & non ficto, quin secundum modum suum aut vires assequatur nobilissimum quiddam tam in illuminatione, quam in amorosa degustatione, quod huius seculi pretio comparari non possit: Porro ficti & curiosi & discolori in hac arte, id est sapientia, cuius magisterium sibi Spiritus sanctus reseruauit, non proficient: quia *Spiritus sanctus disciplina effugiet fictum, & subtrahet se a cogitationibus, quae sunt sine intellectu, nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Non enim in maleuolam animam introibit sapientia. Carnalibus & animalibus, qui, secundum Apostolum, non sapiunt *quae spiritus Dei sunt*, haec spiritualia atque Angelica communicanda non sunt, secundum Domini Iesu rectissimam prohibitionem, dicentis: *Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas uestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, & conuersi dirumpant uos.* Doctor etiam Christianissimus Iohannes Gerson, in suo de mystica Theologia libro dicit: Sicut multis, qui clerici vel literati aut sapientes, vel Philosophi, aut Theologi nominantur, occultandus est sermo de mystica Theologia, sic plurimis illiteratis & simplicibus, fidelibus tamen, tradi potest. Beatus etiam Dionysius plerumque obtestatur suum Timotheum, ut nullus imperitorum haec audiat: imperitos vocans eos, qui vel non sunt fideles, vel qui tumentes iam Philosophia, maleque uiuentes, conculcant pedibus suis sordidis quicquid non sapiunt, quicquid etiam non intelligunt, canino dente lacerant. Hac autem prohibitione consultitur, nedum ipsis spiritualibus, sed etiam carnalibus, ne peiores efficiantur. Sunt enim infirmi, & ideo talis cibus fit eis uenenum & mors. Hinc est quod bonum illud, quod commendare & admirari debuerant, incipiunt persequi & denigrare. Verum est tamen, aliqua hic sub talibus uerbis tradi, ex quibus possent eiusmodi malitiae suae uelamen aliquod pratexere. Dicitur enim in hoc libro, quod spiritus noster annihilatur, consumitur, expirat, moritur, & huiusmodi: & quod Deus anima coniungitur ut forma materiae, & anima corpori, prout habetur, ubi agitur de ornatu uitae contemplatiuae supereminens. Et circa finem libri dicitur de spiritu nostro: Mortuus in se, & uiuens in

Sapient. 1.

1. Cor. 2.

Matt. 7.

Intētio Au-
toris libri
Ic. qu. utis.

Ioan. 21.

Pfal. 72.
Galat. 2.
Philip. 1.
1. Cor. 6.

Ioan. 17.

ipſo lumine. Et poſt pauca: Efficitur idem lumen, quod recipit, ſcilicet eadem claritas. Et plura alia habentur, ex quibus puſillus poſſet ſcandalizari, & detrahendi occaſionem ſumere calumniator. Eſt igitur ſciendū, quod intentio Auctoris nō eſt, dubia exponere, aut de articulis fidei diſputare, ubi ſumma diligentia circa proprietatem verborū, & loquendi modum requiritur, ſed profunda quædā arcana, quæ contemplanti animæ eueniunt, inſinuare. Ideoq; modo vtitur loquendi quali hyperbolico, vt eorum excellentiam indicet, ſciens quouſq; credatur ſibi. Norunt omnes, qui ſacram Scripturam & Doctores legerūt, hunc ſcribendi modum eſſe vſitatiffimum. Vnde Auguſtinus ſuper illo verbo: *Nec ipſum arbor mundum poſſe capere eos, qui ſcribendi ſunt, libros*, dicit ſic: Non ſpatio locorum credendum eſt mundum capere non poſſe, ſed capacitate legentium comprehendī fortalle non poſſent. Quamuis ſalua rerum fide, plerumque verba excedere: videantur ſidem. Quod non fit, quando aliquid, quod erat obſcurum vel dubium, cauſa & ratione reddita exponitur: ſeu quando id, quod apertum eſt, vel augetur, vel extenuatur, nec tamen à tramite ſignificandæ veritatis erratur: quoniam ſic verba rem, quæ iudicatur, excedūt, vt voluntas loquentis nec fallentis appareat, qui nouit quouſq; credatur, à quo vltra quàm credendum eſt, vel minuitur loquendo aliquid, vel augetur. Hunc loquendi modum Græci ὑπερβολὴν vocant. Hæc Auguſtinus. Igitur pro aliqua & breui deſenſione eorum, quæ hoc in libro ſub verbis dubijs traduntur, expedire videtur, vt ſimilia ex ſacra Scriptura atq; Catholicorū Patrum diſtis, quæ vel piam intelligentiam requirunt, vel per hyperbolem ponuntur, aſignentur. Et primò occurrit illud Pſalmiſtæ: *Ad nihilū redactus ſum, & nesciui*. Et Paulus ait: *Viuo autem, iam non ego: uiuit uerò in me Chriſtus*. Item quæ: *Mibi uiuere Chriſtus eſt*. Et iterum: *Qui adhæret Deo, vnus ſpiritus eſt*. Et Gregorius: Nifi quis à ſeipſo deſiciat, ad eum, qui ſupra ipſum eſt: non appropinquat. Et Auguſtinus: Vita corporis anima eſt, vita animæ Deus eſt, &c. Item Auguſtinus in lib. Confefſionum narrat quaſi Dominū ſibi dicentem: *Cibus ſum grandinim: creſce, & manducabis me: nec tu me mutabis in re ſicut cibum carniſtue, ſed tu mutaberis in me*. Et Alanus, loquens de ſapientia, ait: *Hominem in Deum deificæ mutationis auctoritate conuertit*. Et Dominus ad Patrem: *Ut ſit vnus*, inquit, *ſicut & nos vnus ſumus*. Ex hoc poſſet hæreticus inferre: *Pater & Filius ſunt vnus in natura & eſſentia, ergo fideles erunt vnus cum Deo in eſſentia*.

essentia. Desideret tempus pariter & papyrus, si huiusmodi allegationibus insistere vellemus. Si cui placet, legat libros de itineribus aternitatis, & de septem donis Spiritus sancti, qui ascribuntur S. Bonaventurae, in quibus materia praesentis libri (quamvis alio modo) pulcherrimè traditur, munitos per totum diuersis diuersorū & antiquorum Doctorum auctoritatibus, & inueniet ibidem loquendi modum mirabilem. Nunc restat vt ad dubia catholica interpretatione aliquid respondeamus. Christus Dominus ait: *Ego & Pater vnum sumus*. Et tamen alibi in eodem Euangelio ait: *Pater maior me est*. Sacra Scriptura seipsam per seipsam exponit, & defendit, cum in vno loco vnā, & in alio ponit veritatē aliam. Sic est in proposito. Licet enim Auctor dicat spiritum annihilari, tamen in alio loco eiusdem libri dicit, manente naturali essentia. Est enim nimis stultum credere, quòd Auctor libri huius (vir doctissimus, de quo inferius aliquid referam) voluerit per talia verba superius expressa, asserere animā rationalem annullari, vel in Deū conuerti, cum secundum sit omnino impossibile, & primum absurdissimū, vt videlicet cum quis beatus fieri deberet, oporteret eam in nihilum redigi, cum utiq; qui non est, beatus esse nō possit. Quomodo enim cognosceret & diligeret Deum, & frueretur eo, (in quibus beatitudo consistit) qui non esset? Igitur talia verba intelligenda sunt de annihilatione dissimilitudinis spiritus nostri ad Deū, & etiā propriae actionis, à qua quodāmodo cessat spiritus noster, dum inactionem, hoc est, in vna spiritus Dei operatione, patitur. De qua ait Apostolus: *Qui spiritum Dei agunt, hi filij sunt Dei*. Et de annihilatione dissimilitudinis dicit Gregorius super illud Prouerborū: *Verse impiorum, non erunt*. Non quia omnino non erant in essentia, sed scilicet nō erūt in impietatis culpa. Quod autem dicit Auctor, quòd Deus anima coniungitur sicut forma suae materiae, aut anima corpori, non est similitudo adaequata & propinqua, sed remota. Pro tanto verò hæc similitudo ponitur, vt quantam anima perfectionem in eo, quod Deo coniungitur, recipiat, innuatur. Sicut enim forma est perfectio materiae, & corpus vitæ, & omne bonū, ab anima accipit, sic Deus, per excellentissimā suā donā, est perfectio anima, & vitæ eius, & finale bonū. Hic etiam loquendi modus in Scripturis habetur. Vnde Paulus ad Galatas dicit: *Donec formetur Christus in vobis*. Et Ambrosius super illud: *Cum intraret Iesus in domum cuiusdam Principis Phariseorū Sabbatho manducare panem*, dicit sic: Nam & qui compoliti nūc sumus, vnū erimus,

1 Ioan. 4.
Pfal. 31.

& in animæ substantiam transformabimur. Quæ transformatio utiq; intelligi non potest de naturali aut essentiali transformatione corporis in animam, sed solummodo de glorificatione corporis per redundantiam gloriæ animæ gloriæ in corpus. Ego verò illo in loco ob vitandum scandalum sic transtuli: Deus animæ coniungitur quodammodo sicut forma licet (quodammodo) in Teutonico non habeatur. Et quod dicitur, anima efficitur idem lumen, quod recipit, vel quod fiat Deus, non est intelligendum essentialiter, sed participatiue, sicut de speculo illuminato dicitur, quod sit lumen, & quod carbo ignitus sit ignis. Chrysostronus etiam de S. Paulo dicit: Ut missum in igne ferrum totum profectò ignis efficitur, sic Paulus charitate succensus, effectus totus est charitas, cum tamen solus Deus charitas sit. In Psalmo quoque dicitur: *Ego dixi, Deus estis*. Hæc ad tollendum scandalum dicta sufficiunt, cum Prologus non sustineat declarationem prolixiorē, sed lector beneuolus sit, & inueniet quod propter pauca quædam verba in hoc libro per hyperbolam dicta, non est hic liber reiiciendus, sed ipsa verba sunt catholica interpretatione intelligenda, cum ostensum sit, quod Scriptura & dicta Sanctorum huiusmodi verbis sunt plena. De hoc verò quod dicitur, in resurrectione vitæ spiritualis contemplatiuæ, quò ad vires animæ inferiores, quò videlicet fiunt mirabiles mutationes in homine contemplatiuo, nemo dubitet. Ego vidi innumeris vicibus, imò serè quotidie, immutationem totius hominis exterioris fieri in quodam fratrem, qualem nunquam credidissem, nisi vidissem. Hoc dico, non est multum mirabile, si corpus mutetur, dum anima tantam patitur permutationem, cum experientia doceat, quòd passio-nata anima quacunque passione, puta ira, odio, gaudio, & ceteris, statim corpus conspicue alteratur: In vita Sanctæ Catharinæ Senensis, de hac immutatione corporis mira leguntur.

Methodus succincta in vitam internam & contemplatiuam: qua cognita facilius in sequentes libros captus pio Lectori præstabitur, eiusdem Interpretis.

Sed ne terrorem inexpertis, & adhuc fortè carnalibus incredulitatem res ista excellentissima incutiat & desperationem; volo aliqualem viam demonstrare, per quam possint in via contemplatiuæ vitæ inchoare ambulare; quam cum ingressi fuerint, reperiant modo meliores, secundum quod eos Spiritus sanctus docere dignabitur. Plu-

res enim audientes de vita contemplatiua iucunditate & perfectione, ambulante gestunt: & ignorantes omnino quid sit vita contemplatiua, inanes remaneant: & narrantes alijs qualiter soli federint, & tamen contemplando nihil viderint, audientes in risum conuertunt: & propter hoc vitam contemplatiuam dimittunt. Est etiam alia causa, quia si bene inchoant & sapienter, non tamen perseverant, eò quòd ipsis gratia in principio non arridet, vel etiam propter laborem mortificandi seipfos, &c. Quicumque verò (quantumcunque hebes & indoctus) fecerit quod monetur pro preparatione facere, aliquid recipiet secundum modum suum, quod nobilius erit omnibus rebus transitorijs. Veruntamen benevolutibus multum prodest perspicacitas ingenij, & lectio sacræ Scripturæ atque Doctorum. Pro simplicibus ergo & ignorantibus hæc mihi videtur formula congruere, ut scilicet volens contemplari, oculos interiores aperiat, & credat Deum esse spiritum, & vitam intellectualis, & infinita maiestatis, & sine comparatione omnem præcellere creaturam. Sciatur quoque quòd Deus seipsum solus comprehendat, plenissimè seipsum cognoscendo, diligendo, & fruendo. Et quia infinitus est Deus, sapientia sua infinita est & amor & gaudium. Hoc est etiam sciendum, quòd nulla est in Deo commutabilitas, & nullum accidens: sed quicquid de Deo dicitur, aut in Deo est, hoc est ipse Deus. Non enim accipit esse aliunde, sed ipse est sua essentia & suum esse. Ideoque nunquam potest Deus esse in potentia ad intelligendi actum aut diligendi, sed est vnicus perpetuus actus. In quo actu necessario procedit vnicus perpetuus conceptus diuinæ mentis, qui dicitur Verbum, aut Filius Dei, nihil aliud existens, quam Deus immense maiestatis. Veruntamen procedit à Deo intelligente seipsum in seipso, & hæc processio, generatio appellatur, & Verbum sic procedens, Filius, eò quòd de ratione filiationis sit, quòd viues procedat à viuente secundum rationem similitudinis in identitate naturæ. Non tamen est Verbum aliud esse, vel substantia, vel natura, quam est ille, à quo procedit: sed in hoc solum differt, quòd scilicet procedit. Deus enim vnico actu intelligendo seipsum & omnia perfectissimè, naturali necessitate (nò autem necessitate coactionis) producit hoc Verbum, communicans illi omnia sua, eò quòd intelligere diuinum sit natura diuina. Vnde quicquid est: in illo actu intelligendi, est necessario de natura & substantia diuina, aliàs esset actus ille imperfectus. Verum Deus intelligendo non procedit. Verbum autem mentis suæ ab eo procedit: &

Formula
contemplatiuæ vitæ.

Deus.

Verbum.

hoc secundum rationem similitudinis, quod nulli est communica-
 bile: idcirco est persona distincta. Esse enim incommunicabilem, per-
 sonam distinctam facit in natura intellectuali. Est ergo Verbum Dei,
 persona distincta ab eo, à quo procedit vel generatur: quia illi genera-
 ri, aut procedere ab alio, competere nunquam potest. Et sicut Verbum
 dicitur Filius, ita ille à quo generatur, & ad quē refertur, dicitur, & est
 Pater. Quia verò Deus est bonum & amabile infinitum, in eo, quod se-
 ipsum perfectè cognoscit, procedit per similitudinē amorosæ inclina-
 tionis, secundum modum voluntatis, amor, & Spiritus sanctus appel-
 latur: qui amor, aut quæ amorosæ inclinatio (vt ita loquar) in Deū, non
 est ibi accidens, sed eadem substantia & essentia cum Patre & Filio:
 quia Deus est perpetua, substantialis, & gaudiosa sui ipsius fruitio. Vnde
 nihil est aliud quam Pater & Filius: sed quia ab utraq; persona procedit,
 quod nō est illis communicabile, propterea est etiā persona distin-
 cta. Quapropter sancta Trinitas non est nisi vnus spiritus intellectualis
 vel superintellectualis, intelligens & amās in actu incommutabiliter.
 In quo actu est aliquis generans, & spirans; non tamen generatus, nec
 spiratus: & aliquis generatus, & spirans: non tamen generans, neq; spi-
 ratus: & aliquis nec generans, nec generatus, nec spirans, sed spiratus.
 Sic tamen hæc omnia sunt vnum, quod tota Trinitas non est nisi sim-
 plicissima vnitas: quia sic vniciquæ personæ conuenit sua proprietas,
 vt tamē quicquid est vna, hoc sit & alia. Quia verò delectatio ex con-
 iunctione boni cōuenientis cogniti oritur, & summa delectatio ex cō-
 iunctione summi boni, quæ cōiunctio si inamissibiliter fiat, est beati-
 tudo: hinc colligitur, quod Deus est sibi ipsi beatitudo infinita. Est enim
 Deus, bonum delectabile, infinitum, & vnitum sibi ipsi permaximè,
 & perpetuè, quia non est nisi vnicus actus. Vnitus autem est Deus si-
 bi ipsi per amorem proportionatum, scilicet infinitum, ex quo resul-
 tat gaudium infinitum: aliàs amor esset imperfectus, si non correspon-
 deret tali amabili, atq; fruibili. Quia verò ad imaginē Dei homo con-
 ditus est, potest hæc quis in seipso advertere. Quando enim intellectus
 noster reflectit se super se, concipit verbum mentis de seipso actuali-
 ter intelligente, & se cognoscendo diligit gaudiosè. Sed imperfecta est
 nostra cognitio etiā in minimis rebus, nec plura simul cognoscimus,
 & verbum nostrum citò corrumpitur. Amor etiam noster valde vilis
 est, & gaudium modicum, & mixtum, &c. In contemplatione ve-
 rò incipit spiritus noster ab illa infinita sapientia in hac vita illumi-
 nari,

Processio in
 diuinis.

Delectatio
 in diuinis.

Anima ra-
 tionalis.

nari, & ab illo immenso nobilissimo amore inflammari, & verū gau-
 dium pręgustare, & sic renouari, & nobilitari, donec ad illā plenitu-
 dinem Dei post hanc vitam perueniat, vbi replebimur in omnib; bo-
 nis, sed non comprehendemus, eò quòd Deus bonum sit infinitum, ad
 quòd finietas nostra nullā habet comparationē. Pręfatas verò illumi-
 nationem, & dilectionis inflammationem, atque futurę beatitudinis
 pręgustationem totis viribus optare debemus, vt ad veram atq; per-
 fectam beatitudinem dignè pręparemur. Verum, necesse est quòd ho-
 mo disponat se vt talia percipere dona valeat & mereatur: quòd fit per
 mortificationes, & exercitia, & cætera, quę in hoc libro, & cõsimilibus
 traduntur. Qui verò se mortificare nolunt, & exercitare non norunt,
 aut certè in speculatiuis scientijs gloriantur, & hanc mysticam sapien-
 tiam ignorant, vitam contemplatiuam apprehendere nõ possunt. Sci-
 endum præterea, quòd non solum seipsum Deus perfectè, & immuta-
 biliter cognoscit, diligit, atque perfuitur, sed cognoscit etiam omnia
 in seipso plenissimè: *qui vocat ea quę non sunt*, nec fuerunt, nec erunt,
tanquam ea quę sunt. Dicit Psalmista: *Non est similis tui in dijs Domine*.
 Si esset aliquid quòd Deus nesciret, etiam quantumcunq; minimum,
 vel quòd ab eo non esset conditum, esset vtiq; aliquid Deo simile, scili-
 cet quòd illud sine Deo sciret, aut sine Deo produxisset. Et sic Deo di-
 ci posset: *Multa quidem scis, & produxisti*, sed tamen illud re latet, aut
 illud à te non est. Sunt ergo omnia à Deo cognita, & producta, in quę
 nulla cadit imperfectio. Omnes arenas, & pluuię guttas, & omnes cogi-
 tationes, & intentiones cordium, & omnia minima & maxima, vi-
 lissima quoque, ac nobilissima perfectissimè considerat à seculo, & in
 seculum, nec vnquam obliuiscitur. Et omnia gubernat sine sollicitudi-
 ne, & labore, semper & vbique totus præsens per essentiam, præsentia-
 am, atq; potentiam. Nouit etiam omnes respectus, & comparationes
 creaturarum. Capiatur vnus lapis: hic respectū habet ad omnes & sin-
 gulas creaturas, scilicet ad omnes & singulas arenas, stellas, guttas, &c.
 mutato lapide parum, statim sunt omnes respectus mutati, hos omnes
 sine labore nouit Deus. Cogitet vnusquisq; penes se hæc & alia innum-
 merabilia, & inueniet quòd de Deo dignè miretur. Post hæc generalia
 homo ad se reuertatur, & fidei oculis videat, quòd summa intelligen-
 tia, scilicet Deus, in ipsum oculos suos dirigat, quòd omnes cogitationes
 & intentiones cordis sui, verba pariter, & facta, totam animā, & corpus
 penetrando consideret. Et ex prædictis omnibus concipiat imaginem

Perfectio
 Dei.

Rom. 4.
 Psal. 85.

Præsentia
 Dei in ani-
 ma.

Collectio
mentis in
beneficijs
Dei.

Dei, tanquam cōtinuē eum attendentis. Et hanc considerationē frequenter, & cogiter, vel etiā ore promat, cum reuerētia & timore dices: Dominus videt me. Cōcipiat ergo propositum in animo suo, quod velit illi summo Domino vniuersorū, reuerēdissimo, optimo, amorosissimo, & amabilissimo, ac benefactori maximo. cōplacere, & inuenire gratiā in oculis eius, dicendo: O vtinā in oculis summi Dei gratiā inuenire possem. O vtinā illi placerē. O vtinā puro corde diligerem eum, & cetera huiusmodi innumerabilia. In tertia persona iaculatoria hęc former, quā postmodum in secunda persona fient, dum se in Domini familiaritatē senserit admissum. Faciet etiam semel in die breuem, vel longam recollectionē, prout vñctio docebit, & secundū quod tempus permiserit, in quiete, aut in labore manū: tamen difficilius sit huiusmodi in labore: & concepta in mente diuina presentia, quod consuetudine facillimū est, cōposito quasi quodā fasciculo principalium beneficiorū, scilicet creationis, redemptionis, conseruationis, promissæ glorificationis, & similiū, Deo pro his gratias agat. Postea de peccatis (in generali propositis) doleat & veniā deprecetur. Deinde gratiā petat, & illuminationē, & pœnitentiā, atq; in virtutibus profectū, &c. & studeat se in presentia Domini, eius sanctissimæ voluntati conformare corde non ficto, quia Deus intuetur cor, sed & corde hanc recollectionem facere debet, & nō ore. Habeat firmissimum propositū nunquā peccādi, nec venialiter quidem ex proposito, ac deliberatione, sed potius doleat de eis sicut de verē, & purē malis. Insuper cōsilia saniora, & quæcūq; ad perfectionē perducūt, præligat in presentia Domini, & omne beneplacitū Domini proponat pro posse velle adimplere. Quod si natura immortificata reluctata fuerit, ratione cōtradicate idē quantum potest, & Domini auxiliū poscat humiliter. Cōfundatur quoq; in presentia Domini, quod sanctū suum beneplacitū non diligit toto corde, & quod propositū suum, scilicet velle diuinū beneplacitū perficere, nō seruat propter alia trāsitoria, quæ magis diligit. Sic cōtemplatio sua incipiet (iuxta consiliū Bernardi super Cātica) à sui ipsius notitia, dum scilicet considerabit, q̄ immortificatus sit, quā ingratus, q̄ tepidus, quā carnalis, quā vilis in anima & in corpore, displicere incipiet sibi ipsi, &c. Simpliciores autē, & qui exercitatos necdum habent sensus, possent hoc, aut simili modo incipere: Omnipotens sempiternus Deus, conditor celi & terræ, vniuersorum Dominus, & cōseruator moderatorq; omnium infallibilis, quē nulla latet cogitatio, qui me ad imaginē & simi-

Contēplatio
ad Patrem.

& similitudine tuā creasti, & ad præsens tempus in essetam nobili conseruans, per vnigenitum Filium tuum laboriosissimè ex mera charitate liberaſti, ad agnitionem benedicti nominis tui, & ad tam sanctam religionem, & dignitatem, scilicet sacerdotij, peruenire fecisti, à multis animæ & corporis malis & periculis atque tribulationibus, ab innumeris quoque peccatis peccatorumq; voraginibus, & à damnatione perpetua sapissimè liberaſti, & ad æternam beatitudinem elegisti, prout me cōfidere de tua misericordia fecisti. Pro his, & innumeris alijs bonis, quæ operatus, & operaturus es in me, & in omni creatura, tibi sit honor & gloria, gratiarum actio, cordiale seruitium, castus timor, & sincera dilectio in omnia secula, Amen. Optime Domine fac me tandem esse gratum, & pessimis ingratitudebus, & peccatis meis infinitis, tibi (non mihi) derectè cognitis, clementer ignosce. Vince malitiam meam clementia tua. Dona mihi humilem, & discretam recognitionem, veram pœnitentiam, & emendationem. Fac me amplius te nunquam offendere sed amicitiam tuam prædulcissimam, & gratiam tuam pretiosissimam, affectuosissimè diligere, studiosissimè requirere, statum inuenire, cum perseuerantia per team infinitam dignationem, & misericordiam. Fortifica me in anima & corpore ad seruiendum tibi. Fac me debitè uti creaturis, & sobriè tantummodò pro tui nominis gloria.

Piissime Iesù tibi & sancto Spiritui gratiarū actiones refero æqualiter, sicut æterno Patri. Qui voluisti de eodem Spiritu sancto concipi, nasci de purissima Virgine MARIA, & homo fieri. Quid tantæ charitati, & misericordiæ rependam? Quid mortali vitæ, & pœnitentiæ, quam pro nobis exhibuisti, & quòd te totum nobis impendisti, scilicet te ipsum tam gratiosum, & virtuosum, ac gloriosum exhibendo in familiari conuersatione cum hominibus, maximè pauperibus atq; simplicibus, in exemplari vita omnis perfectionis, in dulcissima prædicatione regni Dei, & gloriosissimorum miraculorum ostensione? Quid obsecro benignissime Iesù, & verissime amator, reddam pro persecutionibus, insidijs, tristitijs, sanguineo sudore, derelictione, captione, iniurijs torius noctis, nudatione, flagellatione, coronatione, crucifixione, tormentis crucis, crudeli morte, & tanta charitate, atq; dulcissima affectione, nec non & pro tam suauis spiritualis corporis & sanguinis tui refectione? Gratias ago quantum valeo optime Domine, & rogo fac me participem omnium meritorū, & honorū tuorum, & fac

Ad Filium.
& Spiritum
sanctum.

me gratum existere, & redamare, ac vicem rependere. Et rogo vt circa hoc reuerendissimum Eucharistia Sacramentum indignitati meae, vilitati, irreuerentijs, & negligentijs meis clemēter ignoscas. Et pijsime Iesu, tu qui es aeterna Patris sapientia, doce me sapientiam, vt tu solus mihi sapias, & alia omnia desipiant, prudentiam, recta consilia, discretionem in conscientia mea, & sancto seruitio tuo. Fac me strenuum, adiuua me contra pusillanimitatē, errores, phantasias, scrupulositates, aperi mihi intellectū in sacra Scriptura, non pro curiositate sed pro vera sapientia, & charitate tua conquirendis. Fac me intelligere beneplacitum tuum, & gaudiosē adimplere. Fac me reuerenter stare in oculis tuis, & sicut oportet. Libera me à cura, & solitudine aliorū, vt valeam tibi magis placere, & ad te securius, & citius peruenire. Cōforma me tibi in moribus, dona modestiam, humilitatem, obedientiam, patientiam, sobrietatem, castitatem, paupertatem, & quaecunque sunt ad statum meum necessaria. Benignissime Domine, viuifica me, vt odio habeam quae odis, & diligam quae diligis. Fac me fortiter in virtutibus proficere. Confirma me in sancta fide catholica debite intellecta, in certa spe vt innitar super te, & fac me bene de te sentire, & dona mihi tui fiduciam. Dona mihi semper te colere pura mente & secura cōscientia, te castē reuereri atque diligere, ardenti affectu ad te anhelare, à te nunquam separari, sed citius ad te peruenire. Occide omnes carnales & seculares ac creaturales affectiones in me. Et fac me filium gratiae & gloriae tuae pro tua dignitate, & maxima liberalitate. Te vnice Domine Deus trinum in personis confiteor, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & vnum in essentia. Et tibi Domino Deo meo, excelsius bonitate, & in cuius potestate omnia subsistunt, quem nihil latet, qui praesens es, & cor meum nunc & semper intueris, me totum commendando, & te secundum quod in teipso es, suppliciter veneror, & adoro, subdendo me oprabilissimo beneplacito tuo iugiter. Hic debet voluntas plenē manere Deo subiecta sine vlla cunctatione, aut retractatione. Paratur tamen hic laqueus indiscretionis, scilicet quod quandoque quis putat necessarium sibi, vt in aliquo resignet se, in quo tamē nō oportet, vel non expedit: & istud frustra, seu irrationabiliter impedit animi libertatem, & gustum diuinum, prout etiam supra tactū fuit. Quia si repugnauerit animus, quando meritō se deberet resignare, scilicet tenendo in se quod non valet ita promptē, & gaudiosē propter Deum dimittere, hoc vtique tollit. omne gaudium spirituale in
ista cor-

Trinitas.

Esque is
cauendus.

ista cordis effusione. Debet ergo te homo ponere contra se, auxilium
 Domini implorare, nec desistere donec vincat semetipsum. Ad hanc
 victoriam obtinendam multum valet assumere vigorem animi, &
 etiam propositum firmum, scilicet velle nedum omnia peccata siue
 mortalia siue venialia relinquere, & Domini precepta seruare, sed eti-
 am omne beneplacitum eius adimplere pro posse. Considerare eti-
 am debet Dominum Deum suum esse praesentem, & considerantem
 expectantemque victoriam, quam coronet. Aduersarium etiam su-
 um aduertere debet qualiter conetur, vt eum deicere possit a sancto
 proposito, & digne deridere. Confundi etiam debet animus in se pro-
 pter teporem suum, & vires assumere. Impacabilis sit sibi haec pugna,
 ne tardio vincatur, si statim victoriam non obtinuerit, vel caelestis co-
 solatio non arriserit: sed cogitet, & omnino confidat, quia non erit in-
 anis labor eius. Purgatur interim animus, vt caelestis dulcedinis capax
 fiat: & exercitatur, vt firmiter teneat, quod per laborem postea recepe-
 rit. In ista effusione exhibita sanctissima Trinitati, & in hac adoratio-
 nelatrix dicitur potissime effundi, & relinqui potius, quam in praece-
 dentibus effusionibus exhibitis singulis personis: quia illae fiunt per
 modum petitionum, quibus quis gratiam, vel donum aliquod impe-
 trare nititur, per quod se diuina valeat voluntati conformare: ista ve-
 ro fit per modum plenariae iam oblationis sui ipsius, & perfectae resig-
 nationis, & quasi iam adeptae reformationis, & conformacionis quod ad
 omnia. Quia tamen omnes *in ista nostra sunt quasi pannu menstruatae*, *Isaiz 64.*
 & omnia bona nostra permixta sunt multis imperfectionibus, (nobis
 etiam saepe incognitis,) ideo facta praedicta effusione etiam quantum-
 cunque deuote, humiliato corde veniam deprecetur, his & similibus
 verbis, corde & non ore: Ignosce optime Domine imperfectionibus
 meis, &c. & dignare michi donare veram effusionem cordis, & refor-
 mationem, & doce me colere, & diligere te in veritate. Tunc in fer-
 uore spiritus aliorum etiam memor sit mentaliter loquedo Deo: Mi-
 serere optime Domine omnibus, quos infinita tuae bonitati specialiter
 consueui committere, & pro quibus teneor specialiter orare, & quos
 bonorum meorum spiritualium participes feci: & viuis, & defunctis
 vniuersis, qui possunt esse participes gratiae tuae. Miserere hereditati
 tuae pretiosissimo sanguine redemptae, Ordini nostro, domui nostrae, illi
 causa, atque afflictis. De his conscripsi Tractatum de effusione cordis, vbi la-
 tius haec declarantur: hic autem tantillum tetigisse sufficiat. Quauis
 Q 99 2 vero

verò ad Prologum hæc non pertineant, tamen hæc omnia percurrere dignum duxi, ne incipientes velle contemplari, & ingressum non inuenientes ignota via, totaliter recedant: & ne ingredientiæ idola in corde suo de Deo fabricent, quasi tres homines, pro tribus personis, & vnam horum naturam pro vno Deo, aut aliquid tale ridiculum cogitent. Sciant autem qui (sicut præmissum est) de diuina præsentia, & qualicumque proposito mortificandi se, & proficiendi in diuino beneplacito exercitare se voluerint, quòd paulatim videre incipient, quam suavis est Dominus, & cætera, quæ in hoc libro traduntur, experiri, secundum vniuscuiusque capacitatem, si tamen perseuerauerint, & affectum in opus perduxerint. Multæ occasiones occurrerit retrahentes à proposito, & cogitationes suggerent, quòd contemplatio amissio sit temporis, cum tamen nunquam vtilius tempus expendatur, & quòd destructio sit capitis. Verùm qui libet considerare debet statum suum, & vires pensare, & tota diligentia discretionem seruare. Alias non poterit perseuerare. Quando enim diabolus aliquem à bono retrahere non potest, tunc fraudulenter bonam voluntatem iuuat, & ad meliora impellit, vt sic talis periculosius currat, quam si feruens nõ esset. Vnde etiam nonnulli in furiam vertuntur, qui difficulter interdum totaliter curantur. Tria autem sunt quæ ad amentiam inducunt, scilicet nimia scrupulositas, indiscreta corporis austeritas, præsertim in subtractione somni, & cibi, & ipsius intellectus nimia curiositas in intelligendo, ratiocinando, &c. Cum autem Deus dat dona sua prout vult, nec omnes vult esse æquales, vires suas, & mensuram propriam vnusquisque pensare iubetur, ne supra quam potest se extendendo, risui pareat, & potius stultus fiat, quam contemplatiuus, aut sanctus. Non omnes possumus, quod Iohannes Baptista, aut Apostoli, aut Anthonius, &c. Beatus quippe Gregorius dicit, quòd quidam apti sunt ad vitam contemplatiuam, alij ad actiuam: quasi ad contrariam vitam applicantur, destruuntur. Hoc autem intelligendum est, quando totaliter applicantur ad vitam sibi penitus disconuenientem. Quia qui in his, in quibus nullum periculum est, se exercitauerit, scilicet in mortificatione apertorum peccatorum: & defectuum, & in profectu verarum virtutum, quòd totum ad actiuam vitam pertinet, & in amorosa elevatione mentis in Deum, inueniet vtiq; secundum modulum suum de contemplatiua vita, quòd contentabitur, nec à Deo suo vacuus redibit.

Rfal. 33.

Peccatus.

Amentiam
inducunt.
quænam.

Est. Nemo facile singularem se exhibeat, aut reuelationibus credat, nisi sit omnino certus, quod à Deo trahatur & illuminetur. Ibi necessaria est discretio spirituum.

Sciendum vltimò, quòd cuiuscunque scientiæ, speculatiuæ videlicet, aut practicæ, aut etiam artis aliquis fuerit, si sciuerit simpliciter mentem suam in præsentia Domini, poterit semper contemplari. Omnia quippe in cognitionem & amorem Dei ducunt, etiam in quocunque loco & tempore occurrentia. Sic Christus Dominus fuit viator & comprehensor, & *Angeli, qui sunt ministratori spirituum*, quantumcunque transitoria dispensant, nunquam tamen ab intimis recedunt. Hos pro modulo nostro imitari possumus, diuina nos gratia adiuuante, vt in omnibus, & per omnia, quæ videmus, aut tractamus, in Deum amorosè ducamur. Vnde Gregorius in sexto Moralium: Si vigilanter, inquit, exteriora conspiciamus, per ipsa eadem ad interiora reuocamur. Vestigia quippe Creatoris nostri sunt mira opera visibilis creaturæ. Tamen in hoc perfectos, magis terrestres Angelos, quàm homines dixerim. Porro Auctor huius libri fuit frater Henricus Herp, Ordinis Eratrum minorum de Observantia, quondam Guardianus in Mechlinia. Hic cuidam viduæ benefactrici eiusdem Ordinis, filix confessionis hunc librù in vulgari suo, id est, Teutonico tradidit, prout Patres infra scripti mihi dixerunt. Inter cætera verò Latina opuscula sua quendam egregium librum conscripsit, quem Eden, siue Paradisum contemplatiuorum intitulauit, qui sic incipit: Amice, ascende superius. Et habet totus liber ille Sermones triginta vnum eiusdem thematis, in quo egregiè agit de omnibus, quæ tractantur in libro isto, sed multò diffusius. Mortificationes verò ibidem ordinatè non ponuntur, sicut in isto libro: sed sparsim in diuersis locis aliqua de ipsis tanguntur. Et ideo, quò ad simplices, hic liber vtilior apparet: quia ad mortificationes, & actiuam vitam, atque spiritualem contemplatiuam, quò ad vires animæ inferiores, plures attingere prævalent, quæ hic latius declarantur, quàm quò ad vires superiores, aut ad vitam contemplatiuam supereminentem, quæ hic succinctim traduntur: ad longum autem in præfato libro tractantur. In transferendo frequèter oculos habui ad librum Latinum prædictum, quem Eden contemplatiuorum appellari iam dixi: & plura ex illo in istum de verbo ad verbum posui, vbi vtrumque per omnia còcordare reperi, quod etiam iam amplius seruatum est. Multas etiam proprias dictiones Latinas Teu-

Hebr. r.

Auctor horum librorum quis.

Eden.

tonicis aptas inueni in ipſo Latino libro, quas per meipſum forſan nō inueniſſem: quapropter non poteſt facile hic liber iterum corrigi, niſi Latinus præfatus liber adſit & legatur. Auctoritates inſuper allegatas interdum prout Teutonicum ſonuit, tranſtuli: interdum verò, vt in Scripturis, aut Doctoribus habentur, cum ſcilicet ipſas inuenire in originalibus potui, adijciendo etiam nomen libri, ſeu auctoris. Habui in ſeculo duos Confellores, Patres venerabilis Ordinis Minorum de Obſeruancia, qui præfati Patris Henrici diſcipuli fuerūt, & mira quidem mihi de eodem retulerunt. Inter cætera dixerunt mihi, quòd interdum in Miſſa ad quinque, aut ſex horas ſtare conſuevit torus præ ſudoribus madidus, etiam in veſtibus; Veruntamen talem ſingularitatem poſtmodum dimiſit, eò quòd diabolus ſe decipere volentem aduerterit. Diuiditur autem hic Liber ſecundus in quinque partes principales. In prima: agitur de 12. mortificationibus: in ſecunda de vita aſctiua: in tertia de vita ſpiritali contemplatiua: in quarta verò de ſupereminenti contemplatiua vita. Et vnicuique aſignatur præparatio, ornatus, & conſurrectio, vt patet in ſingulis. Veruntamen in vita ſpiritali contemplatiua eſt triplex conſurrectio, ſcilicet quò ad vires animæ inferiores, & quò ad vires ſuperiores, & quò ad vnitatem ſupereminentem animæ. Quinta pars eſt quali præcedentium epitome, per tres collationes ſummam paucis complectens. Qui autem mortificationes legit, poteſt ſtatim legere nouè reſignationis gradus valde notabiles, qui ponuntur in præparatione vitæ contemplatiuæ ſupereminentis. Quia verò modica eſt ſcientia noſtra, & vident oculi, quòd nō videt oculus, cum diſſenſionis, aut erroris auctores eſſe nolumus, hunc librum & translationem eius pro venerabili Auctore eius, & pro meipſo, correctioni ſanctæ matris Eccleſiæ, & omnium melius ſentientium libenter ſubmitto. Quòd autem ipſe Auctor ſe ſubmittat, patet in ipſo libro, vbi commendat eos, qui ſe obedientiæ ſanctæ matris Eccleſiæ ſubmittunt.

Introductionis in vitam contemplatiuam Interpretis
FINIS.

D. HEN.

D. HENRICI HARPHII,
THEOLOGI PROFVNDISSI-
MI, ORTHODOXAQVE PIETATE
præstantissimi, in mysticæ Theologiæ
librum secundum.

P R A E F A T I O.

RATI A Domini nostri Iesu Christi charitas Patris, & communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus nobis. Amen. In Christo dilecta filia, ut satisfaciat. secundum posse meum, ingenti humili, ac deuoto tuo desiderio, quo multipliciter optasti accipere à me doctrinam breuem & instructionem, quomodo quis peruenire possit ad veram, perfectam vitam, qua aliquis Deo simillimus, & in spiritu unitissimus effici possit. scias duo ad hoc principaliter esse necessaria. Vnum est perfecta mortificatio, & separatio ab omnibus rebus, quæ possent aliquod impedimentum præstare, quò minus Deo appropinquare, & ipsi vniri possimus. Alterum, quòd oportet nos habere notitiam, quomodo acquirere debeamus amorosam permanentem vnionem inter Deum, & vires animæ nostræ. Prosequendo ergo primum, scias quòd oportet esse in nobis perfectam mortificationem, præcipuè in duodecim. Primò, mortificationem omnium affectuum erga res temporales. Secundò, omnium affectuum propriæ quæstionis in agendo quælibet opera virtuosa, & in dimittendo mala. Tertio, omnium affectuum propriæ sensualitatis. Quarto, omni-

299 4 um af-

um affectuum amoris sensualis, naturalis, & acquisiti. Quinto, omnium affectuum erga cogitationes, & imagines rerum creatarum. Sexto, omnis curae, quae non est de iusta necessitate, propter spiritualem utilitatem, vel propter obedientiam. Septimo, omnis amaritudinis cordis. Octavo, omnium affectuum vanae gloriae, & propriae complacentiae, honoris mundani, & superbiae. Nonò, omnium affectuum, oblectationem internarum, spiritualium, vel sensualium. Decimo, omnis scrupulositatis cordis. Undecimo, omnis inquietudinis, & impatientiae cordis in omni exteriori adversitate. Duodecimo, oportet fieri mortificationem omnis propriae voluntatis, in totali voluntaria resignatione ad omnem internam derelictionem sufferendam propter amorem Dei. Iste sunt duodecim portae spiritualis Paradisi cordis nostri, quod est Paradisus deliciarum Dei, quemadmodum ipsemet locutus est: Deliciae meae sunt esse cum filiis hominum.

Prover. 8.

Quae portae, sicut Iohannes in Apocalypsi ait, con-

Apoc. 21.

structae sunt ex singulis margaritis virtutum, quibus anima reformatur, ita ut inferiores hominis vires non praepediant superiores, quin fluere valeant ad Deum,

& in De-

1479.

THEO-

489
THEOLOGIAE
MYSTICÆ
LIBRI SECUNDI,

QUI DIRECTORIUM AUREVM CONTEM-
platiuorum inscribitur, PARS PRIMA, com-
plectens in se mortificationes
duodecim.

*De omnium rerum temporalium contemptu, & de tribus pau-
pertatis gradibus. Cap. I.*

PRIMA est mortificatio omnium affectuum rerum
temporalium. Hic quaeri posset, vtrum ad statum perfe-
ctionis sit necessarium, facere votum voluntariae pau-
pertatis, & resignationem rerum temporalium, cum
Dominus noster dicat in Euangelio: *Si vis perfectus* Matth. 19.
se, vade, & vende omnia que habes, & da pauperibus,
& sequere me. Ad hoc respondet S. Thomas de Aquino,
quod perfectio non consistit essentialiter in paupertate siue in tribus
votis, sed in sequela Christi secundum interiores virtutes. Sed volun-
taria paupertas & alia vota sunt instrumenta, adiumenta, & exercitia
melius velociusque perueniendi ad perfectionem. Paupertas enim depo-
nit impedimentum, quod in rebus temporalibus est, puta sollicitudinē, Vota reli-
gionis.
& amorem earundem rerum, & superbiam, quæ ex ipsis oritur & na-
scitur, sicut de panno tinea. Veruntamen perueniri potest ad perfe- Paupertas
quid.
ctionem sine his tribus votis: quia Abraham perfectus erat, qui ta-
men diues erat, & habebat uxorem. Similiter omnes Episcopi sunt in
statu perfectiori, quam quicumque Religiosi, & tamen habent bona
propria: & intelligitur istud etiam de alijs votis. Ex quibus verbis
duo sunt noranda: Primum est, quod qui omnia bona sua perfecte
resignare valet quieto corde in Dei beneplacitum, siue ea ab eo au- Paupertas
vera quæ.
ferat, siue conferat, nec illis uti vult nisi ad suam necessitatē, & maio-
rem honorem Dei atque beneplacitum eius secundum omnem suum
intel-

Rrr

intel-

intellectum, ac consideratis statu suo, conditione, natura, alijsq; punctis in hoc considerandis, si sciret Deo magis placere, vt omnia sua venderet, daretq; pauperibus, ad hoc paratus esset, ille habet perfectè voluntariam paupertatem. Quia Deus nō desiderat in tantum exteriorē temporalium rerum paupertatem, quantum interiorē in abstractione affectuum, & occupationum: quia hæc est essentia, & forma vera paupertatis. De qua dicit Paulus: *Nihil habentes, (scilicet in affectu,) & omnia possidentes.* Et hoc fit, quando ad eō liberi ab omnibus rebus temporalibus sumus, quōd si nobis (permissione diuina ad probandum nos) auferrentur, voluntatem nostram liberè nihilominus valeremus conformare voluntati Dei. Et esto quōd fragilitas naturæ parum in illo recalcitraret, quia homines sumus, secundum hoc tamen Deus nos non iudicaret, dummodò deliberata voluntas rationis separatam præstaret ad illud, & quieta in hoc permaneret, dicens cum Iob: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factū est: sit nomen Domini benedictum.* Ista est essentialis paupertas, quam omnes electi perfecti querere debent, & appetere, quōd melius cor suum imperturbatum, quietum, ac nudū Deo semper offerre valeant. Et si huiusmodi homines regnum possiderent, tamen veri voluntarij pauperes essent. Et licet quandoq; sentiant in inferioribus ac bestialibus viribus oblectationē aliquam in prosperis, vel tristitiā in aduersis, hoc tamen non minuit perfectionem, dummodò in deliberata voluntate rationis se liberè resignent diuino beneplacito, & in superiori ratione quieti perseuerent. Secundò, ex his verbis notandum est, quōd illi, qui voluntariam paupertatem cum alijs votis vouerunt, propter hoc non sunt perfecti, sed obligauerunt se secundum posse suū tendere ad perfectionem. Sunt autē notandi tres gradus voluntariæ paupertatis.

2. Cor. 6.

Iob. 1.

Paupertas
professio-
nis.

Canon.

Primus est paupertas professionis, vt est nihil proprium possideret: quæ paupertas valde imperfecta est, quando trahitur ad solam exterioris boni possessionem. Nam multi id quod non habent, eō auidius affectant, sicut superfluitatem comedendi, & bibendi, curiositatem vestium, & his similia. Affectus enim paupertatis est principale voti, & virtutis: propterea non sunt ipsi *pauperes spiritus*, hoc est, voluntate coram Deo, sed tantum coram hominibus. Consequenter id teneas pro regula, quōd quocunq; vtuntur, etiam in necessitate naturæ, in vestibus, peplis, & huiusmodi si id possident cum affectu cordis, vt quasi vitium finem constituent in his rebus, ita quōd si hoc ab eis per se-
perio-

periores suos auferretur, malè contentarentur, imò & murmurarent: hoc coram Deo cum proprietate possident, oportebitque eos de illo magnam rationem reddere.

Secundus gradus est paupertas vsus temporalium rerum, eorum scilicet qui nihil desiderant, nisi quod est eis de iusta necessitate; dolentque de superfluis, curiosis, & pretiosis. Isti in hoc laudabiles sunt, quòd ex suis affectibus eiecerunt omnia, quæ ipsis de iusta necessitate non sunt: sed in illo defectuosi sunt, quòd nimis magnum affectum habent ad res, quæ sibi necessariae sunt. Quia quantacunque necessitatis esse appareat aliqua res, & si vsus illius nobis concessus sit, tamen penitus nobis interdictum est, affectionem ad illam habere, vel in ea cum affectu requiescere.

Tertius gradus est paupertas affectionis, quando fidelis Dei seruus in tantum trahitur ad affectum paupertatis, vt nulla res sit in creaturis, vel in rebus temporalibus, ad quam cor, & affectus inclinètur: quin etiam ipsa naturæ necessaria cum tadio, & nausea suscipit in subsidiũ, & vsus mortalis naturæ, vt eò melius libero, ac nudo affectu subuolare valeat intranuda brachia crucifixi amati Iesu Christi. Omnes ergo qui taliter temporalia possident, & tam liberi sunt in affectu, ac si ea non possiderent, sunt voluntarij *pauperes spiritu*. At omnes, qui sic paupertatem vouerunt, vt tamen in rebus temporalibus cum affectu quiescant, stant in proprietate coram Deo.

De sui ipsius quaesitione euellenda, & de triplici intentione. Cap. 11.

Secunda est perfecta mortificatio omnium affectuum propriae quaesitionis in agendo qualibet opera virtuosa, & in dimittendo mala. Nam ista propria quaesitio ex seruili amore prouenit, quo se ipsos nimis amant quidam, atque in omnibus plus suam utilitatem & commodum querunt, quàm beneplacitum diuinum: & ob hoc à Deo contemnantur eorum bona opera, & ipsi iuste cõdemnantur. Hic scire debes, quòd amor filialis, & amor seruilis omnino sunt similes in suis operibus, sicut sibi similes sunt duo pili vnus capitis, ita vt non bene possint discerni: attamen valde sunt dissimiles in intentione. Nam principalis intentio filialis amoris, in faciendo quodlibet bonum, vel in dimittendo malum, est Deum placere, cognoscere, placere, laudare, grauias agere, honorare, eius beneplacitam voluntatem ad-

Rrr 2 imple-

Amorē ser-
uilem cog-
nosci rī-
fastiam.

Amor iste
seruile i-
deo peruer-
sus, quia di-
lectionem
propriam
habet pro
finc.
Rom. 8.
Apoc. 1.
Galat. 6.

Hæc vera,
quædo finis
constituunt
in eis, quæ
dixit Au-
ctas.

implere. Amor autem seruile cognosci potest ex tribus. Primò, quòd serui in omnibus peccatis, quæ dimittunt, & in omnibus virtuosis operibus, & exercitijs, quæ student implere, principaliter semetipsos querunt, hoc est, vel vitare proprium incommodum, puta confusionem, redargutionem, amissionem temporalium, remorsum conscientia, poenam inferni, vel purgatorij, & similia: vel consequi proprium commodum, vt laudem, honorem & gloriam humanam, temporalia bona, spiritalia bona, sensibilem gratiam, deuotionem, dulcedinem, visiones, & similia, aut etiam vitam æternam: in omnibus his amplius utilitatem propriam querentes, quàm beneplacitum Dei. Et propterea vitia cuncta dimittunt, magna quoque voluntariè, strenuè, atq; hilariter operantur, despiciunt mundum, carnem propriam, amicos & affines: agunt poenitentiam grauem, ingrediuntur monasteria, stricte obseruant regulam suam, statuta, silentium, ieiunium, disciplinas, & similia: & frustra agunt omnia, eò quòd nō norunt neq; obseruāt præceptum dilectionis Dei. Secundò sciri possunt in hoc, quòd bona opera sua, & exercitia magna reputant, potius in spe, & merito suorum bonorum operum requiescentes, quàm in libertate *filiorum Dei*, quos Christus Iesus suo benedicto sanguine redemit, in qua tamen solum requiescere deberent. Idcirco mox, vt acquirunt aliquam sensibilem gratiam, deuotionem, dulcedinem, vel visionem, statim illis abutuntur in peccatum. Nam cadunt in superbiam propria complacentia, & vanæ gloriæ, putantes *se aliquid esse, cum nihil sint in veritate*. Consequenter in auaritiâ cadunt, semper affectantes maiorem dulcedinè, deuotionem, reuelationes, & visiones. Terriò, cadunt in spiritualem gulositatem, prædictis scilicet fruendo in volupate natura. Vltimò in adulterium decidunt spirituale, scilicet quòd in tantum se dant ad acquirenda ista à Deo, & ad fruendum, quiescendumq; in ipsis, vt Dei, & beneplaciti ipsius penitus obliuiscantur. Et istud notare poteris in hoc, quia subtracta deuotione, sunt valde impatientes, inquieti, tardiosi, inuoluntarij atque peruersi: & querunt tunc solatium suum in creaturis, in actibus, verbis, affectibus, vel cogitationibus. Terriò in hoc cognosci possunt, quòd nunquam tam fideliter Deo seruirent, si sciret sentillam à Deo mercedem temporalem pariter, & æternam recepturos: puta sensibilem gratiam, deuotionem, consolationem, atque futuram gloriam. Istiusmodi homines valde malè stant. Nam omnibus donis Dei abutuntur in suam maiorem damnationem.

Vt er-

Vt ergo omnis propria questio mortificetur, oportet intentionē in faciendo quodlibet bonum, & in dimittendo malum, rectificari: & hoc in tribus gradibus: Quia est aliqua intentio recta, aliqua simplex, aliqua deiformis. Intentio recta operatur quodlibet bonum, & malum dimittit principaliter propter Deum, de qua loquitur Gregorius in Moralibus. Rectus est ille, qui in aduersis non frangitur, qui ad temporalia non inclinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui diuina voluntati totus subijcitur. Intentio autem ista quamuis recta sit, non tamen est sufficiens ad perfectionem, quia simplex non est, sed stat in actiua vita ac multiplicitate: circa multa quoque distrahitur atque turbatur, quanquam Deus omnium operum finis sit, & intentio. Intentio simplex plus animam ornat, quia sine medio plus Deo appropinquat, & spectat ad contemplatiuam vitam: quoniam non solum agit, vel dimittit omnia principaliter, ut Deo placeat, ipsum honoret, collaudet, & confiteatur: sed ordinat etiam omnia opera & exercitia in Deum, hoc est, ad fruendum Deo semper præsentialiter * cum omnibus suis viribus, in amoroso quodam effluxu. Et dicitur ideo simplex, quia non solum est recta, ut propter Deum virtuosos actus perficiat, sed etiam simplex ad quiescendum simpliciter in Deo, & ad deuitandam omnem multiplicitem. Nam ipsa est amorosa quaedam inclinatio interni spiritus in Deum, illuminata agnitione diuina, ornata fide, spe & charitate: & est internum fundamentum vitæ spiritualis: Ista ergo intentio immediatè transit in Deum, quantum potest, principaliter ad Deo placendum, ad amandum eum, & honorandum: sed istud non est tantum propter Deum, nam seruat adhuc aliquid proprium, ut est quod etiam in suo exercitatio habere affectat spirituale consolationem ac deuotionem. Et sunt nonnulli, qui hoc propriè nõ requirunt: attamen non sunt tam voluntarij recipere omnem deuotionis, & dulcedinis subtractionem, sicut earundem gratiarum affluentiam: omnem aduersitatem, sicut prosperitatem: confusionem, sicut honorem: & sic de alijs, nisi ad gradum tertium perueniant, qui deiformis intentio appellatur: quia hæc adeo se Deo vniuit, & assimilauit, ut quærat duntaxat, & affectet honorem, voluntarem, gloriam, & beneplacitum Dei, tam in aduersis omnibus, quam in prosperis. Beatus qui hoc à Deo adeptus est. Nam Bernardus dicit, quod taliter affectum intentionis disponere, est deificum atque deiformem fieri, & vnum cum Deo, Deo quoque cum Deo perfrui.

Questionē
proprietam
mortifican-
di modus.

Intentio
recta.

Rectus q̄s.

Intentio
simplex.

* Alias præ-
sentat.
Simplex.

Intentio
deiformis.

Sensualitatem tribus mortificandam modis, & de venialium peccatorum differentia. Cap. III.

Tertia est perfecta mortificatio omnium affectuum propriae sensualitatis. Hæc sensualitas consistit principaliter in tribus. Primò in voluptate, quæ fouetur in appetitu delicatorum cibariorum, & poruum, mollium indumentorum, lectorum, & similibus. Attamè predictis uti vnumquemque secundum statum suum, conditionem, naturam, & infirmitatem, non est prohibitum, sed uti ex appetitu sensualitatis, quemadmodum Paulus dicit: *Carnis curam ne feceritis in desiderijs.* Voluptas etiam consistit in omni lasciuia cogitationum, affectuum, verborum, operum, gestuum, ac variarum cum alijs personis conuersationum ex sensuali amore. Secundò consistit in vanitate appetitus mundani & humani honoris, glorie, laudis, fauoris, societatis: & appetitu fruendi in omnibus vanitate sensuum, videndi pulchra, novos rumores audiendi, & huiusmodi. Tertio consistit in curiositate, & aptitudine exquisita, domorum, camerarum, & omnium utensilium, vestium, mundorum peplorum, & similiter omnium rerum, quæ in vsum venire possunt, vel haberi, quas sensuali quidam possidet affectu, ac pleno corde in eis quiescunt. Istas & omnes alias sensualitates in ridendo, fabulando, omnem etiam commoditatem, & solatium naturæ, quæ ex sensuali affectu queruntur, oportet penitus mortificari: quia præpediunt ne homo in virtutibus progressum habeat, sed semper amplius retrocedat. Et causa huius est, quia spiritualia exercitia difficilia reddunt, & omnem deuotionem inspidam, sicut dicit Apostolus: *Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei.* Et licet huiusmodi homines aliquando videantur habere deuotionem, & dilectionem Dei, tamen ficta, & deceptorum est, seu naturalis quidam affectus deuotionis, & amoris, quemadmodum videmus natura lantos, & amorosos, quocumque se vertant, facile incendi amore, & desiderio. Et quamuis Spiritus sancti bonitas huiusmodi hominibus aliquando larga sua gratia concederet deuotionem, lachrymas, sensibilem amorem, & similia, uti tamè his donis vtiliter, ordinate, & salubriter non norunt. Magis verò inutilia sunt eis, quandiu in sensualitate sibiipsis mori non addiscunt: quoniam initium proficientis vitæ est mortificatio omnium affectuum venialium peccatorum.

Vitæ proficientis initium.

Hic notandum, quòd magna differentia est inter labi in venialia ex propria affectione, & labi ex infirmitate vel occasione. Nam propter

per naturam nostram infirmitatem omnia venialia peccata cauere non possumus, tamen omnes affectiones venialium in nobis mortificare bene valeamus. Illi ergo ex naturae fragilitate, & occasione duntaxat delinquant, qui ante, & post, quando soli & liberi apud semetipsum sunt, non desiderant aliquid, quod peccatum sit, vel sensuale, ut vaniloquium, vanam societatem, bene manducare, & bibere, complacentiam sui ipsius, & aliorum, vanam gloriam, & huiusmodi: dum tamen ad hanc aliquam occasionem acquirunt, cito ex naturae fragilitate in venialia cadunt: sed quam cito ad se redeunt, dolent inde, & sentiunt auersionem, & displicentiam eorum omnium, quae à Deo elongare possunt: & hoc veniale paruum est, statimque à Deo per displicentiam remittitur. Illi vero ex propria affectione delinquant, qui ante, & post, dum liberi ab omni peccatorum occasione existunt, desiderant occasiones habere, non propter peccatum, sed propter oblectationem; ut quod affectant habere vanam societatem ad ridendum, confabulandum, ludendum, quod affectant bene manducare, bibere, novos rumores audire, curiosas vestes habere, & similia in centum modis. Tales, quamdiu affectum venialium non mortificant, non dimittantur ipsis peccata, licet saepe ea confiteantur. Et quamuis non nunquam videntur pro eis dolorem habere, tamen ille non provenit ex vero syncero fundo cordis: neque tantus est, ut peccatorum affectiones penitus ex corde eradicare valeat. Istiusmodi etiam nunquam poterunt habere profectum in virtutibus, omnia bona opera eorum multis imperfectionibus sunt permixta, & gratia atque deuotione, quam à Deo suscipiunt, non recte vtuntur. Ea propter, quemadmodum Caiphas prophetauit de Christo: *Expediit ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat*: sic etiam expediit ut sensualitas sibi ipsi moriatur, sentiendo scilicet perfectam auersionem ab omnibus, in quibus sensualitas assuevit quiescere, ut tota multitudo operum virtuosorum, penitentiae, misericordiae, bonorum exercitiorum, confessionis, & huiusmodi non pereat. O si agnosceremus quam multi frustra absque vlla vel modica vtilitate operentur magna, profecto multum miraremur: quia saepe quod coram hominibus magnum apparet, coram Deo fuerit.

Peccatorum
venialium
discrimen.

Peccare ex
infirmitate
quid.

Peccare ex
affectione
propria.

Ioan. II.

*De mortificatione omnis inordinati amoris erga homines, & de varijs
amorum differentijs. Cap. IIIII.*

R II 4. Quat.

Quarta est perfecta mortificatio omnium affectuum secularis, naturalis & acquisiti amoris. Cuius haec est ratio, quia omne quod aliquo amplectimur amore, cor imaginibus depinget, praesertim tempore, quo nos ad Deum conuertere voluerimus, & cor tunc distrahitur atque turbatur, & impurum ineptumque redditur ad Dei seruiturum. Si autem solum Deum amauerimus, atque amore eius omnibus creaturis & nobis ipsis renuntiauerimus, diuina imagine depingemur, eiusque amore sursum trahemur, ac in abyssu sui amoris, absorbebitur. Ut ergo habeatur distinctio moriendi omni amoris sciendum in primis, quod est amor quidam mundanus, qui mundo placere desiderat, & eidem timet displicere. Amor iste multa opera defectuosa & vitiosa facit ad mundo complacendum. Facit & multa bona opera magis pro mundano honore conquirendo, aut confusione vitanda, quam ad placendum Deo. Omnia autem ista opera imperfecta sunt: Vel si huiusmodi opera propter Deum faciunt aliqui placet tamen ipsis ut inde laudentur ac honorentur, plus propter gloriam propriam & laudem, quam propter amorem Dei, aut aedificationem proximorum. Similiter e contrario committunt aut committere parati sunt defectus multos & peccata, virtutes quoque omittere plurimas & profectum earum, ad euitandam amissionem bonorum temporalium, honoris, fauoris, amoris, vel potius quam paterentur confusionem, irrisionem, reprehensionem, atque contemptum. De omnibus istis Dauid ait: *Qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus spernit eos.* Secundo, est amor quidam naturalis, quem gerimus ad nos ipsos, ad patrem, ad matrem, ad fratres, & sorores, & ceteros consanguineos. Amor iste à Deo prohibitus non est, quia ipsum in cor nostrum non sinere peruenire, natura nostra non est bene possibile, sed ipsum bene regere secundum rationem rectam sub diuino amore, vna est summarum virtutum: quia natura nostra subtilis est, & in omnibus querit se ipsam. Naturalis etiam amor ad cognatos, quanto magis licitus est, tanto difficilius vincitur. Propterea in isto probabatur Abraham à Deo iubente, ut filium suum ob amorem sui immolaret. Et quia diuinus amor superabat omnem naturalem amorem (nam paratus erat Isaac filium suum ob amorem Dei necare) idcirco amicus Dei appellabatur. Si volumus ad hoc felix nomen etiam peruenire, oportet nos in homine nihil aliud diligere quam Deum, & quod Dei est, hoc est, virtutes & gratiam. Similiter nihil in ipso odire debemus praeter vitia: & hoc sine omni perso-

Amor mundanus.

Psal. 52.
Amor naturalis.

Genes. 22.

Diligendum quidam in homine.

Odicendum

personarum acceptione, siue sic pater, siue mater, amicus, aut consanguineus, vicinus, vel hostis, ita quod nullum quis adeo familiarem habeat amicum, in quo quemcumque amet defectum, vel cui suis virijs aut defectibus applaudat, seu aduletur, aut cuius presentiam, conuersationem, & familiarem societatem desideret, nisi in quantum propria, vel alterius vtile fuerit salutis. Nullum etiam tam magnum hoste habebit, vt in eo naturam aut virtutes odiat, vel eius salutem secundum suum posse affectare, petere, & cooperari refugiat, aut attadietur, quoad spem emendationis habere poterit, exemplo Christi Iesu, qui cum lacrymis & valida voce pro inimicis suis caelestem Patrem rogauit pro venia. Accipe generalem regulam, quod omnis amor (sit naturalis, aut alius) qui homini in corde facit inquietudinem & imaginationes, praesertim tempore orationis, vel etiam anhelare facit ad videndum, ad alloquendum, vel ad habendum praesentem eum, qui diligitur & abest, nisi esset solum propter animae salutem & instructionem spirituales, amor talis inordinatus est & defectuosus coram Deo, magnumque impedimentum generat proficienti vita. Tertio, est amor quidam acquisitus: & hoc duobus modis. Primo, frequenti praesentia & conuersatione mutuo habitis. Secundo, donis, seruitijs, subsidijs, & amicitijs alterutrum exhibitis. Ambo isti amores liciti sunt, sed periculosi, quia faciliter ducunt homines in amorem inordinatum, per quem ad peccata vel defectuositatem pertrahuntur, vel a virtutibus aut proficiente vita retrahuntur. Quarto, est amor quidam rationalis, qui crescit & corroboratur ex consideratione virtutum aliorum hominum, vel Sanctorum, aut certe Domini nostri, ita quod ratio nos trahit & cogit amare virtutes, & earum opera. Et sic contingit, quod aliqui ex ingenita natura, vel ex studiosa exercitationis frequentia magno habent affectus amorfos ad summum bonum (quod est Deus) diligendum, in tantum, vt semetipfos paratos inueniant ad mortem tolerandam propter Deum: & tamen contingere potest, quod totum proueniat ex natura sine virtute charitatis, & sine gratia Dei. Idcirco nemo confidere debet in deuotione & sensibili amore, quia quantum sibi ipsi propter Deum quis moritur, & praecipua eius atque consilia sequitur, tantum habet de charitate, & non plus.

Luce 21.

Canon.

Amor acquisitus.

Amor rationalis.

*De mortificatione vanarum & noxiarum cogitationum omnium,
deque earundem nocuentis. Cap. V.*

SII

Quinta

Quinta est perfecta mortificatio omnium affectuum erga cogitationes & imagines rerum creaturarum, & affectuosa quaedam conuersio ad omnimodam solitudinem, non tantum secundum corpus, sed multo amplius secundum cor & cogitationes, prout Seneca dicit in libro de quatuor virtutibus: Cogitationes vagas & somno similes non recipies: quibus si animum tuum oblectaueris, cum omnia disposueris, tristis remanebis. Notandum quod triplices sunt cogitationes. Primae sunt cogitationes vanae, quae homini in affectu non adherent, licet incidant multipliciter cordi * instar maris fluctuantis, & auium volantium, & similiarum. Et cogitationes istae, quamuis in se ipsas mala non sint, nec magna peccata, tamen magnum impedimentum praestant proficienti vitae: suntque indicia vacui cordis, & tepidae deuotionis. Quia ubi cor humanum plenum est diuino amore, ibi cedere oportet omnem vacuitatem & tepiditatem, sicut clauus clauo pellitur. Aliae cogitationes nocivae sunt, ut cum homo trahit in se suum imagines creaturarum aliquas, vel peccatorum cum sensuali oblectatione, licet ad mortalis peccati consensum non perueniat. Cogitationes istae ingens in corde damnum efficiunt, quia valde diuinae gratiae in actionem siue internam operationem praepediunt. Spiritum sanctum contristant, lectulum dilecti commaculant, inspidum omne spirituale exercitium reddunt. Si tamen huiusmodi cogitationes & imaginationes inciderent nobis importune contra voluntatem nostram, & nos diligenter resisteremus, earum onus pro spirituali martyrio tolerando, tunc ad magnum nobis meritum prouenirent, nisi occasionem huiusmodi cogitationibus atque tetrationibus praerberemus per mortificata desideria sensualitatis, ut supra dictum est. Quia isti praefati duo modi cogitationum communiter veniunt ex incuria & in mortificatione nostra, puta quia studiosi non sumus ad trahendum cor nostrum violenter ad bonas cogitationes, sed ex consuetudine effluere permittimus ad superfluas, inutiles, & noxias cogitationes, & in negligentiam tempus bene expendendi. Quia specialiter dum nobis gratia & sensibilis deuotio subtrahuntur, tedium habemus ad omne spirituale exercitium: & tunc ab extra solatium requirimus in vacando, in loquendo, in ridendo, & in omni vanitate. Cum autem iterum nos introuertere volumus ad solitudinem, cor innumeris cogitationibus & distractionibus oneratum est & occupatum, ideoque in virtutibus proficere non valeamus. Nam solitudo, silentium, & arcta oblecta-

Cogitationes vanae.
* alias sicut quod mare fluit, & aues volant, & similia.

Cogitationes nocivae.

Cogitationum malorum causa.

Observatio cordis nostri, sunt principium & fundamentum profici-
entis vitæ. Tertius cogitationum modus est earum, quæ in seipſis bo-
næ sunt, sed mentem inquietant, siue sint de temporalis cura licita, si-
ue sint de spiritali cura, ut in scrupulosis, & pusillanimibus, & si-
milibus: siue sint de celestibus & æternis, sicut in curiosis & subtilibus
perſcrutationibus myſteriorum Dei, & æternæ vitæ. Homines sub-
tilis ingenij, & ex natura ætæ, difficilius quàm alij à cordibus suis
huiusmodi cogitationes valent abigere. Attamen oportet eas peni-
tus à corde repelli, in quantum præpediunt simplicem cordis quietem,
quæ maximè nutrit amorosum in Deum effluxum. Nam quia Deus
vnus est, melius simplicitate cordis inuenitur: & quia amor æternus
est, melius desiderio & amore conquiritur. Non tamen volo quòd
sine omni imagine & cogitatione esse debeas, sed propono tibi ima-
ginem Iesu Christi: qui est splendor vel fulgor æterni luminis, & spe-
culum sine macula, ut Sapiens ait. Hanc imaginem amoroso desiderio
imitandi portabis in exteriori homine tuo, secundùm humanitatem
eius in cruce pendentem: imprimesque tibi formam suæ abyssalis
humilitatis, abiectionis, patientiæ, imitatis, & omnes alias abyssales
virtutes ultra omnium hominum capacitatem. Imaginem hanc ac-
cipe in omni loco, in omni hora, in omni verbo, in omni opere, in
omni occupatione, intus ac foris, in prosperis & aduersis. Si co-
medis, intinge singulas buccellas panis in vulnera eius. Si bibis, co-
gita potum quem in cruce potauit. Si lauas manus, vel corpus, co-
gita sanguinem quo animam tuam lauit. Si vadis dormitum, co-
gita lectum crucis, & reclina caput tuum super cervical spineæ coro-
næ. Et in his cogitationibus debes nutrire amorosam compassionem
& desiderium imitandi vestigia eius. In interiori autem homine por-
tabis imaginem abyssalis charitatis suæ, ex qua cuncta creauit, huma-
nam naturam assumpsit, formam cunctarum virtutum dedit, ama-
ram mortem sustinuit, vitam æternam parauit, & seipsum totum pro-
milit. Et hoc modo cogitationes commutabuntur in affectiones, &
cognitio in amorem perfectum: quia amor operatur mortificatione
naturæ, vitam spiritus, operationem superiorum virium, influxumque
in Deum, & separationem ab omni creatura.

Cogitatio-
nes inquiet-
antes cor.

Simplifica-
tio cordis.

Imago
Christi in
corde por-
tanda.

Sapient. 7.

aliis tea-
ratione.
Sapient. 8.

*De cura omni non necessaria reijcienda, atque de rerum externarum
administratione. Cap. VI.*

Sexta est perfecta mortificatio exterioris curae, quae non est de iusta necessitate, propter spirituales utilitates, vel propter obedientiam. Hic sciri potest vera differentia actiuae vitae, quae fideles seruos Dei efficit: & contemplatiuae, quae familiares amicos Dei facit. Nam quidam in sua conuersione eligunt obedire Deo, sanctae Ecclesiae, & suis superioribus: exercitantq; se in virtutibus, in bonis moribus, in statutorum & ordinationum diligenti obseruatione, quaerentes in omnibus honorem Dei, & non se ipsos. Sed altiore perfectionem constituunt in exercitijs vitae actiuae, & in orationibus vocalibus, & in recogitando peccata sua, mortem, iudicium, aut etiam passionem Domini, dumtaxat ad compatiendum: peruenireq; non valent ad cognoscendum exercitia verae vitae contemplatiuae. Ratio est, quia in actiua vita magis ipsis complacet, & videtur eis magis meritoria esse: & haec est causa, quare in cordibus eorum magis sunt depicta opera quae faciunt, quam Deus ipse, propter quem illa faciunt. Ideo in corde diuini sunt distracti, & instabiles: quoniam passiones naturales adhuc viuunt in eis, quibus faciliter commouentur, quamdiu non perueniunt ad contemplatiuam vitam, quae enim facit omnibus passionibus naturalibus, scilicet inordinate latitia, tristitia, complacentia, uana gloria, impatientia, uana spei, inordinate uerecundia, & similibus: propter quod etiam non possunt peruenire ad interiorem hominem & quietem, nisi prius ex toto in seipso recollecti, & Deo totaliter uniti sint: quia tunc primum eis reuelantur interna, familiares, occultae, amabile vitae Dei, loquiturq; Iesus in anima eorum: *Iam non dicam uos seruos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius: sed dicam uos amicos, quia omnia quaecumque audiuimus a Patre meo, nota feci uobis.* Igitur qui internam vitam habere cupit, necesse est, ut eam seruenter desideret & petat a Deo, atq; ad eam studiosè se applicet: quia Dominus noster gratiam suam & opem (sive ad opera exteriora virtutum, sive ad interiorem hominem & exercitia dilectionis) elargitur, secundum quod unusquisque ad huiusmodi se disposuerit, suamq; diligentiam aut operam adhibuerit. Si ergo homo internus & illuminatus Dei amicus fieri uis, oportet ut cor tuum ad eum purifices, ut nihil citra Deum in eo quiescat: & omnia exteriora opera & occupationes, quas distantem ratione vel obedientia perficias, absq; multiplicitate & sollicitudine cordis agere discas, cum eleuato intellectu atque affectu ad Deum: quia tamen si labor, qui in silentio fit, ualde laudetur: tamen multiplicitas, sollicitudo, & distractio cordis re-

Ioan. 15.

Vita interna quomodo acquiritur.

Opera exteriora quomodo exercenda.

Sollicitudinis superflua mala quae.

dis reprobatur: quia infrigidant affectum amoris, exponuntq; hominem multis tentationibus & insidijs inimici, natura & sensualitas potentiores sunt, atque magis seipsas quaerunt in oblectationibus, in vanitatibus, & voluptatibus, ex quibus intellectus obfuscat, spiritus sensibilis efficitur, & omne spirituale exercitium insipidum.

Si igitur volueris vincere omnes tentationes diaboli, carnis, & mundi, omnes fragilitates ac imperfectiones tui ipsius, omnesq; naturales passionis, labora omni tempore gestare internum & elenatum animu & desiderium in Deum, semper magis sequendo internum amoris exercitium, quam exteriora opera virtutum. Nam distractiua occupatio cordis, etiam in licitis, sua consuetudine quandam superinducit animi distemperantiam, vel indispositionem, & euagationem cordis, qua amputari etiam orationis tempore nequeat: & etiam non sinit inferiores animae vires peruenire ad aliquam quietam recollectionem sui. Ad istud autem nemro perfecte peruenire potest, nisi affectus suus liber sit ab omni re infra Deum existente, & ad eum in Deum raptus, vt se ipsum contemnere sciat in omnibus propter amorem Dei: quonia parus amor facit spiritum purum, simplicem, & ab omnibus liberum, in tantum, vt sine labore semper se convertere in Deum possit. Nam ubi amor, ibi est oculus memoriae, & cor affectus, ita vt tam paratum se inueniat ad suam introuersionem, quam ad extrouersionem.

De omni cordis amaritudine tollenda, per amoris diuini dulcedinem. Cap. VII.

Septima est perfecta mortificatio omnis amaritudinis cordis. Notandum, quod amaritudines istae cordis ex quintuplici origine procedant. Primò, ex praesumptione propriorum virtuosorum operum in multa poenitentia, aut exercitijs, & alijs operibus, quae bona coram hominibus apparent: sed ex proprio, superbo, immortificato corde prodeunt, & appellantur falsae iustificationes, feceruntq; coram Deo: quia tales homines seipsos in huiusmodi exaltant, multumq; proclines sunt ad aspernandum & iudicandum alios corde, vel etiam verbis, dicentes cum Pharisaeo: *Non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus.* Nec aliqui homines periculosius istis stant, quia de proprijs virtutibus peiores fiunt, & faciles sunt ad alijs indignandum, male de eis suspicandum, falsè iudicandum, quemadmodum B. Gregorius dicit: Vera iustitia compassionem habet,

Tentationes omnes vincendi modus.

Amaritudinis cordis origo.

Luca 18.

bet, falsa verò indignationem erga homines fragiles & peccatores. Et istud est signum amaritatis, elatae, & inquietae conscientiae, quia S. Iohannes Chrysostomus dicit: Qui se uere discutit aliena, id est, aliorum defectus, nunquam propiorum reatum veniam merebitur, quamdiu scilicet se de hoc non emendauerit. Si autem istud in consuetudinem duxerit, vix est spes habenda quod se emendabit. Secundò, amaritudo ista venit ex suis ipsius acediosa immortificatione. Et haec amaritudo maximè habetur contra Praelatos siue superiores regentes, dum nolunt talium (scilicet immortificationum & amaricationum hominum) desiderijs acquiescere, sed magis ipsos exercitant in his, quae contraria sunt eorum desiderijs. Nam tunc murmurare atque susurrare incipiunt contra superiores suos, & alios etiam ad indignationem superiorum suorum trahere desiderant. Hinc certò certius scias, nihil homini damnabilius esse coram Deo murmuracione, praesertim contra Praelatos & superiores. Quia, ut S. Augustinus ait, in nullo populus Israel in veteri Testamento Deum in tantum offendit, sicut quòd murmurauerunt aduersus Deum, hoc est, aduersus superiores, quos Deus ordinauerat, videlicet Moysen & Aaron, quemadmodum Moyses dicit in Exodo: *Nec contrarios est murmur vestrum, sed contra Dominum.* De huiusmodi hominibus etiam vix spes est quòd proficiant in virtutibus: quia murmuratio est uicinia filiae demonis infernalis, cui cuncta pascere Monasteria commisit, quam isti sibi desponsauerunt. O maladicium peccatum, o odibilis bestia. Nam omnia opera bona tu deuoras. Tu praesumpta es aeternae damnationis. Tu fomentum es ignis infernalis. Tu pauperem animam non deiformem, sed demoniformem efficis. Ob tuam odibilitatem *Dathan & Abiron* cum sua progenie oportuit *uidentes* descendere in infernum in corporibus simul & animabus. Propterea Chore cum ducentis quinquaginta uiris* infernali igne comburebantur & occidebantur, ac corpore simul & anima ad inferna deducebantur. Tertio, amaritudo ista oritur ex inuidia, quam aduersus alios habent propter aliqua sibi facta in uerbis, factis, signis, vel gestibus. Isti grauius excedunt, Deumq; offendunt valde, omnia in peius interpretando & iudicando, quamquam in se mala non sint: & hoc ipsum prouenit ex eo, quòd optane in alio reperire, quòd possint vituperare vel diffamare, aut quo alteri nocumentum inferre valeant. Et istud valde cauendum est, quia ex odio atque inuidiae fundo procedit. Quarto, amaritudo ista oritur ex desiderio propriae cõplacentiae: quia

scilicet

In murmuratores.

Exod. 16.

Murmuratio filia inferni.

Num. 16.

* Alias caelesti.

scilicet volunt videri, amari, laudari, pro deuotis haberi à suis superioribus, & ab his, cum quibus conuersantur, vel etiam à secularibus. Quando ergo vident quòd alius melius se habet, emendareque se non nit, plusque amatur, exaltatur, vel laudatur, quàm ipsi, protinus ob hoc inuident illi, nitunturque ipsum minorare, & auferre famam eius per detractiões, & similia. Quintò, amaritudo hæc oritur ex propria peruersitate & malitia: & hoc duobus modis: Primò, ex mala, iniqua, & amaricata conscientia, in qua adeò redditur talis fastidiosus, vt omnibus, cum quibus conuersatur, sit oneri, & efficitur vas omnibus plenum peccatis. Et quia in seipso iniquus est, eisdem oculis ceteros inuetur, ac in peius cuncta interpretatur, instar basilisci, qui omnibus hominibus, quos videre potest, venenum infundit & necat. Nam tales de alijs non norūt aliter iudicare, quàm quales ipsimet sunt. Secundò sciendum est, quòd istiusmodi homines, ex quo ipsimet adeò iniqui & immortificati manent, inuident, quòd diuina gratia tantas virtutes in alijs operatur, & vellent, quòd alios deuotos, humiles, & virtuosos homines inde retrahere possent in eandem, in qua ipsi sunt, iniquitatē. Et quia id agere nequeunt, ideo derident ipsos, & persequuntur verbis, operibus, vel corde, peccantque in Spiritum sanctum.

Omnes has amaritudines oportet tam perfecte vinci & consumi in suauitate diuini amoris, (si aliquem virtutum profectum habituri sumus) vt nostros etiam inimicos ac persecutores amplectamur in corde tam pleno amoris effectu, ac si essent meliores amici, quos habere possemus; prout etiam reuera sunt secundum opera, licet non secundum suum affectum. Quia qui nos persequuntur, ad sublimius meritum nos perducunt, & ad altiore[m] gloriæ coronam.

De omni vana gloria & superbia caluanda, de quæ desiderio contemptus sui. Cap. VIII.

Octaua est perfecta mortificatio affectuum vanæ gloriæ & propriæ complacentiæ, honoris seculi atque superbiæ, in perfecta cognitione & desiderio omnis contemptus. In his verbis duo sunt principaliter profequenda. Primū est quòd oportet omni vanæ gloriæ & complacentiæ, quam aliquis in seipso habere potest de aliquo virtuoso opere, aut gratia Dei, seu dono, totaliter mori in perfecta agnitione suæ abyssalis vilitatis. Quia nihil tam nociuum homini spirituali, nec aliquid Deo plus displicet, quàm vana gloria, & propria complacentia.

centia. Hinc legimus de sancta quadam virgine nomine Clara, quod propter exiguam tentationem vanæ gloriæ, subtractus ei à Deo fuerit annis quindecim influxus diuinæ dulcedinis ac spiritualis illuminationis: nec prius potuerit redire ad ipsum influxum, etiâ cum multis lachrymis, multo labore, & multis precibus. Nec hoc mirum videri debet, cum hoc solo fideles serui ab infidelibus fecernantur. Quia sicut seruus iustus potest ieiunare, vigilare, orare, elemosynam facere, & alia opera virtuosa perficere in veritate: ita potest & infidelis secundum exteriorem apparentiam: hoc solo excepto, quod non potest domino suo esse fidelis, vt scilicet propterea duntaxat hæc agat, & eius gratiam tantummodo ascribat: quia sibi ipsi ascribit, ac cum oblectatione in his gloriatur, exaltando se, & magnum reputando, vbi tamen se deberet humiliare: aliâs gratia se reddit indignum: eaque abutitur ad suam damnationem potius, quam ad salutem. Igitur satagere debet & recognoscere sine fictione omni gratia se indignum & peccatorem præcunctis viventibus viliorem. Et ad hoc perueniendum, tres oculi considerationis haberi debent. Primus considerabit multitudinem, turpitudinem, & magnitudinem suorum peccatorum, ingratum etiam ingratitudinem de diuina gratia, quam accepit (in auxilium virtutum, & auersionem à peccatis) donatam sibi à Deo. Secundus oculus considerabit quod à multis peccatis præseruatus sit sola diuina gratia, & non sua resistentia: & quod à Deo subtracta sibi fuerint occasiones & tentationes magnorum peccatorum, in quibus præ omnibus alijs gratius cecidisset, si ipsam diuinam gratiam (sicut alios plurimos) dereliquisset. Tertius oculus considerabit diuinam gratiam profluam largitate, quam sine meritis suis accepit: & quod maximus in mundo peccator, si recepisset gratiam talem, Deo grator existeret, meliusque ipsam custodiret, & fidelius exerceret in opus, quam ipse. Etiam licet alius quilibet hodie maximus peccator existat, castro die converti poterit, & viuere sanctissime, sicut Paulus, Magdalena, & ceteri. Ex istis punctis peruenire poterit per gratiam Dei, ad cognoscendum veraciter (quantum in eo est) se maiorem totius mundi peccatorem: quia si bonus est, hoc est sola gratia Dei. Et sic poterit Deo gratus fieri ex vna parte, & humiliare seipsum ex altera.

Latus humanæ

Secundum est, quod omni inordinato affectui humanæ laudis, honoris, fauoris, & complacentiæ, quis perfecte moriatur, desiderando ab omnibus contemni, illud, confundi, abijci. O quam parum hæc virtutes que-

res queruntur ac desiderantur, & multo minus acquiruntur. Nam et si reperiantur qui non concupiscant honorari vel alijs placere: attamen valde pauci sunt, qui ex fundo cordis desiderent despici, confundi, illudi, & abijci. Et si appareat eis saepe quod seipfos contendant ex fundo cordis, & desiderent contemni, tamen quamdiu hoc sensibilibiter experti non fuerint, puta improuise magnam despectionem & confusionem accipiendo, & in primo ictu oculi illas recipiendo pleno affectu sine cordis retractione, tamdiu sibiipsis in hoc non confidant. Quia si dixeris, quod talis tibi confusio & despectio non acciderit, ego tibi respondeo, quod te Deus necdum satis fortem & mortificatum ad hoc Despectio cognoscit. Nam ad nihil est Deus paratior, quam ad mittendum verè sui mortificato cordi omnem confusionem, despectionem, & exteriorem aduersitatem: quia nouit summa in hoc consistere merita, ad quæ suos charissimos amicos perducere cupit. Hoc Iesus in semetipso ostendit, quando mortem turpissimam suscepit, & in virginea Matre sua stante sub cruce, in sancto Iohanne Baptista, & in omnibus dilectis Apostolis suis.

Notandum tamen hic est, quod nemo propter desiderium despectionis alteri debet dare occasionem probabilem se confundendi, ne sibi occasio fiat mortalium peccatorum. Sed si confusio aliqua vel despectio sibi præter sua demerita superuenerit, illam amore Dei pleno corde & affectu suscipere debet: quia hæc est via compediolior ad magna merita, & vitam æternam.

De mortificatione omnis inordinatæ dulcedinis curiositatis quæ intellectus. Cap. IX.

Nona est perfecta mortificatio omnium affectuum erga oblectationes internas spirituales vel sensuales. Notandum quod per sensuales internas oblectationes hic intelliguntur omnes sensibiles gratiæ, deuotio, dilectio, & internæ dulcedines, quæ recipiuntur, & quibus fruimur in inferioribus viribus animæ, ita quod natura & sensualitas hominis participes efficiantur. Ista etiam interdum accipiunt in peccatis mortalibus existentes & permanentes: sed communiter illi suscipiunt, quos à mundo & à peccatis Deus vult retrahere. Modò sunt nonnulli, quorum omnis labor & oratio ad Deum est, ad habendam sensibilem istam gratiam, deuotionem, atque dulcedinem, & quamdiu illam non habuerint, non libet eis aliquid boni operari: videturque

Tt deturq;

Deuotio
sensibilis
ad quid de-
tur homini.

deturque eis nullius esse valoris quicquid agunt: & hoc ideo, quia putant sensibilem deuotionem & amorem esse veram charitatem Dei: in quo multum errant. Nam solum est donum Dei, adiuumento existens homini ad melius seipsum mortificandum & retrahendum ab omni creatura & seculari laetitia, ac se totaliter resignandum in beneplacitam Dei voluntatem. Affectibus ergo talia, vt sibiipsis eo melius in omnibus moriantur, ac studiosius diuino amori se macipari possint, licitum est istam sensationem gratia, deuotionis, atque dulcedinis querere, & à Deo petere. Sed qui ipsam quarunt, affectant, & petunt, quia delectabilis est & quiescere in ea volunt ad fouendam oblectationem suam, grauiter contra Deum delinquent. Et quantum propter hoc mundanam & carnalem delectationem relinquunt, hoc tamen non est alicuius valoris: quia interna delectationes externas cunctas exuperant, ita vt externis pro internis libenter velint carere. Vbi autem interna ipsi subtrahata fuerint, rursus ad externas se conuertunt, quia sine delectatione esse nolunt. Consequenter scire debes, quod nemo sibi-

Cur nemo
sibi arroget
sanctitatem.

biipsum videri debet esse alicuius sanctitatis, ex eo, quod multum habeat sensitalis amoris, deuotionis, & suauitatis, ac saepius sibi gratia affluat: nam communiter huiusmodi nobis propter infirmitatem nostram & immortificationem eueniunt, vtpote qui aliàs Deum diligenter non quereremus, nec seruiremus ei, neque nos ipsos totaliter à seculo abstraheremus. Et istud ex hoc notari potest, quia in initio conuersionis suae sentit homo communiter magis huiusmodi deuotione. Etiam frequenter sunt innati appetitus naturae: quia vsque ad annum quadragesimum est natura multum instabilis, inclinabilis, & affectuosa, quarens in suo exercitio solatium interni saporis & oblectationis, ita quod exercitia, quae multi pro magnis & sanctis reputant, ex naturali affectione & dilectione veniant duntaxat, quemadmodum intuemur quotidie, quod multum occupans se cum alio homine naturali, in tantum amore inflammatur, vt sibi videatur cor suum rampendum. Similiter isti frequenter nudam naturalem affectionem fouent, vbi se putant magno diuino amore inflammati. Quantum vero sibiipsis mori discunt in duodecim mortificationibus istis, quas prosequor, tantum de diuino amore & vera sanctitate habent, & non plus. Et scire debes pro generali regula, quod omnia, quae à DEO querere & desiderare possumus, quae non ordinantur ad nudam mortificationem & relictionem sui propter amorem Dei, permixta sunt cum natura & propria qua-

Instabilitas
natura.

Canon.

tionem.

tionē. Et in isto potes notare, quā citō natura seipsam quærat, etiam in illis, quæ multum diuina esse videntur. Et licet diligenter ab vna parte propellatur & contemnatur, nihilominus occulte reuertitur ex alia parte, quærens seipsam, ita vt hoc perpenderet vel deprehendere non valeamus, & idcirco etiam pauci sunt, qui seipsos verè cognoscant, & perfectè deuincant.

Secundò, per internas spirituales oblectationes intelliguntur delectationes, quas quis in viribus intellectualibus recipit, videlicet in visionibus, imaginibus, formis, & similitudinibus, vel in supereminenter Deum contemplando & cognoscendo. Hic ergo notandum est, quòd quidam seipsos dumtaxat exercitant in viribus intellectualibus, & non affectiuis: neque finis eorum est, vt ex hoc ardēti amore succendantur, sed vt notitiā habeant curiosam, quocumq; modo sciēdi fiat, puta quomodo Christus est conceptus, natus, crucifixus: quomodo resurrexit, ascendit: & de omnibus ordinibus & gaudijs æternæ vitæ, & de distinctiōe sanctæ Trinitatis, & similibus; in quibus internas spirituales suas oblectationes cōstituunt, quas vocant cōtemplationes, putantes hoc modo se ducere vitam cōtemplatiuam. Sed isti multum valde aberrant à vera vita cōtemplatiua, quā propriè fundari oportet in ardēti abyssali amore Dei, in quo vnusquisq; cum suo amore & affectu desiderare debet vniri & absorberi, vt in illo omnis dissimilitudo Dei subincēdatur in perfecta sui ipsius mortificatione. Nam istiusmodi homines indagare cupiunt, & etiam à Deo adipisci multorum secretorum notitiā, puta nunc naturali ingenio comprehendere, nunc vero à Deo notitiā aliquam inde recipere in exterioribus sensibus vel in interioribus viribus animæ, siue sint inferiores, siue superiores. Exempli gratia: Affectant oculis exterioribus videre Angelos, æternam vitam, infantulum in Sacramento, & similia, vel cantantes Angelos audire, aut externam in Sacramento dulcedinem sentire, & similia in omnibus sensibus. Et idem optat intrinsecus in omni notitiā, quæ recipi potest in visionibus, in imaginibus, in formis, in similitudinibus, in spiritali intelligentiā, & in supereminenti agnitione Dei. Isti autem in his suas affectiones & oblectationes constituentes, multum gratis laborant, atque in periculoso sunt statu deceptionis. Nam frequenter inimicus, quando hoc notat, permittente Deo, ipsos decipit multiplici apparitione tam exterius in sensibus, quàm etiam interius, aut etiam in somno. Ipsi verò cum desiderio

Curiositas
intellectus.

Cōtemplationis
fundamentum
quod.

Liquor
diaboli.

Exercitium
curum.

Quia.

& oblectatione hac suscipiunt, cum proprietate possident, glorianturq; in huiusmodi, & se exaltant, magna de se ipsis leniunt, sibi sapientes fiunt, in suo sensu obstinati efficiuntur, & demonis filij. Idcirco, qui secure & fructuose se exercitare vult, omnia sua exercitia ordinare debet ad valde in se excitandum amorem Dei, & non ad obtinendam altam notitiam eorum, quae sibi necessaria non sunt. Et si aliam quam cognitionem à Deo acceperit, tamē non debet in ea requiescere, vel nimium credulus esse, nisi prius studuerit sapienter & humiliter super hoc consulere illos, qui discretionem omnium spirituum habent. In illo verò duntaxat requiescere debet, quod propter amorem Dei se semper paratum inueniat ad standum in omni relictione.

De scrupulis conscientiae nimis rescindendis, & de origine scrupulositatum. Cap. X.

Scrupulosi-
tatis origo

Decima est perfecta mortificatio omnis scrupulositatis cordis & perfecta confidentia in Deum. Hic sciendum est, quod sunt aliqui, qui conscientiam suam quietare non valent, amara contritione, saepe confitendo, aut magnam poenitentiam faciendo, quin semper permaneant in tremebunda anxietate & timore, ac corde inquieti, sine vera spe & confidentia in Deo. Et quantumlibet magnū conscientiae scrupulum habeant, & quamlibet saepe confiteantur, tamen non fideliter laborant emendare defectus, de quibus conscientiae remorsum habent & anxiantur. Et istud est signum, scrupulositatem hanc non ex amore iustitiae, sed ex timore diuinæ vindictæ descendere.

Facit etiam ista conscientiae scrupulositas saepe aliqua esse peccata, quae in se ipsis peccata non sunt: venitq; ex duplici origine. Prima est inordinatus amor sui ipsius, quia ex illo venit inordinatus timor, scilicet, quod aliquis nimium formidat, quicquid naturæ contrarium est. Et ergo licet appareat exterius istos seruare praecepta Dei & sanctæ Ecclesiae, tamen praeceptum charitatis non custodiunt, quia quicquid agunt, non ex charitate, sed ex timore & coactione, ne damnentur, perficiunt: ac per hoc non ex amore Dei, sed sui ipsorum id faciunt. Ea propter in Deo confidere nequeunt, quia Deo fideles non sunt: sed tota vita eorum interior pavor est & formido, labor & miseria. Et quicquid agunt in orando, in laborando, in poenitentibus, in operibus misericordiae, totum faciunt ad expellendum istum timorem, sed nihil eos hanc iuuare possunt, Nam quanto amplius se diligunt, tanto mortem, iudicium,

dicium, ac poenas inferni magis metuunt. Notari ex isto potest, inordinatum timorem venire ex amore sui ipsius, quo unusquisque appetit esse beatus, quamuis ei, qui eum beatum facere potest, sit infidelis. Alia origo scrupulositatis est ex hoc, quod amor eorum ad Deum modicus est: quia parvus amor, parvam causat confidentiam. Et solus amor Dei perducit hominem ad veram spem & confidentiam diuinæ misericordiae, bonitatis, liberalitatis, & gratiae: quam confidentiam nulla virtus, quantumcunque magna appareat, nec vlla poenitentia sine amore Dei potest dare: Nihil autem tam necessarium est volenti ad vitam perfectam peruenire, sicut magna spes & confidentia in Deo. O sancta spes, o beata in Deo confidentia, dummodò non pertrahat aliquem ad incuriam & acediam suae emendationis, sed magis excitet ad digniorem gratitudinem, & ad diligentiam acquirendi perfectius diuinam gratiam & charitatem, atque ad omnem virtutum perfectionem, ad abijciendum omne quod sensuale est, & ad prosequendum quicquid ad sui ipsius mortificationem deseruit, ad sufferendam quoque hilariter omnem aduersitatem: tunc huiusmodi spes sibi valde necessaria est & salutifera. Nam quanto pius sperat, tanto magis gratus est, seipsumque amplius emendat.

Confidentia
in Deum.

De impassibilitate in aduersis habenda, & de tribulationis veritate. Cap. XI.

VNdecima, est perfecta mortificatio omnis inquietudinis & impatientiae cordis in omni exteriori aduersitate, siue sit diffamia, derisio, detractio cum mendacio, aut damnatum rerum temporarium, amicorum & affinium, siue alia qualiscunque persecutio, quae alicui permissione diuina accidere potest. Hic scire debes, quod illi, qui se ad sui ipsius mortificationem dare volunt, saepe à Domino nostro multifarie tribulatione exteriori probantur, an perseverare valeant in suo bono proposito, quemadmodum Angelus dixit ad Tobiam: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio aduersitatis (exterior) probaret te.* In hunc modum etiam Iob probabatur, qui similem sibi non habebat in terra. Nam cum omnia sibi ablata, vxorque sua & amici illi fuissent contrarii, nec non & ab hoste percussus fuisset à planta pedis usque ad verticem, nihilominus permanfit quietus & patiens corde, neque peccauit labijs suis, sed dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est. Sic nomen Domini benedictum.* Si-

Tob. 13.

Iob 1. 20.

Iob 2.

Tet 3. mili-

510
 Matth. 26. 27. militer Christus Iesus post omnem persecutionem Iudeorum, in capi-
 uando, in percutiendo, in illudendo, in falsos testes producendo, in fla-
 gellando, in crucifigendo, quieto corde & amoroso affectu in cruce
 pendens, clamore valido, & abundantibus lachrymis pro suis inimi-
 cis rogabat dicens: *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* Nec
 poterant illi tot penas & contumelias inferre, quin affectaret multo
 plura pati propter amorem Patris sui, & omnium hominum salutem.
 Omnibus etiam, quos Dominus noster trahere disponit ad supremum
 statum meritorum, multa vult toleranda transmittere. O si sciremus,
 ex quanta charitate afflictionem mittat Dominus noster, quocumq;
 etiam modo veniat, multum eam affectuose petere, & expectare.
 mus, amoreq; suscipere. Nam afflictiones sunt dona charissima,
 quae Deus secretis seu familiaribus amicis suis tribuit ad ornandas ani-
 mas eorum, & perducendas ad veram Dei similitudinem. Quia nun-
 quam tam subtilis imaginum sculporum extitit, qui tanta diligentia ac
 sollicitudine lineamenta imaginis ad exemplaris (secundum quod eam
 formabat) perfectionem trahere elaborauerit, quemadmodum Deus
 omnipotens ab aeterno sua sapientia immensa prauidit atque praordi-
 nauit de secretis amicis suis, quomodo mediantibus huiusmodi affli-
 ctionibus ipsos perduceret ad perfectissimam similitudinem Christi
 Iesu. Propterea dicit Augustinus super Psal. Cum ceperit homo Chri-
 stianus cogitare & disponere, ut perfecte proficiat in virtutibus & sui-
 p-
 sus mortificatione, statim incipit pati linguas aduersantiu. Quicumq;
 illas nondum passus est, nondum profecit. Quicumq; illas non patitur, nec-
 dum conatur proficere. Notandum est autem tres esse patientiae gra-
 dus. Infimus horum est, comescere seipsum a vindicta inferenda ma-
 nibus, vel desideranda corde, quia gradus valde imperfectus est: quia
 saepe ibi remanet cor amaricatum, de quo consurgunt murmuratioes,
 susurratioes, detractiones, inuidia, suspiciones malae, & similia. Ista
 sunt signa immortificati cordis atque inordinati amoris ad seipsum:
 quia omnis inordinata anxietas, tristitia, & inquietudo, ex inordina-
 to oritur amore. Propterea dicit Gregorius. Qui aequanimiter aliena
 mala & persecutionem non tolerat, ipsi sibi per impatientiam testis est,
 quia a boni plenitudine, id est, virtutum & gratiarum perfectione lon-
 ge distat. Medius gradus est, cum aliquis non solum manus & deside-
 ria a vindicta cohibet, verum etiam cor suum purificat & mundat ab
 omni amaritudine & inuidia. Et quamuis desideranter non patiatur,
 tamen

Aduersitas
 donu Dei.
 Gradus pa-
 cientiae.

tamen tolerat, humiliter recognoscendo se dignum illud (imò etiam multò plura) pati, & paulatim percipiens vbertatem gratiæ, quæ per hoc acquiritur, voluntatè suam parat ad patienter sufferendam omnè futuram aduersitatem: & hoc modo incipit sibi ipsa tolerantia fieri valde meritoria. Supremus gradus est patientia affectionis, quæ vt cõformis efficiatur Dominicæ passioni, & omnibus, quæ in ipsa contigerunt, omne contrarium, quod sibi obuiare potest, cum magno desiderio suscipit, & plura semper pati desiderat, dicendo cum Dauid: *Improprium expectauit* (scilicet cum desiderio) *cor meum, & miseriam.* Et istiusmodi homines sentiunt magnam abundantiam amoris Dei & dulcedinis, quæ ex ipsa tolerantia exprimitur, fluens per omnes vires animæ, per quam in tantum inebriantur in Deo, vt nullum videantur externum conuictum, damnum, vel poenam sentire. Nam omnè persecutionem, quam patiuntur, reputant pro adiutorio veniendi ad dilectum; & omnes persecutores diligunt, tanquam veros adiutores ad vitam æternam. O felix anima, quæ ad istud peruenit, quia æternaliter in brachijs Iesu Christi requiescet.

De perfecta propria voluntatis abnegatione, atque de obedientia gradibus. Cap. XII.

Dodecima est perfecta mortificatio omnis propriæ voluntatis in totali volũtaria resignatione, ad omnem internam derelictionem sufferendam propter amorem Dei. Notandum quòd nobilissimũ eorum, quæ Deus homini contulit, est liberum arbitrium, per quod solum peccata committit, aut virtutes perficit. Et ideo nihil homini tã nociuũ est, q̃ perfrui sua vitiata propria volũtate. Nam ipsa est quasi fundamentum, super quod omnis inordinatio peccatorũ congregatur & quiescit: sed si euerterimus hoc fundamentũ, corruent omnes *muri* Tericho, id est, omnis vitiose affectionis. Attamen istud non sic intelligas, quasi necessarium sit homini obedientiam vouere, vt ad perfectionẽ valeat peruenire: sed sicut supra dictum est de voluntaria paupertate, sic etiam hĩc dico, quia illis necessarium est sub obedientia stare, qui exercitari ab alijs indigent, vt ad perfectionẽ perueniant, eò quod seipos non bene valeant vincere & mori, propter modicũ amorem Dei & tractum, quem in se debilem adhuc sentiunt, & magnum tractum immortificationis & ireresignationis, quẽ adhuc habet. Itaque quando huiusmodi homo bonæ voluntatis est, necesse est vt ad obedi-

Liberi arbitrii nobilitas.

Voluntas propria.

Iosue 6.

Obedientia quibus necessaria.

diēntiam se obliget, vt ceteris quoque temporibus dum iterum rebel-
 lionem & immortificationem naturæ suæ senferit, ab alijs compella-
 tur seipsum relinquere. Sed qui perfecti sunt, aut si adhuc perfecti non
 sunt, tamen spiritu Dei & gratia eius atq; amore sic aguntur, vt oportet
 eos totaliter mori voluntati propriæ, eamque relinquere, & sequi
 ab intra tractum ac placitissimam Dei voluntatem: istis non est neces-
 sarium sub obedientia stare & regi, quia sub diuina obedientia stant
 ad semetipsos relinquendum, & voluntatem Domini secundum omne
 eorum nosse in omnibus sequendum. Veruntamen necessarium est eis
 (scilicet perfectis prædictis) habere promptam voluntatem standi sub
 obedientia aliorum, si scirent Deo id magis placere. Propterea qui ex-
 tra religionis statum remanet, non propter libertatem naturæ & sen-
 sualitatis, sed solummodo ob retinendam libertatem spiritus ad die
 noctuque propinquius meliusque coniungendum se Deo in omnibus
 exercitijs spiritualibus, in hoc laudandus est, & non vituperandus: sed
 oportet ipsum diligenter cauere, ne abutatur libertate sua, sed Dei obe-
 dientiam assumat in omnibus modis, vti iam prosequar.

Obedientia
 voti.

Tres itaque sunt obedientiæ gradus. Primus est obedientia voti,
 quod factum est in professione. Sed multi inueniuntur, qui quamuis
 operibus ab extra votum obedientiæ impleant, tamen ostendunt mul-
 tis signis se ad hoc inuoluntarios: nec superioris voluntatem perficere
 cupiunt, sed vt superior iuxta voluntatem eorum iubeat, exoptat: ali-
 oqui rebelles sunt, & murmurant, atque se excusant. Et istis esset mul-
 to melius obedientiam non vouisse, eò quòd votum ipsis laqueus da-
 mnationis factum sit: quia Bernardus dicit, quòd qui occultè vel aper-
 tè fatagit, vt quod ipse vult, hoc ei Prælatus iniungat, ipse se seducit, &
 frustra sibi blanditur de obedientia Prælatorum. Non enim in ea re
 ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit. Secundus gradus est obedi-
 entia conformitatis, cum quis non tantum operibus foris obedit, sed et-
 iam voluntatem suam perfectè sui superioris voluntati conformat,
 in nullo se inuoluntarium ostendendo, vel excusando, vel querulan-
 do sibi esse nimis graue vel durum factu, etiam si quandoque appare-
 at contrarium esse sensibus & naturæ. Istos tamen oportet diligenter
 aduertere, quòd obedientia talis licet in operibus perfecta sit, in inten-
 tione tamen frequenter imperfecta est, vt cum ex timore obediunt, ne
 reprehendantur, confundantur, non amentur, vel ne indignationem
 superiorum incurant. Aut e contra obediunt, vt superioribus placeat,
 ab ipsis

Obedientia
 conforma-
 tionis.

ab ipsis cari pendantur, laudentur, exalcentur, vel amentur, ita quod pure Deus solus finis eorum non est, sed quiddam humanum in illo querunt, de quibus Deus locutus est: *Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.* Et ob hoc satagit inimicus intentionem deprauare, dum opus bonum non potest impedire, ut ipsum per intentionem malā valeat possidere, quia dicit Gregorius: Si autem semel cor inordinatione prauæ intentionis inficitur, sequentis operis mediocritas & terminus ab hoste callido secure possideatur. Quoniam totam sibi arborem fructus ferre conspiciat, quam veneni dente in radice prauæ intentionis vitiauit. Igitur omnia obedientiæ opera quisque ad hoc perficere solummodo debet, ut perueniat ad maiorem misericordiam, complacentiā, gratiam, & familiarem vel secretam dilectionem Dei. Et cum totum posse suum fecerit, nihilominus semper debet velle contemi & abijci à suis superioribus, & omnibus cum quibus conuersatur: quia hoc est signum verax, quod propter Deum duntaxat omnia agat.

Tertius gradus est obedientia vnionis, hoc est: Ut aliquis non solum obediens existat opere & voluntate, verum etiam omnis modus & causa voluntatis suæ vnitas sit voluntati præcipientis aut desiderantis. Ista obedientia proprie duntaxat ad Deum est, quia hæc illi à charioribus, familiarioribus seu secretioribus amicis suis exhibetur: quorum voluntas tam perfecte resignatur & vnitur voluntati Dei in omnibus modis, ut vna voluntas sit facta, ita quod quicquid circa eos Deus fieri permittit, totum ex ordinatione abyssali amoris & misericordie Dei provenire fateantur, & summo affectu suscipiunt, quantumcumque etiam confusum, damnosum, ædiosum, vel penosum sit. Notandum est tamen, in hac resignatione voluntatis ac relictione, multos esse gradus: quia reperiuntur qui parati sunt suscipere quicquid circa eos Deus forissecus fieri permiserit, dummodo interna gratia, sensibili amore, & spiritus dulcedine frui eos permittat, quo solatio interno facile omnem sufferre possunt adueritatem. Isti adhuc sunt infirmi milites in amore Dei. Breuitatis gratia ceteris gradibus omis-
sis, scias quod supremus gradus resignationis voluntatis in placatissimam voluntatem Dei, est quod voluntatis libertas perfecte moriatur propter amorem Dei omni propria affectionis sentimento, & tam cito & perfecte diuinam voluntatem sequatur in omnibus, quæ sibi euenire possunt in tempore, vel in æternitate, quæ admodum umbra sequitur medium vnde causatur. Et ista est summa libertas rationalis

V V V
creatu.

Obedientiæ
opera qua-
tenus ex-
ccada.

Obedientia
vnionis.

Resignati-
onis gradus.

514.
 Libertas su-
 prema rati-
 onalis crea-
 turæ.

creaturæ, diuina volūtate perfrui duntaxat: quia per ipsam est homo
 æternus, & immutabilis factus in omni quod circa Deū contingere po-
 test, etiam si solus omnes inferni cruciatus ferre deberet, paratus esse
 propter amorem Dei sine omni cordis retractione. Insuper, per mul-
 tiplices amorosas affectiones in Deum, inuenit se paratum, nedum ad
 suscipiendū à Deo tam hilariter omnem internam derelictionem, aut
 subtractionem sensibilis gratiæ, deuotionis, amoris atq; dulcedinis, sic-
 ut ad suscipiendum omnem affluentiam eorundem donorum Dei, vt
 eius placatissimæ voluntati vnitas esse possit: verū etiam tam vehe-
 menter accensus est ardore essentiali diuini amoris, quod ex intimo
 cordis sui exoptat stare toto tēpore vitæ suæ sine omni sensibili amo-
 re & gratiā, cum solo nudo essentiali amore in omni interna derelicti-
 one, & cordis angustia sibi euenire possibilibus, nō affectando quam-
 cunque internam cōsolationem de Deo, quamlibet spiritalis exillat:
 quia super omnia desiderat in derelictiōe lesū imitari, qui est status
 perfectissimus. Sic enim Iesus, dum maximā perfectionem opere ad-
 implere deberet, ad eō derelictus erat ab illo tēpore, quo in horto ora-
 bat antequam caperetur, vsq; ad mortem suam, ab omni affluētia sen-
 sibilis amoris, gratiæ, atque dulcedinis (stans duntaxat in nudo essen-
 tiali amore) acti non amicus, sed inimicus Dei fuisse: & hoc ideo, vt
 sua pœna & opera maiora essent, & essentialis suus amor magis proba-
 tus. Nam istud est excellentissimum virtutis opus, quod in terris Chri-
 stus ostendit, & quod possit aliquis homo imitari. Ea propter nimis
 sunt inconsiderati, qui se ad eō inuoluntarios ac tardiosos exhibent, &
 contristantur valde, cum ipsis subrahatur internus diuinus influxus:
 quia latenter hoc propter Dei amorem sufferre, signum est puri amo-
 ris, & est sola via, quæ ad veram perducit perfectionē. O felix anima,
 quæ hoc modo moritur sibi ipsi, o quàm nuda ab affectionibus efficitur
 peregrinis, quàm quieta corde, quàm pura à peccatis, quàm libera à pe-
 nis, quàm aliena ab omni timore, ornata omni virtute, clarificata in
 intellectu, eleuata in spiritu, vnita Deo, & æternaliter beatificata.

Hactenus de primo, qualiter scilicet fieri oporteat perfectam mor-
 tificationem omnium, quæ aliquod impedimentum possent præstare,
 quo minus Deo appropinquare, & cum eo vniri possemus, dictū suf-
 ficiat.

D. HEN-

D. HENRICI HARPHII,
PIISSIMI,ERVEDITISSIMIQUE THEOLOGI,
MYSTICAE THEOLOGIAE

LIBRI SECUNDI PARS SECUNDA.

In se vitae actiuae preparationem ornatumque
complectens.*De amorosa ad Deum conuersione. Cap. XIII.*

SECVNDVM nunc prosequendum, est instructio quomodo acquirere valeamus perseverantem amorosam vniionem, absque vilo medio inter Deum, & animae nostrae vires. Licet autem hoc ex parte docuerimus in illis mortificationibus, quas supra diximus, nam quemadmodum naturale est lapidi deorsum cadere, sic naturale est animae mortificatae, & viuificatae per gratiam ab omnibus inordinationibus, & liberè existenti, sine medio in Deum fluere & eleuari in ipsum: quia Deus est naturalis locus animae, ad quem creata est ad aeternaliter requiescendum, & fruendum beatitudine nihilominus necessarium est nobis alia quoque agnoscere. Nam quemadmodum oportet nos mori nobis ipsis, si in Deo viuere debemus; ita oportet nos etiam paulatim discere in Deo viuere, & requiescere per practicum effluxum amoris Dei, qui nos Deo vniat, vt possimus verè discere mori nobis ipsis, atque ita oportet nos vnum adipisci cum altero. Et quanto in vno plus profecerimus, tanto etiam in altero amplius proficiemus: quia vnum sine altero veraciter, & utiliter habere non possumus. Nam duo sunt termini: Vnus est Deus, alter sumus nos, & voluntas nostra in medio stat. Si ergo se voluntas per amorem ad Deum conuerterit, per amorem se à nobis auertit: & quātō amplius se ad Deū conuertit, tādō plus à nobis se auertit, adeo vt tandem se tam perfectè ad Deum cōuertat, vt etiam totaliter se à nobis auertat per contemptū perfectum nostri ipsorū. Et simi-

Vvv 2 liter

liter e contra, dum se voluntas per amorem ad nos ipsos conuertit, auertit se à Deo, ita quòd ipsa conuersio ad nos ipsos, tandem tam magna efficitur, vt Deum omnino cõtemnat. Sic ergo auersio ab omni creatura & nobis ipsis, & cõuersio ad Deum, in vna pariter actione completur, licet nos voluerimus in duobus punctis prosequi, vt melius intelligeretur. Prosequendo igitur secundum, sciendum quòd Deus est origo ex qua omnia creata effluerunt, sed singulari modo rationalis creatura: ipse quoque Deus est, propter quem omnia creata sunt: & potestremò etiam finis, ad quem omnia creata sunt, scilicet vt reuertantur in suam originem, vnaquaq; creatura, vt sibi competit. Nam ceteræ creaturæ omnes ad hominis indigentiam ordinatæ sunt, vt diuersis modis sint in adiniculum, & exercitium hominem conuertendi, ac perducendi ad Deum, puta ad corpus pascendum, vestiendum, castigandum, vel ad hominem instruendum varijs modis, & dandam de Deo notitiam in ipsarum creatione, videlicet de eius infinita magnitudine, sapientia, pulchritudine, dulcedine, subtilitate, bonitate, & similibus innumerabilibus, in quibus natura, & exteriores sensus, ac etiam ratio interior exercitari possunt. Consequenter sensus exteriores ordinati sunt, vt seruiant, & subiecti sint viribus interioribus: similiter animæ vires, & potentia inferiores, vt seruiant & subiectæ sint superioribus: superiores verò, vt semper amorosè in Deum fluant. Nam quemadmodum solares radios semper vnitos soli esse oportet, atq; in sole iugiter pendere inseparabiliter, si in esse permanere debeant: ita etiam nobilis anima essentialiter dependet in sua origine, hoc est, in Deo. Propterea si peruenire debet ad statum perfectum, oportet eam discere similiter in Deum fluere, & dependere in ipso cum tribus suis potentijs per medium gratiæ Dei, & nostri amoris. Et istud est proprie, quòd volo hic docere, quomodo ad hoc peruenire possimus.

De triplici vita hinc tractanda, & quis ad vitam contemplatiuam aptus. Cap. XIV.

Gen 29.
Ibidem.
Lucæ 10.

Vita triplex.

Sciendum quòd triplex est vita, scilicet actiua, per Liam designata, quæ lippos habebat oculos: spiritualis cõtemplatiua, in Rachel figurata, quæ pulchra erat, sed infœcunda: & supereminens contemplatiua in Maria Magdalena signata, quæ optimam partem elegerat. In qualibet autem istarum trium, oportet nos facere preparationem, ornatum, & profectum, si eas perfectè possidere, & Deo salubriter of-

ter offerre volumus. Primò oportet, vt nos præparemus ad vitam actiuam, si fideles serui inueniri volumus, sicut vni dicitur in Euangelio: *Euge serue bone & fidelis, intra in gaudium domini tui.* Sciendum, quòd ille dicitur bonus & seruus, qui eligit in omnibus obedire præceptis Dei, & sanctæ Ecclesiæ, exercitare se in operibus bonis, sanctis moribus, in virtutibus & exercitijs actiuæ vitæ, in nullo seipsum quærèdo, sed honorem & voluntatem Dei duntaxat, aut proximorum emendatione & salutem: & propter ista dicuntur huiusmodi homines, boni. Sed quia omnem suam perfectionem in exercitijs actiuæ vitæ constituunt, & Dominus huiusmodi introrsum non trahit, sed foris stare permittit in exercitijs vitæ, idèd adhuc serui Dei, & non amici appellantur. Nam familiares esse oportet, & Dei secreta cognoscere, qui Dei amici vocari debent, quemadmodum suis Apóstolis Dominus loquebatur: *Iam non dicam vos seruos, quia omnia quæcunque audiui à Patre meo, nota feci vobis.* Hic tamen sciendum est, quòd Deus gratiam suam, opem atque subsidium, elargitur cuique secundum quod seipsum præparauerit, & exercitauerit, siue ad exteriora exercitia actiuæ vitæ in exterioribus virtutum operibus, siue ad exercitium internum amoris. Et ad istud multum facit conditio naturæ; tamen non sufficiat, quia graues, amari, aut melancholici ex natura, seu etiam scrupulosi, vel inflati, valde difficulter ad internam spiritualem vitam peruenire possunt. Et qui lati, amorosi, vel compasiui sunt, vel compugibiles corde, multas habent dispositiones ad internam cõtemplatiuam vitam, si tamen discere voluerint mori sibiipsis, & obseruare gratiam Dei, atque omnes res creatas totaliter contemnere: quia nemo ad internum exercitium veraciter peruenire potest, nisi prius cuncta despexerit, etiam seipsum, & ita totus Deo cum omnibus viribus & affectibus fuerit applicatus. Alioqui corde diuisus, semper permanet instabilis & inquietus: quia in desideria frequenter extrahitur, & distemperatus efficitur in passionibus naturalibus, quæ adhuc in eo viuunt. Et idcirco intrinsecus minime illuminatur, nec quid sit internũ exercitiũ agnoscit, sed in eo contentus est, quòd scit & sentit se Deum quærere & intendere non fictè, videnturque sibi externa exercitia esse multo vtiliora qualibet exercitatione interna. Et quia magis exercet opera exteriora propter Deum, quàm colat eum interiori affluxu dilectionis, propterea in corde eius magis depicta sunt opera, quæ propter Deum perficit, quàm ipse Deus propter quem agit.

Vita actiuæ.
Matt. 25.
Seruus bonus.

Ioan. 19.

Vita internæ
quinam aptiores.

De preparatione vite actiue per veram poenitentiam, acque de spe
diuinae misericordiae. Cap. XV.

Nunc ergo vt se homo preparet ad veram felicem actiuam vitam, qua tandem ipsum ad contemplatiuam perducere valeat, assumere sibi debet illum Psalterij versiculum: *Misericordia & veritas procedent faciem tuam, beatus populus qui scit inuilationem.* Duo enim in actiua vita necesse est exercitari, vt ad contemplatiuam perueniatur. Primum est veritas, puta veram habere de peccatis suis recognitionem, contritionem, confessionem, non tantum in Sacramentali confessione, verum etiam in sua emendationis initio ire debet quotidie in sua exercitatione (cum abyssali humilitate, sui ipsius contemptu, & voluntate prompta ad omne bonum faciendum, & malum dimittendum, & tolerandum) ad tribunal Dei, & recogitare confitendo illi maiora peccata sua prae terita cum contritione, & lachrymis aut ipsum magnis gemitibus suam malitiam accusando, & Dei bonitatem extollendo, & laudando cum deprecatione veniae. Et ad hoc ordinare debet oratiunculas breues cum ignitis suspirijs, & desiderijs, quae ipsum excitare valeant ad contritionem, amorem, & sensibilem deuotionem. Quia sicut lima operatur in ferro, & qualibet cofricatione aliquid rubiginis aufert: ita quodlibet affectuosum cordis suspirium vel gemitus, aliquid absumit rubiginis peccatorum, & paulatim purgat animam, intelligentiae oculum clarificando, voluntatemque excitando ad amorem Dei, & sui ipsius contemptum, atque ad desiderium emendationis. Attamen cauere debet, ne carnalia peccata quotidie recolat, nisi in generali, ne huiusmodi rememorationem trahat hostis in carnalem delectationem, & tentationem. Contritionem suorum delictorum taliter ordinare debet, vt scilicet magis desiteat, quod Deum contempnit, & offendit, quam quod se ipsum perdidit, & condemnauit.

Secundum est misericordia Dei, circa quam exercitare se debet in vita actiua hoc modo: Cogere debet in vnum, & contere in mortuario memoriae suae malitiam, & Dei immensam bonitatem: suam ingratitude, & Dei immensam benignitatem, & largitatem: suam studiositatem ad propriam damnationem, & diuinam diligentiam ad suam aeternam saluationem. Tunc consequenter percurret beneficia Dei in creatione, quod condidit nos ad imaginem, & similitudinem suam: in assumpta humanitate, qua se ipsum dedit in imagine, & similitudine

Psal. 88.
Vita actiue
necessaria.

Suspiria a
amoris, &
contritio-
nis.

Contritio
ordinata.

Beneficia
Dei.

diuina: & omnia, quæ in mortali natura gessit, & passus est: considerando ex his immensam charitatem, bonitatem, ac clementiam, & ex hoc concipiet veram perfectamque confidentiam ad Deum. Deinde excitabit seipsum ad faciendam vindictam coram Deo de peccatis proprijs in perfecta contritione, & odio peccatorum, in vera confessione, & poenitentia: excitabit etiam seipsum ad abstrahendum se ab omnibus peccatis, & creaturis, conuertendumque se ad omnes virtutes, & ad totaliter se offerendum diuino beneplacito, cum effluxu quodam amoroso, & gratiarum actione ad Deum. Et hoc modo spiritualiter regenerabitur in nouum quandam statum gratiæ, Deoque vnietur in vinculo amoris: & ex hoc proprie conseruetur ad veram spem, & confidentiam ad Deum. Nam solus amor Dei perducit hominem ad veram spem, & confidentiam diuine misericordiæ, bonitatis, largitatis, & familiaris amicitia, ad quam nulla virtus seu virtuosum opus misericordiæ, vel poenitentia, quantumcumque magni, sed neque passio quantumlibet grauis, perfecta, & veraciter hominem perducere potest. O sancta spes, & beata confidentia, dummodo non prouocet hominem ad ignauiam, & acediam, sed ad gratitudinem, ad amorem, ad studiositatem omnium virtutum, ad asperitatem poenitentia, & voluntariam suijpsius mortificationem.

Amor Dei.

Confidentia.

Meditationum varietas, & efficacia, & de sex gradibus earumdem. Cap. XL.

Consequenter, ad discernendum inter exercitia actiuæ vitæ est sciendum, quod meditationes exercitiorum duos fines habet, timorem videlicet, & amorem: siue timorem seruilem, metuentem poenam purgatorij, aut inferni, atque vindictam: & timorem filialem, qui formidat Deum offendere, aut ingratus esse. Meditationes ergo, quanto seruili timori magis approximant, tanto minoris sunt meriti: & quanto filiali timori seu amori propinquiores extiterint, tanto Deo acceptiores sunt, & meriti maioris, purificantque animam per amplius à peccatis, & ad proficientem vitam magis adiuuant. Ideoque meditationes illæ minores reputantur in merito, quæ timorem solum incutiunt, ut sunt meditationes de morte, iudicio, purgatorio, inferno, & huiusmodi. Sunt tamen nobis necessariae pro excitamento feruoris contra vitia. Ideo sanctis olim eremitis solebant esse valde familiares. Post has sunt meditationes de vita æterna, quia meditationes æternæ vitæ in homine incipiente plus querunt suijpsius commodum, & utilitatem quam

quàm diuinum honorem, ac beneplacitum. Exercitium verò æternæ vitæ in homine proficiente, & perfecto, multo nobilius est, & vtilius in gratia, & meritis. Supra has sunt meditationes de contritione, & penititudine peccatorum, de pudore coram Deo, de auersione à peccatis, & à mundo, quæ proueniunt ex præteritorum peccatorum recordatione cum amaritudine cordis, quemadmodum rex Ezechias dicebat:

Isaia 38.

Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. In hac autem contritione, & amaritudine plus homo ponderare debet peccatorum deformitatem, indignationem Dei, amissionem gratiæ, & gloriæ, quàm dispendium proprium, confusionem, periculum, amissionem temporalium, & similia. Ultra has in quarto gradu meditationum sunt exercitia passionis Dominicæ ad habendum compassionem.

Meditandi
passionem
Christi
gradus.

Bernardus namque in Sermone feriæ quartæ post Palmarum, ponit tres gradus exercitandi se circa passionem Domini, quos appellat opus, modum, & causam. Primus gradus est, vt recogitemus opus passionis, ad habendam compassionem, vt participes efficiamur passionis eius, & gloriæ: & istud spectat ad homines actiuos, & incipientes. Secundus gradus est, recogitare passionis suæ modum, videlicet qua humilitate ab yssali, patientia, mansuetudine, & desiderio passus sit, ita quòd in eius passione inuenire poterimus perfectionem omnium virtutum, quas adimitandum in ipsa considerare debemus, & istud respicit proficientes.

Opus.

Modus.

Et iste est quintus gradus meditationum, exercitare scilicet virtutes ad assumendum ipsas, & imitandum. Tertius gradus est, recogitare causam, propter quam Christus passus est, hoc est, immensam charitatem, quam in hoc nobis voluit demonstrare: & hanc meditari debemus, vt vice versa eius amore vehemèter inflammemur, quod propriè pertinet ad perfectos. Attamen hunc amorem in omnibus exercitationum gradibus exercitari oportet, si in bona vita quis proficere voluerit. Iste autem gradus in passione Domini se exercitandi, inclusus est in sexto, & supremo meditationum gradu, qui est, meditando seipsum in Dei amore exercere, quamuis sint adhuc alia sublimiora exercitia nudi amoris, vti postea audiemus.

Causa.

Spiritualium exercitiorum practica, quibus proficiendum.

Cap. XVII.

Prosequendo igitur materiam nostram, postquam se quis exercitauit tribus mensibus, aut sex, aut anno vno, donec in se sentiat deside-

desiderium mortificationis sui ipsius, mundi contemptum, carnis subjugationem, inflammationem spiritus ad Deum, & ad virtutes vniuersas, si tunc vult progredi in actiua vita, ad pertueniendum in contemplatiuam, tria debet assumere. Primum est, quod non occupet se nimis, neq; deiciat in pusillanimitatem, nec se etiam nimis perturbet, vetera sua peccata recogitando, neque etiam quotidianos suos defectus discutiendo, deffendo, confitendo: sed omnes retractationes, vel discusiones peccatorum, quibus miscetur vitiosa delectatio, aut formidolosa desperatio, & pusillanimitas, vel conscientie scrupulositas, rescindendæ sunt confestim, alioqui impedimento sunt in vita proficiente. Nam bonos affectus extinguunt animum, & libertatem cordis deprimunt, atque familiaritatem Dei elongant, veram confidentiam extinguunt, animamq; à vita contemplatiua reuocant. Succinctam igitur faciet recogitationem, & confessionem de peccatis tantummodo notabilioribus: reliqua verò proijciat in abyssalè Dei bonitatem & amorem, vbi consumentur velut vna gutta aquæ in magno igne: Cæterum, contritionem, displicentiam & pœnitentiæ peccatorum exercebit non cum conuersione ad ipsa, & rememoratione, vt dictum est: sed cum quadam plenaria amorosa confidentia, & conuersione ad Deum, & præcipuè in diuinum amorem. In qua conuersione homo displicentiam habet de omni eo, quod medium, & impedimentum facit, ne affectiones suæ fluant in Deum, & quietentur. Hoc autem certum habeas, venialia peccata multo efficacius, & plenius deleri amorosa quadâ, & vigorosa cõuersione in Deum, quàm sola conuersione ad ipsa peccata per contritionem. Sed hoc est occultum quoddam exercitium, quod à paucis inuenitur. Secundum est, quod sit multum sollicitus in omnibus peccatis venialibus, mori affectibus eorundem peccatorum: quia ista est emendationis semita, & via cõpendiosa Deo gratissima. Hic est sciendum, quod multum interest inter labi in venialia peccata ex infirmitate, & occasione, & cadere ex affectionibus fixè in venialibus stantibus. Sed quia de ista mortificatione dixi in prima parte libri huius, idcirco nunc prosequi omitto. Tertium est, quod homo incipere debet eleuare cor suum, animam, affectus, & vires suas, continuis affectuosis aspirationibus in diuinum amorem, & vnionem, quemadmodum postea latius audiemus. Nam sicut in sumptuosis structuris videmus, si fieri debeat ædificium arcuatū, aut lapidea testudo, oportet supponere arcus ligneos super quos lapide-

Exercitium
actiue vitæ.

Confessio
succincta.

Pœnitentiæ
peccatorum
quomodo
exercebatur.

Venialia
peccata
quomodo
abluantur.

us arcus superaedificetur: & cum factus fuerit, subtrahuntur signei arcus, & per se subsistit: ita etiam est in aedificio spirituali, in quo oportet fieri arcum diuini amoris, qui totum contemplationis opus portet: & quia homo primò imperfectus est in Dei amore, si hunc amoris arcum construere debeat, oportet ut in primis potissimum se exercitet in talibus meditationibus, quæ cor suum ad desiderium Dei accendere valeant, ut arcum istum amoris superaedificare possit. Cùm autem sic se inflammatum inuenit in affectu, excitare debet seipsam in ardorem amoris, & vnitionis Dei magis aspiratiuis desiderijs, quam meditationibus. Et cùm se hoc modo continuis exercitijs, & aspiratiuis desiderijs frequenter compulerit in amorem Dei (vniuersas animæ vires coadunantem) affectus hominis adeò vigorosi in ipso efficiuntur visitatione ignearum exercitationum huiusmodi amoris (hominem cum Deo vnientis,) quòd se momentò submersum inueniet in abyssi amoris Dei, & separatù ab omnibus creatis, mox ut per praefatum exercitium se ad Deum conuerterit. Et istud propriè est origo, fundamentum, & instrumentum vitæ contemplatiuæ, quod quicumque in actiua vita inuenire poterit, citò proficere valebit in virtutibus, & sui ipsius mortificatione, ac peruenire ad vitam contemplatiuam. Et vocatur istud instrumentum, gratia operans, de qua adhuc multa audiemus. Cæterùm, quid intelligi debeat per verba illa, aspirare ad amorem vnitiuum, in consequentibus declarabo in vita contemplatiua. In ijs autem, quæ dicta sunt, habetur plena præparatio ad vitam actiuam, & origo vitæ contemplatiuæ.

De mercenarijs, & seruis infidelibus. Cap. XVIII.

Fundamentum vitæ contemplatiuæ.

Seruum infidelium farrago.

Est tamen hic notanda vna regula generalis, deseruiens cuiilibet ex his tribus statibus, scilicet quòd tria sunt, quæ homines in diuino seruitio faciunt seruos non fideles, sed mercenarios, dignos à Deo contemni, & condemnari. Primum est, quòd quis in omni exercitio querit seipsum, & propriam utilitatem consequi: puta sensibilem gratiam, deuotionem, meritum, & gloriã; vel etiam incommodum proprium euitare, puta temporale damnum, confusionem, pœnam, vel plagam, purgatorium, infernum, & similia. Imò est inuenire nonnullos, qui contemnunt omnia, & strictam religionem, aut pœnitentiam assumant, omnemque gaudenter sustineant aduersitatem, ad acquirendam vitam æternam, vel euadendam pœnam æternam, & tamen non stant in gratia, nec etiam in charitate Dei. Nam taliter egit Plato-

Platonis discipulus, qui audiens Platonem disputantem de futura felicitate, illa quæ desiderans, se precipitem dedit, & fregit cervicem, ut peruenire posset ad felicitatem, quam audierat commendari, & tamē condemnatus fuit, quia ipse, & Plato ambo erant infideles. Pariformiter Iudæi atq; hæretici voluntariè suscipiunt mortem pro sua fide in spe vitæ æternæ. Secundū est, quod opera sua, & exercitia valde magna reputat, & inde cōplacentiam habet, plus in seipso, quàm in Deo. Et cum ista fiducia quiescit magis in operibus suis, exercitijs, atq; virtutibus, quàm in libertate filiorum Dei, quam dulcis Iesus suo pretioso sanguine multum amorosè mercatus est. Tertium est, quod nunquā tam fideliter Deo famularetur, nisi speraret bonum præmium se inde recepturum, vel si sciret non esse infernū, purgatorium, vel iudicium extremum: quia talia plus metuit, quàm Deum offendere. Istiusmodi homines sunt mercenarij, nec digni peruenire ad vitam æternam, aut percipere gratiam, & amorem Dei.

De ornatu vitæ actiue, per virtutes morales. Cap. XIX.

PRO secundo considerandum est, qualiter homo ornari debeat ad congruam vitæ actiuam agendam. Sciendū itaque, quod ornatus vitæ actiue propriè cōsistit in virtutibus moralibus, quas tam aliquis possidere potest extra, & sine gratia gratum faciēte, quemadmodum legimus Philosophos gentiles ad eō mortificatos fuisse naturalibus passionibus, & ornatos naturalibus virtutibus, ut in aliquibus, & aliquando vix inferiores fuerint multis Sanctis, prout notare possumus, quod ad contemptum bonorum temporalium, & desiderium paupertatis in Diogene ostensis, quādo sedebat in dolio, & abiecit scutellam suam, considerans quod manu sua haurire aquam posset. Similimodo etiam in patetia Philosophi Sabbon, & de cæteris virtutibus moralibus. Quamuis autem nulla virtus moralis sine gratia Dei sit salubris, aut conferre possit beatitudinem, tamen nemo potest salubriter uti diuina gratia sine moralibus virtutibus: & ideo oportet hominem in principio emendationis suæ laborare pro virtutibus moralibus adipiscendis, ipsasque Deo acceptas efficere per impetrationem gratiæ Dei. Idcirco in his tribus statibus præcipuè satagere debet pro ipsis virtutibus semper plenius obtinendis: ad quod peruenire non poterit, nisi cum magno labore, diligentia, & orationibus. Nec mirum, cum virtutes quid nobilissimum citra Deum sint, & similes nos Deo efficiant, imò faciant homines deos, hoc est, deiformes:

Xxx 2 & ipsæ

Virtutes
morales.

& ipsa sola, quantum est ex nostra parte, Deo sine medio nos uniat, hic in gratia, & postmodum in gloria. Primum ergo locare debemus verum fundamentum humilitatis, ex quo omnes virtutes sument originem, si Deo gratæ esse debent.

De tribus mansionibus, quas in contemplatio exornari oportet.

Cap. XX.

Pro ampliori tamen intellectu de isto habendo, sciendum quod in homine sunt tres mansiones, quas possideri, & ornari oportet triplici unitate, si in ipsis parari debeat Deo habitatio. Infima mansio est in corde, quod est origo, principium, & radix totius vitæ & sensibilitatis hominis: & ideo omnes potestates sensitivæ (quibus anima coniuncta est corpori, ut ipsi vivere & sentire tribuat) colliguntur, & coadunantur in corde, ut in sua origine. Si ergo in ista mansionem reperiri debeat vera requies, pax & unitas sensitivarum potentiarum, oportet hoc fieri per acquisitionem virtutum moralium, quibus homo dicit mori omnibus naturalibus passionibus, & inordinatis desideriis, vel affectibus. Et istud erat, pro quo multum laborabant gentiles Philosophi, ut pervenirent scilicet ad veram & iugem stabilitatem, quietem, unitatem, pacem, & libertatem cordis, per quam ad veram sapientiam consequenter pervenire possent. Hoc igitur modo oportet nos eniti ad acquirendum in activa vita morales virtutes, ut possidere possimus mansionem cordis in vera quiete & pace per mortificationem virium sensitivarum, si volumus Domino congruum parare thalamum ad quiescendum in eo.

Mansio ho-
minis infi-
ma cor.

Mansio ho-
minis me-
dia mens.

Anima
spiritus.

1. Cor. 6.
Iohan. 4.

Media mansio est mens hominis, quæ est naturalis origo virium intellectualium, ex qua ipsæ vires intellectuales oriuntur: hoc est, memoria, intellectus, & voluntas, quibus omnes actiones spirituales perficiuntur, uti postea plenius declarabimus. Secundum istas tres vires appellatur anima, spiritus: quia istæ vires sunt separatae & impermixtae ac liberae ab omni organo corporis, ipsisque efficitur homo similis suæ origini: hoc est, ipsi Deo, & memoratur, agnoscit, ac diligit eum, ita quod istæ vires totaliter in Deo suspensæ manent, unusque spiritus cum spiritu Dei efficiuntur. Ideoque, sicut *Deus* vocatur *spiritus*, ita & istæ tres vires animæ superiores spiritus nominantur: quia propriè ordinatae sunt ut Deo uniantur, ipsoque in gloria æternaliter fruantur. Istam ergo mansionem oportet nos præparare in vita contempla-

tiva.

tiua; vt possideamus ipsam in vnitate spiritus. Et istud fit per plenam acquisitionem gratiæ Dei, & donorum Spiritus sancti, quæ perficiunt, nobilitant, & eleuant omnes virtutes morales, quæ in actiua vita acquiruntur: & ergo dona Spiritus sancti sunt ornatus vitæ contemplatiuæ, prout postea melius audiemus. Suprema mansio est nuda animæ essentia. Quomodo autem illam in vnitate possidere debeamus, hoc excedit omnem capacitatem humani intellectus: quia spectat ad tertium statum hominum, hoc est, ad supereminentem contemplatiuam vitam; de qua in fine secundum posse nostrum loquemur.

Mansio ho-
minis su-
prema est
in anima

De virtutibus moralibus, humilitate, obedientia, patientia, mititate, beniguitate, strenuitate, sobrietate, castitate, &c.

Cap. XXI.

Prosequendo igitur ornatum actiua vitæ per virtutes morales, volumus inchoare à fundamento humilitatis. Humilitas ista est profunda cordis in conspectu diuinæ maiestatis inclinatio. Quod vt obtineatur, diligenter considerabit humilis amator Dei, quam fideliter, & humiliter immensa maiestas, altitudo, sapientia, diuinitas, & bonitas Dei in extrema paupertate tam vili pauperique homuncioni seruerit in assumpta humanitate. Quia consideratione cõtinuata, tanta excreset in eo reuerentia erga diuinam maiestatem, quòd non poterit planè manifestari verbis, aut signis. In tantum quoquo efficietur esuriens, sitiens, & cupidus ediuerso Domino seruiendi, & exhibendi honorem, atque despiciendi, subijciendi, & humiliandi seipsum, quòd non poterit in huiusmodi vnquam satiari. Proponet namq; sibi omni tempore hoc suauis verbum Christi: *Discite à me; quia mitis sum, & humilis corde.* Et per istam humilitatem subijciat se perfectè Deo, & præcep:is eius, atque omni creaturæ propter amorem eius, reputando se peccatorem vilissimum totius mundi, & velut puluerem terræ, qui pedibus calcatur, se æstimando, dicet cum Dauid in persona Christi: *Ego autem sum vermis, & non homo: opprobrium hominũ, & abiectio plebis.* Ex isto venit, quòd homo ad nutũ subijcitur voluntati Dei. Quia autem beneplacita Dei voluntas est, sapientiam mundi contemnere, & Dei sapientiam imitari in omni perfectione virtutum, ideo parit humilitas primogenitam filiam suam nomine obedientiam, quia solum per obedientiam perfectam humilitas vera commendatur atque probatur. Obedientia autem est flexibilitas submissæ voluntatis & promptitudo

Humilitas

Matth. ix.

Psal. 21.

Obedientia

Xxx 3

ptitudo

peitudo ad omne bonum, quae nunquam fatigatur exequendo voluntatem Dei, subijcitque carnē spiritui, & spiritum Deo, & omni creaturae propter amorem Dei, dummodo hoc rationi consonum esse constiterit, & virtuosum. Ista obedientia compellit hominem consequenter renuntiare propriae volūtatī, & sentimento, & nemo perfecte potest resignare propriam voluntatem, nisi prius vberibus obedientiae sit educatus. Potest tamen bene de foris in exterioribus actibus se applicare ad voluntatem alterius faciendam, & intus propriae voluntati nō renuntiare. Multo namque sublimius est (quod ad perfectionem) ab intus propriae renuntiare voluntati, quā de foris obedientem esse vel apparere. Per abnegationem propriae voluntatis, habet voluntas Dei plenum dōminium in nobis, & voluntas hominis adeo in volūtatē Dei attrahitur, vel transfunditur, vt contrarium velle, vel optare nequeat, ita vt ex ipsa profluat voluntaria tolerantia omnium poenarū, & tristitiarum, quae hominī possunt accidere. Spiritus enim Domini, spiritum humilis hominis contingens attrahit, & intrahit ipsam, & totum ita in se consumit, quod tam planē renuntiat propriae voluntati in voluntatem DEI, vt sibi videatur non aliam se voluntatem habere aut vti, quā Dei. Et tunc reddit Spiritus Dei testimonium spiritus eius, quod filius Dei sit, coniungunturque tunc in homine illo summa libertas, & summa obedientia; summa securitas, & summa humilitas. Ista abdicatio propriae voluntatis generat filiam, quae patientia dicta est, & haec tolerat omne, quod sibi accidere potest. Nam verē patientem non contristat quicquid ei infra Deum acciderit: quin potius omni tempore se totum proijcit in placitissimam volūtatē Dei, qui haec omnia permittit super eam. Et per istam virtutem mirificē decoratur, & acceptus Deo efficitur: quia volūtaria patientia in poenis cum benivolentia ad eos, qui ipsas inferunt, fuit vestis nuptialis Christi, in qua sponsam suam, id est, sanctam Ecclesiam, in cruce despōsavit. Patientia consequenter generat filiam, quae appellatur mititas, quae possessori suo pacem de omnibus pollicetur, quia *mansueti haereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis*, sicut dicit Propheta. Mititas autem est in patientia tranquillitas, per quam vis irascibilis quasi silentio quodam immobilitatur, & concupiscibilis in virtutibus sublimatur: quod rationalis aduertens latatur, & cōscientia tantae dulcedinis gustu pacem mirifica tranquillatur. Poena enim est torcular, unde profluit vinum dulce spiritualis consolationis; & tunc cum læticia susti.

Abnegatio
voluntatis
propriae.

Rom. 8.

Patientia.

Matth. 22.

Mititas.
Psal. 36.

affinet homo dura verba, duriora verbera, & durissimam mortis poenam. Mitis enim gignit filiam, quæ vocatur benignitas, & hoc ex amore Dei, quia solus mitis, benignus esse potest. Benignitas iracunda corda dulci affabilitate, verbis blandis, & pijs actibus emollire nititur, ubi spem habet virtutibus prævalendi. Anima benignitate dotata, est quasi lampas oleo plena, errantibus lucens bonis exemplis, desolatos yngens blandis alloquijs, iracundos medicans pijs obsequijs, & virtutibus, pinguis accedens ardore diuini amoris. Benignitas ista amabilis parit etiam filiam, nomine compasionem, quia benignitas amorosa quadam compasione se participem facit paupertatis, necessitatis, & afflictionis omnium hominum.

Benignitas

Compasio

Compasio enim est, ad omnem afflictionem, & necessitatem aliorum hominum pia cordis commotio. Principaliter autem verum Dei seruum Domino suo compati facit, qui tam amarum, & ignominiosam mortem passus est in cruce, imprimique menti eius tam necessariam mortis causam, piam & promptam patiendi voluntatem, quorû recordatio piû cor cum Christo spiritualiter, & etiã sensibiliter crucifigit cruce amorosæ compasionis. Secundò compasio diligenter attendere facit propriam negligentiam, proprias culpas, & vitia; item, teporem, pigritiam, pretiosi temporis amissionem, & tantam in omnibus virtutibus, virtuosisque operibus pauperiem. Tertio studet proximorum erratus multiplices perpendere, propriæ salutis paruipensionem, & beneficiorum Dei tantam ingratitude, quorum intuitu compungitur compasione in condolendo, & affectuoso ardore salutaris omnium inflammatur. Quarto etiam considerare facit corporalem necessitatem, infirmitatem, culpas & vitia, & miseriam aliorû, & per hoc cor hominis crucifigit in compatiendo. Compasio hæc consequenter filiam parit, vocatam largitatem, vel liberalitatem, quæ est liberalis effusio cordis charitatiua compasione permoti. Et solus compasione misericors, propriè etiam largus vocatur, in communi quodam ardenti feruore charitatis ad omnes homines sine personarû acceptione. Considerans enim ineffabilia beneficia bonitatis Dei, & excessiuam poenâ passionis Christi, tanta se largitate pro qualicumque vicissitudine tam mirandæ charitatis Dei submitit ac deicit, quòd pro singulis articulis tam amaræ passionis Deo laudem, honorem, & reuerentiã impendere desiderat corde, verbis, & operibus. Recolens cõsequenter propriam miseriam, negligentiam, ingratitude, & repiditatem ex vna:

Largitas

diuinitate, patientiam, clementiam, longanimitatem, & fidelitatem ex altera parte, sursum a surgit in spiritu obuiam diuinae largitati, & voluntate perpetua liberaliter offert quicquid habet, & potest: imò quicquid ipsemet est, in agendo, dimittendo, & in patiēdo. Deinde considerans errores proximorum innumeros, riuulum suae largitatis ad locum vnde profluxit, refundit: & pijs clamoribus benignitatem diuinæ bonitatis interpellat pro omnibus. Postremò attendens multiplicem corporalem necessitatem, & indigentiam in proximis, vnicuique iuxta omne posse suum, & facultatē subuenire quærit. Et fluunt ex ea septem misericordiae opera, quæ à diuitibus & fortibus implentur cum temporalibus bonis, & obsequijs: à pauperibus verò, & impotentibus, implentur pijs fauoribus, & bona voluntate. Per hanc etiam virtutem largitatis præcipuè multiplicantur virtutes, & anime vires decorantur: quia qui corde largus est, communiter etiã letus est, & infollicitus, bonis affectibus abundans, & in omnibus pijs operibus communi amore beneficus.

Strenuitas. Largitas hæc filiam parit, quæ vocatur diligentia seu strenuitas in bonis operibus, exercitijs, & virtutibus. Est autem strenuitas ista, stimulatua quædam cordis diligentia ad omne bonum, & vestigiorum Christi impigra æmulatrix, optans corpus, & animam esse, & viuere, vires & opes expendere ad potissimum honorem & laudem Dei. Per istam strenuitatem animæ vires ad susceptionem diuinæ influentiæ latè expanduntur, & vegetantur; hoc est, vigorem recipiunt ad omnes virtutes, quantumcunq; sublimes sint & nobiles. Ab ista etiam strenuitate exhilaratur cōscientia, augmentatur gratia, virtutes delectabilius & iucundius exercentur, & opera exteriora decorosius venustantur.

Temperantia. Strenuitas ista generat filiam nomine sobrietatem, vel temperantiam: quæ virtus omnes potentias intellectuales, animales, & corporales coercet, & ab omni superfluitate restringit, ita vt etiam in intellectu nolit scire, vel sapere quæ non licent. Ipsa non vult curiosè indagare secreta Dei, nec ratione comprehendere articulos fidei, Scripturas non quærit detorquere ad suum sensum, sed iuxta vitam, & doctrinam Christi, & Sanctorum fideliter intelligere. Ex Scripturis etiam creaturisq; solummodò trahit id, quod ad salutem deseruit: & hæc est sobrietas: in viribus intellectualibus. Simili modo ponit sensitiuas ac bestiales vires sub ratione ne extra vagentur per inordinatitas pac.

rasperationes irascibilis, aut concupiscibilis. Hæc sobrietas seruanda est
 in omnibus verbis, actibus, locutionibus, silentijs, auditu, odoratu, gu- Castitas.
 stu, tactu, in sentiendo, & in omni, quod per corpus, & sensus exerce-
 bitur. Sobrietas filiam parturit, appellatam castitatem corporis, & ani- Corporis.
 maz, quam veraciter nemo possidet, nisi qui sobrius est. Sunt autem
 tres gradus castitatis. Primus gradus est castitas corporis, quæ docet di-
 ligenter ca uere ab immundis seu lasciuis actibus, verbis, gestibus, nu-
 tibus, & tactibus, quæ quouis modo ad luxuriam prouocare possent. Cordis.
 Hæc castitas assimilatur candido lilio, propter Angelicam puritatem;
 & etiam rubicundæ rosæ, quia dignitati Martyrij assimilatur, propter
 laboriosam resistentiam, quæ quotidie fieri oportet. Secundus gradus
 castitatis consistit in corde, dum scilicet homo in tentationibus, & na-
 turalibus motibus carnis suæ statim sine mora, integra voluntate ca-
 stitatis, exerit vigorosam conuersionem ad Deum, in nullo penitus
 moram faciendo in tentatione. Et tunc tentatio est valde utilis quia
 promeretur augmentum gratiæ, quia omnes virtutes stabiliantur, ex-
 tollantur, exornentur, & nobilitentur. Ista castitas gubernat, custo-
 dit, & stabilit omnes sensus exteriores; ipsa castigat, & restringit ap-
 petitus bestiales; ipsa efficit, vt homo nullum medium permittat in-
 ter Deum & se, quantumcunque spirituale hoc esse videatur. Verbi
 gratia. Non vult habere priuatum amorem, & amicitiam etiam cum
 spiritualibus personis, nec vult à quocunque singulari fauore, amore,
 vel amicitia coli: quia talia miro modo retrahunt à via Dei pura, in
 qua gloria, honor, & benèplacitum Dei duntaxat quæri debent. Ter- Mentis.
 tius gradus castitatis est in mente hominis, hoc est, in intimo animæ, &
 collocat hominem supra sensum, supra intellectum, & supra omnia
 dona, quæ anima à Deo recipere potest, possessoremque suum sine me-
 dio Deo conglutinat. Ipsa pertransire nititur quicquid creatura com-
 prehendere potest, & solum in incòprehensibili bono requiescere: quia
 impurus spiritus est, qui adhuc requiem quærit in quibuscunque donis
 Dei, quantumlibet sublimia, nobilia, arcana, vel appetibilia sint, prout
 latius postea declarabo. Ista castitas ad Sacramentum corporis Christi
 non accedit, vt fruatur delectabili spirituali sapore, vt satisfaciatur spiri-
 tuali desiderio, aut etiam vt habeat inde fomentum pacis, & quietis,
 vel propter aliam aliquam causam, sed solum propter honorem, glo-
 riam, & benèplacitum Dei, & vt fecundum profectum virtutum, &
 mortificationis snijpsius possit obtinere. Hæc est nobilis illa castitas,
 quæ ani-

Yyy

quæ ani-

quæ animam ab omni, quod Deus non est, liberam reddit, & continuo sursum effluxu amorosi affectus in increatum bonum, animam salubriter deiformem efficit, hinc in gratia, & postmodum in gloria. Et in hoc succinctè explicatum est, qualiter homo in actiua vita satagere debeat se virtutibus ornare, si felicem profectum in ipsa habere voluerit, & accessum ad contemplatiuam.

De profectu vel consurrectione actiue vite per fidem, dilectionem, & spem. Cap. XXII.

Canis.

Via mystica.

Via scholastica.

Tertio principaliter ostendendum est, qualiter homo proficere debeat in actiua vita, & consurgere in perfectiõe obuiam Deo, dicendo cum sponsa: *Surgam, & circuibo ciuitatem: per vicos, & plateas, quæram quem diligit anima mea.* Hic est sciendum, quod huius consurrectionis duplex est modus. Primus est mysticus, & occultus, vocaturque à Dionysio mystica Theologia, quia est occultissima sapientia, quàm immediatè solus Deus in spiritu hominem docet: aliæ autem scientiæ à mortalibus magistris docentur. Hæc sapientia tantùm in corde scribitur diuina illuminatione, & caelesti influxu. Et quanquam non possit propter suam excellentem nobilitatem ab vilo hominum perfectè tradi, & doceri, quilibet tamen, quantumcunque simplex fuerit, & indoctus, si fideliter frequentauerit scholam diuinam, hoc est, virtutum, & virtuosarum exercitationum, hæc nobilem sapientiam à Deo immediatè recipere poterit supra omnem intellectum per amorosos affectus atque influxus in Deum. Et hic est vnus modus consurrectionis per vim concupiscibilem, de quo parum tetigi in præcedentibus, sed latius postea prosequar. Hæc mystica Theologia in omni gradu proficientis vitæ excitari debet: sed quantò altius ascenditur, tantò magis exercitatur. Secundus modus consurrectionis est Scholasticus secundùm humanam eruditionem, & de illo nunc loqui incendimus, quia communiter exercetur in vita actiua. Est ergo sciendum, quod sicut in æterna vita anima Deo spiritali connubio coniungitur per tria dona, quæ à Deo recipit, & possidet tãquam dotes, hoc est, visione clara, dilectione pura, & fruitione secunda: sic in huius vitæ via per gratiam æternæ beatitudinis gloriam prælibantes, appropinquamus Deo exercitijs trium virtutum Theologicarum, tribus animæ dotibus correspondentiũ. Et per istas tres virtutes meretur homo præfatas tres dotes animæ recipere in gloria: per ipsas etiam in terra.

in tempore isto coniungimur Deo in actiua vita pariter, & contem-
platiua, sed multum differenter prout postea audiemus.

*De intentione triplici recta, simplici, & deiformi, de qua oratione
vocali. Cap. XXIII.*

IN actiua vita, de qua nunc loquimur, confurgimus ac Deo coniungimur, primo recta intentione fidei lumine illustrata: quod fit, ^{Intentio}recta. quando homo in cunctis quae agit vel patitur, cupit aut vitat, simplici-
cem intentionis oculum habet ad Deum duntaxat, quarendo scilicet in omnibus pure ipsius honorem, gloriam, dilectionem, ac beneplacitum ex charitate, & nihil aliud habet in intentione. Haec intentio maxime attendenda est in omnibus: quia quantumlibet bonum sit opus, aliena intentio facit ipsum vanum, & sine fructu: & e contrario, intentio bona, opus, quod in se nec bonum est, nec malum, fructuosum efficit, & acceptum. Et quia pauci valde homines puram intentionem habent, & salus nostra, & profectus consistit in intentione, idcirco notandum est tres esse gradus intentionis bonae. Primus est intentio recta quae ordinat omnia ad Deum, & propter Deum. Ista intentio procedit ex voluntate affectuosa, actu diuini amoris calefacta. Quae voluntas sic amore astuans, in intentionem ad consecutionem aeterni finis desiderati operando impellit, nec hominem quiescere, nisi in aeterno bono sinit. Hic ergo discernitur filij adoptionis à filiis reprobationis: quia omnes, qui in exercitijs suis, & operibus virtuosis perficiendis non attrahuntur amore diuino, sed impelluntur aliunde, Deo vniri non possunt. Causa huius est, quia cum natura recurua vel inclinata sit ad seipsam, ^{Nature recuruas ad seipsam.} ideo qui diuinum, gratuitum, supernaturalemque non habent amorem, in omnibus naturali amore ad sese reflectuntur, quarentes seipsos, & affectantes in exercitijs virtuosorum operum sensibilem amorem, spirituales dulcedinem, & similia. Sed verus amator seipsam contemnit, & solum Deum querit in omnibus, quia charitas nexus est amoris, nos in Deum transficiens, per quam vnimur Deo, nobis ipsis renuntiates, & Deus vnitur nobis. Et quamuis naturalis amor in actibus exterioribus tam similis sit diuinae charitati, vt non facile valeant discerni, tamen in intentione valde dissimiles sunt: quia charitas in nullo seipsam querit, naturalis vero amor seipsam in omnibus querit. Et sicut Adam in Paradiso seipsam querendo in quatuor prolabeatur peccata, ^{Gen. 3.} videlicet in superbiam, quia mandatum Dei contempsit: in auaritiam, quia

Yyy 2 quia

Quæstio
priuata.

Galat. 6.

Sanctitas
ubi quæ-
renda.

Iob 1.

Rectus quis.

quia sapientiam Dei concupiscit; consequenter in gulositatem, quia
quæsiuit, illiciti saporis delectamentum: & post hæc accendebatur lu-
xuria: ita etiã qui ad exercitiũ trahitur naturali amore duntaxat: quã-
tumcunque altum, & nobile illud esse videatur, etiam si hominem in
mentis excessum faciat peruenire, licet etiam magna videre, & visio-
nes habere sibi videatur, tamen totum est ad suam damnationẽ, quia
cadit etiam in prædicta quatuor peccata. Primò in propriam compla-
centiã, & inanem gloriam, putans *se aliquid esse, cum nihil sit*. Secundò
in cupiditatem, quia ex curiositate inardescit ad recipiendum à Deo
notitiam in spiritualibus, & illuminationem per reuelationes, visioes,
& intellectum internum. Tertio in gulam, quia per desiderium vo-
luptatis quærit in affectu sensuali experimentales, & sensuales sapes
ac dulcedinem ad quiescendum in ipsis, & eiusdem fruendum: & ad
hunc finem ordinat omnia sua exercitia, & studium deuotionis. Post-
quam autem hæc adeptus fuerit, cadit in spirituale adulterium: quia
in huiusmodi sensuali oblectatione, & voluptate ponit finem suæ de-
uotionis, & illic requiescit. Ex isto potes aduertere, multos esse in acti-
ua vita pariter & contemplatiua, quibus apparet quòd ad magna ex-
ercitia, & sanctitatem peruenerint, & tamen per amorem naturalem
miserabiliter decepti manent, & suffocati, ignorantes, & non aduertẽ-
tes hæc spiritualia peccata. Idcirco debet homo quærere sanctitatẽ nõ
in sensibili deuotione, nec in frequenti exercitatione; sed in contem-
ptu, & mortificatione sui ipsius, sicut supra edocui, & etiam in recta
intentione, quæ sola discernit inter veros, & falsos Dei ministros. Signũ
intentionis rectificatæ est spiritualis læticia in aduersis, sicut dicit Ori-
genes in Cantica: Non inueni verius signum boni hominis, quàm si
inter arumnas, & aduersa fert dulcedinem mentis ex frequentia so-
bria exultationis & læticia. Hoc enim signum denotat immobilitatẽ
mentis in aduersis & prosperis: quæ immobilitas est signum intrinse-
cum rectæ intentionis, quæ in nullo seipsam quærit, sed tantum Deũ:
& tam bene (imò magis) inuenitur in aduersis, quàm in prosperis.
Vnde B. Gregorius dicit super illud verbum Iob, *Erat vir simplex, &*
rectus: Rectus est ille, qui in aduersis non frangitur, qui ad temporalia
non inclinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui diuinæ voluntati
totus subijcitur. At ista intentio licet rectificata sit, ad perfectum tamẽ
decorem nondum peruenit: quia adhuc in actiua vita consistit, & circa
multa est occupata, quamuis solum propter Deum. De quo Bernardus
super

super Cantica dicit, quod in aliud tendere quam in Deum, & tamen propter Deum non est orium Mariæ, sed Marthæ negotium. Absit autem, ut quæ huiusmodi est, quicquam illam dixerim habere deforme, nec tamen ad perfectum affirmaverim venisse decorem, quippe quæ adhuc *solicita* est, & turbatur *erga plurima*, & non potest terrenorum a seum vel tenui pulvere non respergi: quem tamen citò, facileq; deturget vel in hora sanctæ deuotionis casta intentio & bonæ conscientia interrogatio in Deum. Secundus gradus dicitur intentio simplex, quæ est Deo magis vnita sine medio, & dulcius allicitur & trahitur odore boni increati. Et spectat ad hominem contemplatiuum, procedens ex actiua voluntate per experimentalem gustu spiritus: quia experimentalis gustus vel odor æterni boni facit hominem cuncta contemnerè, nec in aliquo alio intentionem eius quiescere finit, præterquam in solo Deo sine medio: quoniam in tali experientia intentio non ambulat, sed currit. Dicit autem Bernardus libro de Precepto & dispensatione; quod ad hoc, ut intentio sit simplex, duo requiruntur; scilicet amor boni in intentione, & veritas in electione. Et ratio huius est, quia charitas dirigit intentionem ad omnia, quæ deseruiunt ad desideratum finem, qui est Deus ipse, & illi arctius vnitur, cum in omnibus vnum finem intendit, ad vnum finem tendit, & omnia, quantum potest, cum illo vnire querit. Veritas autem in electione, non finit hominem errare in quærendo hunc finem: aliàs (prout inquit Bernardus) quomodo oculus intentionis esset simplex cum ignorantia veritatis, cum qui bonum diligit, malum nescius agit? Quando verò ista duo simul sunt, amor boni & cognitio veri, tunc est intentio simplex: quia veritas non finit hominem extra viam errare, & charitas nõ finit eum quiescere, antequam seipsum & omnia eleuauerit (per intentionem) in finem qui Deus est. Hæc intentio est *oculus ille simplex qui totum corpus bonorum operum lucidum reddit*. Ipsa est amorosa inclinatio spiritus in Deum, illuminata diuino lumine, in se retinens tres virtutes Theologicas, fundamentum internum existens totius vitæ spiritualis, distractas animæ vires omnes recolligens in vnitate spiritus, & spiritum Deo vnens in vnitate amorosi influxus. Hæc est differentia inter intentionem rectam & simplicem, quia recta intentio omnia facit propter Deum, sed non querit in omnibus Deum, hoc est, eius exercitium magis est externum in exterioribus virtuosis operibus, quam internum tendens in Deum, quamuis propter eum omnia facit: idcirco

Lucæ 10.

* aliàs deuotionis.

Intentio simplex.

Intentioni simplici duo necessaria.

Math. 6.

* Aliàs redit: in Deum.

in corde ipsius magis impressa sunt imagines operum, quam Deus, propter quem ipsa facit. Intentio vero simplex quarit etiam in exterioribus operibus simplicitate cordis, puta habere semper, sine imaginatione operum, simplicem amorem fluxum in Deum, supra omnem multipliciter, distractionem, & inquietudinem. Et istud contingit in exterioribus pariter & interioribus exercitijs. Exempli gratia, de interiori exercitio, in quo quia subtilius est, difficilius istud notari vel intelligi potest. Sint duo homines, vnus in actiua vita cum recta intentione, alter in contemplatiua vita cum simplici intentione, & orat ambo pro amicis, cognatis, viuis & defunctis, & pro tota sancta Ecclesia: Ille, qui est in vita actiua cum intentione recta, inter orandum non valebit se perfecte nudare ab omnibus imaginibus, praesertim illorum, pro quibus orat: sed ille, qui est in contemplatiua vita cum simplici intentione, amicos, cognatos, viuos, defunctos, & totum corpus sanctae Ecclesiae vnico simplici intuitu amore in cor suum trahet, & quasi vnico contuuiu mille millia hominum in momento comprehendet: & hoc ideo, ne sensus sui dispergantur, aut ad extraneas cogitationes trahantur. Quo facto, statim eundem oculum simplicem dirigit in Deum, tanquam in diuinum speculum, in quo omnes homines contemplabitur, vt in origine, vnde effluerunt: & hoc modo orabit pro eis, quia tunc creaturae nullum medium inter Deum & animam efficient, praesertim si anima didicerit, & exercitata sit in amorosa illa aspiracione, de qua infra loquar. Hic est etiam sciendum, quod orationes vocales, quae magis frequentantur in actiua vita, effundi debent vigoroso affectu Deum laudandi, confitendi, gratias agendi, honorificandi, & petendi virtuosa quaeque, pro se, & ceteris hominibus, quousque ignis amoris accendatur in vi concupiscibili, & tunc oratio vocalis est relinquenda, ratio nudanda ab omni multiplicitate, ne impediatur spiritualem ascensum, & spiritus continuis spiritualibus sursum actionibus in Deum est eleuandus. Quia sicut triticum cum palea in vno acervo pariter congregantur, quousque triticum trituratione pargetur, & palea proijciatur in pabulum iumentorum: ita oratio vocalis reputata est vt palea, & tam diu seruari debet, quousque vera deuotio instat tritici excutiatur: quo facto proijcienda est pro indigentia & in pabulum virium nostrarum bestialium. Vltimo est etiam notandum, quod quamuis Deus sit finis intentionis simplicis in omnibus, & vltra hoc tendat in Dominiolum solum immediate, quantum potest, & hoc propter ipsum, attamen Deus non est totaliter finis eius, sed etiam propter se-
ipsum

Oratio vocalis quomodo fiat.

ipsam facit, quærens spiritualiter consolari multis modis, quamuis Deus sit principalis intentio. Et si forte quidam sint, qui videantur istud non quærere, paucissimi tamen tam voluntarij sunt ad derelictionem; hoc est, ad diuinæ consolationis & internæ sensationis subtractionem, sicut ad affluentiam earundem gratiarum: quia nondum plenè sibi ipsis mortui sunt ad perferenda quæcumque aduersa, nisi cõsurgant ad perfectiorem intentionis gradum.

Tertius gradus vocatur intentio deificata: quia totaliter est amore finis æterni attracta, absorpta, & deiformis effecta. Et hæc proprie est beatorum in gloria, & elicitur à voluntate affectata deiformiter. Quidam tamè in statu viæ in tantum amore inebriantur in spiritu, quod totis præcordijs intentionem hanc attingere cupiunt, & elaborare non cessant, vt in hac lachrymarum valle felicem hanc deificationem seu deiformitatem assequi mereantur, de qua dicit Bernardus lib. de diligendo Deum: Deificatio, id est, amor vel intentio hominem deificans, hoc est, deiformem faciens, nihil relinquit in voluntate admixtum vel proprium, sed totum per intentionem dirigit in Deum. O pura & deificata, id est, deiformis, intentio voluntatis, eò certè deificatio & purior, quò in ea de proprio iam nihil admixtum relinquitur: eò suauior ac dulcior, quò totum diuinum est quod sentitur: sic enim affici, deificari est. Sed hæc deificatio hinc poterit inchoari, in æterna verò vita perficietur, vbi sic omnem in Sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit à semetipsa liquefcere, & deficere, atq; in Dei penitus transfundi voluntatem. Manebit quidè propria substantia, sed in alia forma, alia gloria, aliaq; potentia. Alioqui quomodo *omnia in omnibus erit Deus*, secundum quòd Paulus dicit, si in homine de homine quicquam supererit?

De vera dilectione, qua Deo per tres gradus in actiua vita unimur.

Cap. XXXIII.

Secundò principaliter cõsurgimus & unimur Deo dilectione præcipua, charitatis igne inflammata. Quod fit, cum quis in omnibus actibus suis rectam intentionem habens, se ipsum totaliter per amorem inclinat super pectus Domini. Vnde S. Dionysius in libro de diuinis nominibus dicit: *Vnus est amor increatus, qui sua supersubstantiali & vniuersali appetitione ingignit amorem creatum omnibus rebus: qui amor creatus, est quædam inclinatio & cõordinatio amanti ad bonum amatum. Est enim amor connexio & vinculum, quo*

Yyy 4. Deus.

Intentio deiformis.

* Alias deificata.

1. Cor. 13.

Cap. 4.

Amor g. d.

Deus & spiritus amās ineffabili amicitia, insolubiliq̄ue vnione copulantur. Cū igitur amorem nominamus, siue diuinum, siue Angelicum, siue intellectualem, siue animale siue naturalem, designamus nomine amoris quandam virtutem vnitiuam & communicatiuam, mouentem superiora ad prouidentiam & curam inferiorum, & inferiora ad conuersionem superiorum, & facientem ordinatam quandā eorum mutuam habitudinem vel communicationem. Iste amor nouem gradus habet, quia non patitur vllum remanere medium inter Deum & se, sed omnia vult penetrare, donec perueniat ad dilectum; & ergo oportet ipsum hos gradus ascendere, quorum tres inferiores pertinent ad conuersionem vitæ actiue. Primus gradus est amor incōparabilis, quo in tantum homo Deum diligit, quōd nullus amor cuiuscunq̄ rei infra Deum in eo amoris Dei comparetur, non amor patris, non matris, non vxoris, non filiorum, nec sui ipsius: imō nō solum quælibet creaturæ infra Deum sunt amandæ, verū etiam amor ipsarum ordinandus est in Deum, scilicet vt vel ipsas in Deum ducere possimus: & hoc modo homines diligere debemus: vel quia cooperantur & adiuuant nos ad Deum, vel quia per creaturas homo dirigitur & manuducitur ad Deum, per earum scilicet cōsideratam pulchritudinē, dulcedinem, subtilitatem, & similia, & sic alias creaturas poterimus diligere. Iste amor docet hominē, vt non patiat se abstrahi à Deo propter aliquod infra Deum existens, aut contingēs, sicut Paulus ait: *Quis nos separabit à charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an periculum? an gladius?* Et per hunc amorem anima Deo desponsatur, quia dicit Richardus: quōd Deus verus sponsus est animæ. Quem tunc nobis veraciter vnimus, quando vero amore eidem adheremus: & tunc nos sibi vnit, quando interna mercatura dandi & exigendi ad suum amorem nos strictius ligat: & tunc incipimus valde diligere eum, quem prius valde consueuimus pertimescere. Secundus gradus est amor ardens, de quo dicit Gregorius: Operatur etenim magna * vbi est: si verò operari renuit, aut non operatur, amor non est. Iste amor est sapiens appetitus cordis, ad Deum fluens, tāquam in summum bonum, in quo omne bonum inclusum est. Hic amor valet facit omnibus creaturis, ne earum abusu foueat sensuales appetitus: & facile contemnit omnia, vt acquirat quod diligit: quia proprium opus huius amoris, est semper pugnare contra inordinata desideria & naturales passionēs. Et ideo etiam appellatur amor incontaminatus, eò quōd

Amoris
gradus
nouem.

Amor in-
compara-
bilis.

Rom. 8.

Amor ar-
dens.
* Alia sibi

quod * hominem per desiderium à mundana conuersatione & occupatione abstrahat, ne cor suum nimis occupetur per venialia peccata, aut maculetur affectibus eorundem, & per hoc ardor amoris ab opere suo impediatur, aut etiam naturalibus passionibus conculcet. Et tunc peruenit consequenter ad hoc, vt super omnia diligit quietem solitudinis, abstrahendo se ab omni societate nedum per affectum, verum etiam cum effectu. Ratio huius est, quia amor iste saragit separare ab amante omne dissimile amato, ita vt amans ab amato abstrahatur in solitudinem quandam ab amore omnium creaturarum, (sicut acus trahitur à magnete,) vt spiritali dulcedine ipse amans repleatur. Tertius gradus est, & dicitur amor incessabilis vel infatigabilis, hoc est, amor, qui non cessat seipsum augmentare: quia sicut ignis nullum modum ponit in sua actione, sed semper ad augmentum tendit, quamdiu materiam inuenit, in qua valeat se multiplicare, ita etiam se habet natura huius amoris. Et quia quæ diuina sunt, sine mensura diligibilia sunt, ideo semper inuenit amor in Deum fusus, materiam se extendendi, & amor Dei, eiusque profectus modum non habet nec finem. Quia ergo opus istius amoris propriè est, hominem perurgere ad proficientem vitam, propterea semper pugnat contra accidiosam tepiditatem.

Amor incessabilis.

De amore, deuotioneque sensibili. Cap. XXV.

Notandum tamen est hic, sicut dicit Richardus super Cantica, quod est dilectio quædam affectuosa, quæ interdum minus diligentem & minus perfectum plus afficit. Non enim tantum quisque diligit, quantum hanc sentit, & quantum in illo statu sibi diligere videtur, sed quantum in virtutibus & charitate fundatus fuerit, & in seruandis mandatis fidelis habetur. Dulcis in Deum affectus, quodammodo * sensualis est & fallax: & humanitatis interdum potius, quàm gratiæ; cordis, quàm spiritus; sensualitatis, quàm rationis, ita vt magis accendatur aliquando ad minus bonum, & minus ad maius, & ad aliquid quod amplius sapit, quàm quod expedit. Hoc affectu discipuli errabant, & carnaliter Deum diligebant, cuius presentia carere nolebant. Vnde etiam non diligere arguebantur, qui quod delectaret magis, quàm quod expediret, amplectebantur: *Si diligetis me, inquit, gauderetis vtrique, quia vado ad Patrem.* Sic etiam non rectè sapient, qui tam inordinatum impulsum habent accedendi ad venerabile Sacramentum, frequentandi deuotionem, & similia. Sic affectuo-

* Alias carnalis.

Iohan. 14.

se interdum carnalis aliquis & imperfectus ad Deum afficitur, non quod valde diligit, sed quia dulcedinem gratiae degustat. Quae quantum durat, tantum iuuat: quamdiu enim durat dulcedo, durat & dilectio: sed non agnoscetur in bonis iste amicus, quia interdum hanc sensibilem dilectionem vel dulcedinem gratiae, magis sentit leuis corde & inops gratiae, quam verus amator. Facilius enim mouetur, qui leuior corde fuerit, & expers gratiae delectabilius oblatam recipit. Huius enim dulcis affectus causa interdum est non gratiae copia, sed mentis inopia: exigua enim latificant pauperem, sicut est haustus vini, quo non latificaretur ebriosus.

Gratiæ diuinae quomodo nos paremus. Iob 14.

Gula spiritualis.

*Alas, dum nimis ei creditur, eique deo delectatur, inhaeretur. 3. Reg. 8.

Amor verus, ubi quaerendus.

Quando igitur Deus vocat per affluentiam gratiae, debet homini viuendum esse ad respondendum per impletionem diuinæ voluntatis. Iuxta illud Iob: *Vocabis me, & ego respondebo tibi*, Quia vocatio neminem perfectum facit, sed bene obligat ad perfectionem, eum precipue, qui ingratus inueniri refugit: sed responsio per impletionem diuinæ voluntatis iustificat hominem, & ad perfectionem perducit. Fit etiam aliquoties dulcis iste affectus à maligno spiritu, ut ad debilitatem corporis homo perducatur, dum per spiritualem gulam in illa voluptate nimis confidit, requiescit, & indiscreta exercitatione profectitur, vel ut per illius occupationem ab utiliori opere reuocetur: & item ut eius abundantia fretus perfectum se aliquis credat, & ad perfectum minus excitetur & exercitetur virtutum: Vel etiam ut principaliter in exercitijs intentio feratur ad habendam sensibilem deuotionem, vel abusiue fruendum hac defectuosa voluptate, & ita à iudice iustitiae (qui corda omnia nouit & intentiones) aternaliter condemnentur.

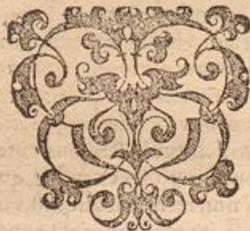
Nunc verò restat inquirere ubi verum amorem debeamus inuenire. Verus amor iacet occultatus in fundo virtutum, & manifestat se in omni aduersitate. Exempli gratia: Fundamentum humilitatis est desiderare contemni: & si habuerimus hoc desiderium proprie vel pure propter amorem Dei, seilicet ut illi placeamus, accepti, & chari efficiamur, tunc amor est verus. Similiter fundamentum patientiae est desiderium patendi propter Deum omne, quod possibile est hominem sustinere: similiter est videre de fundamentis aliarum virtutum. Et tunc iste amor se manifestat, quando homo in actuali tolerantia seu passione requiem inuenit, & hoc propter Deum; sicut Laurentius super prunas iacens, dicebat: *Isti carbones mihi refrigerium praestant*. Ardor enim amoris.

amoris patiendi pro Christo, magnus erat in corde ipsius, & refrigerabatur per præsentem toleranciam in eo, quod desiderium suum adeptus fuerat, hoc est, pati pro Deo.

De adhesionis, quæta qua Deo unimur per spem.

Cap. XXVI.

Tertio confurgimus & Deo unimur per adhesionem quietam, solidatam anchora spei, ut scilicet quis omnes tam moralis quam spiritualis exercitij motus, omnemque internæ suavitatis (etiam diuinitus infusæ) sensibilem saporem, velocitate intentionis & dilectionis penetrabili acumine transcendat, & in Deo, tanquam in motus sui finali termino, immobiliter quiescat. Nam quando homo se eleuat supra omnem creaturam, supra semetipsum, & supra omnia dona Dei, & ita in dilecto amore viuifico requiescit, illie anima in Deo, & Deus in ea manet, & amoris complexu vicario requiescunt. In his ergo præfatis tribus punctis propriè consistit confurrectio vitæ actiuæ, quæ omnes morales virtutes, & virtuosæ opera, & etiam exercitia exteriora & interiora, per ista ordinantur, purgantur, nobilitantur, & in meritò augmentur. Cum ergo peruenerit homo ad rectam intentionem, ad actiuum impellentem amorem, & valet se supra omnia eleuare, in solo Deo requiescendo, ornatus moralibus virtutibus, tunc ad veram vitam actiuam peruenit. Hæc igitur est prima pars de spiritali profectu ad laudem Dei.

Zzz 2

D. HEN-

D. HENRICI HARPHII,
THEOLOGI

PROFVNDISSIMI,

Christianaque pietate præstantissimi,

MYSTICAE THEOLOGIAE

LIBRI SECVNDI PARS III.

In se complectens vitam contemplatiuam
spiritualem.*Quinam ad hanc vitam apti sint auspicandam, & de quatuor impedi-
mentis in ea. Cap. XXVII.*

Gene 29.30.

Secunda vita bonorum hominum appellatur spiri-
tualis contemplatiua, & figurata fuit in Rachele, quæ
pulchra erat, sed infœcunda in principio sui matrimo-
nij, sed postmodum fœcunda efficiebatur. Sic etiam
vita contemplatiua sæpe sterilis est in initio, propter
immortificationem & imperitiam seu inscitiam ho-
minis, qui ipsa in primis vtiliter nescit vti, sed abuti-

tur multipliciter, inordinatè requiescendo in donis Dei: Ad istam au-
tem vitam nemo veraciter & salubriter applicatur, præter familiares
amicos Dei, & fideles seruos oportet foris stare, donec vocentur intro
ad familiarem amicitiam, vbi discant contemnerè omne externũ so-
latium & quietem: & duntaxat omne gaudium intrinsecus quærere,
in tantum, vt sensus exteriores suam amittant actionem: quia huius-
modi homines efficiuntur videndo cæci, & audiendo surdi, dicuntq;
cum sponsa: *Ego dormio*, scilicet in sensibus exterioribus, & *cor meum
vigilat*, scilicet in actione interioris exercitij, quæ adeo vigorosa est, vt
sensus mei exteriores non recipiant aliquid, vnde cor meum possit re-
manere depictum: quia interna amorosa consurrectio & accessus ad
Deum, continuaque permanens inhæsiõ in Deo, sibi tam sapida & de-
siderabilia efficiuntur, vt Crucem deputer omnem externitatem. Et
huius-

Cantic. 5.

huiusmodi tam profundè in * vnitatem cordis trahuntur, ac si centum miliaribus ab omnibus hominibus separati morarentur. Vt ergo habeatur instructio aliqua de ista vita, oportet nos etiam ponere preparationem, ornatum, atque profectum seu confurrectionem eius. Primò, inquam, oportet, vt nos ad spiritualem contemplatiuam vitam præparemus, si cupimus ad Dei familiaritatem peruenire. Sciendū autem quòd (sicut Bernardus super Cantica docet) quatuor impediunt vitam contemplatiuam. Primum est, quando corpus aliquem defectū patitur naturæ læsiuum atque pœnosum: quia anima ita corpori inclinata est naturali vinculo dilectionis, quòd quando ipsum in aliquo membrorum, aut sensuum defectu patitur notabilem aut pœnam, tunc non libet animæ contemplari, vt quando homo habet esuriē magnam, sitim, frigus, calorem, egritudinem, nisi secus contingeret per specialem supereffluentem gratiam Dei. Et propterea docet Deus hominem, quem ad veram contemplatiuam vitam vult vocare, corpus suum in discretionem regere, vt robustum permaneat, ad seruiendum spiritui in omnibus. Secundum est occupatio in sollicitudine rerum exteriorum, licet bonæ sint & virtuosæ: quia sicut puluis iniectus oculis visum adimit exteriorem, sic sollicitudo exteriorum, oculum intelligentiæ excæcat, & excludit à contemplatione veri luminis. Tertium est remorsus conscientie peccatorum, quando in anima est per opera, vel per recogitationem. Licet enim in amaritudine fiat plerunque huiusmodi recogitatio peccatorum, nihilominus reddit animam tenebrosam, & aufert contemplationem, ad quam præcipue requiritur puritas animæ. Et ideo quamuis semper debeamus nos reputare peccatores, tamen eo tempore, quo volumus contemplari, nō debemus nobis formare cogitationes de peccatis, quia contemplari est coniungere spiritum nostrum spiritui Dei: recogitationes autem peccatorum mediū inter Deum & nos efficiunt. In primis tamen bene possemus nos humiliare, cogitando nos indignos omni bono, & admirari immensam Dei bonitatem, & nostram abyssalem vilitatem, & post hoc cum expedito desiderio & sedula aspiratione nos erigere in Deum: & tūc peccata interim à memoria excluduntur, aliās recordatio peccatorū animæ influeret, & impediret contemplationem, quemadmodum feruēs sanguis visum adimit exteriori suffusus oculo. Quartum impedimentum sunt phantasmata corporalium imaginum, quæ se imprimunt cordi, & difficillimè possunt repelli, quousque homo ad hoc perueni-

* Alias solitudinem.

Vita contemplatiua impeditiua.

Contemplari quid.

at, vt sic audiendo surdus, & videndo cæcus, hoc est, vt adeò sit introrsum tractus, quòd exteriores sensus suum plenum vsum non habeant, ex hoc quòd ipse intrinsecus tam occupatus est diuinis rebus. Et tunc speculum animæ efficitur clarum & purum sine imaginibus.

De triplicibus nociuis imaginibus in contemplatione, & eam de vtilibus. Cap. XXVIII.

Imagines.

Sciendum verò quòd triplices sunt imagines: Primæ sunt nociuæ, sicut imagines, quas recipimus cum quodam inordinato affectu vel oblectatione, quamuis non sint mortiferæ. Et istæ imagines impediunt valde inactionem Dei, & contristant Spiritum sanctum, foedantes lectulum dilecti sordibus peccatorum. Si autem huiusmodi imagines nobis irruunt contra voluntatem nostram, & nos eis fideliter totis viribus resistimus, tunc reputabitur istud nobis pro spiritali martyrio, si tamen pro posse etiam vitamus occasiones talium imaginum. Secundæ imagines sunt vanæ, & sepe incidunt meti, sed ipsæ non succedunt inordinatis desiderijs. Et quanquam non sint valde nociuæ quòd ad peccatum, retrahunt tamen valde à profectu, nisi multum diligenter & continuè ipsis resistatur: quia qui verè proficere vult in virtutibus, illum eniti oportet, vt continuè suspendatur in Deo affectuoso quodam & amoroso influxu spiritus, sicut radios solares oportet semper dependere in sole, si debeant permanere in esse. Et quando aliquis hoc non facit, signum est vacui cordis & tepidi feruoris: quia vbi cor plenum est diuino amore, ibi cedere oportet omnem * vacuitatem, quemadmodum videmus quòd clauus clauo pellitur. Tertiæ imagines in seipsis bonæ vel vtilis apparent, sed impediunt etiam veram contemplationem, sicut occupatio curæ temporalis, quæ licita aut etiam meritoria est: vel curæ aut sollicitudinis spiritalis, vt videmus in illis, qui nimis sunt scrupulosi vel formidolosi, & in similibus: vel etiam occupatio cælestium, quæ non est vtilis, nec inflamat ad amorem Dei, sicut qui curiosè indagare volunt de cælestibus aut æternis, de sancta Trinitate, de nouem choris Angelorum, & similibus ad fidem solummodò spectantibus, quæ isti volunt sua intelligentia perscrutari seu ratione inuestigare. Et quia istud apparet esse deficium, ideò securè se dant ad huiusmodi, appellantque vitam contemplatiuam: sed solum est quadam curiositas, & fomentum immortificata voluntatis eorum, & idcirco non proficiunt in

* Alias vanitatem.

MOITL

mortificatione sui, nec in profectu virtutum & amore Dei. Quapropter homo solum imaginibus illarum rerum depingere se debet, quæ ipsum excitant ad agendas gratias Deo, ad eum laudandum, diligendum, & imitandum secundum suam humanitatem, rescindendo omnem curiosam & inutilem inquisitionem, de qua non melioratur: & exercitare se magis in affectibus, quam in meditationibus, prout infra docebo. Hæc ergo paucis tetigisse sufficiat de impedimentis vitæ contemplatiuæ, pensatis etiam illis, quæ superius tractauimus de mortificationibus & vita actiua. Nunc verò prosequi volumus ea, quæ nos oportet præparare pro ipsa obtinenda.

Imagines
hominum
necessariæ.

De præparatione vitæ contemplatiuæ spiritualis per intellectus affectusque copulationem reformationemque.

Cap. XXIX.

Hic igitur est sciendum, quod ad vitam contemplatiuam duobus nobis sunt necessaria, vt perfecte ambulemus viam vitæ huius: hoc est, duos habere oportet pedes spirituales, qui sunt intellectus & amorosus affectus, quos pariter coambulare necesse est, vt illa secreta contemplationis itinera attingere valeant. Alioqui intellectus sine amoroso affectu claudus est, nec potest progredi, affectus etiam sine intellectu cæcus est, & viam ignorat, sed errat in ea. Itaque necesse est, vt intellectus affectui viam demonstrat, & affectus intellectum (impetu suo) per viam deportet. Ad præparandum igitur pedem amorosi affectus, sciendum quodd, sicut dicit Hugo de S. Victore in libro qui incipit: Accipe frater charissime, affectus est quedam spontanea ac dulcis ipsius animi ad aliquid inclinatio. Et quia secundum variam affectionem & inclinationem amor noster variatur, ideo subtilius est inquirendum, quem amorem respuere, quam amplecti debeamus. Primus affectus est naturalis, vt est affectus, quem quis habet ad corpus suum, ad cognatos & amicos. Quem affectum sicut non admittere est impossibile, ita non sequi, nisi in quantum, secundum Deum est, summa virtutis est: Quia iste affectus suggerit nobis sequi mollia, suauia, comoda, iucunda, voluptuosa: & sic inclinatur ad sensualia desideria. Quod autem naturæ contrarium est in tempore aut æternitate, refugere oportet, sicut infernum, iudicium, purgatorium, & amplecti omne quod naturæ conueniens est in tempore aut æternitate: Et in omni, quod impedit Deo, seruitijs, operibus bonis, & exercitijs, quantumcunque

Pedes animæ
duo
qui.

Affectus
quid.

Affectus
naturalis
quis.

Zzz 4. nobilia,

Affectus
sensualis.
Affectus
officialis.

nobilis, sancta & perfecta esse videantur non querit principaliter Deum, sed seipsum, sicut supra tetigi. Idcirco in exercitijs, quæ ex naturali affectu nudè proueniunt, non consistit aliquod meritum. Ex isto imprimis oritur affectus sensualis, qui nociuus est, quando ei non resistitur. Secundò ex isto oritur affectus, dictus officialis, qui homini imprimitur ab his, qui sibi amicitiam ostendunt, dando munera, præstādo obsequium & auxilium. Et iste amor admittendus est, ne homo ingratus inueniatur: periculosus tamen est his, qui timorem Dei perfecte non habent. Cauendum est autem, ne propter hominem peccatis faueatur, aut vitia vel vitiosa foueantur. Ab isto affectu multum differt affectio charitativa: quia iste in omnibus querit quæ sua sunt: charitativa autem affectio in nullo querit quæ sua sunt, sed solummodo

Affectus ra-
tionalis.

honorem & beneplacitum Dei. Quartò est quidam affectus rationalis, ad quem nos ratio trahit ex consideratione virtutum, operum virtuosorum, honestatis, & similibus, quæ in alijs vidimus, audiuimus, aut aliàs percepimus. Hoc affectu suauiter inclinamur ad sanctos Martyres, qui strenuè decertarunt, & multa tolerauerunt, & ad alios Sanctos propter bonam vitam ipsorum auditam vel lectam: & generaliter ad omnes honestos ac virtuosos. Iste affectus omnibus præfatis nobilior est, (quia gradus quidam virtutis est, habere amorem ad virtutes) tamen multum differt ab affectione, quæ oritur ex charitate: quia hic affectus (ratione mediante) oritur & excitatur ab exterioribus bonis exemplis: affectio verò charitativa à Spiritu sancto originem habet, inflammaturque ad amandum etiam peccatores, & ex bonorum

Affectus
spiritualis
quis.

exemplis multo dulcius afficitur. Quintus affectus dicitur spiritualis, quia ab inspiratione Spiritus sancti infunditur. Iste hominem voluntarium efficit ad relinquendum seipsum in omnibus propter Deum, ad præponendum in omnibus honorem Dei, ita vt in hoc etiam seipsum non querat. Huiusmodi tamè spiritualis affectus nonnunquā nobis imprimitur à spiritu nostro, quod quibusdam euenit ex innata natura, quæ inclinata est ad amorem: vel etiam ex studiosa exercitationis frequentia, quæ iam in consuetudine versa est, ita quòd siue ex natura, siue ex consuetudine exercitationum facile possunt habere amorosas effluentes affectiones ad Deum diligendum, laudandum, ad illi gratias agendum, & adharendum, sic quòd iste eorum affectus multū similis est affectioni, quæ à Spiritu sancto venit. Sed iste affectus solum probari potest in derelictione, mortificatione, & aduersitate, in quibus

verus

verus spiritualis affectus seipsum voluntariè resignat, & exhibet tam paratum ad quamcunque aduersitatem, sicut ad prosperitatem, vt Deus per hoc honoretur. Ille igitur est vnus pes quo anima progredi debet in vita contemplatiua.

Vie due humana videlicet & mystica, per quas affectus graditur.

Cap. XXX.

Sed quia rationalis creatura constat ex duplici natura, scilicet corporali & spirituali, quarum vtraque sibi correspondentia habet obiecta, quibus secundum cuiuslibet capacitatem æternam veritatem (quæ Deus est) percipere vel participare potest, ideo duplex assignatur contemplandi modus, quibus tanquam via duplici ad ardorem perfectæ charitatis peruenire valeamus: & propter hoc etiam oportet spiritualem hunc pedem duobus modis præparare ad currendam hanc viam. Primò constat homo ex corporali substantia & natura, & huic obiecit Deus omnia, quæ cognosci possunt exterioribus sensibus, vt rudes & sensuales homines (quorum sensus & intellectus obreuebratus est, & affectus ad se reflexus, ita vt non possint diuinam bonitatem, & veritatem, prout in seipsis sunt, sentire) in sensibilibus creaturis contemplari valeant immensam maiestatem, sapientiam, artificiositatem, pulchritudinem, suauitatem, & amorem inuisibilis Creatoris. Hic est vnus modus, & via perueniendi ad vitam contemplatiuam, scilicet cum homo attendit opera creationis, & considerat magnitudinem, pulchritudinem, subtilitatem, ordinationem, nobilitatem, & suauitatem creaturarum, & inuenit in omnibus immensitatem, quæ Deo ascribitur. Consequenter attendit propriam vilitatem, ingratitude, & malitiam, quam erga Deum ostendit. Et qualiter Deus immensus dignatus sit humanam naturam suscipere, & nos ex amore per amarum, & confusiuam mortem, & pretiosum sanguinem liberare, & similia. Et huiusmodi exercitia primò locanda sunt in fundamento contemplationis: & cum aliquato tempore istud vigorosè exercitatum fuerit, imprimetur ex hoc cordi admiratio quædam diuinæ immensitatis ex consideratione creaturarum: nec non & deuotio quædam plena confidentiæ ex consideratione diuinæ dignationis ad nos viles & vitiosos, quam exhibuit humanitatem assumendo: & demum etiam magna lætitia amoris plena, considerato quòd amor eius ad nos, ipsum coegerit talem mortem sustinere. Hæc autem tria prædicta (excitando affectum) trahunt exteriorem hominem introrsum, & interiorem hominem sursum,

Via humana per ce-
stus in
Deum tea-
deas.

Aaaa

sum,

sum, ubi paulatim magis, & magis in his tribus instruitur. Et ita procedit intellectus, & trahit post se affectum introfus, quoad usque affectus adeo violentus, & impulsivus efficiatur, ut omnes vires in suum servitium compellat. Et ex tunc quando cumq; se ad exercitiū dare voluerit, non erit necessarium sibi à principio exercitationem inchoare, sed semper parata inueniet tria præfata, tanquam fundamentum, super quod collocet exercitia contemplatiuæ vitæ, secundum tractum spiritus. Sed primus labor suus erit, accédere amoris ignem, ut fornacem ardentem, cui statim Deus associabit gratiam suam tanquam operariam, cuius instrumentum erit amor. Sed hic amor per istam viam acquisitus, non est tam actiuus, vigorosus, aut impetuosus, quin intellectum præcedere permittat, & ipse sequatur: & ideo tantum non proficit in vita cōtemplatiua, aut in virtutibus, vel etiam in suis ipsius mortificatione, sicut amor acquisitus alia via. Et in hoc preparatus est pes affectionis ad ambulandū per istam viam, quæ magis frequentatur ab hominibus, & præsertim ab illis, qui ingenio subriles & actiui sunt.

Via mystica per amorosum effectum in Deum tendens, at quo de eam iuuantibus. Cap. XXXI.

Secundò constat homo ex spiritali substantia & natura, cuius obiectum sunt omnia, quæ exterioribus sensibus non possunt apprehendi, & illa ratione comprehendit, aut fide contempletur. Sunt autem nonnulli, & præsertim qui sensibus quieti sunt & intellectu non actiuo, aut etiam simplices & non multum capaces, pleni tamen naturali amoroso affectu & corde hilares: isti in sua ad Deum conuersione non sunt actiui in exercitio virium intellectualium, sed sentiunt se magis inclinatos & dispositos ad exercitandum se in vi concupiscibilis quia in illa statim inflamantur ardenti amore Dei, & istiusmodi homines ad aliam viam trahit. Nihilominus quando hæc secunda via homini nota est, potest se in ea exercitare, & ipsam perambulare: quia quamuis communiter gratia operetur secundum dispositionem naturæ, ipsam ad spiritualem eius perfectionem perducere optans, tamen etiam sæpe operatur gratia Dei secundum qualitatem exercitationum quas assumimus: & Deus unicuique largitur gratiam secundum quod se eius auxilio preparauerit, & idoneum se exhibuerit ad ipsam recipiendam, & ea utendum.

Hæc igitur via est diuina & occultata ab omni humana sapientia, & do-

Gratia quomodo operatur.

& docet eam Deus (immediate) parvulos, humiles & amantes, sicut dixit Iesus: *Cōfiteor (& gratias ago) tibi Pater Domine cali & terre, quia abscondisti hac a sapientibus & prudentibus, & reuulasti ea parvulis, id est, humilibus.* Hæc etiam via est multo vtilior & nobilior: quia Deus magister est omnis perfectionis, ita quod rudis laicus aliquis aut vetula, si trahitur aut ambulat per hanc viam, intra breue tempus recipere poterit maiorem experimentalem cognitionem de DEO, & veris virtutibus, & similiter de omnibus salutem humanam concernentibus, quam omne. Doctores totius mundi cognoscere possint per suam naturalem sapientiam aut scientiam acquirunt. Est insuper ista via compendiosior ad obtinendam perfectionem, & facilius acquiritur, non requirens ingeniositatem aut subtilitatem intellectus: quia in affectu negotium hoc agitur, & non intellectu, donec homo in affectione tam ardens efficiatur & abundans in omnibus spiritualibus diuitijs, omnes potentias animæ replentibus, quod tandem sibi aperitur pura quædam simplexque cognitio cum illustratione diuina claritatis, ita vt naturalis intelligentia eius tantum eleuetur vltra omnem naturalem cognitionem, quantum claritas Solis excedit claritatem Luna. Ad hanc viam hortatur nos David, dicens: *Gustate, & videte quoniam suavis est Dominus, beatus vir qui sperat in eo.* Inchoationem huius viæ supra tetigi, vbi etiam apposui similitudinem de ædificio arcuali. Quædo igitur spiritualem huiusmodi arcum aliquis ædificauit, prout ibidem tetigi, id est, acquisiuit studiosum impellentem amorem dotalium gratia Dei, tunc habet spirituale instrumentum ad operandum per illud spiritualiter in via contemplationis, vocaturque istud instrumentum amor, aut gratia operans: & hoc ideo, quia valde agit & perurget hominem ad omnia, quæ Deo placere putantur. Vocatur etiam sensibilis gratia, vel sensibilis amor, quia valde cupidus & sensibilis est. Est itaque istud instrumentum quoddam ad omnem spiritualem profectum in vtraque via, pro illis dütaxat, qui ipso bene vtuntur, sed væ illis, qui eo abutuntur. Nemo verò debet præsumere, aut se extollere propter istud instrumentum adeptum: quia potest obtineri per exercitia venientia ex puris naturalibus, & possessor remanebit in statu damnationis: sed solerter attendere debet opera, quæ isto instrumento operatur. Et si inuenerit se ipsum studiosum & sollicitum ad mortificationem & resignationem suæ voluntatis in beneplacitum Dei, prout supra tetigi, signum est, istud instrumentum gratia Dei

Matth. 23.

Via facilis, & nobilissima.

Psal. 33.

Instrumentum contemplationis, via.

dotatum esse. Si autem non curat multum proficere in mortificatione & abnegatione sui ipsius; & incremento seu augmento virtutum, studiosus verò est exercitare semetipsum * ad quiescendum in saporositate & sensibili dulcedine, etiam si quotidie septies raperetur in spiritu, nihilominus stat in puris naturalibus, & abutitur gratia Dei ad suam damnationem: quia diligentior est ad sati faciendum suae spirituali gulae, quam ad exequendum beneplacitum Dei. Instrumentum itaque istud est impellens aut perurgens gratia seu amor: utimurque ipso in utraque via: sed in priori via praecedit intellectus, queres materiae amoris quam affectui offerat, sicut apis volans super flores ad colligendum mel: & affectus sequitur, ut ab intellectu pascatur. In ista autem via affectus praecedere vult, & intellectus sequi non potest, nisi à longè: quia affectus non vult, quòd cogitetur de vita aeterna, de Angelis, vel etiam deo, quantumlibet nobiles sint tales cogitationes, sicut de eius immensa magnitudine potentia, bonitate, clementia, misericordia, amabilitate, & similibus: sed ipse solus opus hoc agere vult in simplicitate affectionum, puta cum aspirationibus, hoc est, desiderijs stimulantibus, perurgentibus, inhiantibus ad unionem Dei. Quam nobilis autem aspiratio ista in homine perfecto sit sentiri potest, sed non scribi. Quàlibet verò ad hanc se applicare debeat, qui in hac via progredi vult, & pervenire ad vitam contemplativam, exprimere & eloqui conabor, pro ut melius poterò.

De aspirationibus & ejaculationibus. Cap XXXII.

AD progrediendum igitur in hac via, oportet hominem in duobus se exercitare, scilicet in aspirationibus & in viituo amore: quorù vnum est corpus istius contemplationis, alterum anima seu spiritus. Vnum consistit in inferioribus viribus animae, alterum in superioribus. Cum ergo aliquis pervenerit ad instrumentum contemplationis, & ire vult per istam viam, quam Dionysius appellat divinam & mysticam, dimittere debet meditationes suas, & exercitare se duntaxat in affectionibus: habere etiam debet ad hoc in memoria sua paratas multas breves oratiunculas, quae excitent istam aspirationem, quas Augustinus vocat jaculatorias, quia sunt iacula amoris, quibus iaculamur in cor Domini nostri, de quo ipse ait in Canticis Canticorum: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa.* Istas oratiunculas ferre debet in corde, & etiam ore loqui ad Deum, ac si praesens esset, & hoc semper

semper quando potest, eundo, stando, sedendo, iacendo, comedendo; & non tantum quando oratio res statutas dicere habet, sed con uetudinem sibi faciet, ut habeat eas semper praesentes ad minus in corde. Poterit autem huiusmodi orationum uelas vel aspirationes formare hoc modo: O Domine, quando te diligam perfecte? O Domine, quando te nude amplectar brachijs animae meae? O Domine, quando me ipsum, & uniuersum mundum contemniam propter amorem tuum? O Domine, quando anima mea cum omnibus uiribus suis tibi inietur? O Domine, quando anima mea totaliter & perfecte in te mergeretur, & absorbebitur? O Domine, ego te totum possidere, & me totum tibi offerre desidero, & vnus in vno aeternaliter, & inseparabiliter requiescere. Et in hunc modum absq; numero formari poterunt, ut gratia Dei sua in actione docebit: dicique aut cogitari debent cum impetuoso astuanti desiderio, ut vnum fieri possit cum Deo, in ardore dilectionis liquefactus. Et huiusmodi aspirationibus amoris affectio semper magis inflammabitur in amando, & spiritus preparabitur ad subleuationem contemplationis. Cum ergo spiritus hominis per frequentes, ingeminas, aspiratiuas exercitationes confirmatus fuerit in vnitiuo amore, seu amore qui vnit animam Deo, tunc affectus hominis adeo impetuosis astuansque efficietur, & instar fulguris velox, ut quoties se ad Deum conuerterit, sine cogitatione praua, in momento spiritum vehat in abyssalem amorem Dei, cum ineffabilibus impulsibus, & desiderijs ad Deum solum possidendum, ita quod vacabit ab omni quod infra Deum est. Et istud poterit facere centies, imo millesies in die, si voluerit, & natura sua sufferre potuerit: quia oportet istud exercitiu cum magna discretionem fieri, ne homo destruat naturam suam, ut postea declarabimus: quia exercitium istud efficitur adeo vigorosum in plerisque, cum se vigorose ad Deum conuertunt, ut sibi appareat, quod cum anima & corpore abscedere debeant, aut quod cor sibi ex magna violentia rumpi debeat: & propter hoc in momento omnes animae vires sunt collectae, & liquefactae in ardore dilectionis, sicque in Deum cadunt. Et isto modo instrumentum vitae contemplatiuae in ista via multo acutius, & apertius redditur ad operandum cum ipso, scilicet in resurrectione in Deum, in profectu virtutum, in mortificatione sui ipsius, & in omni, quod spectat ad vitam perfectam.

De vnitiuo amore animam puram in Deum transformante

Cap. XXXIII.

Aaaa 3

Lara

Faculatione
amoriferarum
formularum.

Cap. 4.

Am consequenter secundum posse nostrum agemus de vnitione amore, vt saltem parua de hoc notitia & informatio habeatur. Dionysius dicit de amore in libro de diuinis nominibus: Vnus est amor increatus (qui est ipse Deus) qui ingignit omnibus creaturis amorē creatum. Cū igitur amorē nominamus, siue diuinum, siue Angelicum, siue intellectualem, siue animale, siue naturalem, designamus nomine amoris quandam virtutem vnitam, quæ de amante & amato appetit vnum efficere. Sed quia non est possibile quod duo totaliter secundum omnem modum possint vnum fieri, nisi vnum penitus annihiletur, propterea, sicut Aristophanes Philosophus dicit, & etiam Aristoteles, quarit amor proximiorē & aptiorē vnionem, quā amās ad amatum habere potest. Et quia vnio supereminens, quā cum Deo habere possumus, & ex largitate Dei etiam nonnulli interdum sentiunt in tempore isto, ineffabilis est, idcirco parumper tangere volo objecta, supra quæ affectuosa amans anima oculos intellectuales dirigere possit ad exercitandū vnitiū amorē: quandoquidem dilectum suum (hoc est, Deum) videre nō potest, nec imaginari, quia *spiritus est Deus*, & qui veraciter illi adherere vult, adherere debet *in spiritu & veritate*.

Iohan. 4.
4. Cor. 6.Similitudo
amorose vnitionis cum
Deo.

Quantis autem similitudines aliquo modo homini viam demonstrare valeant, tamen sunt tantum dissimiles veræ cum Deo vnitioni, quantum Deus ipse longè excedit omnem creaturam. Primò potest accipere similitudinē de arbore, cui sarculus inseritur, vbi sarculus vna arbore efficitur cum trunco per nutrimentum terræ: sic etiā anima per nutrimentū gratiæ & amoris vnus spiritus fit cum spiritu Dei. Hanc vnionem Christus nobis promittit, dicens: *Ego sum vitis vera, vos palmites. Manete in me, & ego in vobis, vt fructum plurimū afferatis*. Secundò potest accipere similitudinē de vino, cui gutta aquæ infunditur. Aqua illa in vinum mutatur & amittit propriam naturam, assumēdo naturam vini in colore, odore, sapore, & in omni virtute. Sic etiam cadit anima in immensitatē Dei sicut gutta aquæ in magnitudinē maris, seruatque ipsa dumtaxat essentiam suam, sed omnes vires eius sunt deificatæ, hoc est, Deo perfusæ, quemadmodū stella, quæ tenebrosa est in substantia, perfluitur claritate solis. Et tunc anima nostra erit materia quasi corpus, & Deus forma eius, anima eius, & vita eius; sicut nunc anima est forma, & vita corporis. Horum autem duorum vnio erit tam iucunda & nobilis, quod si alicui bene cognita esset, & ipsam sensisset, & postmodum per attentionem circa ipsam quietus immo-

Iohan. 15.

raretur

rueretur, non facile se cōtinere posset, quin in spiritu raperetur. Idcirco
 frater Aegidius, tertius discipulus S. Francisci, postquam spiritus suus
 semel fuerat vnitus spiritui Dei (ita vt Deum eminenti modo vide-
 ret) adeo paratus erat idem spiritus eius sursum rapi, vt si venisset per
 viam ambulando, sibi que dictum fuisset duntaxat hoc verbum, Para-
 disus, statim raptus fuisset, si solum cogitationes suas direxisset ad ex-
 cessum mentis, in quo anima eius transformata fuerat cum Deo. Ista
 similitudo signatur in Missa, quando vna gutta aquæ ponitur in vi-
 num consecrandum. Tertio potest accipere similitudinem de ferro,
 quod ponitur in ignem ardentem, quod torum candescit à magni-
 tudine caloris: & cum extrahitur, tunc ignis & ferrum sunt eiusdem
 quantitas: quia secundum quantitatem ferri, cernitur etiam ignis. Fer-
 rum autem suam substantiam retinet, sed mutatum est in colore & natura,
 quia de natura eius est frigiditas, & nunc calet, & sic de alijs. Sic anima
 quando transformatur in Deum, efficitur etiam secum vna altitudo, vna pro-
 funditas, vna longitudo, & vna latitudo, amittitq; omnem suam acti-
 onem: sed vires eius aguntur à Deo, qui est vita eius, sicut corpus mor-
 tuum est in seipso, & omnis vita eius, motus, & operatio ab anima
 sunt. Quarto potest accipere similitudinem subtiliorem de duobus
 speculis, quia quando duo specula contra se inuicem tenentur, tunc
 vnus recipit in se totaliter imaginem alterius, cum imagine superioris al-
 teri speculo iam impressa. Sic etiam fit in istis speculis intellectualibus,
 scilicet æternitatis Dei, & humanæ mentis: quia quando impletur il-
 lud libri Cantici Canticorum *Dilectus meus mihi, & ego illi, & ad me co-*
neris, & ego illi, & ad me co-
neris, & ego illi, & ad me co-
 neris, tunc hæc duo intellectualia specula contra se posita sunt. Quã-
 do igitur Deus animam clarificare vult lumine claritatis suæ, tunc re-
 cipit anima in se perfecto modo imaginem & claritatem, cognitionem
 & fruitionem Dei, & cum hoc suam propriam cognitionem & fruitio-
 nem in Deo, multo perfectius quam materialia specula: quia illa ma-
 nent semper essentialiter à se inuicem disiuncta: sed anima quam cito
 recipit gloriosam illam imaginem æterni speculi in sua incomprehen-
 sibili claritate, eodem momento vnitur eidem incomprehensibili, glo-
 rioso, claro, diuino speculo, & in eo absorbetur, & dilatatur, sicut se v-
 nit & dilatatur gutta aquæ cadens in amphoram vini, aut scintilla vo-
 lans in magnum immensumq; ignem. Et quamuis res istæ, de quibus
 hic similitudinem adduxi, sint tam modice in cōparatione ad verita-
 tem, quæ in felici anima implebitur, quemadmodum granum sinapis ad
 magni-

Frater Aegidius.

Cantic. 67.
& 7.

magnitudinē supremi cali: nihilominus ex huiusmodi similitudinibus potest homo concipere in corde obiectum quoddam, & desiderare tali modo vniri Deo, & præcipue in exercitacione amoris, cuius natura est optare de duobus vnum efficere. Appellatur autem exercitium istud vnitiui amoris, qui necessarius est ad ambulandum viam istam.

De vtilitate vnitiui amoris. Cap. XXXIV.

Nunc posset aliquis querere, quæ vtilitas consistat in isto vnitiuo amore magis, quàm in alio comuni practico amore. Circa hoc scias, quod amoris huius actus, quò ad substantiam, oriri etiam posset ex natura & exercitacionibus, stans solus sine omni gratia extra statum salutis, sicut & omnis sensibilis & practicus amor potest: & in seipso tantum est Deo acceptus, quantum de essentiali illo charitatis amore (de quo postea audiemus) & de alijs virtutibus acquisiuit, & non amplius. Sed actio eius est vigorosior, & obsequium vtilius ad proficientem vitam, quàm aliquod obsequium cuiuscunque alterius sensibilis aut practici amoris: quia adeo astuans est, vt mediante ad Deum conuersione, omnes tentationes per ipsum fegentur, sicut musca non audent appropinquare ollæ calidæ aut bullienti, sed superuolitant donec tepescat. Sic etiam repidi multum impugnantur, tentationibus peccatorum, sed non feruentes: nisi contingat ex speciali Dei permissione, ad probandos eos, quos diligit, & ad præparandam eis maiorem coronam. Istud autem alijs amor, qui adeo astuans aut feruens non est, non potest efficere. Secundo, iste amor est tam velox, vt in momento penetret & relinquat omnē multipliciter & distractionē cordis, cum se ad Deum conuertit, vbi alium amorem sæpe diu & multum oportet laborare. Tertio, adeo est impetuosis aut stimulatius, quòd præ alijs multum vigorosè impellit hominem ad totalem resignationem & mortificationem sui ipsius: & vbi alius amor mortificationem cum difficili sui ipsius victoria exercet, iste amor operatur cum desiderio & iucunditate. Similiter in profectu quarumcunque virtutum plus potest proficere in vna hebdomada, quàm alius amor in anno. Quarto, tam audus est ad dilectum, hoc est, ad Deum, quòd semper vnit hominem Deo sine medio: quod alius amor non facit, & propterea recipit multo plures occultas notitias à Deo, & illuminationes, & familiaritatem maiorem: quia subuehit spiritum nostrum multò sublimius in contemplatione, profundius in amore, atque in deuotione magis

Amoris
vnitiui
vis.

* Alijs de
Deo.

magis continuè. Ipse ad eò eleuat animum, vt suspensus maneat supra omnem multiplicatam & sollicitudinem, supra omnem distractionem & inquietudinem, & supra omnem naturalem passionem, puta inordinatum amorem, odium, vanam spem & timorem, vanam læticiã & tristitiam, similiter supra omnem prosperitatem & aduersitatem, honorem & confusionem, & ita in omnibus, quæ accidere possunt, suspensus manet supra omnem inordinationem, voluntate totaliter vnitus & transfusus in beneplacitum Dei, licet modicam indispositionem sentire posset in inferiori homine, quæ tamen citò perit. Hic itaq; amor hominem citissimè, facillimè, & perfectissimè Deo vnit & assimilat, quâdo debite exercitatur: & ideo lætificat Deum & Sanctos eius, sicut in Psalterio scriptum est: *Fluminis, (hoc est, amoris) impetus lætificat ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum altissimus*, plenitudine scilicet gratiarum.

Mal. 45.

De altero pede contemplationis, quo anima graditur ad Deum: cogitationes quænam in memoria locum habeant.

Cap. XXXV.

NVnc procedendum ad præparandam alteram viam, seu alterum pedem contemplationis, id est, virtutem intellectuã. Hæc præparatio perficitur, cum tres superiores potentia (quæ appellantur vires intellectuæ, vel etiam spiritus hominis) bene ordinatæ fuerint, quia secundum illas dicitur anima spiritus. Primò ergo oportet memoriã præparari, ita quòd in se non permittat hærere aut figi vllas cogitationes, quæ hominem deorsum trahere possunt, ad inferiores scilicet animæ vires, id est, vim concupiscibilem, irascibilem, aut inferiorem rationalem: hoc est, oportet, vt caueat sibi ab omni impressione cogitationum, quæ trahere possunt ad inordinatas affectiones, cuiuscunque infra Deum existentis, quantumcunque nobile, sanctum, aut vtile in se esse videatur: quia inordinatio affectionis illud pro tunc reddit inutile, imò nociuum. Similiter à cogitationibus, quæ trahere possunt ad iracundiam, inuidiam, amaritudinem, aut murmurationem, detractionem, & similia, quæ dulcedinem spiritus inficiunt: & etiam ab omnibus cogitationibus, in quibus ratio nimis occupatur, cum exterioribus rebus, licet in se malæ non sint. Sed semper seruari debet memoriã suã liberam, inoccupatam, & otiosã ab omni impressione imaginum & cogitationum quocunque modo

Memoria
qui præpara-
reuec.

Bbbb

inci-

Cor quomodo erigendum ad Deum.

incidentium, quæ non profunt ad amorosum influxum in Deum, & per hoc omnes potentias animæ suæ optimè seruibit re collectas, Deoque coniungit. Pro isto quoque obtinendo non est melius consilium, quam vt assuescat sedule cor suum erigere in Deum amorosa effluenti affectione, & breuibus ignicis orationculis, prout supra tactum est. Quia candela recenter extincta, quamdiu fumigat, potest citius rekindendi, si teneatur, etiam à longinquo, sub alia candela ardente, & fumus eius tangat flammam candelæ ardentis: quia tunc flamma descendens, incendit etiam candelam ipsam fumigantem. Ita pariformiter sic in anima sæpe se erigente per amorosum effluxum in Deum: quia quàm citò se mouet ad Deum, descendit in eam flamma diuini amoris, per quam allicitur Deo semper in hæreare amorosis aspirationibus: & istud seruat cor adeò liberum, vt nullæ in ipso imagines possint figi aut hæreare, sicuti postea latius audiemus.

Intellectus quomodo purificetur. Cap. XX XVI.

Psal. 138.

Intellectus quibus purificetur.

Secundò oportet intellectum preparari, & debite ordinari ad operandum in intellectuali lumine diuinæ claritatis. Ad hanc autem præparationem non tantum requiritur puritas, quæ acquiritur per lachrymas & gemitus oculum lauantes, & mundantes, sicut Dauid dicit: *Lauabo per singulas noctes lectum meum*, hoc est, mundabo cor meum, quo Deus cernitur, *lachrymis meis* ab omnibus peccatis meis: (quia alias non posset congruè, vel debite recipere influxum diuinæ claritatis, sicut speculum humanam faciem clarè non recipit, cum fuerit anhelitu alicuius, aut aliunde obtenebratum: sed oportet ipsum etiam esse parum, in hoc videlicet, quod in sua contemplatione nulla curiositas, præsumptio nouitatum, aut etiam vanitas, vel infructuositas lateat, sicut contingit, quando exercitium vitæ contemplatiuæ in solo intellectu sit, & affectio ibi opus suum non habet, puta excitationis diuini amoris, propriæ emendationis, & præcipuè mortificationis sui ipsius: sed aliud obiectum habet in eam excitantem, scilicet curiositatem, & similia. Præterea, vt potentia intellectiua debite præparetur, & apta efficiatur, oportet, vt in prima irradiatione diuinæ gratiæ, & claritatis, aut veritatis, ad seipsam se cõuertat, vt sciat, si omnia idonea facta sint in se, ad recipiendam nobilem illam internam operationem Dei. De hoc dicit Bernardus super Cantica sermone octogesimo quinto: *Cum veritas in mente fulget, & mens in veritate se videt, in nullo conscia sibi.*

sibi quod erubescat presentiam veritatis, hoc est illud decorum, quod super omnia bona anime, diuinos oblectat aspectus. Attamen istud non sufficit, sed oportet ut intellectus duo in homine inueniat, si liberum, & inconfusibilem accessum ad Deum habere debeat in contemplatione. Primum est, ut nihil notabile de peccatis inueniatur in conscientia, quod non sit delectum per veram contritionem, confessionem, & poenitentiam. Secundum est, ut non possit inuenire in tempore, vel aternitate aliquid tam graue, durum, poenale, aut nature contrarium ad acceptandum, quin se ad hoc semper paratum inueniat, siue sit confusio, persecutio, iniuria, amissio bonorum temporalium, aut amicorum, infirmitas, vel poena. Et generaliter in omnibus, quae excogitari possunt in tempore isto aut aternitate, oportet ut se voluntarie resignet in beneplacitum Dei, ut illud erga se fiat, etiam si deberet aternaliter iacere in poenis inferni. Hac voluntaria resignatio generat liberum accessum ad Deum, libertatemque petendi omne, quod Deus dare potest, imò quod ipse Deus est. Alioqui quomodo posset homo rationabiliter petere omne, quod Deus est, & dare potest, si non prius ipse Deo offerat largo corde & amoroso affectu omne, quod ipse est, & dare potest, agere, aut pati? Et tunc primum homo proprie est totus conuersus ad Deum, & idoneus effectus ad recipiendum omnem influxum gratiarum Dei, & debet istud semper precedere in conuersione ad Deum. Includitur etiam in isto secundo puncto preparatio voluntatis, quae se tam perfecte transfundere debet in voluntatem Dei, ut in nullo habeat in seipsa: & hoc faciet hominem liberum, ita quod nusquam in inferiori homine impediatur offerre se nudum inter brachia nudi amoris Dei. Et secundum quod se preparauerit in his tribus, secundum hoc expectare poterit diuinum, & spirituale influxum multiformium donorum, & illustrationum Dei. Quando igitur intellectuales istae vires hoc modo paratae sunt, tunc secundus pes, scilicet intellectus, preparatus est ad currendum, per cognitionem in occultis visus spiritualis contemplationis, quia haec tria praedicta visum spiritualem causant. Et quem admodum amor vnitiuus, est obiectum, ad quod pes amorosa affectionis tendit in via illa, qua affectus praecedit: ita radius diuinae intellectualis charitatis obiectum est, ad quod pes intellectus tendit, quando ipse praecedit.

Puritati
intellectus
duo necessa-
ria.

* Alias sa-
tisfactione.
Resignatio.

Voluntas
quomodo
preparatur.

De tribus gradibus diuinae cognitionis. Cap. XXXVII.

Bbbb 2

Hic

Claritate
solis recipi
tur. fariam.

Lumen in
intellectuale.

Frater Ro-
gerius.

*Timor-
theum.

HIC consequenter est sciendum, quod influxus diuini clarita-
tis intellectualis, quibus homines illuminantur ad cognitio-
nera fieri possunt mille modis: quia Spiritus sanctus innumeris
modis operari potest. Assignandi tamen sunt de isto tres gradus, ad si-
militudinem solis, cuius claritas ab exterioribus oculis nostris recipi-
tur tribus modis, scilicet in obiecto aliquo, puta ligno, lapide, terra, so-
le splendente super aliquod horum: secundo in radijs solaribus, & ter-
tio in substantia vel essentia solis. Sic etiam in tribus gradibus recipiunt
homines irradiationem diuinæ claritatis. Ut autem non erres, semper
nomine fulguris, aut luminis, aut diuinæ claritatis, intelligendum est
intellectuale lumen, præbens nobis occultam cognitionem de rebus
diuinis aut spiritualibus, & non claritas aliqua, quæ similis sit exteriori
claritati. Primo ergo potest æterni solis claritas recipi in obiectis, id est,
in Scripturis sacris, vbi sub cortice literæ per donum intellectus inue-
niunt tam sublimem, celestem atque diuinam cognitionem, & pro-
fundos sensus, quod huiusmodi non possent ab aliquo Doctorum
inueniri: quippe cum ineffabilia sint ea, quibus nobilis mens illustra-
tur. Imò intellectus plerumque in tantum cognitione ditatur, quod
animator recipit, & tam multiplices occultos, & profundos sensus in Scri-
pturis, quos sunt verba in Veteri, & Nouo Testamento, & illos omnes
trahit aut refert ad fomentum amoris. Per istud spiritus valde eleuatur,
prout frater Rogerius Ordinis Sancti Francisci de seipso ait: Scio ho-
minem, qui ceteris in vno matutino, & forte in quolibet versu, sursum
tractus fuit ad altissimam intelligentiam diuinorum secretorum, & tamè
ipse tractui illi resistebat totis viribus. Interdum etiam cogitur sibi ipsi
tantam violentiam inferre, ad subterfugendum secretum amplexum Dei,
quantam vix aliquis sibi infert ad appropinquandum Deo: quia non-
nunquam Deus ei tam supereffluenter expãdit sinum diuinæ suæ bo-
nitatis, & gratiæ, quod pro certo agnoscit, si vigorose figeret in huius-
modi oculum intellectus sui, tam profunde mergeretur in abyssum di-
uinitatis cum spiritu suo, quod inde, viuens nunquam exiret. Ecce, hæc
sunt verba fratris Rogerij. Secundo potest recipi in suo radio, quando
spiritus hominis suspensus contemplatur æterna: & in his adeo eleua-
tur, ut spiritus magis agatur à Spiritu sancto, quam agat, rapiaturque
supra seipsum, vbi mirabilis claritas cognitionis recipitur de sancta Tri-
nitate, de æterna generatione Filij, de mirabilibus operationibus Spi-
ritus sancti, & de similibus. De hoc dicit Dionysius ad * Titum: Verte
te ad

te ad diuinum radium: quasi diceret: Non queras alium doctorem, nec aliud exemplar, sed te ipsum conuerte introrsum & eleuado omnes vires tuas, vertere ad lumē diuinum, vbi immediatē à Deo doceri, & spiritaliter possis nutrirī. Per huiusmodi continuam introuersionem ad Deum, cognitionem de Deo, & spirituale nutrimentum homo plus in cælo conuersatur quàm in terra, manetq; suspensus in Deo, sicut radius in sole. Huiusmodi etiam spiritalibus radijs anima spiritaliter cibatur, nutritur, & ingiter in Deum trahitur: poteritq; in hoc perseverantiam vel continuam exercitationem ad eò habituari, vt sibi labor sit, & radium iterum descendere, & crux inferioribus occupari, sicut legimus de quadam sancta virgine, quæ Clara dicebatur. Ista omnes cogitationes, & affectiones suas ita in amorem Dei iactauerat, & cum omnibus viribus suis tam continuè in Deum fluebat, quòd anima eius seu spiritus semper in Deo suspensus esse videbatur. Reuelebatur autem cuidam deuotæ personæ, quòd sine intermissione semper in eam fluebant radij diuini, quibus ipsa nutrebat. Et iste influxus trahebat omnes vires eius sursum in Deum, in tantū, vt vsum naturalium virium suarum amitteret. Accidit semel in die Epiphaniæ, ipsam valde vigorosè trahi sursum, ad eò vt triginta diebus sequentibus raptā maneret; ita vt nullam haberet memoriam secularium rerum, nec vllam intelligentiam eorum, quæ circa se fiebant. Non sumebat cibū, vel potum, nihilque sentiebat in corpore suo. Post hoc, quādo ad se redijt, videbantur sibi triginta illi dies non nisi tres fuisse. Quatuor etiam mensibus post præfatos triginta dies, quando se terrenorum cura occupare cogebatur, quia Abbatisa erat cuiusdam monasterij, non potuit cor suum deorsum deducere, aut de temporalibus cogitare: & putabat quòd semper sic permanisset, nisi sedulè coacta fuisset cor suum occupare curis temporalibus. Tertio claritas ista potest recipi in se ipsa, de quo tertium gradum describam. Sic ergo habemus præparationē vitæ contemplatiuæ.

De ornatu vitæ contemplatiuæ spiritualis per septem dona Spiritus sancti. Cap. XXXVIII.

Prosequendo secundum, qualiter ista vita contemplatiua ornari debeat, sciendum, quòd ita mensa liberalitas Dei (postquam se homo fideliter præparauerit) continere se ipsam nō valet, quin ipsum docet non solum sensibili gratia, & amore, verum etiam vult omnes

Timor.

Timoris effectus.

Ezal. 30.

* Alias tolerandum.

morales virtutes ornare, & sublimare perfectis donis Spiritus sancti, quibus totus homo decoratur, & Deo acceptus efficitur: imò desponsatur Deo, & immediatè p̄terunq; vnitur: quia Spiritus sanctus tunc venit cum tribus Theologicis virtutibus, & veluti fons septè riuulis perfluit omnes vires animæ, & replet eas donis suis. Vt autè habeamus notitiam istorum donorum vitam cōtemplatiuam ornantium, sciendum, quòd primum inter ipsa vocatur timor filialis, qui hoc modo animā ornat. Sanctus Thomas dicit, quòd dona Spiritus sancti perficiunt potentias animæ per hoc, quòd ipsas reddunt promptè mobiles à Spiritu sancto, ita quòd Spiritus possit in eis operari quæ voluerit. Et illud primò facit timor filialis, imprimens cordi erga Deum paternā amorosamq; reuerentiā, & volūtatem propriam cum gaudio, & desiderio totaliter subdens volūtati Dei. Imprimat etiam cordi nobilem erubescentiā coram Deo, quando aliquid facit, quòd Deo displicere possit: quæ erubescentiā cor humiliat, & excitat ad contemptum & displicentiā sui ipsius. Consequenter etiam rejicit omnem seruilem timorem, puta de inferno, purgatorio, iudicio, morte, & similibus; & etiam temporale timorem, scilicet de pœnis, confusionibus, amissione temporalium, persecutione hominum, & similibus: quia resignat se in beneplacitum Dei, & relinquit duntaxat in homine timorem, qui est ad Deum, videlicet eum offendendi, in eius amore tepescēdi, familiaritatem eius amittendi, & similia, ita quòd generaliter eiicit omnem timorem, qui pœnam facit, satagitq; se transformare in amorem: presuram etiam cordis ex timore pœnali venientem, conuertit in dulcedinem, sicut David dicit: *Quam magna multitudo dulces donis tuae Domine, quam abscondisti timētib; te.* Timor iste exerceat oculum sinistrum, hoc est, mortificat in exercitijs, & operibus virtuosis omnes alienas intentiones, in quibuscunq; moralibus virtutibus latere possibiles, quæ frequentant homines, qui propriè aut principaliter Deum non querunt: & eleuat intentionem in Deum solum, quia origo operum ex Deo venit, hoc est, ex Spiritu sancto. Et hoc modo dona Spiritus sancti ornant, nobilitant, & exaltant virtutes morales per amorosam intentionem, quam in Deum vehunt, & operantem reddunt voluntarium, & anhelantem ad bonum faciendum, & malum * dimitendum. Hic timor subiectum reddit hominem omni creaturæ secundum suum sentire, & etiam affectum, puta quòd se reputat, sine fictione viliorē peccatorem totius mundi, & desiderat etiam talis ab alijs repu-

is reputari, gaudens in omni sui despectione. Tales appellantur in Evangelio *pauperes spiritu*, hoc est, humiles affectione. Secundum donum Spiritus sancti vocatur pietas, & est sancta quaedam liquefactio animæ in virtute pietatis. Ista pietas est spiritualis quaedam deuotio ad omnia seruicia Dei, & affectuosus impulsus ad auxiliandum, & obsequendum omnibus hominibus, veniens ex influxu diuini amoris. Et sicut intentio misericordie, prout est moralis virtus, in exercitijs operum misericordie est naturalis seu humana, ita intentio pietatis in exercitijs operum misericordie est solummodo deificata, quia Deus in omnibus finis eius est. Consequenter sciendum, quod exercitium pietatis consistit in triformi actu. Primo, in honorando, regratiando, & laudando Deum cum magna dilectione, & desiderio; item in mortificando seipsum iuxta beneplacitum Dei, & in ampliando diuinum cultum secundum posse suum in omnibus hominibus: quia Bernardus super illud Pauli. *Exerce te ipsum ad pietatem*, dicit in Epistola ad Fratres de Monte Dei, Ordinis Carthusiensis: Pietas istiusmodi est iugis Dei memoria, continua intentionis actio ad eius intelligentiam, & indefessa affectio ad eius amorem, vt nulla vnquam inueniat seruum Dei, non dicam dies, sed & hora, nisi vel in exercitij labore, & proficiendi studio, vel in experiendi dulcedine, & fruendi gaudio. Et istud est valde contra tepidos spiritu, qui in suis exercitijs multam sensibilem deuotionem recipiunt, & in se inueniunt promptam voluntatem ad omne bonum: sed istiusmodi dono sunt multum ingrati, multumque temporis otiose expendunt sine necessitate, cum tamen nulla exteriori cura necessario sint onerati, & tam magna commoda, vel dispositiones commodos habeant sine intermissione fluendi in Deum. O quam districtam rationem de hoc reddere habebunt propter ingratitudinem donorum Dei, videturque eorum deuotio magis venire ex natura, quam ex Deo, ex quo propter modicam causam, vel etiam sine causa, tam otiose, aut vanè tempus suum consumunt. Amor enim semper trahit hominem ad originem, vnde ipse amor effluxit: si ergo amor istorum esset ex DEO, tractus ipsius tam vigorosus esset ad Deum, quod secum non compareretur otiosum spiritum. Secundo pietas operatur custodiam sanctitatis, sicut Salomon dicit in Proverbij: *Omnis custodia serua cor tuum*, quoniam *ex ipso vita procedit*. Et istud precipue necessarium est homini proficere volenti in vita contemplatiua: quia non poterit pie affici, nisi sanctitatem amet. Idcirco cum Iesus

Matt. 5.
Pietas.

Pietatis effectus.

1. Tim. 4.

Pietas quid

Intepidos spiritu.

* Alias tepidum.
Prouer. 4.

Cant. 5

contemplatiuam animam vocaret ad exteriorem hominem in subsidium aliorum in operibus misericordiae, respondit ipsa in Canticis Canticorum: *Expoliam me tunica mea*, hoc est, exteriori occupatione, heu *quomodo iterum induar illa? laui pedes meos* hoc est, vim intellectiuam, & affectiuam, heu *quomodo iterum inquinabo illos?* scilicet imaginibus creaturarum, quia cum se homo extrouertit, difficile est quin cogatur interdum mediante sensualitate terram tangere, & pati inordinationem aliquam in sensualitate. Tertio operatur abundantiam compassionis fraternae erga omnes homines sine personarum acceptione in subsidijs spiritualibus, vel corporalibus: quia educit hominem cum amorosa compassione, quae cor compungit, & compassiuum efficit in omni necessitate quorumcunq; hominum: & hoc modo generat in ipso generalem quandam amorosam inclinationem, & effluxum ad omnes creaturas propter earum Creatorem, redditque eum beneuolum, obsequiosum, & promptum in quibuscunq; subsidijs, salua discretionem.

Scientia.

Tertium donum est scientia, id est, notitia credendorum, agendorum, vel dimittendorum, ita ut non deuiet homo à via iustitiae. Est enim scientia haec supernaturalis quaedam notitia infusa rationi, per quam exercere valeat omnes virtutes morales in vera perfectione, dans veram notitiam & discretionem omnium virtutum. Istud bonum illustrat & ordinat exteriorem hominem, sicut donum intellectus illustrat & dirigit ad interiorem, & ad caelestia. Qui igitur hoc donum scientiae salubriter accipere voluerit, necesse est ut in se quandam internam diligentiam habeat moriendi omnibus peccatis, & imperfectionibus, viuendiq; perfecte in omnibus virtutibus, & semper clarius perfectiusque virtutes intelligendi, & pro earundem notitia habenda diligentem perquisitionem adhibeat, & Deum exoret, quia ad ista donum istud nos instigat. Haec tria praefata dona proprie deseruiunt actiuae vitae, sicut subsequencia vitae contemplatiuae. Quartum donum vocatur fortitudo, prosequendi scilicet omne opus bonum & exercitium. Et quemadmodum tria praecedentia dona exornant hominem ad perfectionem vitae actiuae, ita donum istud fortitudinis incipit ipsum ornare in vita contemplatiua. Sciendum tamen quod duplex fortitudo spiritualis distinguitur. Quaedam enim dicitur fortitudo simplex, quae facit hominem tam validum & potentem, quod omnia haec inferiora potest deuincere, & praecipue ad tria donatur. Primum, ad perficiendas operationes viriles, quibus superentur peccata, & omnes tenta-

Scientiae effectus

ones,

Fortitudo.

ones,

Fortitudo simplex.

tiones contemnuntur; omnia hæc inferiora, & omnia virtutum or-
 namenta conferuentur. Secundò, ad fortiter pugnandum contra ten-
 tationes diaboli, carnis & mundi. Tertio, ad sufferendam omnem tri-
 bulationem, afflictionem, & aduersitatem per veram patientiam, de
 qua dicit Cassiodorus super Psalterium: Patientia vincit aduersa, non
 colluctando, sed sufferendo: non murmurando, sed gratias agendo. Patientia.
 Ipsa est, quæ facies totius voluptatis abstergit; ipsa est, quæ animas Deo
 lympidas reddit: & tunc totus homo exterius, & interius perfunditur
 sapore quodam mellifluo: quia (sicut David dicit: *Cum ipso sum in tri-*
bulatione) homo pro tunc est in præsentia altissimæ Trinitatis, à qua Psal. 90.
 recipit mellifluum saporem internæ suauitatis, & consolationis, cuius
 tractu contemnit omne quod mundi est, liber ab omni inordinatione
 affectionum, vel occupationum, & præebrietaspirituali non sentit
 vllam poenam, tribulationem, aut aduersitatem. Alia nuncupatur for-
 titudo duplex, Fortitudo
duplex. quæ facit hominem superando transcendere omnem
 spiritualem consolationem, sensibilem gratiam, & omnia dona Dei,
 quantumlibet magna, nobilia, & multiplicia, ita quòd nullo modo
 quiescere consentit in aliqua spiritali consolatione, dulcedine, reue-
 latione, aut in quocunque alio dono: sed omnia nititur pertransire,
 vt eam, quem solum super omnia diligit, ad votum valeat inuenire.
 Quintum donum dicitur consilium, hoc est, consulta, & certa, aut tu-
 ta electio eorum, quæ Deo placita sunt. Istud propriè est donum confi-
 lii, quo erudimur ad discernendum rectè ad dictamen rationis, quid
 vtile, decens & licitum sit: quo subleuamur ad eligendum, quod licet
 decet & expedit: quo denique expeditur ad prosequendum illud ad
 operationem virtuosam. Datur etiam nobis donum istiusmodi, ad cõ-
 sulendum in istis alijs hominibus: differtque à dono sciētix, quod do- Consilij
fectus.
 cet bene iudicare secūdum regulas æternæ legis nobis scriptas: sed istud
 donum docet secūdum regulas æternæ legis bene inuenire, quæ dif-
 ficilia, ardua, & perfecta sunt, per nos agenda aut fugienda, de quibus
 determinata regula nobis præscripta non est, quia non vniformiter à
 singulis quibusque sunt agenda vel cauenda. Donum istud docet nos
 non solum vitare exteriorem multiplicitatem, verum etiam quaslibet
 intrinsecas multiplicitates docet transcendere in vnitatem spiritus, o-
 peraturque in nobis similitudinem quandam & iucundam præam-
 bulum supereminentis vnitatis amorosæ fruitionis Dei. Magnū con-
 silium, soli Deo vniri velle in affectu: sed maius consilium, Deo velle
 vniri

vniri per voluntatis conformitatem, etiam in omni aduersitate. Talf
 namque: volūtatis vnione Christus orationem suam terminauit ante
 Math. 26. passionem suam, quando dicebat: *Pater non mea voluntas, sed tua
 fiat*, quod super omnia Patri complacuit. Tunc diuinum beneplacitū
 fideliamatori fit summum gaudium secundum spiritus sensationem,
 Tunc etiā primò aptus efficitur omnia dona Dei in se suscipere, quia
 seipsum & propriā voluntatem, & omnia penitus propter Deum si-
 4. Reg. 2. ne retractatione abnegauit. Tunc deniq; cum Helisæo duplicem spi-
 ritum consilij recipit, videlicet agendi ardua, & grandia, & cum desi-
 derio grauiā & dura patiendi. Sextum donum dicitur intellectus, &
 Intellectus. est lumē quoddam supernaturale, intellectum nostrū illustrās, & sub-
 tilians ad comprehendendum internum spiritualem profectum vite
 contemplatiuæ. Quærit autem lumen istud hominē internum, tran-
 situm sensuum, & omnium imaginum sensualium, & vt natura pe-
 nitus moriatur, & in spiritu uiuat. Quātò enim in nobis amplius mor-
 tificamus naturam, hoc est, naturales passionēs, quæ præcipuè sunt cau-
 sa obtenebrationis intellectus nostri, tantò magis donò intellectus il-
 lastramur, & acquirimus etiam ex hoc spiritualem quendam sursum
 impellentem appetitum ad Deum, qui facit hominem viuacem, &
 vigilantem, & se cōuertentem in Deum. Istud donum habet tres gra-
 4. Intellectus
 8. gradus tres. Primus gradus operatur in homine simplicitatem, & vnita-
 tem spiritus, & claritatem intellectus, ita quòd spiritus in seipso
 simplicatur, clarificatur, & repletur gratia, donisque Dei: similis eti-
 am Deo efficitur per gratiam & deificam charitatem, & stabilitur in
 vnitate cum spiritu Dei. Secundus gradus docet vitam contemplatiuā
 absque omni errore ordinare, conuersari in spiritu, de cælestibus, & di-
 uinis profundam habere intelligentiam, atque ex omnibus creaturis,
 & operibus Dei, intimum ac profundum capere intellectum, & per
 hoc. confurgere in DEVM, ei gratias agendo, laudando, & aman-
 do in omnibus. Tertius gradus docet perfectam notitiam in sub-
 limi contemplatione, qua Deum speculatur in spiritualibus similitu-
 dinibus, quæ eleuato eius intellectu offeruntur, vt in huiusmodi non
 errer aut decipiatur. Hoc etiam donum dat nobis notitiam de simili-
 tudine Dei, quam in nobis per gratiam, charitatem, & virtutes habem-
 us: & de vnitate, quam in Deo possidemus per fructuum amorem,
 Sapiencia; ja. vbi anima potius agitur quam agat, sicut postea audiemus. Septimum
 donum vocatur sapientia, hoc est sapida sciētia, de qua Augustinus di-
 cit

xit libro 14. de Trinitate, quod hæc est vera differentia sapientiæ & scientiæ, quod ad sapientiam spectat intellectualis cognitio æternorum, quæ recipitur cum spiritali experimentalipragustatione celestium, & diuinarum deliciarum: ad scientiam verò prout est donum Spiritus sancti, spectat cognitio rationalis temporalium rerum aut virtutum moralium. Hæc sapientia dat veram cognitionem, quæ intellectû dirigat in omnem veritatem, & spiritualem saporem, qui affectum nostrum erigit ad summi boni saporosam dilectionem. Actus autem eius est, contemplari Deum, non quocunq; modo, sed ex dilectione, cum quadam experimentalis suauitate in affectu. Sapientia in gradu suo altiori est increata, diciturq; sapientia increata, & proprie est Filius Dei, aut sapientia Patris, quæ semper optat intellectuali creaturæ infundere sapientiam creatam, qua trahatur ad summum bonum agnoscendû, diligendû, fruendû, & adhaerendû. Nobilissimum autem, quod in homine spiritaliter operatur, est tactus quidam, qui fit in vnitate spiritus, & est nouissimum medium inter Deum, & nos; inter agere, & frui, vel agi; inter viuere, & mori, seu expirare. Quid sit iste actus aut tractus proprie, sentiri quidem poterit, comprehendî autem aut explicari nunquam, sed generatur ex eo desiderium tam vehemens seu ineffabile fruendî summo bono, & comprehendêdi bonû immensum quod in expertis omnibus incredibile esset. Veruntamen de hoc tactu in subsequentiis plura tangemus. Hæc ergo tetigisse sufficiat, quomodo oporteat eum ornatum esse, qui in spiritali contemplatiua vita verum profectum voluerit habere.

Sapientie
actus.Tactus my-
sticus.

De resurrectione & profectu vite contemplatiue spiritalis, iuxta tres hominis partes. Cap. XXXIX.

Quomodo in spiritali contemplatiua vita proficere & consurgere vsq; ad perfectum quis debeat, nunc prosequendo est sciendum, quod nemo verum profectum habere potest in vita contemplatiua, nisi argumentosa perseverantia satagat seruare se in exercitatione interioris hominis. Inueniuntur, proh dolor, multi deuoti homines, qui bona quadam simpliciq; intentione se couertunt ab interiori homine ad exteriora quadam minus vtilia vel necessaria, vel etiam superflua & inutilia, aut etiã nullius reputationis existentia, per naturalem quandam aut sensuale inclinationem ad talia allicientem. Cumq; taliter extrouersi fuerint ex custodia incauta, paulatim oberrare per cordis

Extrouersio.

Cccc 2. dista.

distraktionem incipiunt, ita quod non curant se ad interiora conuertere, ut ante consueverant: & tunc in ipsis rursus redit inordinatio hominis inferioris, qua citius capiuntur aut inuisantur, puta in multiloquio, rumorum nouitate, societate amicorum, lubricitate aut euagatione sensuum, obliquitate affectionum, & similibus: per quae appetitus spiritualis incipit fieri insipidus, conatus aut studiositas spiritualis incipit tepescere, & exercitium dissuescere. Cum autem iterum se intouertere uoluerint, non inueniunt in corde suo requiem, sed inueniunt se obtenebratos, distractos, & à diuina familiaritate multum elongatos. O quam modicum & leue est, quod in nobis contristat Spiritum sanctum, & impedit inactionem Dei, praecipue postquam uocati sumus ad internum amplexum, & spiritualem fruitionem, sicut legimus de quadam sancta Virgine nomine Clara, quod post internam uocationem Dei (qua specialiter dotata erat) quodam tempore habuit paruum quendam motum propriae complacentiae, & propter hoc in annis influxus diuini luminis & suauitatis sibi subtrahebatur. Ideoque oportet hominem facere uniuersalem separationem ab omni creatura, omni occupatione, distraktionem, ab omnibus cogitationibus & affectionibus uanis, naturalibusque passionibus, ita quod nulla res permaneat, quae inter Deum & amantem animam medium aliquod efficiere possit: & tunc plena fiducia poterit arripere iter uitaе contemplatiuae spiritualis. Uterius est hic notandum, quod consurrectio ista habet fieri secundum tres potentias hominis, scilicet secundum inferiores anima uires, secundum superiores, quae dicuntur intellectiuae aut spiritus hominis, & secundum essentiam animaе. Quamlibet autem istarum oportet secundum modum suum & exigentiam Deo uniri, & in hoc totus contemplatiuae uitaе finis consistit. Exempli gratia: Inferiorum uirium perfectio in hoc consistit, quod uis concupiscibilis eleuata sit supra omne, quod infra Deum est, ita ut in nulla creatura quiescere consentiat, sed in Deo solo, cum assiduo amoroso influxu in ipsum, dicendo cum Dauid: *Renouit consolari anima mea*, scilicet in creaturis, *memor fui Dei, & delectatus sum*. Consequenter uis irascibilis eleuata sit supra omnem tribulationem, nusquam quiescendo, praeterquam in exhibitione patientiae propter Deum, & in amabili remissione offensae & hoc amanti anima fiet multum lenae auricularae, super quod etiam Deus caput suum optabit reclinare. Postremo, uim rationalem eleuari oportet supra omnem sollicitudinem, multipliciter, scriptura-

S. Clara.

Abstractio
n. cuius.Consurrectio
in. h. h. h.Virium in-
feriorum
perfectio.

Psal. 76.

iositatem, & similia, & dirigi vel transfundi in simplicem vnitatem cogitationum in Deum aut caelestia, prout in sequentibus audiemus. In hunc modum etiam oportet superiores animæ vires suo modo, essentiamque animæ modo suo eleuari & Deo vniri, vt totus homo nobilitetur & beatificetur in vnitare Dei, in quam subleuabitur.

De consurrectione vitæ contemplatiuæ spiritualis, secundum inferiores vires animæ per quatuor gradus, quorum primus est in altio sensum & eleuatio cordis.

Cap. XL.

Consurrectio vitæ contemplatiuæ, quæ exercetur secundum inferiorem partem hominis, hoc est, secundum inferiores vires animæ adunatas & collectas, ad inchoandum & prosequendum internum exercitium contemplatiuæ vitæ, nunc est discutienda. Hæc autem exercitatio aut consurrectio perficitur quatuor gradibus, inferiorem hominem semper ad altiora subleuantibus, exercitiaque eius nobiliora & fructuosiora reddentibus. Primus gradus est, cum gratia Dei instar rituli influit in sensitiuas animæ vires, mouens, stimulans, & excitans hominem, vt toto corde, totisque viribus sursum se erigat ad consociendam cum Deo amatoriam quandam vnitatem: quam excitationem sentit in corde, vbi sensitiuæ vires vnitæ sunt, & præcipue in vi concupiscibili. Negotium enim huius amorosæ excitationis & motionis agitur primò in inferioribus viribus animæ, quas prius parari & aptari oportet, & superponi ignem ardentis amoris, quo inferiores vires sursum agantur, priusquam homo ad exercitium superiorum virium peruenire possit. Nemo enim potest veraciter exercitium possidere in interioribus viribus, nisi prius exteriores sensus sint introrsu tracti, liquefacti, & annihilati: simili modo nemo potest verè habere exercitium in superioribus viribus, nisi prius inferiores vires in superiores traxerit, liquefecerit, & annihilauerit, ita quòd prout propria operatione destituantur. Istud autè multò facilius potest fieri in exercitijs aspirationis & vnitati amoris, quàm in alijs. Aspirationem verò hanc oportet nonnunquam exercitari etiam cum magno pœnaliq; labore, quando sensibilis gratia nullum subsidiū præbet: in quo falluntur multi, in hac spiritali arte adhuc inexperti putantes hominem in sursum actione spiritus ad Deum, per aspiratiuum exercitium multipliciter dotari spiritali dulcedine, cum e contrario

Consurrectionis gradus.

Excitationis & amoris.

Cccc 3 pierunq;

Natura
quomodo
cogenda.

Resignatio
affectionis.

plerumque necesse sit cor eleuare cum magno labore & extensionis spiritus, sicut fit cum per violentiam aliquid extrahitur è terra, adeò vt ex impetu conatus huiusmodi saepe natura magnam penam & lætionem recipiat, nisi affluens sancti Spiritus gratia abundantia sua pœnã alleuiet & cor indulcoret. Posset autem aliquis interrogare, quæ sit causa istius pœnosæ exercitationis & violenti impetus spiritus, vnde natura ita alteratur & commouetur. Ad quod respondendũ est, quòd natura in se animalis & carnalis atque indomita, spiritum semper deorsum trahit: & ideo necesse est, vt assiduis vigorosis exercitationibus sursum impellatur, & ad spiritalia habiletur, ne impediatur spiritum nimis, sed voluntariè sequatur: quemadmodum animal indomitũ assiduis violentis exercitationibus ad hoc perducitur, vt voluntariè cursum trahat aut onus portet. Cumque huiusmodi exercitijs naturã ad hoc perduxerimus, vt exteriores sensus prompti aut parati sint ad introuersionẽ, & vires inferiores ad cõsurrectionem promptæ sine magno conamine per assiduitatem aut vsum exercitandi, quemadmodum legimus multos fuisse naturales, seculares, aut etiam gẽtiles magistros, qui se adeò exercitauerant in ratione & intellectu, ad obtinendam naturalem Philosophiam, vt nullis sensibus exterius vti viderentur, & plerumque extra se raperentur: quanto magis hoc impetrare aut obtinere poterit homo Christianus, per exercitium vis cõcupiscibilis amore diuino inflammata? Cum ergo hoc modo cor paratum fuerit, spiritu Dei potenter influente, tunc spiritus noster cum spiritu Dei citò ac faciliè sursum trahitur, ad cognoscendas & sentiendas voluptuosas incomprehensibiles diuicias & delicias Dei. Hic tamẽ prudenter obseruandum est, vt in huiusmodi vigorosa, violentaque affectionum sursum actione semper stet resignatus in superiori voluntate & ratione, ita scilicet quòd semper suam voluntatem studeat resignare in beneplacitam voluntatem Dei, siue sensibile gratiã vel deuotionem conferre voluerit, siue non: quia interdum cum a suis affectibus quaritur maiori impetu & violentia quam deceat, libertas cordis opprimitur & conculcatur, & cor ipsum inquietum, perturbatum, & deiectum in seipso efficitur, ex quo sequitur maior obcæcatio & elongatio à Deo. Propterea, quamuis spiritum suum penè semper debeat sursum agere non sine aliqua violentia, tamen semper manere debet in quiete cordis, & prudenter discernere quando se ad exercitandam dare debeat, præcipuè, scilicet cum auxilium gratiæ sentit. Quando au-

do autem se nudatum gratia notabiliter sentit, descēdere debet ad con-
 siderandos defectus suos, in contemptu sui ipsius; ad considerandas ve-
 ras virtutes, ut ipsas obtinere possit; ad considerandas necessitates vi-
 uorum & mortuorum, ut pro ipsis oret; vel ad meditando vitam &
 passionem Iesu Christi, ad se illi conformandum: & similia, quæ ex-
 ercenda sunt in extrouersione hominis. Cū igitur vires inferiores,
 gratia Dei influente, inflammantur magno impulsu affectionum per
 ignem diuini amoris, mox omnes vires quasi liquecentes in amoro-
 so quodam & stimulatuo desiderio concurrunt in vnitatem cordis;
 vbi anima tanquam in regali lectulo suauiter requiescit, expectans di-
 lectum suum. Ex hac autem vnitatem compunctio generatur non dolo-
 ris, sed amoris: quia toto corde inardescit ad redamandam diuinam
 liberalitatem, ad laudandum, benedicendum, & ad gratias agendum,
 in tantum, ut iam sibi incipiat dulcescere, quod ante amarum & la-
 boriosum videbatur: & displicens, tædiofumq; efficitur, quod sibi an-
 te iucundum erat & desiderabile. Inuenit enim in se sapidum quædam
 cordis appetitum in Deum, tanquā in summum bonū omnis boni cō-
 tentium; per quem omnibus rebus creatis valefacit, ne scilicet earum
 abusu foueat sensuales concupiscentias. Sed quia iste gradus hominem
 necdum perfectè stabilit in Deo, licet interdum peruenire valeat ad
 vnitatem virium sensituarum, & etiā quia affectio eius adhuc magis
 stimulat ad acquirendam sensibilem gratiam & deuotionem, quæ af-
 fectio valde adhuc impura & permixta propria quaestione, quiescenti-
 do in donis Dei; idcirco sæpe sibi subtrahitur sensibilis gratia, & per-
 mittitur stare nudus: & ideo etiam iste gradus exercitationis affert, &
 aufert; pauperē facit, & ditat; humiliat, & subleuat; lætificat, & contri-
 stat; sperare facit, & desperare; & alia in huuc modum inenarrabilia
 homini in hoc gradu contingunt: quia quando Deus amantem ani-
 mam relinquit, subtrahendo se & abscondendo, ita ut cum quodam
 arido affectu sterilis efficiatur, tūc se pauperem inuenit & tepidā, dere-
 lictam à Deo & desolatā: sic quod omnis suauitas in tædiofam amari-
 tudinem cōuertitur; apparetq; homini, quod sit à Deo derelictus, quia
 nondū didicit adorare eum *in spiritu & veritate*, sed tantūmodo in de-
 uotione. Ignorat etiam istud familiare opus & cōsuetudinem esse Spi-
 ritus sancti, per huiusmodi hominē volentis docere, non quiescere in
 donis Dei, sed tantū in Deo, & exercere se ad Deum in aduersis, sicut
 in prosperis. Præterea in isto gradu cū anima fuerit dotata sensibili-

Exercitia
 sale condē-
 enda.

Compun-
 ctio amo-
 ris.

Iohan. 47

Cccc 4. gratia

Dolor desiderij gratitudinis duplex.

gratia & deuotione, confurgit in ea ex consideratione immensorum beneficiorum à Deo receptorum, desiderium aut affectio quaedam ardens Deum laudandi, honorandi, & gratias agendi. Ex desiderio autem gratitudinis geminus consequenter nascitur dolor: vnus ex defectu, quòd scilicet Deum non praeualerit sufficienter laudare, honorificare, & gratias agere: alius confurgit ex desiderio profectus & incrementi virtutum, in quo se semper deficere dolet, & ista duo stimulant eum ad proficiendum.

Secundus consurrectionis gradus per spiritualem ebrietatem.

Cap. XLI.

Deliciae spirituales.

Secundus gradus istius consurrectionis, perficitur in sapida voluptate deliciarum spiritualium: quarum suauitate gustata, repente cor & omnes sensitiuae potentiae tanto torrente diuinae voluptatis porfluuntur, vt se spiritus amans aestimet ineffabilibus diuinis amplexibus penitus inuolutum. Quae deliciae spirituales sunt maiores omnibus mundi voluptatibus in vnum conflatis, etiam si omnes pariter capere posset vnus homo. In cuius voluptatis infusione Deus per dona sua cordi sic affecto pariter illabitur, magno ardore sui amoris ipsum inflammans, secumque ferens tanta suauitatis sapore & spiritualis iucunditatis consolationem, vt cor ipsum melliflua faciat voluptate exundare, homoque se continere nequeat, quin voluptas illa erumpat: quia repente inde oritur spiritualis ebrietas, de qua Dominus noster in Cantico dicit: *Bibite amici, & inebriamini charissimi.* Sed ista est adhuc grossa ebrietas, tanquam si rusticus ebrius esset à vino, quòd non esset assuetus bibere.

Cant. 5.

Ebrietas spiritualis.

Sciendum verò quòd spiritualis ebrietas est vberior affectiui saporis & internae voluptatis in corde receptio, quam cor ipsum possit exoptare aut digerere: qua humanum cor tanto stimulo diuini amoris & desiderio diuinae fructificationis tam valide inflammatur, apertisque artibus & meatibus in seipso in tantum dilatur, vt sibi appareat pectus nimis paruum fieri, seque ibi ita angustatum, vt necesse sit vberitatem spirituum cum violento ardore erumpere. Flammam etiam amoris magna abundantia voluptatis confortam, cogitur signis exterioribus manifestare, velit nolit: quia sua violentia impetuositate commouet totum hominem, quemadmodum Apostoli donati Spiritu sancto, videbantur ebrii esse musto: quia huiusmodi feruor in fuis cordibus inextinguibilis

Actor 2.

peris & in exercitiis, in primis non potest compesci quin erumpat in-
 fueris gestibus, quos foris ostendunt: sicut vinum nouum recenter in-
 fusum vali ebullire necesse habet, quod tamen postmodum non ebul-
 lit, sed ab omni operatione vel feruore quiescit: sic etiam ista superabun-
 dans gratia erumpit foras in gestibus exterioribus varijs modis, in qui-
 busdam per cantica diuina & iubilationes, in alijs copiosis lachrymis
 & gemitibus, in alijs diuersis in fueris vocibus aut sonis, quos edunt, sic-
 ut frater Massæus, qui in sua iubilatione aliud non loquebatur nisi v. Frater Mas-
 v. v. a. Alij membris omnibus tremunt, aut quibusdam membris aded saus.
 inquieti sunt, vt cogantur currere, quemadmodum legimus de fratre
 Bernardo, primo filio spiritali S. Fracisci, quod plerumq; multis die-
 bus currere consuevit per montes & valles. Alij coguntur saltare: a li- Frater Ber-
 manibus plaudere: alij interius magnitudine voluptatis liquefcunt:
 quidam etiam habent aded vigorosos impulsus, vt eis videatur, se pre
 abundantia voluptatis rumpendos inftar vasis absque spiraculo multo
 pleni. Et istis similia contingunt modis innumeris, quibus omnibus
 abundantia spiritus manifestatur. Et hæc est delicatior vita, quam re-
 cipere possumus secundum inferiores animæ vires, collectas in vnitate
 cordis.

Pericula in isto exercitio contingi solita. Cap. XLII.

Consequenter in isto gradu duo consideranda occurrunt: Primum
 est, de exercitio aspirationis, de quo in præcedentibus tetigi, quod
 scilicet illud in hoc gradu aded violentum & impulsuum effici-
 tur, quod homo in sua ad Deū conuersione statim sentit circa cor ma-
 gnum validumq; motum: quia cor saltat in pectore velut piscis in a-
 qua: & tunc repente sensitiuæ vires colliguntur in vnum, & in vna
 affectione liquefcunt, ita vt omnem distractionem oporteat cedere. Il-
 lis autem, qui in ista via se bene aut fideliter exercitauerūt, istud con-
 tinget, quoties & statim vt se ad Deum conuertere voluerint, etiam Cordis im-
 millesies in die. Quando igitur aliquantisper circa istam introuersio- pectus.
 nem perseuerare vult, tantam violentiam cor suum ab affectionibus
 sustinebit, quod exteriora membra sua compescere non valebit, quia
 exterius bene aduertatur ab eo, qui huius rei intelligentiam aut expe-
 rientiam habuerit. Cor etiam in corpore nō solum saltabit, verum etiā
 aperiet se, & claudet in modum ianux, ita vt plerumq; etiam audiri
 possit. Ex hac magna cordis agitatione sæpe venit in caput ascenden-
 do magnus vctus, ac si gladio caput ipsum percuteretur: quia impulsus
 D d d d cordis

Exercitia
fortia qua-
tenus exer-
cenda.

Cordis
clausura.

cordis adhuc sursum ascendit, & si habuerit caput debile, diu durabit iste ventus: si verò fortis capite fuerit, peribit mox vt exercitium dimiserit: imò non recipiet ipsum, nisi cum punctiõibus, quæ statim recedent. Et secundùm hoc necesse est vt vigorosa stimulatua exercitia moderetur, ne caput suum nimis debilitet, sed expectet (moderata exercitacione) donec exercitium per se subtilius efficiatur, quia quãtò diutius se homo in isto exercitauerit, tantò aptior semper efficitur spirituales impulsus recipere, & vti sine læsione. Simili modo contingit ex isto magno vigoroso, impetuoso, aut stimulatuo exercitio, quò sanguis circa cor propter ingentem calorem & pressuram bullire incipit, præsertim in illis, qui natura impetuosi & studiosi sunt, & affectiõne stimulatui aut impulsui, qui licet sentiant præfatum calorem circa cor, aut sanguinis ebullitionem, nihilominus instant se per suum exercitium semper perurgendo sine discretione: finaliter autem sæpe seipso perducunt in magnam tribulationem, quia sanguis ex cõtinua ebullitione circa cor, valde ingrossatur & inhabilitatur. Et cor hominis (quod naturaliter se aperit in omni iucunditate & affectuositate, in omni actiuosa deuotione & sensibili amore) naturaliter se claudit, eò quòd non vult recipere grossum sanguinem iacentem circa cor, ingrossatum ex nimio calore, qui euenit in exercitacione: & tunc spiritualis iucunditas vertitur in mœrorem, quia naturale est vt clausum cor contristetur, & triste claudatur. Hæc autem clausura cordis frequenter tam firma efficitur, vt nullo modo iterum velit aperiri: & tunc priuantur omni deuotione sensibili aut experimentalis, & sensibili amore: tunc conqueruntur, se à Deo derelictos, & in pusillanimitatem deueniunt, & penè in desperationem, cum tamen verè hoc sibi ipsi fecerint per indiscreta exercitia, quibus naturam inhabilem fecerunt ad seruiendum spiritui. Et quantò amplius laborant cum violètia pro deuotione recuperanda, tantò magis ab ea elongantur. Etiam per impatientiam & inquietudinem cordis magis indispositi efficiuntur, obtenebrantur, obdurantur, & peruertuntur in seipsis, perducuntq; se ad ineffabilem angustiam & tribulationem, de quo postea tangemus.

Propriam questionem & voluntatem summo studio esse necandam.

Cap. XLIII.

Secundò in isto gradu est prudenter aduertendum, quòd ad fidelem amatorem spectat instar apis argumentosa circumuolare rationis:

tionis & considerationis alis super omnia dona dilecti, tam præterita, quam præsentia, charitatiuæq; discretionis aculeo sic singulas suauitates diuinæ consolationis delibare & gustare, vt in nullo dono moras contrahat quiescendo, sed ex quolibet materia assumat spiritualis mellis, hoc est, spiritualis laudis & gratiarum actionis: illoque onustus reuoluet cum affectu ad diuini amoris vnitatē, in qua cum Deo manere desideret in æternum. Et isto diuino amore voluntatem suam tam firmiter obligabit, omnem proprietatem suæ voluntatis tam plenè in diuinum beneplacitum resignando, vt nullam aliam in se voluntatem sentiat, quam diuinam. Et tunc verè contrahit spiritualia sponsalia cum Deo, animā suam desponsans in electam sponsam Christi. Contra autem quamdiu voluntas sua non est conflata amoris igne in beneplacitum Dei, tamdiu argentū à plumbo non est depuratum, hoc est, voluntas nostra nondū purgata est à proprietate, qua nos ipsos quarimus & intendimus. O venenosa proprietate, quam magnum impedimentum facis in his, qui desiderant proficere in virtutibus. Tu enim omnia bene acta hominum inficis, & efficis ea Deo minus placita: tu abuteris omnibus donis Dei, facisque ea hominibus inutilia. Et ideo nemo facile debet arbitrari se aliquam sanctitatem adeptum, cum datur sensibili deuotione & amore: quia multe affectiones & sensiones plerumque consurgunt in homine, quæ magnæ reputantur, cum tamen nil aliud sint, quam innati appetitus naturæ aut volūtates propriæ, proprii sensus, nouitates, & curiositates, & à plerisque reputantur magnæ sanctitatis indicia. Nā præsertim infra 40. annum natura multum inclinabilis est, inconstans & affectuosa, quarritans seipsam frequenter in suis exercitijs, commodum videlicet spiritualis saporis & oblectationis vel solatij, ipsa tamen natura ignorante: & ubi se homo putat fouere spiritualem vitam, pascit naturam propriam cum voluptate: & fortificat propriam immortificatam voluntatem, nisi desiderio potiori, & diligentia fideliter insilat propriæ mortificationi in omnibus & relictioni, & secundum exteriorem & interiorem hominem perfectæ assimilationi Christi, tam secundum humanitatem, quam secundum diuinitatem eius purum & intensum amorem semper in Deū subuehendo, & in solo largitore omnium donorum quiescendo. Et ad ista propriè deseruit quartus gradus amoris, cuius tres primos gradus tetigi in consurreptione vitæ actiuæ, qui appellatur amor calidus: quia est illorū, qui in tantum appropinquant dilecto, vt igne amoris eius

Quiescendū
in nullo
dono Dei.

Resignatio
voluntatis.

Voluntatis
proprietate.

Inconstātia
naturæ.

Supra cap.

23.

Dddd 2 valde

Amor ca-
lidus.

valde incalescant: quod inde accidit, quia nullum medium patiun-
tur inter se & Deum, ita quod amor eorum oritur ex amore Dei, ni-
hil in amando aliud quarens, quam purè & nudè solum Deum. Ut autè
melius ad illud perveniatur, & in eo perseveretur, debet homo assu-
mere consuetudinè offerendi Deo sedulam oblationem affectuosè &
amorosè gratiarum actionis, & eniti statim renchere in Deum amo-
roso effluxu, omnia accepta dona, gratias, virtutes & spirituales con-
solationes, recognoscendo perfectè, se ista non ex se vel suis meritis
recepisse, sed duntaxat purè ex abyssali largæ bonitate Dei: fatendo
etiam se indignum omnibus donis à Deo receptis, ex intima recogni-
tione propriæ vilitatis, & hoc modo poterit idoneus fieri ad plura do-
na recipienda.

Rechenda
omnia in
Deum.

*Tertius gradus consurrectionis, omnia penetrans creata, et animam
vulnerans. Cap. XLIV.*

Inuitatio
inæterna.

Tertius gradus istius consurrectionis fit in quadam exercitatio-
ne, & inuitatione, aut allectione cordis ad altiorem, & puriorem
complexum divini amoris in vnitatem cordis. Hæc inuitatio su-
per omnes priores delicias, & consolationes cor amantis replet: quia
sicut cognitio hominis in isto gradu subtilior efficitur, ita etiam affe-
ctio, sensio, inactio gratiæ, intentio & amor multo sublimiora, dulciora,
nobiliora, & puriora fiunt. Hæc enim excitatio siue inuitatio, est
quædam æterni solis illuminatio, dans homini cognitionem, & deside-
rium omnia dona Dei, suavitatis videlicet, & consolationis prætere-
undi, atque sine dilatione consurgendi in nuda brachia nudi divini a-
moris: quia in isto gradu Deus trahit hominè, & omnes vires eius ad
se, & omne quod infra Deum est, fit ei nimis modicum, & vile ad qui-
escendum in eo. Isto divino tractu cor ineffabili dulcedine, & incundi-
tate dilatatur, atque expanditur, ita ut non facile humana virtute va-
leat claudi: omnesque vires animæ preparant, & ornant se ad requies-
cendum in vnitatem spiritus, cum dilecto in lectulo amoris, & pacis, cor
etiam ipsum, eò quod tam late apertum est, læditur & vulneratur.
Quamvis autem læsionem amoris patiat, tamen tristitiam non ha-
bet: quia amoris vulneratio est dulcissima passio, & leuissima poena.
Nec hoc mirum est, cum scriptum inueniatur, nonnullos, propter tan-
tam cordis ad apertionem mortè incurrisse. Et istud accidit ex gau-
dio, voluptate, vel amore, prout in libro Apum legitur, quod Brugi
deuota

Cordis
apertio.

denota quædam femina in sermone moriebatur præ magnitudine amoris. Similiter legimus de quodam milite, qui moriebatur in loco, de quo Dominus noster celos ascendit. Ista lesio est etiam signum post futuram spirituales sanitatis, atque diuinæ visitationis: quia Christus splendidus sol iustitiæ infundit secundò, & tertio, imò multis vicibus huiusmodi vulnerato cordi radios diuinæ claritatis, dulcedinis, & caritatis, excitando multoties animam ad amplexum suæ unitatis, sicq; cordis vulnus renouat, & aggruat: veruntamen eo tempore vulnus hoc vntum est superabundantissimis delicijs, quas cor ipsum recipit. Dum igitur Christus fluenti sua gratia cor tam dulciter inuitat, & cor ipsum totis viribus se erigit, ad osculum diuinæ vnionis, & tamè con- sequi non valet concupitam spiritus vnitatem cum Deo. in plenitudine deliciarum, mox in languorem incidit spiritualem, ita vt anima bene dicere possit: Annuntiate dilecto meo, quia amore languo. Et sic vnus fertuidus impulsus additus alteri; adurit, consumit, & exicat humidum radicale naturæ. Sed ne palleas. ò amorose spiritus: nam languor iste non est ad mortem, sed pro gloria Dei & hominis salute, si discretè se in isto regere voluerit. Cum itaque anima spirituale osculū consequi non valet, & eo carere non vult, amoris exinde impatiētia generatur totum hominem interius, exteriusq; intolerabili estuatiōe perurgens & præmens, adeo vt nullum citra Deum solatium admittere possit, omniaq; paratus sit sustinere, vt id quod amat, obtinere valeat. Hic impatiens amor cor amantis consumit, & sanguinem eius ebibit, totam corporalem naturam absq; exteriori labore debilitans & conterens, fructusq; spiritualium virtutum & exercitiorum decoques & perficiens. Ad hunc tertium gradum consurrectionis pertinet quintus gradus amoris, qui dicitur amor acutus. Dicit Hugo de S. Victore super septimum cælestis Hierarchiæ Dionysij, quod amor iste idcirco dicitur acutus, quia facit quendam amoris impetum & vehementiam desiderij ardentis, ferentis se in amatum, & intrantis, & penetrantis, vt ibi sit, vbi est ipsum quod amatur, cum ipso, & in ipso: & nō solum calidus efficitur ab amato, sed instar acuri penetrat omnia, vt in dilecto solo requiescat. Et quia anima verè amans magis est vbi amat, q̄ vbi animat, hinc est, quod oculos intellectuales continuè dirigit in eum, quem diligit, contemplaturq; cum gloria & honore coronatum cor- rente voluptatis suæ inebriantem vniuersam celi militiā: se verò conspiciat tanquam exulem, proscriptam à patria, innumerabilibus calamitatibus.

Languor anima.

Cant. 5.

Ioan. 11.

Amor acutus.

Psal. 8.

Psal. 35.

tatibus circumdatam: hinc iterum interdum nascuntur multi gemitus, lachrymæ, & anhelosa desideria. Lachrymæ autem huiusmodi vel in modico refocillant & reficiunt, & sunt vtilis eo tempore ad conseruandam valetudinem corporalem, qua facilius amor impatiens sustineri possit, & naturæ sanitas conseruari.

Reuelationes quomodo à Deo fiant. Cap. XLV.

Reuelationes fieri multasariam.

CAeterum, quia ibi est oculus, vbi amor requiescit, præsertim iste acutus & penetratius, omnes animæ vires in solum Deum trahens, idcirco frequenter contingit, quod spiritualis oculus animæ in dilectum directus recipit multas illuminationes arcanae diuinæ veritatis: quia amor est principalis causa, propter quam amici mutuo sibi sua secreta reuelant. Vnde dicit Richardus lib. iiii. de Cōtemplatione: Ex magnitudine dilectionis depēdet modus diuinæ reuelationis. Et ideo huiusmodi amator interdum sursum rapitur, ei que reuelantur veritates sibi aut alijs necessariae, aut in imaginibus corporeis, aut similitudinibus spiritualibus edocetur, vel etiam de futuris aliqua reuelantur, quæ visiones aut reuelationes dicuntur, & plerumque in figuris imaginarijs ostenduntur. Interdum etiam recipiuntur veritates intellectuales vel similitudines aliquæ spirituales, quibus seipsum Deus utcumque (secundum quod sibi placuerit) imprimi oculis intellectualibus hominis: & ista adhuc ex parte possunt verbis depromi. Aliquando in mentis excessum rapitur amator impatiens, licet non penitus extra se, in quoddam incomprehensibile bonum agnoscendum aut fruendum, iuxta mensuram & modum, quibus Deo cōcedere placuerit: sed hoc non potest explicari aut plenè comprehendere, eò quod Deus subitis spiritualibus intellectualibusque fulgoribus coruscet in spiritu instar fulguris, quod subito splendet & disparet. Et quamuis splendor iste spiritum hominis velut in momento supra se rapiat, mox tamen ut splendor ille transierit, spiritus ad se reuertitur: & hæc est operatio Dei, amantem spiritum valde clarificans lumine intellectuali. Interdum denique recipit spiritus irradiationem cuiusdam luminis, in quod appetitiua cordis affectio ad eò intrahitur, quod astuanti impetu se erigit obuiam præfato lumini, statimque in huiusmodi occursum cor inebriatur torrente insolite voluptatis, in tantum, quod ob angustiam cordis ipsam oporteat erumpere, sicut vinum nouum erumpit ex obturato vase: & vocatur in Scripturis iubilus, hoc est, gaudium cordis, quod nec verbis explicari potest, nec occultari. Interdum etiam nate interior

Iubilus.

Interior homo in delicijs spiritualibus, veluti piscis in aqua: & pariformiter mille modis Deus visitat impatientem amatorem spiritualibus delicijs & cognitionibus.

Sed hic oportet decepta corda, nec non & curiosos atque immortificatos amatores valde diligenter cauere, ne falsis reuelationibus decipiantur. Nam quando huiusmodi homines habent curiosum desiderium recipiendi dona interna, experimentales dulcedines, reuelationes, & similia, venit frequenter Angelus tenebrarum, transformans se in Angelum lucis, infunditque incrinsecus, aut ostendit foris in cordibus, vel sensibus plenis vanitate & vacuis charitate, deceptorium quoddam lumen, aut imagines, aut similitudines, & etiam immittit cogitationibus hominis quasi sit inspiratio diuina, & hoc etiam de futuris, quæ aliquando sunt vera, & interdum falsa. Istiusmodi vero curiosi, falsique amatores recipiunt talia (vtpote homines inexperti) cum magno desiderio, & venerantur tanquam à Deo venerint, delectanturque in huiusmodi intimo cordis gaudio: efficiuntur etiam ex hoc præsumptuosi, sapientes in oculis suis, à nemine consentiunt instrui, omnia sua magna reputant, intus depascuntur ab inani gloria: talique virulento pabulo animæ, diuini amoris affectum inficiunt. Sed verus amator in omnibus donis, quæ recipere potest, efficitur humilior, magis gratus, in propria voluntate magis mortificatus, ad implendum diuinum beneplacitum studiosior, non quiescens in aliquo dono, sed dumtaxat in datore omnium donorum.

Reuelationes falsæ quomodo fiant.

2 Cor. II.

Isa. 56.

Amator verus.

Nobilissimum aspirationis, vnituique amoris exercitium quadriforme. Cap. XLVI.

Est etiam considerandum, quod exercitium aspirationis & vnitui amoris, maximè & vigorosissimè in hoc tertio gradu cõsurrectionis practicatur, licet posset eius exercitiũ etiam in actiua vita inchoari: & ideo ipsũ hic prosequemur, per quia hoc exercitiũ omnes tentationes & media inter Deum & nos statim amouentur: ipsum etiam est introitus ad altissimam perfectionem, quia magno impulsu perurget hominem festinare ad altissimam Dei assimilationem, in perfecta mortificatione omnium vitiorum, adeptioneque omnium virtutum. Ipsum denique est altissima cedrus in monte perfectionis, quæ quatuor ramis adornari debet, id est, quatuor exercitijs: quia quamuis istud exercitium perurgendo penetret omnes tentationes & occu-

Dddd 4. patio-

pationes, omnemq; multiplicatam, imò omne quod citra Deum est, etiam in momento, & ante nudam praesentiam Dei constituat exercitantem, Deo immediatè se vnire desiderantem, attamen oportet eum diu praeforibus stare, antequam eum Deus velit introumittere. Et tunc necesse habet discere pulsare quatuor modis exercitiorum, quibus dilectum suscipiet ad introumendum in vnitatem spiritus. Aduertere tamen & diligèter cauere debet, ne aliquod exercitium possideat cum proprietate, sed in sua introuersione obseruabit tractum spiritus sancti qui diuersis modis spiritum hominis post se trahit, & inflammat ad amorem suum, nunc per istud exercitium, nunc per aliud. Igitur quando aliquis praesentit se iam iamque impellendum interna operatione spiritus sancti ad aliquod exercitium, relinquere debet omnem proprietatem suorum exercitiorum, & sequi affectuosa promptaque voluntate tractum spiritus sancti, & se secundum illum exercitare: sed quando non inuenit aliquem specialem tractum spiritus sancti, nec etià ingressum ad Deum plenariè obtinere potest, tunc oportet vt seruet se in Dei praesentia per aspirationem vnitui amoris, in qua quatuor modi exercitandi principaliter continentur (velut quatuor mallei, quibus pulsatur ante ianuam istam pro ingressu ad fruendum simplici vnitatem cum Deo & in Deo) qui sunt, offerre, exigere, conformare, & vnire. Primò in sua ad Deum conuersione liberaliter offerre debet omnia quaecunque spiritus Dei per inspirationem suam exigere potest, specialiter perfectam abnegationem & contemptum sui ipsius, abscissionem omnium sensualium oblectationum, quibus inordinate possit cor maculari, licet sint res paruae, puta verba otiosa, vana societas, otiositas, leuitas, curiositas, & similia. Offeret etiam se in mortificatione naturalium passionum, vt sunt inordinata laetitia, tristitia, amor, & timor, & vana spes, etiam in voluntaria resignatione ad cendum omni sensibili seu experimentaligratia, deuotione, & varijs donis Dei, ad salutem proprie non necessarijs: similiter in prompta voluntate tolerandi omnem aduersitatem propter Deum, siue sit amisio amicorum, cognatorum, temporalium bonorum, vel honoris: sufferendi quoque aegritudinem, confusionem, poenam, tribulationem, pressuram cordis: & generaliter omnia, quae cuiquam in tempore accidere possunt, resignando se in his hilariter & cupidè. Etiam liberaliter se debet offerre diuino beneplacito, etiam si Deus eum ponere vellet ad aeternam liter tolerandum propter honorem, & amorem suum omnes poenas infernales,

Exercitia
quomodo
possidean-
tur.

Tractus
spiritus san-
cti quomo-
do sequen-
das.

Oblatio.

nales, quanquam non liceat se resignare ad hoc, ut à Deo separetur per voluntatem & amorem, prout sunt damnati. Et quamuis istud videatur impossibile, quòd voluntas se resignaret ad tolerandas æternas inferni pœnas, quia natura hoc omnino refugit, tamen per multiplicata desideria ad hoc formata, & superfluèntem infusionem gratiæ Dei, tandem ad hoc peruenire potest, quòd tam plena voluntate sine cordis retractione liberaliter se offeret Deo ad tolerandum æternaliter omnes pœnas inferni propter amorem eius, quàm paratus esset ad recipiendum omnia gaudia æternæ gloriæ, quia amor Dei tam purus in eo efficitur, & contemptus sui tam magnus, ut sibi indifferens sit quicquid de se fiat, dum modò potissimum diuinum beneplacitum in se perficiatur. Et quamuis sit impossibile Deum talia posse exigere vel desiderare; tamen vult, quòd homo propter amorem suum sit paratus resignare se in omnibus, quantumcunq̃ importabilia & graua sint. Et ideo amicis suis familiarib⁹ ista ante oculos ponit, ut scire possint quantum sibi ipsi mori velint propter Deum, sicut fecit Abrahæ, quando præcepit ut Isaac filium suum dilectum occideret & offerret, quod duntaxat ad eum tentandum fecit. Cùm autem se voluntarium inuenit ad perfectè in his se resignandum, tunc poterit plena fiducia transire ad aliud exercitium, quod est exigere aut desiderare, quia Christus dicit: *Petite, & accipietis*. secundo igitur debet exigere, & petere à Deo non solum omne quod habet, sed etiã omne quod ipse est. Ante omnia ergo petere debet nudum dilectum Deum, ad fruendū eo solo in suo immenso nudo amore: quia nulla re propriè licet homini frui; hoc est, finalem requiem constituere, præterquam in solo Deo: quia nunquam potest homo frui in re requiescere in aliquo dono Dei sine peccato, quantumlibet magnum, nobile, virtuosum, aut diuinum sit: sed duntaxat ut debet ipsis donis ad hoc, ut perueniat ad maiorem perfectionem. Et ideo quicquid Deus dederit citra seipsum, non sufficiet verò amatori, quin potius semper remanebit famelicus ad fruendum suum bono in nudo amore: statim enim ut amator quiescere inceperit in aliquo dono Dei, aut in experimentalis gratiæ & deuotione, incipit refrigerescere & remitti à desiderio proficiendi. Post hoc exigere debet à Deo purissimam intellectus illuminationem ad cognoscendum plenissimè: Primò, potissimum diuinum beneplacitū, ad perfectè ipsum exequendum, ad quod tam paratus se offerre debet in omnibus, sine omni retractione cordis, sicut umbra mouetur sine omni retractione

Eccc ad mo.

Resignatio
perfectiorū.

Genes. 22.

Desideriū.

Ioan. 16.
Exigendū
quænam
à Deo.

ambrosius
de off.

Lumen
Medium
Vultus

ad motum corporis, vnde causatur. Tria enim quaedam sunt, videlicet lumen solis, luna, vel candela, medium, aut interpositum corpus, vnde umbra causatur; & ipsa umbra. Diuinitas igitur lumen, humanitas Christi corpus interpositum, & voluntas nostra: erit velut umbra, & mouebitur sine omni retractione cordis ad confirmationem vitae Christi, sicut umbra mouetur ad motum interpositi vnde causatur: ad quod implendum petere debet perfectam noticiam diuini beneplaciti. Secundò ad cognoscendum plenè seipsum, hoc est, abysalem suam vilitatem, ingratitude, & indignitatem omnis boni, ut per hoc se possit perfectè cõtemnere & humiliare. Tertio, ad habendam perfectam noticiam omnium verarum virtutum: & præcipuè satagere debet magna orationum instantia pro ipsis veris virtutibus perfectè acquirendis, recipiendis, & possidendis: sed super omnia pro nudo Dei amore in se multiplicando, licet istud desiderium propriè inclusum sit in prima patione, qua desiderat solo Deo, hoc est, increato amore frui, & ex illo in nobis amor creatus crescit & multiplicatur. Istud autè exigere erit in nobis tam seriosum, quòd æstuans illud desiderium semper augmentandi, fruendi què increato amore per nostrum amorem erit velut conuulsio impetuosa inter DEVM & nos. Et iste impulsus tam continuus debet esse in nobis, quemadmodum anhelitus noster sine cessatione semper intrat & exit, si homo debeat vitam seruare. Sic etiam vita creati amoris consistit in sedula reuersione, cum æstuanti desiderio in suam originem, id est, increatum amorem, ut illi vnice inhareat & fruatur, sicut radij in sole dependent. Sunt præterea multa alia, quæ vtilia vidètur, scilicet liberatio ab omnibus tentationibus spiritualibus vel carnalibus, ab omnibus pressuris cordis, ab omni derelictione, insensibilitate, ariditate, vel etiam orare pro sensibili gratia, deuotione, amore, spiritali dulcedine, reuelatione aut raptu: multa his similia, quæ propriè necessaria ad salutem non sunt, vnde nihil ex his exigere debemus aut petere, nisi in quantum honor Dei in ipsis cõsistit & salus animarum nostrarum: & si tunc à Deo nõ exaudimur, nõ debemus propter hoc pusillanimes aut inquieti corde fieri, sed in Deo plenè confidere, quòd huiusmodi nobis iam daret, si esset nobis salubre accipere.

Conformatio

Tertium exercitium est, quòd fidelis amator iugiter laborabit se dilecto semper magis & magis conformare, & hoc isto modo: Cum ignis amoris in corde fuerit accensus, debet primò in ipso exurere omnem dissimilitudinem, hoc est, omnia vitia & defectus, omnes naturales

meum) & miseriam. Sed si voluntas rationalis ita se volūtariam in ista offerat, vt tamen voluntas naturalis adhuc contradicat & inuoluntaria sit, signum est, virtutem necdum sufficienter exercitam ingemiuatis flammigeris affectuosis impulsibus & orationibus, per quae potissimè Deus conuenit dare plenitudinem suae gratiae & essentialis amoris.

Vnio cum
diuino be-
neplacito.

Quartum exercitium est vnire & transfundere volūtatem in diuinum beneplacitum, quia sicut exercitiū aspiratio is, & vnitiui amoris frequentatur propter quiescere in solo Deo, & flammigero desiderio vnum in spiritu cum eo fieri, ad quod nos perducit practicus & experimentalis amor: ita vt in isto exercitio vnionis homo eniti debet penetratiuis, astantibusq; desiderijs tam plenissimè (sine omni cordis retractione) voluntatem suam vnire atq; transfundere in potissimum diuinum beneplacitū, ita quod ex impulsu nudi amoris ipsum diuinum beneplacitum semper erit summum suum desiderium, iucunditas & solacium in omnibus, siue sint exteriores aduersitates, sicut est agnatio, persecutio, oppressio, derisio, detractio, cōfusio, & similia: siue interiores, vt subtractio deuotionis, spiritualis consolationis, obnubilatio mentis & sensuum, infrigidatio spiritualium affectuum, tentatio, & similia. Et in tempore, quo Deus hac super eum permittit, sataget Deo magis fidelis inueniri, & sollicitius cauebit fluxum sensuum, in quaerendo solacium in rebus vanis, aut in extrouersione sensuum per leuitates & inutiles occupationes, cauebit etiam, ne efficiatur vitiosus in otio, sed semper, in quantum potest, in bonis exercitijs se teneat, vel ad minus in bonis operibus extrinsecus. Licet enim pro tunc bona opera vel exercitia non sint sapida, sunt tamen DEO magis accepta & nobis magis meritoria, si facimus quod in nobis est, quam illa opera, quae facimus in tempore experimentalis deuotionis, quia seruimus pro tunc Domino nostro fideliter quodammodo sumptibus proprijs. Et ad istud magis voluntariè perficiendum, formabit seu statuet in corde suo quandam confidentiam, quod Deus omnē suam aduersitatem sibi mittit, vel erga se permittit, ad probandam suam fidelitatem, & additandum donis suis diuinis & gratijs iam fidelem inuentum, prout latius audiemus in sequenti cōiurrectionis gradu. Ad istum gradum spectat sextus gradus amoris, qui vocatur feruidus, de quo ait Linconiensis: Feruere dicuntur amore, qui per ardentem amorem interdum supra se sursum feruntur, sed statim proprio

Opera quā
de Deo
gratiōra.

natu-

Amor fer-
uidus.

naturali pondere recidunt, sicut aqua bulliens à calore sursum exilit, sed subito recidit: Terigi autem in isto gradu exercitationis, de hac spirituali, in potentijs animæ, eleuatione, quæ prouenit ex uiuido quodam amoroso certamine aut lucta inter spiritum nostrum & diuinum, hoc est, quod vires nostræ amorosæ, actuâ impulsu erigunt se obuiant spiritui Dei, ita vt interdum aliquântulum eleuentur super seipsas, adherentes spiritui Dei, sicut acus magneti adheret. Et ex hoc efficiuntur vires ipsæ valde viuaces & actiuæ, dirigentes omnem cognitionem & affectionem tam valide in Deum, quod videtur homo nõ uti sensibus exterioribus, nisi velut in somno: Vnde dicit sponsa seu amans anima: *Ego dormio, secundum exteriorem hominem, & cor meum vigilat*, scilicet ad dilectum meum, quem in corde clausum habeo. Quia tunc anima: sitagit perducere dilectum ad intimum cordis sui, & collocare in nobilissimo loco, ex intimo affectu omnia contemnere, & solum dilectum puro amore amplecti. Aliàs (vt dicit Richardus, lib. 4. de contemplatione, capitulo decimo sexto) quamdiu possumus ex aliena qualicunque consolatione vel iucunditate concipere, non audeo dicere dilectum intimum ardentissimi amoris sinum tenere. Si ergo non fatagis introducere eum in intima tua, quomodo credam te velle vel posse sequi eum ad sublimia sua? Et ideo dicit Richardus consequenter: Certum ergo signum tibi sit, quæcunque es anima, quod dilectum tuum minus diligis, vel ab illo minus diligeris, si ad theoricos illos excessus (quibus homo trahitur supra seipsum in modo, quo Deo placuerit) nondum vocari, vel vocantem sequi nõdum mereris: quia ex quo Deus trahit in theoricos illos seu spirituales excessus multas animas, quæ tamen non perueniunt ad perfectum amorem, non negabit hoc eis, qui ad verum amorem perueniunt: quia semper praparet, quàm possimus mereri.

Quartus gradus consurrectionis, quæ animæ fidelis per aduersum probatur, & de causis subtrahæ gratiæ.

Cap. XLVII.

Quartus consurrectionis istius gradus originaliter consistit in subtractione spiritualis cognitionis & sensibilis deuotionis & amoris, vbi se homo tam pauperem inuenit & tepidum, de re ætium à Deo ac desolatam, ac si nullum vnquam saporem aut notitiam de Deo recepisset, cum tamen paulò ante tam opulētus extiterit in omni-

Eccc 3 bus ani-

Deuotione
sensibilem
subtrahi
multifati-
am.

bus animæ potentijs pereffluens suauitate & ardans amore. Igitur in primis est hic sciendum, quod multis de causis Deus subtrahit homini sensibilem deuotionem & amorem. Primum ex quadam amorosa indignatione, quæ sepe contingere solet inter duos amantes, propter iudicium amoris ab altero eorum peregrino amatori ostensum, de quo aliter putat amorem mutuum, qui inter ipsos est, posse refrigerare. Sic etiam contingit inter Deum & amantem animam: quia Deus valde zelotypus est & tener, nec potest sustinere, quod anima in aliud per amorem tendat, vel recreationem siue consolationem quærat præterquam in eo solo, vel etiam aliquod indicium amoris ostendat, sicut est, quiescere in aliqua inordinatione saltem ad spatium vnitus orationis.

Zelotypus
Deus.

Dominicæ: quia tunc ostendit furorem suum per subtractionem gratiæ suæ, vt eò melius anima veniat ad recognitionem culpæ suæ, & reprehensionem aut correptionem infidelitatis suæ, promittendo magnam emendationem, ne furor Dei perseueret, qui solus amari desiderat. Et hoc pro certo scias, quod quanto Deus hominem profundius post se & in se trahit, tantò puriorem amorem exigit, alioqui irascitur super recipientis ingratitude: quia *cui multum datur, vultum etiã queritur ab eo*: & cui minus datur, minus ab eo exigitur.

Lucæ 14.

Gratiam
sensibilem
dari gratis.

Secunda causa subtractionis huius est, vt amatrix anima discat recognoscere, se deuotionem sensibilem & amorem practicum non meruisse proprijs exercitijs aut bonis operibus, sed ex sola liberali bonitate Dei sibi concedi & offerri, ne in præsentia gratiæ insolescat per propriam suam complacentiam, vel etiam per incuriam resoluatur, putando se de cætero nõ oportere in sollicita diligentia proficere: quin potius semper manens in fundo humilitatis, incessanter cum perurgente diligentia conetur proficere in omnibus virtutibus.

Tertia causa est, vt sic amatrix animæ innotescat propria tepiditas & acedia in exercitijs amoris, virtutis, & bonorum operum, si Deus sibi sensibilem gratiam, deuotionem, & amorem non largiretur: & vt ex hoc sollicitior fiat ad petendum à dilecto gratiã & auxilium, recognoscendo se sine saporosa deuotione & experimentalis aut practico amore proficere non posse in virtutibus, in amore aut spiritali exercitio, nec etiam in acquisitis persistere.

Quarta causa est, vt quia natura interdum nimis debilitatur per sensibilem deuotionem, atque amorem practicum, præsertim quando insubusus spiritus est multum violentus, & cor multum desiderat facere

facere influenti gratia tunc enim natura valde debilitatur, & leditur, & praesertim circa cor, ubi impulsus desideriorum magis ebullire facit vitalem sanguinem cordis, & etiam in capite illorum, qui non sunt fortis capitis. Et tunc Spiritus sanctus moderatur ardorem & impetum diuinæ influentiae (quia ipse est artifex discretionis) ut natura refocilletur aut reparetur, & fortificata rehabilitetur ad nouam influentiam Spiritus sancti recipendam.

Quinta causa est, ut amorosa anima discat & cognoscat, quod in sensibili deuotione & amore non consistit vera sanctitas, nec vera charitas, imò ex puris naturalibus possent huiusmodi provenire. Idcirco non sunt sanctiores, nec magis diligunt, qui maiorem sensationem secundum sensualitatem videntur habere in deuotione & amore: sed qui virtutem suam amatiuam sciunt eleuare in omnibus, supra omnem sensationem & sensualitatem, in nudum essentialem amorem. Isti autem probantur in prompta quadam voluntate seipsum resignandi, & in omnibus abnegandi propter amorem Dei, illo secundum tractum nudae naturae frui cupientes, ita quod veri amatores secundum diuinum beneplacitum norunt velle esse pauperes, omni etiam interna consolatione, tactu, sapore & sensatione priuati: & in hoc solo posse consolari, quod Deum amant purissime amore intellectuali, qui solus est amor verus, & quod omnes virtutes, & omnem iustitiam perficere norunt ad honorem & beneplacitum Dei, nullam aliam spiritualem experimentalem oblectationem, aut dulcedinem queritantes. Et in quantum haec voluntaria paupertas accrescit in homine, in tantum & vera sanctitas, & pura charitas conualescit. Isti cum Paulo sciunt abundare & penuriam pati: quia cum Spiritus sanctus animam & corpus perfluit amorosa sensatione & mellifluo sapore, hoc ipsum tam expedite cum gratiarum actione recipiunt, & tam prudenter ad Dei laudem & honorem, ac propriae salutis utilitatem expendunt, desiderantes etiam liberaliter in amorem diuinum regerere, ac si magnis aestuantibus & flammigeris desiderijs illud à Deo postulassent. Tanta tamen quietudine & tranquillitate superioris affectus dona haec recipiunt, quasi nihil inde curarent commendantes diuino beneplacito, siue dare huiusmodi voluerit, siue non, vel etiam concessa retrahere, nec in aliquo contristantur, sed dicunt cum Iob: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum, & in hoc ostendunt, se in nullo donorum Dei requiescere: quia

Eccc 4. illud

Sensationem non facere sanctitate.

Amoris veri probamentum.

Philip: 4.

Iob 1.

Illud, in quo aliquis quiescit, generat sibi tormentum in separatione.

Sexta causa est, vt amatrice anima probeatur per experientiam, si iam ad tantam strenuitatem exercitiorum profecerit, quod in suo profectu sensibili spirituali consolatione carere possit, & seruire Deo, stando in nudo amore. Et in isto fundatur gradus istius consurfectionis, in quo Deus probare aut ostendere vult fideles amatores suos plus sibi adherere & seruire ex nudo amore, quam propter aliquod donum. Et quoniam vera fidelitas nusquam melius probatur, quam in aduersitate, ideo subtrahit Deus amorosa animae omne subsidium sensibilibus auxiliij, permittitq; eam stare in seipsa nudam & in omnibus miseram. Potest autem istud appellari languor infernalis, in quo decumbit anima non pro amore, sed pro angustia & afflictione; nusquam inueniens consolationem, neque in Deo, neque in creaturis quia postquam eam Deus in tantum in se traxit, vt omnis consolatio eorum, quae citra Deum consolari possunt, crux sibi effecta sit, tunc Deus eam abijcit, & nudam a se reponit: & tunc sedet famelica inter duas mensas, hoc est, inter delectationes spirituales & sensuales. Sensuales ipsa contemnit, & spirituales ille negat: cuius causa est, quia vult vt anima discat stare animo voluntario derelicta sine omni adiutorio, & ita gratias agere & laudare Deum, atque in omnibus fidelis esse, in nullo propriam queritando oblectationem & quietem, praeterquam in solius diuini beneplaciti adimplerione: discat etiam de sua derelictione stare contenta, imò in hoc quietem suam constituere, considerando hoc Deo placitum esse, & sibi valde meritorium, profectuiq; suo spirituali multum utile, si tamen in istis non efficiatur acediosa aut negligens, sed fideliter faciat quod potest.

Quomodo amici infideles se gerant, quando ad tempus derelinquuntur. Cap. XLVIII.

Amici infideles.

AD istud non poterunt amici infideles peruenire, sed in ipsa derelictione statim ostendunt propriam querelationem, & hoc multis modis. Inueniuntur multi, qui quam cito derelictionem aut subtractionem deuotionis sentiunt, simul etiam refrigescunt in affectu exercitiorum & proficientis viuae, conuertentes se rursus ad carnis mollitiem & corporis quietudinem: extra regulam discretionis optant diuina frui consolatione, sed sine labore: quae si eis negatur, querunt solatiu in creaturis, & hoc interdum magno animarum suarum pericu-

periculo: apparent in Ecclesijs Angeli, sed in societate hominum sunt
 laquei inimici. Sunt alij, qui pusillanimes in derelictione existunt, re- Amici deli-
 putantes se teneros & delicatos; & ideo quicquid solatij & commodi- cati.
 tatis suo corpori quiuerint exhibere, totum sibi necessarium suspican- Iob 28.
 tur. Sed meminisse debent, quod sapientia Dei, & amor ardens, nō ha-
 bitant in terra (hoc est in corpore) *suauiter uiuentium*. Et quamuis isti
 statim mortale peccatum non incurrant, ardor tamen deuotionis in
 ipsis minuitur, & internum cordis exercitium prepeditur, virtutumq;
 & diuinæ suauitatis sapor ipsis inspidus efficitur. Sunt præterea alij, Amici fa-
 qui postquam ipsis interna sensio subtracta fuerit, tam fastidiosi in fidiosi.
 se ipsis sunt & graues, vt etiam onerosi sint his, cum quibus conuersan-
 tur, quasi infernali quodam stimulo vrgerentur. Nemo potest ipsis
 acceptabiliter loqui vel respōdere, ambulare, stare, aut aliud quicquam
 facere: imò pro parua renulius valoris adeo conturbantur, quasi va- Amici ia-
 leret mille auri talenta. Adhuc sunt præter hos alij, qui post receptio- stables.
 nem sensibilis deuotionis aut amoris, rursus post hoc aliquantulum
 à Deo relinquuntur ad tempus: & tunc in magnam deueniunt insta-
 bilitatem, & impelluntur ad crebrò mutandum propositum, puta nūc
 vnum modum viuendi assumentes, nunc alium. Cuius ratio est, quia
 non quarunt Deum propter ipsum solum, sed etiam extra Deum in
 suis exercitijs aliquid desiderant acquirere, quod pariter in eodem ex- Questio
 exercitio sub eadem intētionē (quasi aliquid iuxta positum) quaritur: & naturæ.
 hoc modo natura occultè quærit se ipsam sub bona specie: quia quam-
 uis videantur solum Deum quærere ad recipiendum & fruendum, hoc
 tamen hac intentione volunt, scilicet vt fruantur eo repleti gloria, ex-
 perimentali deuotione & amore: nō autem desiderant ei vniri in cru-
 ce afflictionis, pœnarum, infirmitatum, contemptuum, & similiter
 omnis aduersitatis, & derelictionis. Surdi enim sunt ad vocem Christi,
 qua ait: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum*, (in nullo scilicet Lucæ 9.
 quærendo) *& tollat crucem suam*, non solum pœnitentiæ, sed etiam om-
 nis aduersitatis, *& sequatur me*, omnia aduersa cum desiderio tole-
 rando propter me, sicut ego propter eos amaram mortem ex deside-
 rio, & amore voluntariè suscepi. Et quoniam istiusmodi homines hoc
 in sua intentione non habent, propterea efficiuntur in sua derelictio-
 ne, quærentes aliquem viuendi modum, per quem suam experimen-
 talem deuotionem possint recuperare: videturq; eis hoc esse bonum:
 sed est, quærere naturam ad quiescendum in sensibili aut experimen-

Intrepidus
& inconstans.

teli deuotione. Et quia summum studium suum adhibent magis ad opera virtutum, & exteriora exercitia poenitentiae, in vigilando, ieiunando, cilicium portando, & similibus, quam ad sibi ipsis plene moriendum, & in nullo sequendum, vel ad Deum nudo amore amplectendum, idcirco querunt per vitam exteriorem experimentalem recuperare deuotionem, mutantque crebro propositum; nunc hoc modo, nunc alio viuere eligentes, sed nusquam stabiles manent. Simili modo querunt diuersa consilia, & confessores, sed sicut impetuosi, & importuni sunt in querendo consilium, sic etiam (imo & amplius) sunt incuriosi in exequendo vel acquiescendo consilio dato: quia sibi vituperata volunt excusare, defendere, & laudare; consulta vero & laudata vituperare. Cum igitur consilia diuersa perquisierint, nullum omnino sequuntur, sed videntur sibi in causa prudentiores ceteris: quod inde protenit, quia se ipsos nimis diligunt, & adhuc praesumptuosi, & inflati sunt corde (haec enim duo fometa potissima sunt huius inconstantiae) stantque periculose, quod ad animae salutem. Quia ergo praefati homines non sunt veri fideles amici Dei, neque vere grati gratiae eius, nec etiam querunt nudum Deum, sed nimis requiescunt in donis ipsis, nimis proprio commodo inhiantes, in isto gradu confectionis debite probantur & reprobantur, ita quod non valent salubriter ingredi profundius in secretum Dei cubile. Et si contingat aliquem ex his trahi a Deo profunde & alte in spiritualem cognitionem ac voluptatem in breui tempore, timendum est huic, ne forte hic receperit mercedem suam, quemadmodum legimus de Comite Iuliacensi Gualfredo, qui erat malus tyrannus, quod nocte quadam Natiuitatis Christi bis aut ter tantam receperit spiritualem suauitatem, ut postea diceret, si posset adhuc semel huiusmodi sentire dulcedinem, dimidium territorij sui pro hoc dare vellet. Et tamen reuelatum fuit post mortem eius, quod cum Maxentio Caesare malo deputatus esset in eandem damnationem. Sunt insuper alij, qui in experimentalis deuotione & amore se tam indiscrete exercitant, non solum in conuersione ad Deum, verum etiam in exteriori poenitentia facienda ultra posse naturae, quod natura penitus pessundatur, & destruitur. Et quia in affluentia gratiae naturae infirmitate non sentiunt, suspicantur sibi licere quicquid naturae valent imponere, nec volunt recipere informationem. Cum igitur tam diu istud tractauerint, quod natura totaliter conculcata est, ita ut gratia Dei de cetero non valeat adesse, aut assistere pro-

Arrii in
d. d. d.
In d. d. d.
Arrii in
d. d. d.

pter suam infirmitatē, tunc amittunt sensationem deuotionis & amoris: & tunc primò percipiunt quā infirma ipsa natura effecta sit. Tūc cor seipsum claudit, & natura deficit, ad eò vt sensio deuotionis nullū accessum vltra habere possit: deciduntq; in grauem angustiam, tribulationem, pusillanimitatem, & desperationem, replentur phantasijs, & habent terrestrem infernum omnibus diebus vite suæ. Sed Deus non permittet eos damnari, nisi scienter se conuerterint ad mortalia peccata: eorum tamen pusillanimitas, scrupulositas, desperatio, tentatio de fide, & huiusmodi, erunt eis pœna temporalis super terram, sed non in damnationem. Ideoque qui à Deo introrsus trahitur ad vitā contemplatiuam, & peruenit ad practicū amorem vigorosè exercendam, oportet vt à magna exteriori pœnitentia agenda sibi caueat: quia internus impulsus naturam satis debilitat, & consumit, imò oportebit sepe etiam moderari cum discretione ipsos vigorosos impulsus: quia si ipsos semper pleno corde sequi vellet, naturam nimium debilitaret. Sed qui nō habet vigorosam internam operationem, ille poterit tanto amplius exterius pœnitentiam agere. Hinc legimus de Fratre Rogerio (de quo supra dixi) quòd postquam sensit vigorosam internam operationem gratiæ & amoris Dei, timuit magnam pœnitentiam & abstinentiam facere, licet multum optabile sibi fuisset hæc agere. Dicere enim solebat, quòd maior labor, quem faciebat, esset comedere, & dormire, quia quando comedere volebat, saragebat ad quemlibet morsellum, quem sūmebat, superiores vires animæ tam altè in Deum eleuare, & Deum benedicere, quòd saporem cibi videbatur quasi nō sentire. Quando autem sic non potuit sursum rapi, consueuit saporosum cibum totaliter dimittere. Ideo autem nō egit pœnitentiam, quia sciuit per experientiam, quòd per abstinentiam minuebatur interna deuotio, & operatio, in qua mirabiles gratias & Dei dona recipere consueuerat, vnde noluit præbere occasionem, qua interna operatio Dei impediretur.

Discretio
in contem-
platione.

Frater Ro-
gerius.

Quomodo amici fideles probantur triplici myrrha tribulationum.

Cap. XLIX.

NVnc prosequendum de amicis, qui fideles permanent in omni aduersitate, quos tamen Deus probare vult propter ipsorū utilitatem & profectū, quia expedire eis, sicut Angelus dixit ad Tobiam. *Quia acceptus eras Deo, necesse erat vt tentatio probaret te.* O beatus

Ffff a

tum

tum virum Iob, qui graviter probabatur, & tamen dicebat: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: Sit nomen Domini benedictum.* Et alio loco dicit: *Eriam si occiderit me, in eum sperabo.* Sic oportet etiam probatum amicum voluntatem suam totaliter subdere voluntati diuinæ, & semper plenè confidere in Deo, quòd omnis aduersitas sibi superueniat ad salutem suam. Sciendum autè, tres esse gradus diuinæ probationis, & possunt intelligi per triplicem myrrham, de qua legimus in Scripturis. Primum gradum operatur Deus per seipsum, quando subtrahit homini omnem experimentalè deuotionem & amorem, & permittit eum stare nudum sine omni sententia. Hoc modo videbatur Christus, quando cælestem Patrem suum orabat dicens: *Si possibile est, transeat à me calix iste:* sed statim se voluntariè resignauit, dicendo: *Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Quæ resignatio voluntatis cælesti Patri super omnia accepta erat. Sic etiam debet fidelis amicus renuntiare, & mori suæ voluntati in omni derelictione, & offerre eam Deo amorosè: quia tunc renascitur spiritaliter à Spiritu sancto, & verè liber efficitur: eleuatur enim tunc spiritus suus supra suum naturale esse, seu supra naturam propriam, hoc est, supra omnem derelictionem, laborem, pœnalitatem, angustiam, solitudinem, timorem mortis, iudicij, purgatorij, vel inferni: quia consolatio, & desolatio, dare & accipere, viuere & mori, & similia omnia, remanent subter amorosam illam libertatem voluntatis siue spiritus, ita vniti spiritui diuino, vt maneat ipse liber stans & immobilis etiam in omni derelictione. Sed ad istud facilè homo non potest peruenire, nisi per subtractionem affluentis deuotionis, quemadmodum etiam omnes virtutes melius acquiruntur in aduersitate, vt patientia in patiendo, humilitas per contemptum seu contemptui haberi, vel in faciendo opera contemptibilia, dilectio inimicorum in persecutionem patiendo: & sic consequenter de omnibus virtutibus. Et iste gradus figuratur per myrrham amaram, quæ in Canticis Canticorum dicitur prima, quia ibidem scribitur: *Labia eius (scilicet dilecti) distillantia myrrham primam.* Quia hæc est prima myrrha vel amaritudo, qua probatur anima, quæ sibi valde utilis est (quamuis hoc non agnoscat) ad præseruandum totum corpus virtutum, ne foeteat, quemadmodum mortuorum corpora myrrha condiuntur.

Secundus gradus probationis venit ab impugnatione & tentatione dæmonum, Deo permittente, ad probandum grauiter dilectum: quia

Deus

Gradus
probatio-
nis diuinæ
triplex.

A Deo pro-
bati.

Matth. 26.

Relictio
voluntatis.

Cant. 5.

Deus non solum subtrahit illi omnem spirituale[m] influxum, verum etiam exponit eum omni tentationi, denegando ferè cunctum diuinae protectionis refugium, vel auxilium. Sicut enim Iob tradebatur sata-
 nae flagellandus, & plagandus in omnibus bonis, quæ habebat in pro-
 libus suis, seruis, ancillis, & similiter cunctis membris suis à capite vsq[ue]
 ad pedes, tamen vt vitam ipsi non auferret, ita etiam isti amici à Deo
 exponuntur ineffabilibus spiritualibus tentationibus, etiam huma-
 nis, sed tantummodo diabolicis, in obstinationem videlicet cordis,
 blasphemias, infernalem inuidiam, in odium Dei, & similes, de
 quibus vix credi posset aliquem Christianum ipsas habere, aut pati
 posse. Et ista tetratio efficitur in eis tam vigorosa, vt eis videatur omni
 momento, quòd in eam consentiant: in superiori autem parte intelle-
 ctus ac voluntatis duntaxat sentiunt resistentiam, & quòd nõ consen-
 tiant in ipsam, licet ad eò contenebrentur per pressuram, quam patiun-
 tur, vt nullam in se resistentiam notare, aut aduertere valeant. Igno-
 rant siquidem sibi hæc tantam angustiam & pressuram cordis solum-
 modò venire ex prælio, quòd habent in superiori parte mentis con-
 tra istam tentationem, quamuis homo inferior videatur penitus con-
 sentire. Quia si omnes vires animæ consentirent in tentationem, non
 haberent tantum conflictum, aut pressuram, & etiam leuiter ad alia
 grossa peccata declinarèt, & singulariter ad oblectationes & commo-
 da carnis: quia naturale est, vt in tribulatione constitutus, quærat li-
 benter exteriorem consolationem, nisi à spiritu suo prohibeatur. Est
 igitur istud specialis probatio Dei, quia Deus scit dilectis suis nihil sa-
 lubrius esse, quàm pati. Cùm ergo considerat, se charissimos suos ami-
 cos nulla adueritate, aut tribulatione (quam tumlibet magna & mul-
 tiplici) contristare posse, vtpote ad multo plura propter Deum toleran-
 da semper paratos, nisi duntaxat in his, quæ obdurationem & inuiden-
 tiam contra Deum ingerunt: hinc est, quòd in eiusmodi impugnationi-
 bus etiam eos probare vult occultissimo suo iudicio, quòd nemo
 cõprehendere potest: quia interdum potest fieri solum ad perducendã
 animam ad fundum omnimodæ mortificationis: & tunc consistit in
 isto magna salus, seu spiritus vtilitas. Interdum etiam contingit ex in-
 discretione, aut defectu, qui in nobis est. Exẽpli gratia, de indiscretione:
 Qui natura multum actiui, & corde impulsui sunt, in vigorosa ad De-
 um cõuersione impulsus eorum ad eò impetuosis efficitur, & cor tam-
 latè aperitur, saltans in corpore, quòd inde valde læditur & vulnera-
 tur.

Ffff 3

tur,

tur, prout supra tetigi. Quando ergo contingit, sensibilem deuotionē à Deo ipsis subtrahi propter aliquam ex causis superius assignatis, tūc irruunt hic valde indiseretè, volentes per vim recuperare subtractam deuotionem: & quanto amplius pro ipsa hoc modo laborant, tanto ab omni spirituali sensu magis: elongantur, sic quòd tandem deueniunt ex quadam impatientia ad tam magnum impulsuum violentumque impetum, quòd ex hoc totum cor in tantum ledunt, & indispositum reddunt, vt post hoc non possit reformari, (sicut in cithara fides tantum extenduntur, vt rumpantur) & appareat eis quòd modò non habeant potestatem supra inferiores vires animæ (quæ in corde radican- tur) nec vllam resistentiam in vi irascibili, vel concupiscibili, ita quòd sibi videntur in omnibus consentire. Et ex isto oritur magna tribulatio, desperatio, obduratio, obcæcatio, peruersitas, infernalis inuidètia, quæ in inferiore homine videtur regnare: verù in superioribus viribus dætaxat est resistentia, quia illæ sunt liberæ ab omni vinculo corporis. Ideo quâto cognitio & amor ad Deum maior extitit tempore gratiæ affluentis, tanto etiam maior est in superioribus viribus displicentia, & pressura animæ, propter peruersitatem, & malitiam regnantem in inferioribus viribus sine quotidiana resistentia: quia vires intellectiue horrent, & nausèant cum ineffabili pressura super hoc, quòd inferiores vires taliter iacent victæ in huiusmodi foetidis, odibilibus, diabolicisq; tentationibus, quibus consuevit à cæteris cõmuni- bus hominibus etiam in inferioribus viribus resisti. Et istud solum venit ex hoc, quia amodò non habent potestatem super cor adèd indispositum per indiseretionem exercitiorum, vt non valeat redire in naturalem habitudinem, siue dispositionem, & tranquillitatem. De defectuositate etiam ponamus exemplum: inueniuntur aliqui superabundantes sensualibus affectionibus, & quâdo effundunt se supra aliquam rem per affectionem, aut amorem, effusio ipsa est adèd vehemens, vt facile aut citò deficiant in alijs viribus, vel etiam in corporali natura. Quando igitur tales se introuertunt ad Deum (vbi immense, magnæ, & multæ inueniuntur causæ amandi, qui & largus remunerator est oblatis amoris, præsertim in tribus aut quatuor prioribus annis conuersionis) inueniunt duplex instrumentum sensibilis amoris & deuotionis. Vnum est natura affectuosa, aliud affluens sensibilis gratia, deuotio, amor quæ redduntur à Deo, vt à largo remuneratore seruitij sibi impensæ: ex quorum abundantia istiusmodi homines adèd

Gula spiri-
tualis.

inc-

inebriantur, & etiam aded gulosi efficiuntur ex sensione, qua quoti-
 die perfruuntur, vt se nulla alia re velint occupare, nec discere, vel la-
 borare curent quomodo sibiipsis moriantur, & virtutes acquirant,
 aut diuinum beneplacitum cognoscant, ad ipsam exequendum, sed
 paulatim magis ac magis requiem suam constituunt in sensibili deuotio-
 ne: & per hoc reddunt se Deo valde ingratos, licet diu differat sub-
 trahere ipsis sensibilem illam deuotionem, si forte possent ad recogni-
 tionem, & emendationem peruenire. Sed quanto diutius Deus prae-
 statur, tanto gulosiores, & inordinatiores fiunt ad requiescendū pra-
 cipue in huiusmodi sensione: quia natura corrupta semper magis au-
 de quiescit in his, quae prohibita sunt. Cum ergo Deus videt huiusmo-
 di infideles homines semper quiescentes potissimum in sensibili gra-
 tia, subtrahit eis ipsam: & tunc, quia verum fundamentum non ha-
 bent virtutum, aut mortificationis, facile deueniunt ad impatientiam,
 voluntque violenter sensionem illam recuperare: non autem veniunt
 ad veram recognitionem, nec recogitant, ne forte demeruerint istud
 per suam defectuositatem, vt inde se emendent: quantoque ampli-
 us laborat pro recuperanda praefata sensione, tanto minus proficiunt,
 magisque impatientes fiunt. Inde iam oritur in ipsis amaritudo cordis
 & tedium, ita quod sibiipsis, & omnibus, cum quibus conuersantur,
 efficiuntur valde onerosi, sicque paulatim incipiunt obdurari in peruer-
 sitate, obstinatione, impatientia, obcaecatione, & inuidia contra De-
 um, & stant valde periculose quod ad animam. Praecedentes vero reci-
 piunt poenam pro sua indiscretionem, & poterunt multum in illo mereri, si
 quiuerint patienter ac longanimiter sustinere. Et quauis videatur non
 habere potestatem suae rationis in impetu illius magnae pressurae, aut in-
 fernalis inuidiae, atque malitiae, nihilominus, postquam ille transijt, do-
 lere debent secundum superiorem rationem de omnibus, & voluntate
 suam resignare in voluntate Dei, orando eum, vt sibi ignoscat de pra-
 teritis, & defendat ab imminetibus, seu futuris. Adhuc sunt alij, qui
 proprie non dant causam derelictionis, & peruersitatis istius: sed Deus
 permittit talia circa eos, duntaxat ad probandum funditus amicos fi-
 deles. Istis mirabilis corona martyrij in aeterna vita praeparatur: quia
 non potest martyrium grauius ista derelictione sustineri, quae tam im-
 portabilis est, vt eam Augustinus, & Bernardus alsimilent infernalibus
 poenis. Et isti sunt proprie, de quibus loquor, quod sint Deo valde ac-
 cepti. Iste gradus probationis figuratur per secundam myrrham, quae in lib-

Amaritudo
cordis.

Martyrium
mentis.

- Indith 10. Iudith nominatur myrrha optima, qua se perunxit, quando interficere intendebat Holofernem hostem Iudæorum, qui figura fuit hostis infernalis. Tertius gradus probationis accidit homini, quando ultra omnes has tētationes etiā ab hominibus despicitur, deridetur, & velut insanus, atque obsessus reputatur, etiam ab illis, qui honesti, virtutibus præditi, sancti, & docti esse videtur: quia per hoc magis cōsternantur in pusillanimitatem, & quandam desperationem. Istud accidit beato Iob, quando illi tres amici, qui venerant ad consolandū eum, instinctu inimici in tantum obcæcabantur, vt omni cōsolatione postposita, contumeliosè improperebant ei, quòd à Deo propter peccata sua esset plagatus: & per hoc ei maximum dolorem intulerunt. Sic etiam contingit circa istos, quia dum propter pressuram magnam foris ostendunt aliquos gestus singulares, exprobrantur, contemnuntur, deridentur, detrahuntur eis, & reputantur tanquam obsessi ab hoste infernali. Et hoc permittit Deus, vt ipsi charissimi amici sui extremè probentur, & purgentur: quia per huiusmodi intendit eos perducere ad perfectissimam similitudinem Christi Iesu, quem in cruce proposuit velut exemplar: ideo homo in corde suo statuere debet, quòd nunquam tam industrius pictor fuit, qui tanta diligentia omnia lineamenta exemplaris exprimere studuerit, in longitudine videlicet, latitudine, ordine, & etiam in similitudine colorum superducendorum, quemadmodum Deus ab aeterno sua immensa sapientia præuidit atque præordinauit de huiusmodi præelectis amicis, quomodo ipsos istis medijs fideliter feliciterque perducturus esset ad perfectissimam similitudinem Christi.
- Iste gradus signatur per tertiam myrrham, quæ in Cantico Canticorum vocatur probatissima, dicente sponsa: *Surrexi, vt aperirem dilecto meo, quia manus meæ distillauerunt myrrhā: digiti mei pleni myrrha probatissima. Pessulum ostij mei aperui dilecto meo*, hoc est, voluntatem meam resignaui in potissimum beneplacitum Dei, etiam in omni aduersitate, & tribulatione, & per hoc aperui ei introitum animæ meæ ad requiescendum, qui thalamum suum dūtaxat locare vult in corde quieto. Hæc ergo tetigisse sufficiat de consurrectione secundum inferiorem hominem.

Cant. 5.

De consurrectione secundum vires superiores in vita contemplatiua spiritali, & de separatione animæ & spiritus.

Cap. L.

Consur-

Confurrectio vitæ contemplatiuæ, quæ exercetur secundum partem hominis mediam, hoc est, secundum superiores animæ vires, hinc est prosequenda. Sciendum ergo quod anima in tres partes diuiditur in Scripturis, & vnaquæque habet suum speciale nomē. Pars inferior, quæ est secundum vires inferiores, vocatur anima; quia secundum illam partem vnita est corpori, dans illi vitam. Media pars dicitur spiritus, & accipitur secundum tres vires superiores, quibus homo in tantum valet appropinquare Deo per iugem contemplationē, vt vnus spiritus eum eo efficiatur. Suprema pars animæ, vbi istæ tres vires originaliter vnitæ sunt, vnde & effluit sicut radij ex sole, & quod iterū influunt, vocatur mens: & est centrū animæ, impressam seruans imaginem Sactæ Trinitatis. Est autem tam nobilis, vt proprium sibi nomen dari nō possit: sed diuersis appellatur nominibus, prout melius potest, & est supremum in anima. In consurrectione ergo spiritus, hoc est, superiorum virium, oportet præcedere diuisionem quandam animæ, scilicet in animam, & spiritum; quia hanc consurrectionem oportet fieri in spiritu penitus libero. Hanc autem diuisionem, iuxta verba B. Pauli, operatur in nobis *sermo Dei viuus & efficax, peretvabilior omni gladio ancipiti*, vt spiritus ab omnibus liber, prosequi valeat proprium suum opus contemplationis: & sicut dicit Augustinus lib. de Spiritu & Anima, nihil mirabilius est ista diuisione inter animā & spiritum, quia essentialiter vnum sunt. Sed ideo fit, vt in imo remaneat, quod in homine animale vel sanstiale est, & liberè sursum euolet quod spirituale est, vt aptum fiat sublimari vsque ad speculationē diuinæ claritatis, sicq; vniri Deo, & in eandem imaginem transformari: *qui adheret Deo, vnus spiritus* cum eo efficitur. Interdum autem spiritus hominis in tantum abstrahitur à corpore & anima, vt spiritus dicatur esse in spiritu: quod fit, quando vires superiores sic sursum tractæ sunt, quod homo omnium exteriorum oblitus est, etiam illorū, quæ in corpore suo corporaliter aguntur, & solummodò in illa per memoriam vel intellectum tractus est, quæ in spiritu, aut per spiritum fiunt. De quo Iohānes in Apocalypsi dicit: *Fui in spiritu in Dominica die*. Quod exponēs Haymo, dicit: Iohannes sic fuit in spiritu, quod tamen ipsam carnem funditus non deseruit, sed spiritu æternitatis adhæsit mens eūs, & à spiritu docente assumptus fuit spiritus docendus, ideo tam mirabilia, & profunda vidit. Quandoque etiam spiritus hominis tanto impetu, seu amoris feruore supra se rapitur, vt merito spiritus supra spiritū esse di-

Gggg

se di-

Anima.

Spiritus.

Mens.

Animæ à
spiritu di-
uisio.

Hebr. 4.

1 Cor. 6.
Spiritus
esse in spi-
ritu.

Apoc.

Spiritū ef-
se supra
Spiritum.

se dicatur, cum scilicet non solum omnia alia, sed etiam seipsum transcendit, & miro modo fit, ut per dilectionis ignem supra se sustollatur in illam, qui est supra omnia, & per vim amoris compellatur etiam exire à se; ita ut nihil sit in eo, hoc est, in sua memoria, intellectu, & amore, præter solum æternum amorem, qui est ipsemet Deus, in quo totus spiritus nudè submergitur. Tertio humanus spiritus in tantum à seipso plerumque diuiditur, ut spiritus sine spiritu esse dicatur, quando scilicet incipit à seipso omnino deficere, & in supereminentem quandam statum transitum facere, ut quando introducitur ad Deum, supereminenter contemplandum.

Consequenter est hic notandum, quòd consurrectio virium superiorum valde difficulter potest exprimi, propter eius subtilitatem: sed & hoc ipsum, quod exprimi potest, non potest perfectè intelligi, nisi ab illis, qui per experientiam hanc notitiam receperunt: & ideo paucis hic verbis intendo de hoc scribere, quia in ista consurrectione magis rapitur anima, quàm per seipsam ascèdat: & potius agitur, quàm agatur. Istæ autem Spiritus sancti interna operatio sine numero multipliciter fit, nostra vera operatio, quam in hac consurrectione agere habemus, non est tam multiplex, sed similis est ferè operationi nostræ in consurrectione virium inferiorum; tamen actio ista vel operatio tantum nobilitate excedit, quantum aurum terram; tantum subtilitate, quantum aër terram; & tantum claritate in cognitione, quantum sol stellas: & ideo inexperti, etiam si subtiles ingenio sint, ex istis scriptis non poterunt comprehendere eius nobilitatem, donec hoc ipsi experiantur: quia quâvis ingenio suo bene capiant, necesse esse, ut sit aliquod intellectuale increatum lumè, vnde omnia intellectualia creata lumina effluerunt, tamen non possunt intelligere quomodo increatum lumè in spiritu nostro operetur, aut in spiritu nostro nascatur, nisi duntaxat experiendo. Et hoc est quod dixit Christus Patri suo: *Confiteor tibi Pater Domine cali, & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus huius seculi, & revelasti hæc paruulis*, id est, humilibus, mortificatis. Et ad discipulos suos: *Beati, inquit, oculi qui videt quæ vos videtis. Dico vobis, quod multi reges & Propheta voluerunt videre quæ vos videtis. Per reges intelliguntur, qui natura fortes sunt, & exercet se multum in ieiunijs, vigilijs, disciplinis, cilicijs, orationibus, & similibus, quibus natura castigatur: & in his penitentia operibus confidentia habet, inde præsumptuosi efficiuntur, plerumque etiam contemnentes alios,*

qui

Spiritu esse
sine spiritu.Virium su-
periorum
subtilitas.

Matth. 11.

Lucæ 10.

Reges.

qui non sunt tam fortes ad agendam poenitentiam. Per *Prophetas* intelligimus eos, qui habiles aut subriles sunt naturali ingenio, & nituntur per illud peruenire ad contemplationem æternorum: sed talium oculi non beatificantur, quia licet velint videre diuina, tamen non potest eis contingere, eò quod immortificati maneant in propria voluntate.

Et hoc scias pro vero, quod causa istius obsecationis spirituale lumen præpedientis, est immortificata voluntas, sicut supercilia operiunt oculos exteriores. Si igitur peruenire volueris ad veram, spiritualem, & intellectualem contemplationem, denuda, & euacua perfecte voluntatem tuam ab omni velle, & nolle: quia voluntas propria, quæ nõ est tracta, aut transfusa in diuinum beneplacitum, est sicut columna sustentans omnes muros in ordinationis: & quando ista columna tollitur, tunc corruit omnes *muri* Iericho. Ipsa etiam est sicut sentina nauis, congregans in se omnem immuditiam peccatorum. Cæterum, vt habeatur maior noticia, potest illud increatum lumen seu claritas assimilari exteriori soli, qui simplex est in claritate sua, & tamen claritas illa recipitur secundum magis & minus, scilicet secundum dispositionem, & aptitudinem obiecti, in quo recipitur: quia aliter recipitur in vitro nigro, aliter in glauco, & aliter in albo, & tamen vna est claritas; sed propter dispositionem vitrorum, vnum magis illuminatur quam aliud. Sic etiam est in istis tribus gradibus seu partibus, quæ in anima assignauimus. Hæc illustratio intellectus potest etiam conuenienter accipi, aut intelligi per similitudinem auroræ, de qua Angeli in Canticis Canticorum dicunt: *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens?* Lux siquidem auroræ paulatim eleuatur, eleuando dilatatur, dilatando clarificatur, & tandem dehinc tota aurora, mutata in clarum diem, seu solarem splendorem. Sic etiam est intellectuale lumen in homine primò paruum, & bassum, quando scilicet est in inferioribus viribus, in quibus homo se exercet: & quando progreditur in exercitijs, tunc etiam paulatim eleuatur, & dilatatur in intellectu: quæ admodum videmus, quod quanto altius stamus, tanto plura possumus prospicere: & tandem in tantum intellectus suus eleuatur & dilatatur, vt excedat humanam capacitatem & intelligentiam, permutaturque in clarum diem, in quo contemplari possit æternum solè. Et secundum istam eleuationem, & dilatationem, etiam omnia alia exercitia hominis eleuantur, dilatantur atque nobilitantur.

Voluntas
quam
cæca.

Iosue 6.

Lumen in-
creatum soli
comparatum.

Cant. 6.
Aurora.

De eleuatione memoriae, vltra omnia creata, in Deo fixae, & de tribus
animae viribus. Cap. LI.

Fonti com-
paratur
anima.

Igitur istam confurrectionem, quae in superioribus animae viribus
per plenitudinem diuinæ gratiae peragitur, cooperante propria in-
dustria, & conamine, assimilare possumus fonti tribus riuulis dif-
fluenti: quia & anima tribus potentijs effluit. Est autem fons iste ple-
nitude gratiae in vnitatis spiritus, infusione diuina scaturiens instar fon-
tis: sed tamen essentialiter in vnitatis spiritus nostri se tenens immanen-
do, tribus riuulis diuinæ operationis deriuatur in tres intellectualls a-
nimae vires, ibidem se diffundendo.

Riuus diui-
ne operati-
onis in me-
moriam.

Memoriae
quies.

Primus riuulus ab vnitatis spiritus defluens in primam vim, scilicet
memoratiuam, est quaedam spiritalis, simplex, vniformis, iucun-
da, & quieta serenitas aut claritas, velut aer, quando quietus est ab om-
nibus ventis, purus ab omnibus nubibus, & nebulis, serenus aut cla-
rus à radijs solaribus. Sic efficitur memoria per influentiam istius ri-
uuli quieta in seipsa, clara, & serena in conuersione ad diuina, pura ab
omnibus peregrinis imaginibus: quia isto titulo eleuatur super om-
nia sensitua, imaginaria, ac vniuersa ipsam præpedire valentia, &
redditur stabilis & firma in vnitatis spiritus, quia quando iste riuulus de-
fluit, replet omnes animae vires inferiores cum superioribus, & instar
maris refluxus trahit secum in ipso refluxu omnes vires ad suam ori-
ginem vnde effluerunt, & sic sustolluntur supra omnem multipli-
citatem, & occupationes, velut si homo eleuatus esset vltra nubes in
veram claram tranquillitatem, vbi nec ventus, nec nubes, nec grando,
nec pluuia, nec vlla sit permutatio, memoriaeque ipsa peruenit in tam
admirabilem, claram tranquillitatem, & quietudinem, quod incom-
prehensibile esset homini, qui non sensisset. Per quam claram infu-
sam lucem, & tranquillitatem inuenit se recollectum, stabilitum, pe-
neneratum, & ancoratum in vnitatis sui spiritus, quam etiam velu-
ti propriam quandam possidet mansionem: ac vnitas ipsa per Dei in-
ternam operationem consequenter inclinabatur ad illam excellentis-
simam vnitatem, in qua Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, cum omni-
bus Sanctis, & Angelis vniti sunt. Et istiusmodi homo adeo priuatur
memoria inferiorum, ac si esset homo caelestis, & non terrestris. Vin-
de legimus de quodam sancto Patre, quia adeo eleuatus fuerit per me-
moriam suam, vt nullam memoriam rerum terrenarum posset reti-
nere.

Memoriae
eleuatio.

ner. Accidit ut frater quidam veniret ad cellam eius, & peteret aliquid sibi accommodari. Respondit pater: Maneas hic frater, volo intrare, & afferre tibi. Sed antequam intro venisset, oblitus fuit, non solum rei quam afferre debebat, sed etiam fratris, quem prae foribus praestolari iusserat. Fratrem autem secundo pulsante, exiit pater & interrogavit quid peteret, oblitus quippe fuerat omnium, quae frater ei antea dixerat. Iuit secundo pro re afferenda, sed iterum penitus oblituscebat. Cum tertio frater pulsasset, & ille exiisset, ait: Dilecte frater ingredere tu ipse, & accipe quod petis: quia imaginem aut memoriam illius rei non valeo tam diu retinere, quod possem tibi afferre.

De elevatione intellectus in abyssum divini luminis.

Cap. LII.

Secundus rivulus defluens in secundam vim, scilicet intellectum, est interna quaedam apparitio Dei, hoc est, intelligentia quaedam ex Deo fluens, internitatem nostram apertam conservans ad omnem influentiam Dei, intellectumque nostrum elevans ad cognoscenda profundissima sacrae scripturae arcana, excedens omnem naturalem intellectum, elevaturque in tantum in Deum, ut internum Dei susurrum recipiat, imò multa illi occulta intellectualia lumina aperiuntur, quibus semper magis ac magis istis tribus viribus supra se elevatur, & in Deo profundatur. Exempli gratia de sancto Francisco, qui erat homo simplex: Stabat aliquando in contemplatione sua, & ad Deum loquebatur, audiente fratre Leone: Quid es tu dulcissime Iesu: & quid sum ego tuus vilissimus vermiculus? Post hoc interrogavit frater Leo, quid istis verbis praeponderet? Qui respondit, aperta sibi fuisse duo lumina cognitionis. Primum de incomprehensibili immensitate Dei in magnitudine, maiestate, sapientia, bonitate, misericordia, & sic de omnibus alijs, quae Deo possunt ascribi. Secundum intellectualem lumē fuit notitia suae abyssalis vilitatis: & his duobus luminibus amor Dei & contemptus sui ipsius in eo augebantur. In hunc modum etiam istiusmodi homines tam profunde rapiuntur in omnimodas occultas cognitiones, quod incredibile foret inexperto. Primum quidem intellectuales oculos attollentibus in Dei excelsam naturam, datur plerumque ipsis notitia de Deo, quod scilicet sit quaedam incomprehensibilis, simplex puritas, in sua essentia, inscrutabilis profunditas, inaccessibilis altitudo, incomprehensibilis latitudo, aeterna longitudo, tranquilla & silens aut quiesca saligo, lata & vasta solitudo, requies aeterna Sanctorum, com-

Gggg 3 mune

Paradigma.

Rivus divi-
nae opera-
tionis in
intellectu

S. Francisci
contempla-
tio.

Cognitio
duplex.

Cōtempla-
tio Dei.

inane frufibile fuijpius, & omnium Sanctorum, & multa his fimilia, quae confiderari poffunt in abyffali pelago deitatis. Et quamuis homines non intelligant quid in iftis verbis inclufum fit, quamdiu ipsis non fuerit conceffum experiri, fcire tamen debent quod intellectus illorum, qui fe frequenter ad ifta conuertunt, in tantum in huiusmodi fufcollitur in admirationem, vt omnes vires animae fequi cupiant, vnaquaeque cum operatione fibi debita ad gratias agendas Deo, ad ipfum honorandum, & amandum, adeo quod totus homo habitatur in eleuatione omnium vnium animae.

Trinitatis
cognitio.

Nunc ergo profequendo de ifta notitia, fecundo oculus intellectualis eleuatur & influunt de fancta Trinitate, videlicet quomodo Filius à Patre aeternaliter generetur, & Spiritus fanctus procedat à Patre, & Filio, quomodo tres illae perfonae fint vnus Deus, & vna essentia, aequalis potentiae, sapientiae, & bonitatis: & generaliter quicquid Deo allcribitur, hoc iftis tribus perfonis aequaliter attribuitur, & dūtaxat distinguit eas fua perfonalitas. Sed ifta notitia & apparitio fit penitus in fpiritualibus imaginibus, aut fimilitudinibus in ifto gradu confufrectionis, & nō essentialiter. Attamen ifta notitia est etiā inaccessibilis, quia nemo potest eam adipifci propria induftria, & fubtilitate ingenij, fed ficut fupra adduxi, fimilitudinem de aurora, quae in diem permutat, fic oportet intellectu à Deo eleuari, dilatarī, & fupra omne fuum naturale lumē clarificari: & tunc demū poterit in intellectu doceri, vt cognofcat proprietates, quae attribuntur tribus perfonis. Patrem fcilicet eſſe immenſam, omnipotentem maieſtate, creatorē, conſeruatorē, motorem, principiū, & cauſam primariā vel originalem omniū creatorum. Filium autē eius vnigenitum, in inueſtigabilem eſſe ſapientia, & veritatem, vitam & exemplar omnium creaturarum, artis paternae infallibilem regulā, vel meſuram, deitatis oculum abdita cūcta prouidentē, ſplendorem paternae gloriae, electos iuxta ſingulorum merita perluftrantem. Tertio Spiritū ſanctū eſſe incomprehenſibilem largitatem charitatis, miſericordiam inſumabilis pietatis, pelagus abyſſale immenſae bonitatis, torrentem vehementē, totam caeleſtem ſocietate incomprehenſibili voluptate inebriantem, flammam igneam omnes amantes ſpiritus in diuina vnitae liquefacientem, nexum & complexum Patris, & Filij, & omnium beatorum ſpirituum, quo vniti ſunt ad fruendum immenſis delicijs, & diuitijs Dei, in finitaque ſimilia, quae anima imprimuntur cum imaginibus ſeu ſimilitudinibus, quia pro
tunc

Pater.

Filius.

Sanctus
ſpiritus.

tunc agitur à spiritu Dei, de quo dicit beatus Paulus: *Qui spiritum Dei aguntur, hi filij Dei sunt.* Quamuis autem omnes huiusmodi impressiones in admirationem operum diuinorum animam sustollant, super omnia tamen reddit hominem attonitum largisua communicatio diuinæ naturæ, qua seipsum liberaliter offert fruendum cunctis creaturis, vniciue iuxta suam dispositionem, vel aptitudinem, præcipue tamen beatis spiritibus in fruitione gloriæ, & gratiæ suæ. Ex hac admiratione acquirit singularè in diuina bonitate confidentiã, & quoddam internum spiritus gaudium, cunctas animæ potentias & ipsam spiritus vnitatem penetrans.

De inflammatione voluntatis igne amoris ardentissimi.

Cap. LIII.

Tertius riuulus ab vnitatem spiritus in superiorem defluens voluntatem seu vim amatiuam, est infusio quædam ignis spiritualis, id est, charitatis, voluntatem penetrans tranquillo, & quieto amore, qui nõ erumpit sicut amor practicus, qui homini inferiori infunditur, sed amor iste recipitur in viribus intellectualibus à corpore separatis, & est silens, purus, ac perfectè depuratus, vel excoctus instar olei, quod non supereffluit cum sufficienter fuerit bullitum. Hic amor nobilior est alio, sicut aurum terra; & subtilior, sicut aër aqua; trahens, semper superiores vires ad suam originem, quantoque spiritualior fuerit, tantò minorem ingerit laborem. Calor autem huius amoris tam vehemens est, quòd totum hominem videtur comburere atque consumere, & quasi in ignitum seu viuum carbonem transferre, atque in immensum illum diuini amoris ignem trahere, & annihilare, adèd vt amans spiritus diuinum amorem inuocare compellatur sine intermissione, vt se intrahat, deuoret, annihilet in abyfso immensæ suæ magnitudinis: è contra verò diuinus amor intellectuali impressione clamat, incessanter in spiritu, vt amet illum amorem, qui ipsum æternaliter amauit. Hæc autem vox est excitatio quædam interna seu motio in spiritu nostro, omni exteriori materiali tonitruo terribilior, & violentior, ita vt coruscatio eius spiritui calum aperiat, ac lumen illi æternæ veritatis ostendat: quia amor nunquam quiescit, quin se semper cupiat multiplicare. Et quantò spiritus plus amat, tantò ardentius concupiscit, sic quòd tandè ardor amoris tam intemperatus, & vehemens efficitur, vt ipsi amoris exercitium inter Deum & spiritum vadat, & redeat more vehementis fulguris, spiritum penitus consu-

Riuus diuinae operationis in voluntatem.

Amorem Dei clamare in nobis.

Gggg. 4. meye.

mere volentis. Causa huius est, quia amor practicus & fructuosus efficiuntur aequè fortes, quod nusquam in gradibus praecedentibus contingit, nisi fortè interdum ex speciali dono Dei, sed hic partim aequales iudicantur.

Amor practicus.

Et ut intelligas, tunc propriè dicitur amor practicus, quando spiritus noster suo creato amore agit, & impellit ad Deum, & ad omne quod Deo placitum esse potest: sed tunc dicitur amor fructuosus, quando spiritus noster feliciter agitur à spiritu Dei, in qua inactione Dei omnes apparitiones, & eleuationes mentis consistunt, & omnis omnino perfectio. Attamen in omni diuino amore est aliqua fructio, sed in praecedentibus gradibus secundum comunem cursum praeualet amor practicus, & fructuosus cogitur cedere: in sequentibus verò praeualet amor fructuosus in conuersione ad Deum, & cogitur amor practicus cedere: quia tunc spiritus magis agitur in spiritu diuino, liquecendo in spiritu diuino, ut vnus spiritus fiat in ardore charitatis. In praesenti autem gradu confligunt aequali * violentia, ita ut interdum spiritum nostrum cedere oporteat, interdum diuinum. Et quia aequè vehemètes, aut potentes sunt, & insuper spiritus noster adhuc non est habituatus ad expirationem, naturaque hominis naturaliter vigorosè resistit expirationi, idcirco agitur in homine tantus conflictus, quia neuter horum spirituum vult cedere, sed vterque praeualere desiderat. Spiritus namque humanus omni momento desiderat absorbere immensitatem Dei, & putans absorbere, vel deuorare, deuoratur: sicut piscis putans se escam deuoraturum, extrahitur hamo intus latente.

Amor fructuosus.

Ad istum gradum conuersionis pertinet septimus gradus amoris, qui in Scripturis appellatur amor superferuidus, id est, amor, qui praenimio calore ebullit. De hoc dicit Hugo, cap. 7. caelestis hierarchia: Nostis enim quomodo id quod feruet quadam incendij sui violentia iactatur extra se, tollitur supra se, & facit motionem magnam ex inuisibili aestuatione: sic etià amor superferuidus magna vi projicit spiritum supra seipsum, & extra seipsum. Hic amor propter magnam suam feruorem potenter expellit ab homine omnes inordinatas affectiones, omnes occupationes, & sollicitudines, aut studia, omnia denique exercitia, quae non congruunt ei affectui, & impulsui: quia ut dicit Bernardus serm. 35. super Cantica: Anima, quae semel à Domino didicit, & accepit intrare ad seipsam, & in intimis suis Dei praesentiam suspirare, & ex parte fructuosus, inquam, anima nescio an vel ipsam gehennam ad tempus experi

*** Alias potentia.**

ri,

Amor feruidus.

ri,

rii horribilius poenaliusve ducat, quàm post spiritualis studij huius gustatam semel suavitatem exire denudò ad illecebras, vel potius molestias carnis explendas. Sic ergo valde succinctè transcurrimus istam consurrexionem superiorum virium: quia nihil dignum inde loqui possumus, respectiue ad id, quod est in veritate. Etiam silemus de operationibus, quæ à Spiritu sancto in huiusmodi hominibus aguntur, quia multiplicari seu variari possunt supra numerositatem capillorù capitis: sed principale opus eius est extractio, & intractio, de quibus tangam in sequenti gradu ad laudem Dei.

De consurrexione vitæ contemplatiuæ spiritualis, quæ celebratur in vnitate supereminenti animæ. Cap. LIIII

Consurrexio, quæ fit in suprema parte animæ, hoc est, in essentiali animæ vnitate, quæ est fons & origo virium superiorum, nãc tandem absoluenda. Hæc vnitas, in quantum vnitas, non operatur: attamen ab ipsa accipiunt omnes vires virtutè, & potestatem operandi. In hac vnitate omnino necessarium est, vt vel Deo similes efficiamur per gratiã & virtutes, aut dissimiles per peccata. Sine hac similitudine iam dicta, Deo supernaturaliter vniri non possumus: quia peccatum, quod in nobis causat dissimilitudinem quandam ad Deum, efficit quoque abyssale mediũ non solũ inter nos & Deum, verũ etiam inter potentias animæ & essentiam eius, quam Deus inhabitat, ita vt vires ipsæ, id est, spiritus noster, essentiæ suæ nequeant vniri: in quo vtique requies spiritus consisteret, si non exularet in regione dissimilitudinis per peccata, & immortificationem. Sed quãdo anima perfecte ornata est diuina similitudine in virtutibus, & gratijs, tunc spiritus noster felici submersione demittit se in amorem fructuum. Et ex hoc ipso fit quædam vnio supernaturalis cum Deo per medium virtutum, & gratiarum. In qua scilicet vnitate nos à Spiritu sancto suscipimur, & versa vice nos cum Spiritu sancto suscipimus Patrem, & Filium, imò totam deitatis naturam. Porrò in hoc summa nostra beatitudo consistit, quòd per similitudinem virtutum, & medium luminis gratiæ, spiritus noster introducatur in requiem essentialis vnitatis suæ, cui Deus cum omnibus diuitijs suis se liberaliter infundit. De ista vnione hic intendimus loqui, quia consurrexio ad istam est nobilissima, prouehens spiritum nostrum ad summum exercitium sub increato lumine exercitari possibile, profundatque nos

Beatitudo
hominis
quæ.

Hhh

semper

semper magis ac magis in Deum. Quæ profundario similis est torrenti, aut fluuiio impetuoso, sine reuerfione in mare defluentem, vbi penitus absorbetur.

Tactus Dei
in spiritu
hominis.
Gaut 5.

Ad maiorem autem euidenciam, sciendum quòd ista consurrectio, excitatur, & mouetur tractu quodam aut tactu, quem Deus in intimo spiritus nostri facit. De quo amorosa anima gloriabatur, dicens: *Dilectus meus misit manum suam per firamen. & venter meus*, id est, homo inferior, *intremuit ad tactum eius*. Hic tactum spiritus noster patitur aut recipit sine cooperatione: quia sola diuina operatione superiores potentia hoc tactu vnitate spiritus adunantur, ita vt oporteat omnem operationem, omnemque rationem deficere: sed ratio illuminata, & multò magis superior amatiua vis, sentit hunc tactum, sic tamen, vt ratio modum eius comprehendere nò valeat. Quid autem sit iste tactus in sua origine, vel quid sit amor in seipso, inuestigare non possumus, sed tactus iste est vltimum medium inter Deum, & spiritum nostrum; inter operari, & quiescere, aut agi; inter viuere, & mori, vel expirare: subleuatque nos ad altissimum exercitium sub increato lumine exerceri possibile: quia tactus iste excitat, & eleuat intellectum ad cognoscendum Deum in sua eminenti claritate, & trahit superiorem vim

Negotium
tactus diuini
quod.

amatiuam ad fruendum Deo eminenter. Negotium istius tactus propriè in hoc consistit, quòd amantem spiritum trahit ad externum exercitium, & ad internum: quia spiritus Dei sua aspiratione extrahit nos ad amandum practicè, & ad operandum virtuosè: & rursus intrahit spiritum nostrum ad amandum fructiuè, quiescendumque feliciter. Et hæc duo potest purus amator per inactionem Spiritus sancti omni tempore, & momento pariter exercere, ita vt vnum per alterum non impediatur, sed potius confortetur: hoc est, omni tempore totaliter in Deo fructiuè quiescere, & in se totaliter practicè amare. Per fructiuum amorem possidet vnionem cum Deo, & per amorem praticum sentit separationem: & hæc est vita beata, quam nunc pralibare poterimus. Exemplum de isto accipere possumus in aère exteriori intra nos existète, quem corporaliter expiramus, vt rursus nouum, aut recentem attrahere valeamus, in quo vita naturæ in nobis continetur. Oculos etiam corporales assiduè aperimus ad videnda extrinseca, & iterum in momento recludimus, & rursus aperimus, ita vt subita reclusio oculorum nos non impediat in videndo, quin potius oculi videntur semper remanere aperti: sic etiam morimur seu expiramus.

mus in Deo per amorem fructuum, & subito iterum per amorem practicum viuimus in nobisipſis: eximus ex Deo ad virtuosa quaque opera, & exercitia, & iterum nos introuertimus in Deum, vt expi-remus: & tam firmiter adharemus Deo, ac si nunquam experiremur aliquam extrouersionem, vel extrouersio adhesionem, & expirationem non impediret. Felix qui istud assidue per gratiam Dei sentire potest, sed expressius eloqui non valeo. Est autem omnium hæc nobilissima sensio, & vtilissima exercitatio, infra increatum lumen in spiritu nostro recipi possibilis, licet sint alij gradus altiores medij, antequam perueniatur ad Deum eminenter videndum: sed illi gradus fundati sunt supra spiritum in vnitate spiritus seu essentia animæ, ad quæ istud exercitium stimulat, vel impellit, sicuti hic pro posse nostro libenter explicaremus.

De nominibus amoris, practico, fructiuo, eleuato, quieto, puro, & eminenti. Cap. LV.

Antequam tamen istos duos tactus prosequamur, pro ampliori instructione habenda, aliquid tangemus de amore (eod quod plura nomina habeat) quid per nomina intelligatur. Primum ergo amor dicitur practicus, quia operatur in nobis sensationem deuotionis & amoris: operatur in nobis practicam & diligentiam ad omnia virtuosa opera & exercitia, ad omnes virtutes acquirendas, & ad moriendum omni inordinationi. Dicitur etiam amor fructiuus, cum amori diuino perfecte noster amor vnitus est: quia vnicio fruitionem efficit, ita quod in eminenti vnione celebratur etiam emines fructio, in qua spiritus nullam discretionem seu medium percipit inter se & dilectum: quia spiritus a se dilatatur in quandam eminentis amoris latitudinem, cuius ardens flamma spiritum nostrum subuehit in igne amoris diuini, qui est infinitæ magnitudinis: & sic vnum amorem ac fruitionem efficit, quia amor Dei & amor noster semper similes sunt & vnum in fruitione, vbi spiritus diuinus spiritum nostrum deglutit cum seipſo in vnam fruitionem & vnam beatitudinem. Et licet de natura amoris sit, nunquam otuari, sed semper operari, tamen quantum appropinquat æterno amor, tantum etiam appropinquat fruitioni, quæ vacare cogit: & hoc ideo, quia cum amor noster diuino amori perfecte coniunctus est, tunc non agit amodo, sed agitur, & à spiritu diuino transformatur, sic quod in fruitione solus DEVS operatur.

Hhhh 2 ratur,

Mori & viuere in Deo quid.

Amor practicus.

Amor fructiuus.

- Fruitio.** ratur, vbi omnes amorfos spiritus expirare facit, & in vnitatem spiritus sui transformat. Fruitio autem, de qua hic loquimur, est complexus dilecti in dilecto, super omne desiderium in quendam simplicem nudum amorē, vbi Pater cum Filio dilectum suum comprehendit in vnitatem fruitiuam Spiritus sui: in quo complexu cogitur spiritus humanus expirare, liquefcere, defluere, & in fruitione vnū cum Deo fieri. Et quantō magis huic complexui propinquamus, tātō magis etiam de hac fruitione participamus. Hic ergo amor propriè dicitur fruitiuius, licet in omni quoque gradu diuini amoris sit aliqua fruitio.
- Amor eleuatus.** Tertio, amor dicitur eleuatus, quia eleuatur, & etiam eleuat spiritum supra omnem operationem in nudam quandam intelligentiam, nudumque amorem. Quarto, amor dicitur nudus, quietus, & otiosus: quia ab omnibus intermedijs se denudat, & nudè se transfert in amorem essentialē, & otiosus ab omni operatione vacat, nec in eo viuūt accessus aut recessus, nec impetuositas amoris vel virtutum, sed vacas permittit se agi à spiritu diuino. Viuit etiam quietus in Deo, & Deus in eo, nutriens & pascens omnes virtutes: nullum sumit nutrimentum nisi in Deo, sicut fons temper effluit, & tamen in seipso quietus immotusque permanet. Quinto, amor dicitur purus, quia ab omnibus alienis affectibus est depuratus & indepictus. Sexto, amor dicitur emines, quia in ipsa animæ essentia constitutus est & firmatus, in quē spiritus subleuatur supra omnem practicū amorem, & supra omnem rationem, vbi vnus spiritus, & vnus amor cum Deo efficitur. Sic ergo habes ex parte quid significent nomina amoris.
- Amor purus.**
Amorem inas.
2. Cor. 6.

De amoroso extrahente tactu. Cap. LVI.

Tactus extrahens.

Prosequendo igitur negotium aut exercitium tactus huius, est sciendum, quod spiritus noster isto tactu primò extrahitur ad quoddam exercitium externum per effluxum Spiritus sancti, quo omnes vires animæ implentur spiritualiter in delitijs atque diuitijs, & per hoc exteriores vires in momento introrsum impelluntur, & vires internæ inferiores sursum actæ, in superiores trahuntur, ita vt ab omni operatione quiescere cogantur: superiores verò, hoc est, intellectuales vires in propriam suam operationem collocantur: sic quod memoria ditatur & ampliatur abundantanti influentia rerum cælestium & diuinarum: intellectus clarificatur sublimibus intellectualibus illustrationibus, & voluntas incipit ardere liquefcntibus desiderijs. Præterea hic extrahens tactus facit nos in spiritu viuentes, replēs nos gratia sua; ac in

ac in Dei presentia nos statuens: tam potèri denique virtute nos conseruat, vt omnem saporem, & sensationem, vniuersaque affluentia Dei dona sine defectione sustinere valeamus. Vnde ex hoc tactu effluunt omnes riuuli diuinæ bonitatis, & omnes vires hinc latè expanduntur, præcipuè excessiuus appetitus voracis desiderij: quia anima sentit Deum seipsam cum vniuersis suis delicijs & diuitijs resignare velle, vt in eam veniens feliciter permaneat. Et quamuis tactus spiritum intrahens, excitet in nobis exercitium multo nobilius isto, quia nos intrahit ad vniõnem Dei & nostram expirationem; vtile tamen & necessarium est, vt fidelis amator vtrumq; tactum satagat exercitare & sequi, magis tamen ex necessitate, quam ex affectu: quia optabilius semper est intractionem exercitare, in qua spiritus immediatè in Deo requiescit: sed hoc exercitium oportet interdum ex necessitate dimittere. Primò, vt desiderium suum in intractione plenius consequatur, necesse est vt diuinam perfectionem secùdùm possibilitatem imitari studeat, præsertim in his, quæ nobis pro exemplo reliquit in assumpta natura: idèoque necesse est, vt illæ mente pia recolat ad stimulandum seipsam ad assimilationem. Secundò, quia nature fragilitas non posset sustinere cõtinuationem huiusmodi vigorosa intractionis: idcirco necesse est, vt seipsam vtiliter extrouertat ad releuandã naturam. Tertiò, vt amator delectatione sumens in spiritali requie, non incipiat acediari & negligens fieri in profectu virtutũ & operum virtuosorum. Quartò, vt spiritus vberiori fecunditate reuollet in dilectum: & hæc oportet vt fit semper in extractione intentio sua, non solum principalis, sed vnicat: quia sicut apis euolat ad mel ex floribus colligendum, alueoloque inuehendum, sic etiam anima euolare debet illuminata ratione, per omnia mirabilia & amabilia, quæ Deus fecit ex infinita sua potentia, sapientia, & bonitate in omni creato, præcipuè tamen in illo gloriosissimo & amabilissimo speculo, sanctissima scilicet humanitate Domini nostri Iesu Christi, & per omnia, quæ in humana natura tam gloriose, dignanter, & amoroſe egit & passus est, vt tanquam apis argumentosa ex his sugere valeat mel spirituale, quo excitetur ad gratias agendum Deo, ad laudandum eum, honorandum, & diligendum; & isto onerata, concitè reuolare possit in proprium alueolum, hoc est, in dilectum suum, per dulcedinem fructiui amoris latè & profundè fluitando in increatum amorem, velut in abyssum quandam, dimissa foris illuminata ratione, donec ipsa iterum exeat. Cumq; mel suum ef-

H h h h ; funden-

Tactus intrahens.

Exercitium intrahentis tactus quâdo intermittendum.

Apis spiritalis quomodo fiat anima.

Ordo charitatis.

fundendo, summam operationem suam consummaverit, hoc est, spiritum suum ad expirationem impulerit, & aliquantisper à diuino spiritu acta, confota, & circumplexa fuerit, denuò illuminata ratione euolare debet ad colligendum plus mellis, & pari fecunditate reuolare in dilectum. Er in his charitas debite ordinatur, cum mens humana supra singula quaeque requiescere nouit, secundum quod utile fuerit spirituali profectui, ex omnibus fugendo mellis suam dulcedinem diuinae potentiae, bonitatis, magnitudinis, largitatis, & similibus, qua iterum reuolat in proprium aluearium, hoc est, in amabilem illam originem, unde omnia profluxerunt. Ad hoc enim haec euolutionis vicissitudo proprie celebratur, ut semper maiori vberiori que fecunditate in dilectum reuoletur.

De tactu intrahente. Cap. LVII.

Intraçtio spiritus.

Secundò, prefato tactu spiritus intrahitur in intimum animae, imò in intimum diuinae fruitionis, exigens nos liquefieri in nobis, & ad nihilum redigi in diuinam vnitatem, ac mori quodammodo in aeternam felicitatem: hoc est, in amorem illum vnicisimum ac simplicissimum, qui Patrem & Filium in vna fruitione complectitur, vbi amorosus spiritus in suauissimo amplexu diuini amoris baptizatur, ita ut omnes vires nostrae deficiant. Haec intraçtio quidam internus contactus est, ex superessentiali vnitatem Dei procedens, in quo amorosi spiritus in vno amore cum Deo quodam amplexu efficiuntur penitus liquefacti. Nec mirum, quia super hunc tactum in ipsa silenti tranquillaque spiritus essentia, incomprehensibilis quaedam claritas emicat: & haec est excellentissima Trinitas, habitans in intimo spiritus, ex cuius diuitiarum & deliciarum profuuo tactus iste causatur. Et quamuis ratio illuminata & intellectus cupiant prospicere in intimum spiritus ad cognoscendum de isto tactu, tamen non potest ipsis contingere: quia diuina claritas tunc superemicans, hunc tactum causans, sua claritate obtenebrat omnem visum & intellectum, creato tantum lumine illustratum, sicut praesentia solis obscurat lunam: & stellas, cum tamen à sole ipso lumen suum recipiant. Quamuis ergo ratio & intellectus praesentibus stare seu gradum sistere compellantur, virtus tamen amatoria superior (quae sicut intellectus ad notitiam, sic ad gustum ipsa diuinitus inuitatur aut trahitur) amoris sui impetum prosequi cupiens, progredi non omittit. Nam ipsa magis delectatur in amplexu diuinae fruitionis, quae potius ad gustum pertinet, quam ad visum. Sic igitur ratione &

one & intellectu præ nimia claritate excacatis aut caligantibus & in
 ianuis excubantibus, amatiua vis cum Moyse intrat *caliginem* impetu
 magno: quia quendam spirituales insatiabiliter esuriētem impulsū
 comprehendendi bonum increatum acquirat, veluti si totum pelagus
 glutire minimus conaretur pisciculus. In hoc impetu tres vires superi-
 ores, sua vigorosa operatione seipsas exercendo funditus extenuant,
 annihilant, & in propriam deficientiam perducunt, vt feliciter efflu-
 entes absorberi valeant in immensa diuinitate sanctæ Trinitatis. Exem-
 plum horum capere possumus in Deo, cui omnibus assimilari debe-
 mus, non solum secundum humanitatem, verum etiam secundum di-
 uinitatem, cum *ad suam similitudinem* etiam nos creauerit. Quemad-
 modum ergo Deus suum habet effluxum & influxum, quia effluit
 naturaliter veritate & amore: quia veritas æterna à Patre generatur, &
 amor æternus ab utroque procedit: ita etiam super omnia exercitia
 debemus effluere notitia quadam veritatis omnium rerum, quæ
 nos in Deum ducere possunt: & amore, quem colligere debemus ex
 creaturis, veluti mel ex floribus, ad subuehendum in increatum amo-
 rem. Etiam influit Deus naturaliter sua vnitatem & essentia: quia vni-
 tas diuinæ naturæ intrahit tres personas in nexu aut vinculo amo-
 ris, & diuina essentia consequenter comprehendit atque complecti-
 tur vnitatem naturæ circumplexu quodam fructiuo in eminenti a-
 more. Sic pertinet etiam ad vinculum, aut nexum nostri amoris, im-
 pulsi amore diuino, intrahere vires nostras in vnitatem spiritus no-
 stri secundum modum quem præfatus sum: sicque ulterius in simpli-
 cem vnitatem essentia nostræ superascendimus, vbi diuinam vni-
 onem suscipimus, & eius dulcissimam fruitionem prægustamus. Et sic
 incipit amorosa anima quiescere ab omni operatione *sub umbra il-*
lius, quem desiderauit, ita vt fructus vmbrae dulces fiant *gutturis*
 suo. Ipsa etiam peruenit ad lectulum dilecti sui, vt suauiter ibi dor-
 miat, otiosa ab opere, submersa in diuino amore: ibique diuinam
 patitur intra se operationem, (sed hæc passio dulcis est) transforma-
 ta in claritatem & amorem Dei, sicut ferrum in igne transforma-
 tur in claritate & calore, cum sit de natura sua nigrum & frigi-
 dum. Hæc est via regia, qua anima veniat à creato lumine in lumen
 increatum, vbi suam veram habet originem, ad quam vt peruenia-
 tur, omnes eius impulsus à principio ordinari debent. O anima mea,
 vbi profluxus tuus sumpsit exordium? Nonne effluxisti ex abyflo
 diuini

Exod. 10.

Genes. 1.
Effluxus, &
influxus di-
uinus.

Cant. 3.

Anima est
sentia.

diuinitatis velut essentia ex essentia, vita de vita, lumen intellectuā-
le de lumine intellectuali, sed creaturaliter, nō essentialiter? Tu nō es
Deus de Deo, sed es deificāda à Deo. Tam fortis autem cōnexio, & tam
excellens cōnitiō est inrer vōs, quōd nunquam abolenda est, nunquā
in aeternum separanda. Vnde sicut Sol iste materialis in sua rota lux
quādam est essentialis, radios suos vbique dispergens: qui radij licet
non recipiant partem de essentiali claritate solis, attamē aeternā inha-
sionem cum sole habent, per quam in esse cōseruantur, ita quōd eodem
momēto, quo inhaesio illa dissipatur, etiā esse ipsius radij euacuatur: sic
etiā anima ab infinita diuinitatis abyfso proflua, aeternam quādam
contiguationem, vnde conferuatur & alitur, cum sua origine retinet,
quia si huiusmodi contiguatione interciperetur, eodem momēto anima
ad nihilum redigeretur. Sicut igitur quis per radium in rotam solāre
ducitur, sic à sensibus exterioribus & viribus ad interiores, ab interio-
ribus inferioribus ad superiores, & à superioribus ad vnitatem essen-
tia ipsius animā, & ab ea consequenter in primam originē ducimur.

De triplici manifestatione luminis. Cap. LVIII.

Consequenter pro clariori informatione de ista intractatione ha-
benda, est sciendum, quōd postquam vires intellectuales intracta-
tae fuerint in vnitatem spiritus, & vnitas spiritus se immediatē
praesentauerit & collocauerit coram Deo, tūc ex diuina vnitatem irra-
diat lumen quoddam in eleuata vnitatem spiritus nostri sub triplici se-
militudine manifestans. Primō, vt caligo, de qua infra dicam. Secun-
dō, vt serena traquillitas ab omnibus formis depurata, veluti caelum
ferenum absque omnibus formis nubium, qua homo omnem confi-
derationem & differentiam rerum & imagines amittit, simplici qua-
dam vniformiq̄ue claritate circumfusus & perfusus.

Oculus sim-
plex anime
quis.

Istam intellectualem claritatem possumus appellare oculum sim-
plicem, ad quem peruenitur hoc modo. Intellectus & superior affectus
aut amatiua vis pariter gradiuntur ad perueniendum in Deum, vsq̄
ad extremum, quō intellectus pertingere potest. Tūc intellectus cum
omni consideratione manet foris, & vis amatiua sola ingreditur, &
se eleuat ad nuditatem cogitationis, quā est simplex oculus animā, seu
cor animā, quo Deus videtur, sicut Christus ait: *Beati mundo corde,
quoniam ipsi Deum videbunt.* Iste simplex oculus late apertus est, &
habet intuitum simplicem sine consideratione aut inquisitione: quia
in nuda cogitatione lux quādam intellectualis effulget, quā nec sen-
sus, nec

Math. 5.

sus, nec ratio, nec natura, nec consideratio capere præualeat: quia claritas immensa lucis illius reuerberat & caligare facit vel obcæcat oculos rationales: supra verò rationem simplex oculus noster in apice intelligentiæ solus manet apertus, contemplans & spectans hanc lucem irreuerberatus. Hæc autem lux nobilior est, & superior omnibus in natura creatis: quia naturæ perfectio est, clarificatumque mediū inter nos & Deum, libertatem nobis ad Deum tribuens & fidetiam. Nostra verò simplex nuda cogitatio, viuidum speculum est, in quo lux ista relucet: & ergo vocatur oculus simplex. Terriò, manifestat se lumen istud velut quoddam nihilum, cuius nobilitate ab omni opere sabbatizare homo compellitur, eò quòd vincatur diuini amoris operatione, quæ est supra omnem operationem quieta oriolitas, & supra omnia desideria & impulsus felix quædam tranquillitas. Hæc tria in vnum conueniunt, prout scire poterit, non qui hæc scribit aut legit, sed qui sentit.

Luminis
manifestatio.

Prosequendo igitur de primo, hoc est, de caligine, sciendum quòd ipsa non potest ratione aut intellectu comprehendi: quia in ea spiritus expirat, & vnum cum Deo efficitur: tunc & Deus est fruitio, requies, & pax eius. Quæ fruitio vacat ab omni operatione, quia dilectus dilectum supra omne desiderium per nudū simplicem amorem cõplectitur: & claritas tanta est, quòd in ea intellectus reuerberatur & obcæcatur, quomodo in rotam solarē intèdere volens excæcari solet. Vocatur etiã caligo, quia amorosa anima experiri incipit, quòd omnis illa contemplatio & intuitiua cognitio, quæ præcesit in imaginibus & similitudinibus, & etiã omne quod per intellectum humanum, & cogitationem nudam imaginari valet, ab ipsa veritate diuinæ essentiæ in infinitum sua dissimilitudine distant. Hinc intellectualem oculum denudans à corporalibus, spiritualibus, & etiã diuinis imaginibus, quantumlibet, sublimes aut nobiles sint, sursum ascendit in caliginem: vbi nimirum in quandam Dei perfectam ignorantiam constituitur, velut inter duas mensas, ibique fame potius perire eligit, quàm descendere ad mensam inferiorem, vbi Deus in imaginibus & similitudinibus cognoscitur: ad mensam verò superiorem, vbi Deus in sua nuda essentia cognoscitur, adire non permittitur. Sic igitur manet sedens in nuda caligine, vacuitate, & nihilitate cogitationis suæ, immediatè coram ignota gloriosæ diuinitatis præsentia, suam ibi constituens habitationem, eò quòd illic sine medio lumen illud gloriosum in ipsam

Caligo diuina.

Anima inter duas mensas.

caliginem infulgere non cessat, licet tenebra lumen ipsum comprehendere non possint. Cuius ratio est, quia caligo illa nodum est glorificata: si autem aliquando glorificaretur, tunc lumen in lumine comprehenderet, & vnum cum ipso lumine fieret: tunc denique anima ad mentem superiorem subleuata resideret, vbi Deum cognoscere & amare in nuda sua essentia posset. Sic ergo necesse est animam vestiri lumine gloriae, vt possit essentialiter contemplari ipsum gloriosum increatum lumen. Interim debet inhabitationem suam constituere in ipsa caligine, quia si in hoc longanimitate perseverauerit, dulci fructu sub hac caliginosa umbra perfruetur, velut catulus micae de mēsa decidentes sumens. Et licet interdum se debeat extrouertere, prout superatetigi, tamen in sua introuersione conari debet isto modo in Deo se profundare: quia in hoc inueniet mirabiles familiaritates, communicationes, & complacentias in Deo & cum Deo: miranda insuper gaudia, delicias, & spirituales diuitias, excedentes omnem apprehensionem creatorum spirituum, videlicet agnoscere, diligere, contemplari, adherere, & frui. Ad hunc resurrectionis gradum pertinet octauus gradus amoris, qui in Scripturis appellatur amor liquidus, per quem spiritus Dei & amantis feliciter in vnum confluentes vniuntur: quia in isto liquido amore anima trahitur in abyssum diuini amoris, & ideo absorbetur, vt seipsam & omnia relinquens, a se diffluat in amorem aeternum: ibique ita circumdatur & perfuitur, vt amoris flamma omnino accendatur, sic quod quodammodo exiit omne, quod humanum est, & induit, quod diuinum est, cum omnibus viribus suis feliciter transformata in Deum, & acta a Deo: quia omnes vires inferiores submersae sunt, & tres superiores in Deum sunt eleuatae, vnitae, nobilitatae, & transformatae. Exemplum de ferro, quod natura nigrum & frigidum est: sed quando in igne ponitur, paulatim amittit nigredinem, duritiem, & frigiditatem, induens similitudinem ignis, scilicet calorem, mollietatem, & claredinem, & efficitur sibiipso valde dissimile. Sic per ardorem diuini amoris insufflationeque assidue aspirationis acceditur anima, quae antea erat frigida: clarificatur, quae prius erat tenebrosa: & mollicatur, quae prius erat obdurata, adeo vt in seipsa liquefacta, totaliter fluat in dilectum, & illi vniatur, vnum spiritum faciens cum Deo, sicut aurum, argentum, metallum, & plumbum simul conflata, vnam massam substantiamque efficiunt. De hoc dicit Origines, quod liquefactio animae in Dei amore, est felicissimum opus diuinae consolationis, quod impendit

Amor liquidus.

Anima accensio.

Liquefactio animae.

pendit animæ illo tempore in vita contemplatiua: quia, sicut dicit Gregorius, istiusmodi in tantū amant, vt ardeant amore, in ipso amoris ardore solummodò quiescentes. Quid ergo istos nisi Seraphim dixerim, quorum corda totaliter in igne diuini amoris sunt cōuersa? Hic amor aded impellit hominem ad placendum Deo, vt omnis propter Deum tribulatio, requies sibi fiat & desiderium.

D. HENRICI HARPHII
THEOLOGI PRO-
FVNDISSIMI,

Orthodoxaque pietate præstantissimi
Libri Secundi.

MYSTICAE THEOLOGIAE
PARS QVARTA.

In se complectens vitam spiritualem super-
eminentem.

De dignitate huius vitæ, & ratione petendi à Deo dona.

Cap. LIX.

Rosequedo tertiam & supremam vitam hominis, quæ vocatur supereminens cōtemplatiua, figurata per Mariam Magdalenam, quæ optimam partem elegerat, est sciendum, quòd sicut (iuxta traditionem omnium Scripturarum) homines creati sunt vt Angelis in gloria associantur, ita etiam secundum quòd hic in vera virtutum perfectione profecerint, illic prouehentur altius in choris Angelorum, & etiam hic plerumque in cognitionibus diuinis illuminantur. Cùm ergo supereminens contemplatiua vita diuinarum illuminationum altissimum gradum obtineat, ideo oportet hominem multos virtutum gradus & præcipuè vera mortificationis conscendere, vt sic faciat quòd in se est, perficiendo in se dignam preparationem præuiam ad percipiendam à Deo salubriter & utiliter eminentissimam illam influentiam supereminentis contem-
lucæ 10.

platiua vita. Licet enim donum istud quandoque concedatur stanti-
bus adhuc in vita proficiente, aut etiam illis, qui primū se applicant
ad laborandum pro vita perfecta obtinenda, huc etiam iam primū
se conuertentibus à peccatis suis, huiusmodi tamen (vt frequenter)
consequerunt post supereminentem illam contemplationem indici-
bilibus tentationibus, angustijs, peruersitatibus, & inuidia quoque
contra Deum probari, de quo supra tetigi. Nec mirum, cum nondum
perfecti sint in virtutibus & mortificationibus.

Petēda qu-
nam à Deo
dona.

Deus præcepit vt petamus, & liberalis vult esse donator: sed vnus-
quisque videat sibi, vt non petat aliqua dona, quæ esse possunt supra
mensuram suæ perfectionis: sed illa solum petat quæ necessaria sunt
ad salutem, aut etiam ad obtinendam perfectionem: quia Deus, qui
ad dandum liberalis est, nonnunquam concedit petenti quod deside-
rat, ad verificandam promissionem suam, qua ait: *Petite, & dabitur*

Lucæ 11.

vobis, & tamen petenti non est expediens illud recipere, quia nec-
dum nouit illo vti salubriter. Sic ergo frequenter huiusmodi postea
traduntur in incomprehensibiles pressuras angustia, obsecrationis, in-
durationis, peruersitatis, & inuidia infernalis, quemadmodum Chri-
stus dixit de Paulo ad Ananiam: *Ego ostendam illi, quanta oporteat eum*

Acto 9.

pro nomine meo pati. Igitur ad istud præcauendum oportet nos in hoc
statu etiam constituere præuiam quandam præparationem & ornatū
vt post hoc possit sequi salubris resurrectio.

*De præparatione vitæ contemplatiuæ supereminenti per abnegatio-
nem voluntatis. Cap. LX.*

Ista præparatio exigit in primis duas illas præuias præparationes in
duabus præcedentibus vitis descriptas. Et consequenter fundat se
in perfectissima ac nobilissima mortificatione naturæ, per quam a-
morosa anima se abstrahere debet ab omnibus dissimilitudinibus Dei,
& ingredi ad perfectam similitudinem eius, ad videndum Deum *de-
orum in Sion*, quam similitudinem nunc maximè oportet nos quæ-
re in purissimis affectibus propriæ mortificationis aut resignationis.

Psal. 83.

Gradus ab-
negationis
propriæ vo-
luntatis.
Cauere sola
mortalia.

Ad hos autè affectus plenius cognoscendos, assignare hinc volumus
nouem gradus, & vnicuique deputare propriam illuminationem. Pri-
mus gradus abnegationis, est illorum, qui stant fundati in timore Dei,
ita quod propter Deum dimittere volunt solum omnia mortalia pec-
cata. Hic est primus accessus ad similitudinem Dei: quia sicut dissimi-
litudi-

litudine peccatorum à Deo recedimus, ita rursùm similitudine suæ gratiæ & nostrarum virtutum ad ipsum accedimus. Hoc consilii Dauid, dicens in Psalm. *Accedite ad eum, hoc est, ad Deum, & illuminamini: & facies vestra non confundentur.* Sed horum pauci sunt, respectiue ad numerum peccantium: & illuminatio eorum est etiã valde nubila instar nebula, ita vt adhuc propter antea vitæ consuetudinem prauam vix mortalia discernere & cauere præualeant. Vita eorum est adhuc valde periculosa, consciëntia timida, sensus eorum circumdati multis inclinationibus ad tentationes, saluatio eorũ valde dubia, & de eorum ruina ac damnatione diabolus multum confidit: quia viderur eis sufficere mortalia peccata vitare, dicuntque cum Propheta: *Illumina Domine oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte: ne quãdo dicat inimicus meus, Præualsi aduersus eum.* Et sic in sua illuminatione remanent adhuc frigidi & desides, in multis adhuc nature commoda & sensuum fometa quærentes, omnisque eorum conuersatio super oram inferni, & mortalium peccatorum constituta est. Et quamuis perseuerent vsque in finem extra mortalia, tamen horribile atque diutinum purgatorium sustinebunt, eò quòd affectus venialium peccatorum rescindere non curauerint.

Secundus gradus abnegationis, est illorum, qui diuinas inspirationes subsequentes, à seculi huius vanitate se diligenter abstrahunt, quærentes consilium & societatem bonorum, per quos meliorari possint, sicut Dauid dicit: *Cum sancto sanctus eris, & cum innocente innocens eris. Cum electo electus eris, & cum peruerso peruertèris.* Hi clariori luce perlustrantur, vtpote qua incitantur omnes peccatorum occasiones declinare, frequentare Ecclesias, sermones, & loca, in quibus possint meliores effici, ita vt dicere possint cum Dauid: *Lucerna pedibus, hoc est, affertibus meis, uerbum tuum Domine, & lumen semitis meis,* quas quæro, vt pertingam ad perfectionem. Hi tamen sæpe impugnantur à diabolo, qui cupit eos reddere molles & negligentes in arduis virtuosis operibus & exercitijs, in quibus sæpe seducuntur: & hoc ideo, quia solum mortalia peccata ac notabilia venialia deuitant, ideoque diaboli laqueos prouide & sollicitè non cauent in minoribus aut occultis defectibus, dissolutionibus, & immortificationibus, nec satagunt se dare ad strenuitatem virtutum, quia diabolus dulciter ac deceptorie ingerit eis confidentiam ac nociuam securitatem de diuina bonitate, eò quòd propter Deum multa videntur sibi reliquisse, per quæ ducitur in pro-

priam complacentiam & vanam gloriam, putantes se aliquid esse, quae complacentia tam subtilis est, ut vix ipsi aduertere queant. Ex ista etiam sibi scioli efficiuntur, quasi nullius egeant auxilio vel consilio, sicque repente in multos spirituales defectus labuntur.

Poenitentiae
opera corporalia
dura.

Psal. 118.

Abidepn.

Tertius gradus est illorum, qui adhuc magis quam praedicti vicerunt mundum, carnem, sensus, & desideria, tradentes seipsum ad dura & aspera opera, atque exercitia poenitentiae secundum corpus, ut euitare possint infernum, alleniare purgatorium, & gloriosius ad aeternam vitam peruenire, sicut dicit David: *Inclinam cor meum ad faciendas iustificationes tuas in aeternum propter retributionem*, scilicet aeternam vitam. Hi merentur illam illuminationem percipere, pro quo orat David, dicens: *Faci mihi tuam illumina super seruum tuum, & doce me iustificationes tuas*, scilicet in exterioribus corporalibus exercitijs & operibus virtuosius perficiendis. Veruntamen adhuc derinentur: sic quod spirituum exercitiorum excellentiam non agnoscunt, sed summum eorum exercitium consistit in tolerando famem, sitim, frigus, in ieiunando, vigilando, portando cilicia, & in vocalibus orationibus: de internis vero exercitijs, & propria mortificatione secundum interiorem hominem, nihil omnino sciunt. Et propterea patiuntur adhuc, & portant naturalem tractum & amorem carnalium aut etiam spiritualium amicorum & cognatorum, & hunc amorem licitum putant, non cognoscentes magnum spirituale dispendium inde proveniens: quia per illum in superflua solitudine & inquietudine cordis remanent, quae inuoluntur propter multimodas causas, ipsis occurrentes ex parte talium amicorum & cognatorum, ita quod ad hominem interiorem peruenire non queant, sed quotidie quatuntur innumeris, immortificatis, impuris ac inquietis affectibus, curis & sollicitudinibus, procedentibus ex naturali amore, licet bona virtuosaque esse videantur.

* Alias im-
mortifica-
tione.

Exercitia
spiritualia.

Quartus gradus est illorum, qui non solum exteriora corporalia exercitia & opera frequentant, verum etiam interiora & spiritualia, orationes mentales, gemitus & amorosas compassionem, amorosa desideria, & similia in omnibus pertinentibus ad interiorem hominem secundum inactionem Spiritus sancti. Sed adhuc derinentur, quod scilicet omnia sua exercitia frequentant ad acquirendum sensibilem amorem & deuotionem, & in ipsis exercitijs plus cupiunt, quae purum nudum, diuinum beneplacitum Ipsi etiam saepe gloriatur & quiescunt in sua illumi-

Illuminatione & spiritali dulcedine, & derident eos, qui sub sarcina tentationum deficiunt, praeumpruose dicentes aut cogitantes illud verbum Psal. *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti laetitiam in corde meo*. Hinc etiam manent sibi ipsi sapientes, & proprietarii in propria voluntate, non resignantes se verè in voluntatem Dei: quia licet contingat, quòd tempore sensibilis deuotionis se videantur resignare & offerre Deo plenis affectibus in omni quod sunt & possunt, videlicet ad voluntariam paupertatem, despectionem, passionem, exilium, mortem, & similia: tamen quando ipsis sensio seu sensibilis deuotio subtrahitur, & in desolationem permutatur, & cum hoc super eos venit confusio, persecutio, aduersitas, vel iniuria, tunc ostendunt suam immortificationem per impatientiam, inquietudinem, tristitiam, murmurationem, & similia: quia habent adhuc in se latentem priuatum inordinatumque amorem sui, quo infernalis hostis trahit voluntatem, quam Deo in omnibus obrulisse videbantur, sicque per occultum naturae tractum, semper remanent proprietarii in sua voluntate, quamuis hoc ipsi ignorent, potius affectantes quòd Deus eorum voluntatem, quam ipsi nudè diuinum beneplacitum exequantur in prosperis & aduersis, in sensibili deuotione & derelictione.

Quintus gradus est illorum, qui in omnibus operibus, exercitijs, & conuersationibus propriae voluntati in diuinum beneplacitum renuntiant: sed quia in hoc proposito nondum sunt diu exercitati & habitati, ideo inueniunt semetipsos saepe valde infirmos & vacillantes in ipso eodem proposito, licet de hoc doleant. Et hoc inde provenit, quia affectus mortificationis nondum est in eis radicans per frequentiam exercitiorum, sicque spiritum inconstantiae adhuc sentiunt, nunc scilicet omnem propriam voluntatem abdicantes, nunc rursus in hoc proposito velut dubij vacillantes. In horum persona dicit Dauid: *Et dixi: Forsitan tenebrae, hoc est, aduersitates, conculcabunt me: & nox illuminatio mea in delicijs meis*. Hoc est dicere: *In delicijs affluentis gratiae, nox, id est, recogitatio aduersitatis, in qua me voluntarie tunc resigno, est mea illuminatio*, hoc est, proprie meus ad Deum accessus, in quo illuminor. Quia si huiusmodi homines resignarent Deo omnem proprietatem sine cordis retractione, etiam in quacunque aduersitate cum complacentia cordis & humilitate spiritus, diuinam se voluntati per omnia subijciantes, fructum inde copiosum perciperent, illuminarenturque ad cognoscendas occultissimas semitas virtutum, cunctis ferè ignotas.

Iiii. 4.

Sextus

Consolati-
onis inter-
nae gula.

Rom. 8.

Psal. 26.

Auersa &
prospera æ-
qualiter
suscipere.
Psal. 36.
107.

Cant. 2.

Sextus gradus est illorum, qui ex ingeminatis desiderijs, & frequen-
tatis exercitijs perfecte resignant omnem proprietatem cum plena, si-
ne omni retractione, perseverandi constantia in diuinum beneplaci-
tum: quia plenius illuminantur in intellectu, & cognoscunt, quod bo-
nis *omnia cooperantur* ad profectum animarum, quacunque etiam ad-
uersitate, & ideo dicunt cum David: *Dominus illuminatio mea, & salus*
mea. quem timebo? Dominus protector vite mea, à quo trepidabo? Attamen
vnum defectum habent, scilicet quod nimis auidè quærunt spirituale
consolationem, per quam omnem aliam aduersitatè facile poterunt su-
stinere, ita quod spirituale hanc consolationem solummodò possi-
dent, atq; à Deo desiderant ex quadam proprietate, & intentio fruendi
ipsa nondum est pura atque diuina: quod ex eo aduertere possunt, quia
non sunt corde quieti, donec iterum sensibilem consolationem pro vo-
to recipiant. Hic est etiam sciendum, quod istam sensibilem deuotio-
nem & consolationem à Deo petere & exigere cum debita & recta in-
tentione, licet in se malum non sit aut vitiosum, tamen in hoc ostendi-
tur quaedam imperfectio, à puritate propriæ resignationis deficiens, li-
cèt à paucis aduertatur aut cognoscatur, scilicet quod homo seipsum nõ
resignat absque retractione cordis: nec Deum in se secūdum omnifari-
um diuinum beneplacitum (etiam in derelictione & aduersitate) ope-
rari permittit. Et licet dignum esse cognoscat vt ita fiat, tamen nõ stu-
det voluntariè se plenè resignare: & ideo nec in alijs exercitijs atque
virtutibus proficit, eò quod occultas naturales inclinationes, & subtri-
les inordinatas affectiones ad plenū nequeat agnoscere & discernere.

Septimus gradus illorum est, qui salubriter vt inõrunt vtraque ma-
nu, hoc est, dextra prosperitatis, & sinistra aduersitatis, dicentes cum
David: *Paratum cor meum Deo*, scilicet ad vtendum prosperis, iuxta
beneplacitum tuum: *paratum cor meum*, ad sufferēda aduersa, propter be-
neplacitum tuum: quia isti diuino beneplacito per omnē modum sa-
tisfacere cupiunt, tam in introuersione, quàm in extrouersione, tam in
intentione, quàm in amore, sicut vmbra per omnia sequitur motū in-
termedij seu corporis à quo causatur. De hoc dicit amatrix anima: *Sub*
vmbra illius, quem desiderabam, sedi, & fructus illius dulcis gutturi meo.
Hic est sciendum, quod Deus ipse lumen est, & humanitas Christi cor-
pus, vnde vmbra causatur, & sua abyssalis perfectionis vita vmbra, sub
qua per imitationem sedere satagere debemus: & tunc spirituales fru-
ctus abundātes, & dulces erūt, quia Deus istiusmodi homines illumi-
nat,

nat, ac dotat multis occultis spiritualibus donis & agnitionibus, nec obnubilantur à nocte aduersitatis & derelictionis, quia stant fundati supra nidum amorem, in quo non solum agere grandia, verum etiam pati ardua didicerunt. Ad istos loquitur David: *Tenebra*, id est, aduersitates *non obscurabuntur à te, sed nox, aduersitatis in te illuminabitur sicut dies* prosperitatis aut sensibilis deuotionis, sic quod *tenebra tuæ erūt sicut lumen tuum*. Hi namque in aduersitate spiritualem requiem sibi inueniunt & profectum, ideoque debito ordine recipiunt diuinas illustrationes & spiritualia dona, quibus memoria ditescit in mirandis occultis incidentijs, intellectus clarificatur, & virtus amatiua, seu uoluntas ardore diuini amoris inflāmatur. Sed quia incautis omnis abundantia periculosa est, contingit interdum, ut donis tam frequenter susceptis (per subtilissimam occultam ignorantiam obscurati) partim minus bene utantur, uidelicet in eis plus quàm expedit quiescentes, & diligentes propriam sensationem amoris ad donorum Dei, ita ut hoc nec ipsi agnoscant, nec aduertant. Et hoc inde accidit, quia non affectant in ordinatè reacquirere subtractam gratiam, ideo non aduertunt utrū oblati donis incautè perfruantur. Quamdiu uerò istud non mortificant, non possunt pertingere ad arcem perfectionis.

Octauus gradus est illorum, qui se purè resignant in diuinum beneplacitum, quicquid de eis facere disposuerit in tempore vel aternitate, nil proprietatis in se reseruantes, nec ullum viscum amoris, aut attractionis in creaturis aut donis Dei relinquentes. Quod si terrena possident, ab illis tam otiosi sunt & liberi, tanquam non haberent. Et similiter constituunt se adeò otiosos, quò ad dona, quæ à Deo recipiunt, se in huiusmodi non extollentes, aut magnos reputantes, quasi illa non reciperent. Isti communiter à Deo plus cæteris uisitantur magnis & occultis ipsius donis, ita quod frequenter ipsis in formis, imaginibus, aut similitudinibus multa admiranda reuelantur: quia Deo ualde propinqui facti sunt, licet contingat interdum quosdam imperfectos recipere reuelationes eodem modo quo isti, in periculum animarum suarum, nisi gratos se exhibere curent, cum magna diligentia proficiendo in uirtutibus & mortificationibus. Hominibus tamen istius gradus secundum communem cursum occultatur eminens illa reuelatio, quæ sine imaginibus, imò supra omnes imagines & similitudines recipitur, sic quod suprema eorum in spiritu mansio, est altissima illa caligo supra omnem considerationem, clamantq; cum David: *Quoniam tu illumina-*

Abnegatio
pura.

Psal 137.

Kkkk

mas 100

nas lucernam meam Domine, hoc est, intellectuales vires spirituali notitia: & Domine, illumina etiam tenebras meas, in quas eleuatus sum eminenter. Sed ista contemplatio eis non conceditur, eò quòd sic reuelationes ac Dei dona recipiant, vt tamen ipsis semper videatur aliquid sibi deesse in donis & reuelationibus: & huiusmodi à Deo petunt, cum tamen non sint eis necessaria ad salutem aut profectum in virtuosa vita. Etiam ipsis reuelationibus & donis, quæ recipiunt, non tam voluntarie ac desideranter carere vellent, sicut ea affectuose recipiunt: & ibi latet occulta quadam proprietas, quæ coram Deo reputatur minus grata, eò quòd ab illis tam otiosi ac liberi in corde manere deberent, quasi huiusmodi non recepissent, & solummodo in ipsis admirari Dei largam clementiam, ad gratias agendum, & laudandum ac honorandum eum, quod dignatus sit dare vilibus, indignis peccatoribus occulta sua dona: & consequenter versa vice se Deo resignare debet, paratos, nedum ad cadendum donis & reuelationibus, verum etiam ad standum in omnimoda derelictione & aduersitate, cum in donis & reuelationibus vita perfecta proprie non consistat, sed sint Dei amabilia dona, quibus sua largam bonitatem ostendit, quibusq; multos infirmos secundum spiritum allicit ad perfectam vitam sectandam. Ex his iam pendere possumus, quam perfecte omnem proprietatem mortificatam esse oporteat in eo, qui ad supereminentem contemplatiuam vitam debito ordine peruenire desiderat.

*Alias dignitatem.

Transformatio perfecta in Deum.

Notus gradus est illorum, qui vigorosis suis exercitijs & sursum actiuis desiderijs propter amoris Dei, carnem & sanguinem & medullam corporis sui penè consumpserunt, nec videtur ultra habere quicquam virium, nisi quantum viuacitas spiritus ministrare poterit: quia sanguis eorum decoctus est in calore diuini amoris & dehecat, quauis ipsi hoc non sentiant propter excedentem ardentem feruorem, qui perfectum habet dominium, & facit etiam naturam supra naturam agere & pati. Hi sunt charissimi occulti filij Dei, quibus plenitudine donorum suorum & gratiarum infundit, & etiam eleuat ad contemplandam suam diuinam claritatem. Nihilominus ipsi adeo sunt mortificati, vt in talibus non requiescant tanquam propter se, quia pessum dederunt omnem propriam utilitatem, omnemq; oblectationem: gloriantur verò solum in perfecta sequela Crucis Domini nostri Iesu Christi, plus exoptantes omnem derelictionem seu desolationem, omnem despectionem & passionem, quam omnem consolationem & exaltationem: quia fundamentum suum & con-

consolationē in sola fide, charitate formata posuerunt, qua omnem aduersitatē sine omni fulcramento diuinæ consolationis sustinere desiderant, quemadmodum Paulus dixit: *Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini mei Iesu Christi.* Et ad istud trahuntur istiusmodi homines propter duas causas. Prima est, quia Christi humanitatem in omnibus sequi, & eidem se totaliter conformare desiderant in subtractione omnis consolationis, & sufferentia vniuersæ desolationis corporalis, & spiritualis, dicentes cum Christo: *Improprium expectauit cor meum, id est, affectio mea, & miseriam.* Secunda causa est, quia fundati sunt in tanta humilitate, quod omni desolatione se dignos reputant, & sine fictione vniuersæ creaturæ æstimatione propria se subternant in cognitione & affectione, cupientes ab omnibus vilipedi & iniuria affici in omnibus modis, trahi etiā à Deo in omnē tribulationē, afflictionē, anxietatē, & desolationem, vt sic Iesum in omnibus sequi possint, etiā usque ad abiectissimā & penosissimam mortem Crucis. Hic tamen sciendum, quod licet huiusmodi homines didicerint in sola *Cruce Domini nostri gloriari*, tamen nunquam præsumunt sua negligentia atque incuria quoquomodo impedire multiplices diuinas visitationes, influentias, operationes, spirituales attractiones & illuminationes; sed offerunt se pro posse & nosse voluntarium ac viuendum instrumentum ad omnia opera Spiritus sancti, quæ in ipsis exercitari possunt, ne gratiæ Dei ingrati inueniantur, quia de eis locutus est Dauid: *Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos.* Cæteris vero temporibus, sicut quantum ad hominem exteriorem semper querere debent abiectissima & miserabilissima, hoc est, ab omni humana consolatione destituta: sic quantum ad hominem interiorem, super omnia desiderare debent puram charitatem nudam ab omni sensibili consolatione, circumdatam aut oneratam omni desolatione & pressura cordis, ita quod nunquam tantum pati possint, quin semper maiora propter amorem Dei pati affectent, iugiter & colentes illam inexpressibilem angustiam desolationemque Spiritus Domini nostri, quando præ nimia pressura sanguineum sudorem effudit in sua oratione. Nā ibi nudo amore colluctabatur sine omni subsidio aut refrigerio spiritualis consolationis, & triumphauit tam magnificè in illa horribili colluctatione Spiritus & naturæ, vt per hoc hominem redimeret, & doceret eum, vt per eandem viam sequi contenderet, quia in ipsa consistit fundamentum omnis perfectionis.

Galat. 6.
Abnegatio-
nis perfectæ
causæ du-
plex.

Psal. 68.

Psal. 55.

Lucæ 22.

Felicitas
animæ.Lumen
gloriæ.

Exod. 33.

SECUNDUM ad hanc vitam pertinens iam breuibus verbis profectui volumus, scilicet qualiter oporteat nos in hoc statu ornari. Hic est sciendum, quod S. Thomas dicit in tractatu de visione diuinæ essentia, quod perfectio cuiuslibet rei consistit in coniunctione eius cum suo fine. Finis autem intellectus creati, est increatum intelligibile lumen, scilicet diuina essentia: idcirco suprema perfectio intellectualis creati luminis seu spiritus nostri, est coniuncta esse Deo in essentiali contemplatione & fruitione eius: quia tunc Deus anima coniungitur, quodammodo, sicut forma suæ materiæ, aut anima corpori: verum non potest forma alicui materiæ, nisi materia ad hoc sit disposita secundum exigentiam formæ, ac per hoc fiat receptibilis formæ, sicut exempli gratia, corpus humanum non vnitur animæ, nisi ipsum corpus prius conuenientem dispositionem habeat ad ipsam animam suscipiendam. Similiter non potest spiritus noster Deo essentialiter vniri in fruitione gloriæ, nisi prius ad hoc disponatur. Ista dispositio in nostro intellectu seu spiritu, est lumen gloriæ, quo intellectuales vires perficiuntur, ad Deum eminenter contemplandum & fruendum. Et ideo licet diuina essentia ab omnibus beatis spiritibus in æterna vita fruiuiue videatur, tamē vnus alio perfectius Deū videt: & hoc propter maiore dispositione, quam vnus spiritus recipit præ alio: quam tamen dispositione aut facultate spiritus seu intellectus non habet per naturam suam, sed per lumen gloriæ, per quod spiritus in quadam conformitate Dei constituitur. Idemq; qui plus receperit de illo lumine gloriæ, perfectius etiā Deū contemplabitur. Plus verò de lumine gloriæ recipiet, qui plus habuerit de nuda & pura charitate, & sic Deum claritius contemplabitur. Hinc vita contemplatiua in hoc tempore commendatur tanquam pars melior: quia iugis contemplatio dilecti, & assidua pura delectabilis fruitio rei dilectæ, vehementer incendunt actum diligendi: dilectio autē desiderium hominis auget, & desiderantē spiritum paratū facit & aptum ad perfectius suscipiendum lumen gloriæ, quod vnus quisque iuxta suam aptitudinem in æterna vita recipiet: in hoc autem tempore est inaccessibile hominibus mortalibus. Scriptum est enim: *Non me videbit homo & viuet.* Quod si Moyse & Paulo datum est in corpore adhuc mortali Deum vt est in seipso videre, priuilegium id fuit

fuit & gratia singularis, quæ licet alijs concedi similiter possit, non tamen afferendum est cuius alteri solere concedi. Cæterum, licet lumen istud gloriæ inaccessibile sit omnibus mortalibus, tamen semper quod in nobis est, facere debemus, ne ingrati inueniamur: & studere, vt semper debite adornati appareamus in præsentia Dei, & parati à parte nostra secundum posse nostrum: quia vbiunque debitam inuenit dispositionem, ibi solet communiter sua liberalitate adijcere ipsam perfectionem.

Est namque modus quidam supereminens vitæ contemplatiuæ talis, qui quamuis non claro contuitu Dei essentiam intellectu demonstret, ipsum tamen consequentes simplici puritate spiritus, per amorosam reuerentiam & claram intelligentiam in Deum eleuati, reuelata facie in præsentia diuinæ maiestatis deuoto familiarique colloquio ac confidentia perseuerant, sibi faciem illam amabilem ostendi flagitantes. Tunc cælestis Pater, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, *Iacob. i.* facie sua lucem quandam fulgidam ac simplicem emittere non desistit in intimum apicem suæ simplicis acudæ cogitationis, eleuatæ supra sensum & cogitationem, supra rationem & præter rationem, in eleuata scilicet puritate spiritus sui. Porro lumen istud non est Deus, sed præuia lux quædam intellectualis, quam nec sensus, nec ratio, nec natura, nec cõsideratio capere valet. Est, inquam, quoddam clarificatû medium inter nos & Deum; quod nobilius & superius est omnibus à Deo in natura creatis. In hac luce loquitur spiritus Patris in nostra cogitatione nuda, simplici, & eleuata. Respice in me. Tunc spiritus tam dulciter eleuatus confestim simplicem oculum intelligentiæ suæ agit, per infusam sibi lucem simplicem Patris, & sic feliciter diuinam substantiam in simplici contuitu, non secundum distinctionem personarum, supraque rationem, ac præter considerationem contempletur. Non tamen prout in sua ineffabili gloria, sed citra facialem visionem; prout sibi placuerit, ostendere se vnicuique iuxta modum collati luminis. Sed ad istud per pauci perueniunt, propter eorum ineptitudinem, quia non satagunt se disponere & ornare ac facere quod in se est.

Ad hanc autem dispositionem & ornatum sex requiruntur, vt sic homo faciat quod in se est, ad Deum fructiuè & eminenter contemplandum. Primum est, habere veram quietam pacem inter Deum & se, quam qui in se recipere voluerit, necesse est, quod in tantum Deum diligat vt animo liberrimo propter amorem & honorem eius renun-

tiare valeat omnibus, quæ prius inordinate cõsuevit diligere & vti, ac cordiali amore viuaciq; animo omnes vires suas eleuare in Deũ, & in simplici mentis nuditate (supra omnem multiplicitem, & indispõsitionem cordis) vbi lex amoris consummatur. Et hoc modo debet cõtinuè conari internum eleuatum animum gerere cum pura intentione, quia hoc præ omnibus cor hominis collocat in quandam delicisam quietã pacem. Secundũ est, internũ silentium, hoc est, denudatio virium intellectualium ab omnibus imaginibus, formis, & similitudinibus, quæ dilectum non representant: quia nudam ac otiosã ab omni consideratione rerum stare oportet mentem, qua homo solum Deum possidere in ardentibus affectibus cupit. Et istud facile factu est his, qui solum Deum in seipso diligunt, & omnia in Deo: quia purus & indepictus amor, spiritum simplicem ab omnibus expeditã efficit, & sustollit hominem supra omnia, & supra seipsum in Deum. Tertium est, quãdam amorosa adhæsiõ ad Deum, & hæc est ipsa fructio: quia qui ex amore puro Deo adhæret, non quarẽdo propriam vtilitatem, ille fruitor Deo in veritate, scilicet secundũ gratiam, & non secundũ gloriam. Et hæc est adhæsiõ gratiosa & fecunda, quæ nos ad eũ dilecto vinculo charitatis coniungit, vt amodò rebus creatis adherere nequeamus: quia nemini placere desideramus, nec aliquis nobis placere potest. Istam adhæsiõnem docet nos tactus ille, de quo supra tetigi. Quartũ est, quiescere in dilecto quo fruitor. Nã, vbi dilectus à dilecto vincitur, & in puro nudo amore possidetur, ibi dilectus in dilecto cum dilectione prolapsus est, alterq; in alterius possessione & quiete mutuatorus est. Quintum est, felix obdormitio, in qua spiritus liquefcit, & à se delinquit, nesciẽs vbi vel quomodo: quia fluit in abyssalẽ profunditatẽ diuini amoris, non sciens seipsum, nec Deum, nec aliquã creaturam, sed solum amorem, quem gustat & sentit, à quo possidetur in quadam simplici, & nuda otiositate omnium aliarum rerum. Et quẽadmodum oleum in panno, & gutta aquæ in vinum prolapsa, dilatantur: sic diffluit spiritus à se, & dilatat seipsum in quandam immensitatem, vt dilecti possit esse capax, & cum æterno amore fieri vna longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum: hic tamẽ amor sine mensura est. Sextum est, quãdam contemplatio caliginis, quæ non potest ratione comprehendi, seu funditus inuestigari, in qua caligine spiritus sibi ipsi mortuus est, & viuitor in Deo: quia sine discretionẽ vnũ cum Deo effectus est, vbi Deus pax, quies, & fructio eius est. Et in ista continuè ipse

Silentium
internum.

Adhæsiõ a-
morosa ad
Deum.

Quies in
Deo.

Obdormi-
tio liquefcens.

Caligo: ãf-
formans.

ipse expirat, & transformatur in Deum supra operationem; & desiderium. Cum ergo homo sex ista præscripta in se senserit, tunc erit ei in sua introversione tam promptum; & facile contemplari & frui, sicut viuere in natura, & anhelitum emittere, atque attrahere, ornavitque se ad supereminente contemplatiuam vitam: quia factus est viuendum voluntariumque instrumentum Dei, quo operari potest quod vult, quomodo vult, & quando: nec huius operis efficaciam sibi homo adscribit, & ideo voluntarius manet, & promptus ad agendum quodcumque Deus præceperit, validus & fortis ad tolerandum quodcumque Deus permiserit, paratus denique est ab vtraque parte.

Exercitium, quo simplices in Deum tendant. Cap. LXII.

CAeterum, ut huiusmodi hominibus simplex detur instructio, qualiter quotidie ire debeant in istud secretum Dei cubiculum, & se disponere ad recipiendum lucem & claritatem Dei, faciendum scilicet quod in se est: Primò debet se talis viliorum cunctis hominibus reputare per abyssalem humilitatem, & ex corde omni creaturæ se subternere ac funditus mori, & abrenunciare omni proprietati. Consequenter seipsum totaliter subdere, vel coaptare debet in omnibus diuino beneplacito, sicut umbra sequitur motum corporis unde causatur, ut Deus in ipso liberè & impedite opus suum in prosperis & aduersis valeat operari. Deinde vires suas superiores, & præsertim virtutem amatiuam, affectibus penetratiuis sursum agere debet, & per quandam violentiam impellere ad influxum sui principij, vbi perseveratè importuna quadam pulsatione desideriorum velut ad amici ianuam confidenter excubabit, donec intromittatur, & à seipso deficiens, à spiritu diuino feliciter agatur: quia aliter non potest peruenire ad supereminentem contemplationem, nisi nudè à spiritu Dei agatur: quia vires, quibus operatur, sunt velut pedissequæ, animam ad sui ipsius supremum ante regis æterni cubiculum deducentes. Cumque anima cum suis viribus fuerit subleuata in supremum supra omnia creata, suauiterque à dilecto suo amplexata, tunc vires omnes cedere compelluntur, & ab omni actualitate quiescere, & anima spiritu Dei perfluitur, feliciterque agitur diuersis, imò mille modis. Et tunc sentit in virtute amatiua tactum quendam Spiritus sancti, veluti fontem viuendum fluentem riuis æternæ suauitatis. In virtute intellectuua percipit supersplendentes illuminationes intellectuales æterni solis cum veritate diuina. In memoria sentit quandam denudationem, ac puritatem ab omnibus imaginibus,

inuitaturq; & trahitur ad ineffabilem amplexum eminentis, & supereminentis vnionis cum Deo. Et hæ sunt tres portæ, quas ipsa sancta Trinitas animæ amorosæ aperit ad contemplandum, & cognoscendū ex parte infinitū thesaurum Dei. Et in isto finimus ornātū istius vitæ.

De consurrectione vitæ contemplatiuæ supereminentis, & operatione Spiritus sancti. Cap. L XIII.

Operatio-
num diui-
narum in
anima di-
scritio.

Exod. 19.
Exod. 24.

Exod. 19.

VLtimò per paucis agemus de consurrectione istius vitæ, seu status, quia nihil dignum de hoc scribi potest, respectiue ad id, quod est in veritate: & hoc propter incomprehensibilem, nobilem subtilitatem tractus sanctæ Trinitatis, & propter innumeros modos suæ sanctæ inactionis, iuxta suam inordinatissimam voluntatem, & nostram præparationem. Hic sciendum, quod ista consurrectio dumtaxat fit per inactionem Dei, quia hic anima stat eleuata supra omnem propriam operationem. Et licet opera sanctæ Trinitatis sint indiscreta, tamen vnicuique personæ in diuinis appropriatur actio sua propria in tribus superioribus viribus animæ: quia Spiritus sanctus suo tractu operatur in voluntate, seu virtute amatiua superiore: Filius in vi intellectiua: Pater in memoria: Et tunc anima apta efficitur ad contemplandum Deum. Cæterum, quia Spiritus sanctus nobis propinquior est secundum effluxum sanctæ Trinitatis, eo quod procedat à Patre & Filio, idcirco amatiua vis primò agitur, & trahitur, deinde intellectus & memoria. Ista consurrectio, vel ascensio figurata est in Mose, qui à Deo vocabatur ad ascendendum in montem Sinai. Moses iste cum omnibus filiis Israel videbat Deum à longè, eratq; species glorie Dei super montem Sinai quasi ignis ardens in conspectu filiorum Israel, quo figurantur qui egressi sunt de seculari vita in desertum penitentia. Sed præcepit Deus Mose, vt se à communi populo sequestraret, & parū pedem montis ascenderet cum Nadab, & Abihu, & septuaginta duobus senioribus, qui ordinati fuerant cum Mose iudicare populum. Et tunc vidit Moses sub pedibus Domini, opus quoddam ex coloribus factum quasi de lapide sapphiro fuisset, vel quasi calum cum serenum est, quo ascensu designatur inactio & tractus animæ, qui fit à Spiritu sancto. Sicut enim ibi fiebant tonitrua magna, & fulgura, & terræ motus, priusquam Moses vocaretur ad ascendendum, ita etiam fiunt in hominibus vigorosæ inactiones Spiritus sancti, igneæ flammæ ardentis amoris, & motus magni corporis: & tunc venit spiritus Dei, influens quasi proflus, viti-

viuidus, superdulcis fons, in quo amorosus spiritus baptizatur atque immergitur, ineffabiliterque eleuatur in quendam secretum ample- xum diuini amoris, vbi exercitia perfecti amoris discit, hoc est, mu- tuam contemplationem, & aspirationem; mutuam familiaritatem, & amplexationem, mutuam sensionem, & degustationem, placere, & cō- placere; in amorem liquefcere, & defluere in dilectum. Et hi Deum contemplantur velut ignem ardentem, id est, bonitatem Dei sentiūt Deus ignis. veluti abyssalem quādam & incomprehensibile ardorem æterni amo- ris, qui ipsis infundit & stabilit in eis ineffabilem quādam, dulcem, diuinam sensionem in amore fruitiuo, & sic liquefcunt in Deum, qui est amoris ignis in finitā magnitudinis, & in hoc assimilantur ijs qui versantur in celo: nam vnusquisque beatificus & amans spiritus, est veluti carbō ignitus, quem Deus suo igne totaliter incendit, ita quōd vniversi spiritus beatifici cum Patre & Filio in vnitatē Spiritus sancti hunc ignem immensum efficiūt, vbi diuinæ personæ in vnitatē essen- tiæ suæ per amorem constantur in vnam in finibilem abyssum simpli- cis beatitudinis, vbi nec Pater, nec Filius, nec Spiritus sanctus, nec crea- tura aliqua est, duntaxat simplex quædā essentia, id est, sanctæ Trini- tatis simplicissima substantia, vbi cunctæ creaturæ in superessentiam suam absorbentur, vbi denique omnis fruitio consummatur, & perfici- tur in essentialē beatitudinem.

Cum igitur homo introuersus, didicit liberè, purè, totaliter, & ef- ficaciter se demergere in immensum diuinum amorem, vt ab illo ab- forbeat, tunc à facie diuini amoris scintillat lux quædam intellectu- Lux scintil- lans in spi- ritum. alis (sed tam repentè & momentaneè, quasi fulgur de celo egrediens) in spiritum, qui latè expansus est ex vigoroso impulsu, & mirando, sed amoroso conflictu inter spiritum diuinum & humanū, donec supra omnem conflictum mutuo se amorosè complectantur in nudo frui- tiuo amore.

Ponamus grossum exemplum de isto pro informatione simplicii per similitudinem: Accipe speculum concauum, quod vocatur ardens Speculum. vel incendens, & pone illud ex opposito solis, quando valde clarè lu- cet, deinde accipe papyrum immerfam sulphuri, & tene ipsam in spa- tio duarum palmarum à speculo in acie reflexionis procedentis à spe- culo, & cum teneris ibi immobiliter ex opposito ad spatiū vnitus Mi- serere, accendetur ab ipso puncto reflexionis. Sic etiam spiritualiter cō- tingit, quando nos introuertimus, & animam nostram ab omnibus

purgatam peccatis, cum magno desiderio, ardenti amore, & deuota reuerentia ad Deum subleuamus: tunc, inquam, illucet claritas diuinae gratiae in speculum animae, & tam efficaciter ibi operatur aeterno amore, quod mens, seu apex animae nobilissimus amore accenditur & illuminatur simplici quadam claraque noticia supra omnes intellectuales vires: & spiritus in aeternum amorem collabitur dimerfus, sibi moriens, in Deo viuens, ita vt vnus amor cum aeterno amore effectus, nihil aliud sentiat quam amorē: quia liber & otiosus ab omnibus exercitijs, & actibus amoris efficitur, patiens & recipiens diuinum simplicem amorem, eius spiritum consumentem, vt pote in amorem liquefactum, ita vt nec sciat, nec sentiat seipsum, neque Deum, nec creaturam aliquam, nisi solū amorem, quem gustat & sentit, à quo possidetur in quadam simplici, & nuda otiositate feliciter.

De operatione Filij in intellectu. Cap. LXIV.

Exod. 33.

Speculatio

Secundo operatur Filius tractu suo in virtute intellectiua. Ista operatio signata fuit in Mose, quando secundo vocabatur à Domino ad altius ascendendum super montem, tunc Iosue tantum assumpto, ceteris dixit, vt se ibidem expectarent, ipse autem in montis celsitudinem ascendit, nubesque tenebrosa operuit montem, expectantique Moses cum Iosue, donec à Domino vocaretur. Quo facto, reliquit Iosue in vallicula, vel montis quadam planitie, & ascendit in caliginē, vbi solus sex diebus mansit, antequā à Domino iterum vocaretur. Hic ascensus designat spiritualem illam actionem, & tractū in intellectu, qui adseribitur Filio; & proprie dicitur speculatio, hoc est, videre in speculo, quia spiritus hominis iam factus est tanquam viuidū spirituale speculum, in quo Deus format spiritum veritatis; in quo & ipse per plenitudinem gratiae suae inhabitat. Ostendit etiam se Deus in illo speculo viuido, non sicut est in sua essentia, sed in eminentissimis & nobilissimis imaginibus, ac similitudinibus, adeo vt illuminatus subleuatusque; intellectus, sine omni errore clarè cognoscat in imaginibus intellectualibus omnia, quaecumque audire potuit de Deo, de fide, & de omni occulta veritate, videlicet, quomodo Deus est summa maiestas, veritas, bonitas, sapientia, misericordia, iustitia, & amor: deinde quomodo sit differentia personarum, & quod vnaquaeque persona est Deus omnipotēs. Cognoscit etiam vnitatem diuinæ naturae in sancta Trinitate, & Trinitatē in naturae vnitatem, & vnamquamque personam esse Deum in vnitatem essentiae. Agnoscit insuper esse fecunditatem

etatem in diuina natura, & simplicem otiositatem in eius essentia: quia intellectus ita subleuatus, & clarificatus spiritu veritatis, Deū videt in proprio speculo, in tam multis modis, formis, & imaginibus, sicut excogitare potest, aut videre desiderat. Nihilominus tamen intellectus eleuatus semper inclinatur ad videndum quid sit Deus in seipso. Quamquam verò imago Dei subleuato clarificatoq; intellectui proponatur, tamen non potest eam comprehendere, aut cōtemplari propter immensā claritatē, qua intellectualis oculus reuerberatur, & caligat: & hoc est, propriè caligo, seu ymbra, sub qua anima in Canticis sedere gloriatur.

Cant. 2.

Vsq; huc ambulauit Iosue cum Mose, hoc est, intellectus ambulauit cum amatiua virtute, sed hīc intellectus cogitur remanere, & virtus amatiua sola progreditur: quia magis amplexū, quā contemplationē requirit. Cum igitur fuerit introgressa ad incōprehensibilem claritatem, in qua eleuatus intellectus caligat, sicut oculus à claritate solis, tūc recipit anima supra virtutem intellectuā simplicem oculū apertum in operatione amatiuæ virtutis. Sed quid tunc spiritui hominis eueniat, & quid pro tūc cognoscat, hoc nō est explicabile, nec ipsemet hoc perfectè cognoscit, postquā ad se redierit. Intellectualis oculus interdū sequitur oculum simplicem, & in eodem lumine scire cupit, & inuestigare, quid sit Deus, & quis sit: sed oportet ibi omnem intelligentiam, & considerationem deficere, & oculus simplex amatiuam virtutem simpliciter post tractum Dei deducit, ad eō vt mēs hominis de cetero sui ipsius potens non sit. Et istud toties contingit, quoties sol iustitiæ oculum nostrum simplicem post se trahit in suā immensam claritatem, vbi Deum & omnia sine discretionē, & considerationē simplici intuitu in diuina claritate contemplantur.

Amor fiat
intellectu.

De operatione Patris in memoria. Cap. LXV.

VLtimò operatur Pater celestis in memoria suo tractu. Et ista operatio designata est in Mose, qui non fuit contentus sedere in caligine, sed septima die, cum vocaretur à Domino, & ei appropinquaret, loquereturq; cum eo familiariter, sicut amicus cum amico, nihilominus orabat, dicens: *Domine, si inueni gratiā in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam.* Et Dominus respondit: *Ego ostendam tibi omne bonū,* id est, me ipsum, sed non in mea vera essentia, quia nō videbit me homo, & viuet: sed posteriora mea videbis, hoc est, ostendā tibi de me notitiam imperfectā. Et in isto figurata est spiritualis interna operatio, & spiritalis tractus, quem recipit spiritus noster à Patre celesti: quia quando

Exod. 33.

Tractus
Patris.

amoroso liberali caelesti Patri quodam perseveranti impellente
 si iritu adhaeremus, tunc à se descendere facit in intimum nuda
 eleuata cogitationis nostrae incomprehensibilem quandam cla-
 ram intellectualem lucem, quam nec intellectus, nec natura, nec
 consideratio capere valeat. Lux autem ista non est Deus, sed quod-
 dam clarificatum medium inter Deum, & amantem spiritum, no-
 bilis existens omnibus à Deo in natura creatis, quo natura nobi-
 litatur, & perficitur. Nostra verò simplex nuda cogitatio specu-
 lum viuudum est, in quo lux ista refulget, exigens à nobis confor-
 mitatem, & vnionem cum Deo. Præterea lumen istud dicitur *can-*
dox lucis aeternae, & requirit *speculum sine macula* omnium aliarum
 imaginum. Dicitur etiam spiritus Patris, in quo se Deus simplici-
 ter ostendit sine differentia personarum, sed in sola nuditate sua
 naturæ, & substantiæ. Veruntamen non ostendit se Deus sicuti est
 in sua ineffabili gloria, sed ostendit se unicuique iuxta modum col-
 lati luminis, quo oculus ipsius spiritus clarus, & aptus factus est.
 Tribuit tamen lumen istud contemplatiuis spiritibus veram agni-
 tionem, quod Deum vi. ent sicut in hac vita videri potest. Et istud
 proprie dicitur contemplari, ita quod simplex oculus nude cogi-
 tationis nullam aliam imaginem recipit, sed solummodò, & inte-
 grè imaginem diuinam, quam agnoscit per seipsam, vbi eam susci-
 pit: quia per præsentiam huius imaginis speculum clarificatur at-
 que disponitur ad contemplandam imaginem diuinam. Hæc quo-
 que imago Dei (quæ est quædam ineffabilis claritas) est spiritui no-
 stro tam vehemèter sapida, quod seipsum semper profundans im-
 mergit in illam claritatem, & vnus cum eodem immenso lumine
 efficitur, mortuus quodammodò in se, & viuens in ipso lumine.
 Et tunc hoc lumen sine aliquo intermediente suscipit, ita quod
 spiritus sine dilatione efficitur idem lumen quod recipit, & fit vi-
 dens in dei formi lumine, hoc est, anima clarificatur luce, qua
 Deum eminenter contemplamur. Et quoniam ista lux in abscon-
 dito spiritus semper sine intermissione renouatur, etiam anima no-
 stra in æterna nouitate semper feliciter & gloriosè cum Filio Dei
 generatur. Vbi omnes deliciae diuitiæ, agnitiones, & omnia desi-
 derabilia à glorificato spiritu sine omni mensura possidentur, imò
 incomprehensibilia miranda, quæ in infinito thesauro huius oc-
 culta gloriæ reseruantur, excedunt sine omni mensura intellectum
 omni-

Sapient. r.

Contempla-
tio proprie.Sapor diui-
nae imagi-
nis.

omnium creaturarum, quæ claritate Dei, in fruitium Dei cognitionem non trahuntur. Idcirco magnæ esset præsumptioni de iis velle scribere, quia licet aliquis hoc cum Paulo essentialiter vidisset, tamen non licet et sibi hoc eloqui, eò quòd nullo modo valeret hoc per aliquam similitudinem exprimerè. Hoc igitur modo, iuxta possibilitatem meam, demonstraui tibi viam ad ingressum supereminentis contemplatiuæ vitæ, sed quid recipiat anima, cum ibidem intracta fuerit, hoc committo ruminandis illis, qui hoc experimentaliter agnoscunt, & ad instar Pauli, vt fortè ita dixerim, rapi ^{1. Cor. 12.} meruerunt in certum calum.

Ad hunc statum deseruit nonus gradus amoris, qui vocatur amor inaccessibilis, quia ducit hominem ad contemplandum inaccessible lumen, si homo ad hoc se pro posse suo disposuerit, & præparauerit. Impetus namque huius amoris tam vehemens est, quòd eum, quem semel perfecte inflammauerit, extra se ponit in Deum, & iugiter inebriat sapore dulcedinis incomprehensibilis boni, sic quòd exteriores, & inferiores vires per hoc trahuntur in superiores, & superiores in suam originem, hoc est, in supremum mentis. Et sic spiritus noster consequenter inclinatur in spiritum Dei, & in eo penitus, liquefeit, vt sic consequenter fluere valeat in immensam abyssum, vbi semper renouatur, & feliciter generatur, ita vt celestis Pater ad eum dicere quodammodo possit: *Filius meus es tu,* ^{Psal. 2.} *ego hodie genui te.* Quod nobis in hoc tempore, & in futuro audire concedat amabilis maiestas, sapientia, & bonitas Patris & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

D. HENRICI HARPHII
THEOLOGI PRO-
FVNDISSIMI,

Et Orthodoxa pietate præstantissimi,
Libri Secundi.

MYSTICAE THEOLOGIAE
PARS QVINTA:

Quæ est præcedentium quasi Epitome, summamque
Libri præcedentis tribus collationibus
perfringens.

*Quomodo per ignitas aspirationes, atque alia quedam media ad per-
fectissimum Dei amorem perveniatur.*

Collatio I.

Viz ad per-
fectionem.

Rem.

Vicunque post rudimenta vitæ actiæ decursa, post adeptam etiam aliqualem sensualitatis mortificationem, vitæque præsentis, & omnium, non solum mundanorum, sed etiam inutilium occupationum affectatam elongationem, pervenire voluerit ad internam contemplationem, & vitæ perfectionem, considerare debet duas esse vias in idipsum deducendas. Una est Scholastica, & communis ferè omnibus, sed laboriosissima, & longa nimis, quorum est ascensus ab exercitatione virtutum moralium ad Charitatem: quorum, inquam, contemplatio est quasi penitus in parte intellectiua, ut sic *inuisibilia Dei per ea que facta sunt, intellecta* conspiciantur, & ex creaturis Creatorem syllogizent. Alia verò via mystica est, & ferè omnibus ignota, sed levior, brevior, & vberior, de qua D. Dionysius fecit aliarum virtutum perfectionem, utens in operatione sua principaliter parte affectiua, consurgensque potius per aspirationes, quam per meditationes.

Et hu-

Et huiusmodi quidem via licet multa sint semita; tamen (gratia breuitatis) ad habendum quoddam breuissimum directorium in hanc viam proficiendi, in principio debet se quis habilitare ad hoc exercitium exequendum in hunc modum, quod ferè per medium annum, vel plus, aut minus, secundum quod se proficere conspexerit, in principio suarum exercitationum recolliget fasciculum diuini amoris, recolligendo omnia, vel specialia amoris insignia, quæ Christus secundum diuinitatem, vel humanitatem nobis ostendit, ad inflammandum scilicet cordis igniculum, & præcipuè recolendo passionem Dominicam, & hoc quantum ad tria, secundum Bernardum, scilicet inspiciendo opus, ad habendum compassionem, quod est incipientium: & modum, ad excitandum in se veram imitationem, quod est proficientium: quia in modo patendi inuenimus speculum omnium virtutum, scilicet abyssalem humilitatem, incomprehensibilem mansuetudinem, patientiam autem ultra omnem humanam æstimationem, & sic de singulis virtutibus, quæ potissimè claruerunt in illius passione. Tertio, inspiciendo causam, scilicet illam eminentissimam charitatem, quæ coëgit illum subire tam horribile genus mortis. Vnde considerabit ipsam diuinitatem, tanquam incernum motorem, omnia illa pro amore generis humani perficientem: & hoc est perfectorum. Et ideo ad perfectionem proficere volens, in his exercitationibus principaliter diriget intentionem, & considerationem ad causam, vt sic inflammetur: sed secundariò ad modum, vt ad sequendam incitetur: & vltimò ad opus, vt etiam comparatur. Verumtamen in omnibus exercitijs diligenter intendere debet, quòd nullum exercitium cum proprietate sua frequentet, sed sollicitus aduertere debet in sua introuersione, vt in suis exercitijs tractum Spiritus sancti iugiter obseruet, qui multifariè multisquè modis nunc per vnum exercitium, nunc per aliud spiritum humanum magis inflammat, quò valeant omnes vires eius recolligi, & indilectum trahi. Et ideo quaque versum liberalissima diuina bonitas illum traxerit, ad sequendum in exercitijs se totis nisibus adaptabit, quia omne illius exercitium erit ad inflammandum cordis igniculum, quod in principio sine præmeditationibus, & considerationibus diuini amoris in primo reflexu cordis ad Deum incendi non potest, sicut videmus in ædificijs arcuatis, quòd primò supponuntur ligna, vt sic muri firmi-

Amoris fasciculum.

Passionis Christi memorandæ opus.

Modus.

Causa.

Proprietates cauenda.

tas superædificetur: cumque fuerit superædificata, tunc subtrahuntur ligna supposita: sic etiam, postquam hoc amoris exercitum sic fuerit per tempus aliquod exercitatum, tunc tandem sine premissa meditatione, quotiescunque voluerit, in ipso primo reflexu mentis, affectus in Deum inflammabitur, & hæc inflammatio est vnicum instrumentum, & radix istius viæ mysticæ, vnde consurget virgula, & stipes, de qua crescit arbor totius perfectionis, quæ dicitur aspiratio ad amorem vnitium, qua scilicet fidelis anima aspirat flammigeris desiderijs per amorem vniri infinito amori, qui Deus est, & ab eo penitus absorberi. Et hæc aspiratio vnitium amoris exercitanda est cum maxima violentia spiritus, ita quod corpus exinde plerumque maximam pœnam sentiat, eò quod nondum est habitatum ad tale exercitium sustinendum. Vnde vix credibile esset in expertis, quid in corpore necdum aptificato tunc contingat, præsertim in his, qui vigorosè hoc exercitium amoris vnitium prosequuntur, de quibus tamen breuitatis gratia supersedeo.

Aspiratio
ad vnitium
amorem.

Praxis.

Præterea ad perueniendum ad consuetudinem exercitandi amorem hunc vnitium, debet fidelis anima in quouis loco, & tempore, ambulando, sedendo, iacendo, etiam comedendo assuere semper ad dilectum aspirationes mentales, & etiam vocales emittere, formando ad hoc orationes debitas, quas Augustinus iaculatorias vocat, utpote dicendo: O amor meus, o sola spes mea, o totum refugium meum, & omne desiderium meum, amantissime, utinam dignus inueniar, ut anima mea tuo dulcissimo fruatur amplexu, imò ut tu in ea, & ipsa in te vicario complexu recreetur, ut sic eius tepiditas ab immenso tui amoris incendio valenter incalescat. O anima animæ meæ, o vita animæ meæ, te totum desidero, me totum offero, totum tui, vnum vni, vnicum vnico. O utinam impleatur in me illud oraculum tuum ad Patrem, quo dicebas: *Pater rogo ut sint vnum, sicut & nos vnum sumus. Ego in eis, & tu in me, ut sint consummati in vnum.* Et infinita similia, quæ crebrius format, & reuoluit deuota anima, & dicuntur propriè aspirationes. Et hoc erit principale exercitium in omni via proficiendi. Et quando se sentit cordialiter inflammari & sursum trahi, tunc in parte intellectuâ imagines vniuersæ ocyus sunt relinquendæ, quantumcunque nobiles & vtilis ad inflammandum esse videantur, siue sint diuinæ misericordiæ, largitatis, bonitatis, sapientiæ, potentiæ, &c. quas mens ipsa viuaciter pertransire contendet amoris igne

Orationes
iaculatoriæ.

Ioan. 17.

Et hoc erit principale exercitium in omni via proficiendi. Et quando se sentit cordialiter inflammari & sursum trahi, tunc in parte intellectuâ imagines vniuersæ ocyus sunt relinquendæ, quantumcunque nobiles & vtilis ad inflammandum esse videantur, siue sint diuinæ misericordiæ, largitatis, bonitatis, sapientiæ, potentiæ, &c. quas mens ipsa viuaciter pertransire contendet amoris igne

ris igne penitus inflammata, donec peruenerit ad intimum silentium sui ipsius, ubi non est humanae operationis, seu inquisitionis virtus: quia ibi solus Deus operatur, ita quod se spiritus humanus quodammodo habet passiuè, & Deus actiuè. Et licet tunc diuersae exercitationes consuetae, & vtilis irruerint, omnes tamen pro tunc rescindere debet, & abijcere, simpliciter duntaxat, & nudè ad intima sua progrediens, & ultra in Deum intrare contendens. Et quoniam ex tunc Spiritus sanctus docet de omnibus, de ijs, quae aguntur inter spiritum diuinum, & humanum omitto prosequi. Hoc igitur exercitium amoris vnitiui à multis occultatum, est initium & finis omnis perfectionis, quia per illum amorem omnis tentatio consumitur. Hinc dicit Petrus Rauennas: Tenerae militiae delicati conflictus est, solo amore de omnibus vitijs reportare victoriam. Est enim amor ille scaturigo omnium virtutum, quantum ad eminentissimam perfectionem: quia cogit hominem aspirare ad omnimodam diuinam similitudinem in plenissima mortificatione omnium vitiorum, & plenissima adeptione omnium virtutum.

Silentium.

Mens nudà da ab exercitijs, &c.

Hæc est igitur arbor felicissima, & altissima in perfectione viatorum, quæ quatuor ramis adornari debet, id est, quatuor exercitijs concomitantibus, quæ sunt dare, & exigere; conformare, & vnire. Primò debet dare omnia quaecunque spiritus diuinus per inspirationem internam spiritualiter exigere potest, & specialiter abnegationem, & elongationem sensualium oblectationum, quibus inuiscatur & maculatur inordinatus affectus in multiloquio, vaniloquio, otiositate, humana societate, in cibo, in potu, &c. ac perfectam mortificationem naturalium passionum, scilicet in inepta lætitia, in inordinata tristitia, in inordinato timore, in vana spe, &c. semper gerens cor supra omnem multiplicatam & occupationem, tanquam stabilitum in Deum, & elongatum ab omni vicissitudine humanarum rerum, nulla timens aduersa, nulla affectans prospera. Ad hoc laborauerunt gentiles Philosophi, quantum magis Christiani, & præcipuè religiosi. Et sic secure veniet ad secundum exercitium, quod est exigere. Vnde debet fiducialiter exigere à Deo, non solum omne quod habet, sed omne quod est. Veruntamen quicquid exigit à Deo, nunquam debet exigere aliqua ad fruendum, sed tantum ad vtendum, hoc est, nunquam quiescere debet in donis Dei quantumcunque magnis, sed tantum debet eis vti ad maiorem perfectionem consequendam. Et ideo

Arbor perfectionis.

Dare.

Exigere.

M m m m quic-

Revera quæ
nam.

Confor-
marc.

Vaire.

Fidelitas a
maiori ser-
uanda.

quicquid Deus desiderit sine seipso, semper minus reputabit, semper fame icus remanebit. Nam multi quiescentes in adeptis bonis vel gratijs, à desiderio magis proficiendi refrigescunt. Et ideo securius est eorum petere, quæ deseruiunt ad veram perfectionem, scilicet diuinam gratiam & virtutes, & præcipue nudam & intensissimam charitatē. Et vt diuina liberalitas illuminet intellectum eius ad cognoscendum verissimè seipsum, id est, suam vilitatem, & nihilitatē, & etiam Deum. id est, præcipue potissimum diuinum beneplacitum ad exequendū. Porro tertium exercitium est assimilare, scilicet quod se conetur assimilare Christi humanitati in omnibus virtutibus quæ præcipue relucent in illius despectissima, dolorosissima & acerbissima passione, & præsertim illū imitari totis visceribus desideret in affectu profundissimæ vilitatis & humilitatis. Nec tamē putat quod per exercitia propria ad illas virtutes perungere poterit, sed eas in principio cōsurrectionis huius vnitiui a nobis Deo ardentibus affectibus exoptulet. Quartum verò est, vnire tam plenissimè voluntatem suam voluntati diuinæ sine retractione cordis, quod scilicet cum quadam cōplacencia mentali medullius, in omnibus etiam aduersis, quæ cōtingere possunt in tēpore vel æternitate, se Deo liberaliter offerat, vt sic tādē diuinum beneplacitū fiat ei summum desiderium, siue sint aduersa exteriora, vt persecutiones, infirmitates, derisiones, obloquia, scandala & similia; siue interiora, vt sunt subtractiones gratiæ, diuinæ influentiæ, cōsolationis in eterna, siue obnubilationes mentis & sensuum, vel infirigidationes affectuum, vel etiam tentationes, & similia. Et in hoc tēpore magis sollicitus erit inueniri dilecto suo fidelis, certus quod dilectus hæc facit vel permittit ad probandum illius fidelitatem, & ad ditandum donis suis & gratijs iam fidelem inuentum. Et ideo tunc maximè se cauere debet ne defluat, nec quærat solatium in vanis & inutilibus occupationibus, vel ne otio torpeat: sed semper, in quantum potest, in bonis exercitijs, & operibus se teneat: quia licet pro tunc bona opera vel exercitia non sint sapida, sunt tamen Deo magis accepta, & nobis meritoria, si faciamus quod in nobis est. Similiter, quātum ad æterna, se liberaliter offerat diuino beneplacito, etiam si illum ponere velle t. æternaliter in inferno, quantum ad penalitatem, sed non quantum ad charitatis, & voluntatis separationem. Et licet hoc difficile videatur, quia natura hoc omnino refugit, per multiplicata tamen deside-

desideria, & per diuinam gratiam affatim supereffluentem tandem ad hoc peruenire potest, quod tam promptè, & liberaliter se offeret ad sustinendum torius inferni pœnalitatem, quam ad suscipiendum æternam gloriam. Hic etiam notandum, quod quando sese quis exercet in aliqua virtute adipiscenda, scilicet in abiectione sui per humilitatem, vel in resignatione sui ad æternam pœnalitatem propter diuinum amorem, & similia, cum se sentit ad illam virtutem ita affectatum, quod sine omni retractione cordis, id est, naturæ, vel sensualitatis, se liberaliter offerat in illam voluntas rationis, etiam tempore subtrahæ gratia, tunc sciat se virtutem illam diuino munere plenariè assecutum. Si verò voluntas rationis voluntariè se offerat, ita quod voluntas naturalis adhuc contradicat, signum est virtutis adhuc minus per flammigeras affectiones exercitæ. Et ista quatuor pro temporis vicissitudine exercitari debent, imò frequenter cum exercitatione amoris vnitui concurrere debent: & hoc in hunc modum, vt practica detur simplicibus.

Cum enim primò senserit inflammatū cordis igniculum, primū subincendere debet omnem dissimilitudinem, id est, omne vitium, non tamen currendo per singula vitia, sed vno fasciculo sumens omnem suam imperfectionem, proijciat in illum ignitissimum ignem diuini amoris, vt ibi omnia consumantur. Deinde offerat liberaliter omnia quacunque Deus ab eo exigere poterit in tempore vel æternitate: etsi in principio sensualitas contradicat, nihilominus tamen cum voluntate rationis offerat. Deinde exigit à Deo quod est & habet, hoc est, primò exigit & petat ab eo purissimam illuminationem mentis ad cognoscendum veraciter seipsum, id est, propriam vilitatem & nihilitatem: ad cognoscendum, inquam, plenissimè diuinum beneplacitum ad fideliter exequendum: ad quod se offerat tam paratum in omnibus sine retractione cordis, sicut umbra mouetur ad motum interpositi. Nam diuinitis lumen est, humanitas autem est interpositum, & voluntas nostra erit umbra, ita quod sicut umbra mouetur ad motum interpositi, sic voluntas nostra mouebitur ad conformitatem vitæ Christi, quod est assimilare. Et in hac umbra fructus dulcissimus ipsius spiritus degustatur. *Sub umbra, inquit, illius quem desideraueram, sedi: & fructus eius dulcis gutturi meo.* Et idè summopere aspirare debet ad conformitatem vitæ Christi in virtutibus, scintillantibus desiderijs exoptulando, vt eisdem

M m m m 2 virtū-

Quando quis nouerit virtutē aliquā se adeptū.

Praxis interni exercitij.

Petenda à Deo.

Volūtas ad umbram.

Caatic. 2

Virtutum
acquiren-
daru mo-
dus.

virtutibus animam suam Deus adornare dignetur. quia virtutes multo citius per famamigeras orationes, quam per exercitia conquiruntur. Et his breuiter praemisissis, ac velut in quendam fasciculum pariter collectis, vterius conscendere debet per amorem vnitium in ipsam charitatem increatam, quae Deus est, vt sic ibidem anima feliciter liquefacta, omnium eorum, quae petijt à Domino, quasi sigillatim quandam impressionem recipere mereatur. Et qui haec frequenter, & his perseveranter inhaerit, impossibile erit, quin ad vitam perfectionem perueniet.

Quomodo tam exteriorem, quam interiorem hominem ad vniorem Deo preparare possimus. Collatio II.

Apoc.

Apocal. 2
Cantic. 2

Preparatio
vna.

Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum & humilis corde. Matthæi II. Cum rerum omnium opifex in omnibus, quae sunt in caelo sursum & in terra deorsum, sui beneplaciti plenissimum obtineat principatum, in sola creatura rationali (cui liberum ex ingenita nobilitate contulit arbitrium, vt assentiendo meritum, vel dissentiendo demeritum sortiretur) temerariae resistentiae iacturam patitur, ne opus illud mirabilissimum & omnino acceptione dignissimum, ineffabilis contentionis diuini humanique spiritus ad salutem nostram debite perficiatur. Quod adeo profua dignatio diuinae communicationis in nos adimplere desiderat, velut si in hoc ipso deliciae ipsius dependeant. Hinc enim potissimum illius desiderium ad hoc iugiter flagrare dinoscitur, vt centrum illud nobilissimum, in humano spiritu concreatum, semper purum, auidum ac paratum inueniat, vt opus illud mirificum liberè profequi valeat, dicens illud Apocalypsis: *Ego sto ad ostium, & pulso. Surge amica mea, soror mea, sponsa mea, & veni*, scilicet mihi obuiam per debitam propriae voluntatis resignationem. Nam vnde surgendum est, nisi ab omnibus creatis, per affectus eleuationem; & à seipso, per veram sui abrenuntiationem; & ab omnibus multiplicitatibus, per simplicem ac nudam dilecti contemplationem? Tales enim proprie se ipsos abnegant, & intima sua à Deo libere preparari sinunt, in omnibus diuino beneplacito sese liberrimè resignantes, ac promptissimè se sub omnifaria dispositione diuina, tam in aduersis, quam in prosperis, funditus collocantes, quibus solum sapit diuinum beneplacitum: nõ inquirentes tempus beneplaciti, quo dilectus indulgere velit spiritualem

malem saporem, oblectationem, vel illuminationem; sed in omnibus aduersitatibus mente liberi & pacati & quieti remanentes, ac præceptum illud veræ perfectionis adimplentes: *Tollite iugum meum super vos, &c.* In quibus verbis, gratia breuitatis, iugum duplex intelligi potest, secundum, duplicem hominis portionem, scilicet interiorem & exteriorem. Hinc etiam subdit: *Discite à me, quia mitis sum,* scilicet quantum ad hominem exteriorem; & *humilis corde,* quantum ad hominem interiorem. Et tandem adiungit: *Iugum enim meum suave est, & onus meum leue.* Nam *onus* ad hominem exteriorem pertinet, sed *iugum* ad interiorem. Ad maiorem autem euidenciam, sciendum, quod *iugum* exterioris hominis erit ipsa Christi humanitas per veram imitationem assumenda. Boves autem hoc iugum assumentes, erunt vis concupiscibilis, & irascibilis. *Iugum* autem hominis interioris erit ipsa Christi diuinitas, per puram contemplationem frequentando. Boves verò hoc *iugum* assumentes, erunt cognitio, & dilectio. O felix nimis, qui dicebat: *Ut iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.* Iugo igitur humanitatis Christi submittenda sunt colla virtutis tam irascibilis quàm concupiscibilis, ut scilicet concupiscibilis mortificetur ab omni oblectatione non bona in affectu propriæ vilitatis, & humilitatis. *Ex-*pedi enim, ut unus homo moriatur pro populo, id est, sensualitas, vel naturalis voluntas: quæ nisi spiritualiter moriatur, tota congeries vtriusque hominis morti disponi necesse est. Quæ, scilicet, mors, tripliciter in nobis perfici debet. Nam incipiens, quibus adhuc mundana sapiunt, mortificare se debet exemplo Christi, efficaciter ea suppeditando, quibus se occupare voluntas naturalis, vel sensualitas per oblectationem assoler, siue sint exteriora, vel interiora, in vestibus, cingulis, diuersis clenodijs, vel alijs oblectationibus in sensibus exterioribus: ac etiam in incautis conuersationibus, societatibus, lenitatibus, priuatis affectionibus, vnicuique scilicet proprium remedium diligenter obijcientes, & eorum præsertim occasiones subtrahentes. Et hoc est initiū veri profectus. O mors quàm amara, & insipida es tepidis. Sed *regni* calorum vim patitur. Et: *Dulcia non meruit, qui non gustauit amara.* Proficientes verò non solum inuigilare debent mortificationi sensu exteriorum, & virium interiorum ac affectuum: erga mortales creaturas omnes, & oblectationes earundem, sed quandam resignationem faciant sui ipsius in omni oblectatione spiritualium donorum, & gratiarum, scilicet in actuali amore, spirituali sensu, & degustatione, nu-

M m m 3 de dun-

Iugum exterioris hominis.

Psal 72

Ioann. 11

Mortificatio incipientium.

Matth. 11. Mortificatio proficientium.

dè duntaxat amore nudo, nudo Deo fideliter, & dulciter innitentor: nec in donis quibuscunque, sed in omnium largitore quietem requirerentes. Et hîc facile quis inuenit, qualiter in omnibus se natura quaeritat, etiam in diuinissimis exercitijs. Quod si propellitur ab vno, concitè ceteris se fraudulentè immiscet, ita quòd vix in hac parte inuenitur Deo fidelis. O quantè in futuro reperientur occultæ fallaciæ naturæ, pro eò quòd ipsa non fuerit in intentione, & amore purificata ac deiformis effecta.

Mortifica-
tio perfe-
ctorum.

Perfecti autè inuigilare debèt plenissima abnegationi naturalis voluntatis in liberâ Dei voluntatè, præsertim in omni subtractione diuinarum gratiarum, & influentiarum, quieta mente sine omni anxietate, diuinâ visitationem reexpectantes, æquè contenti, siue dare voluerit, siue non. Sed hæc mors difficilis est, sine qua nullus veram perfectionem attingere valet. Alioquî si in te pœnas omnium susceperis, si omnium hominum poenitentiam egeris, nisi te ipsum sic in voluntate mortificaueris, & affectu plenissimo te abnegaueris, veram perfectionem non obtinebis. *Expedir* igitur vnum hominem mori pro populo. Submitti debet etiâ vis irascibilis iugo humanitatis Christi, quantum scilicet ad omnia aduersa. Nam vellet nolit, *homo natus de muliere, breui viuēs tempore, repletur multis miserijs*. Nimirû oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam suam. Cuius exêplo doctus, vim tuam irascibilem omnino resignare debet in diuinum beneplacitum in omnibus aduersitatibus, angustijs, tentationibus, & pressuris, cum eodem repetès: *Si possibile est, transeat à me calix iste: Veruntamen nõ sicut ego volo, sed sicut tu*.

Ioan. 11.
Irascibilis
vis iugo
stringend.

Tob 14.
Lucæ 24.

Matth. 26.

Fimus my-
sticus.

Similiter anima in omnibus defectibus spiritualibus, quos extirpare non potest, quantumcunq; laborauerit, & tunc ei defectus illi cooperabuntur in bonum, scilicet propriam vilificationem, & despectionem. Vnde sicut equus in stabulo fimum fetidum parat, quem suo tempore (cum labore quidem) extrahit, & in agrum dispergit, de quo fructus vberimus frumèti, vini, & olei cõlurgit: sic fimus spiritualis sunt tribulationes, tentationes, angustia, miseria, & defectus, quos nulla industria deuincere possumus. Sed hos in principio orationis in plena humiliatione, & abnegatione esferentes, in agrum fertilissimū diuini beneplaciti dispergemus, ex quo conturget fructus admirabilis omnimodæ nostræ tubiectionis in omnibus aduersitatibus, proferès dulcissimum quendâ refluxum spiritualis hilaritatis in omnibus euentibus aduersis, quantumcunq; arduis, quibus se dignum iudicat. Nimirû cum
ex tunc

ex tunc dilectus cuncta ferè supportet, vtpote qui totum hominẽ induit. In cuius argumentum dicebat Apostolus: *Vivo autem iam nõ ego: vivit verò in me Christus.* Porro secundum *iugum*, scilicet hominis interioris, est diuinitas ipsa, per puram contemplationem frequentanda: in qua scilicet cõtemplatione: captiuabitur nostra cognitio & dilectio, sicut consulit Apostolus dicens: *Renouamini spiritu mentis vestrae, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est.* Ad cuius euidẽtiam sciendum, quòd anima dicitur spiritus secundum vires superiores, quibus tantum Deo proximatur, & cõiungitur per intimam contemplationem, quòd quandoq; cum eo spiritus vnus efficitur. Nam spiritus diuinus quendam continuum, & æternum respectum habet in intima spiritus nostri. Et econtra spiritus noster naturaliter æternum respectum creationis habet in suam originem, id est, in spiritum diuinum, qui nec desinet etiam in damnatis, & hunc quidem respectum, quando per actualem contemplationem perfectè profecutus fuerit, tunc cum spiritu diuino spiritus noster vnus erit. Dicitur etiam quandoque mens, quæ scilicet ipsis viribus interior est & supereminet: quia vires in mente sicut in origine sua sunt cõiunctæ, ex qua scilicet effluunt vt radij, ex solari rota, & in quam refluunt. Et est illud centrũ in anima, in quo vera Trinitatis imago relucet: & tam nobile, quòd nullũ illi nomen propriè conuenit, licet in multis nominib; circumlocutiue manifestatur. Hæc igitur mens, vel apex mētis, aut centrum ipsius animæ, vt feliciter renouetur, ipsæ vires, quæ dicuntur spiritus, ad interiorẽ sinum mentis sunt reflectendæ, & mens ipsa ad intimum suum regerenda, scilicet in Deum ibidem suauiter recubãtem: & hoc per simplicem intentionem, puram dilectionem, & nudam vel impermixtam actualem intuitionem. Ad quod perficiendum, captiuandæ sunt vires exteriores, & ergastulo viriũ interiorum includendæ, ac vires inferiores in cubiculum virium superiorum introducendæ, & superiores in ipsam virium vnitatem vel mentis apicem reflectendæ, vt sic ad sancta sanctorum cum mente valeant ingredi, ac feliciter renouari. Sic sic spiritus noster in suam originẽ, id est, mētis apicem sese conuertens, & vltra in spiritum increatum se reclinans, feliciter mereatur renouari Quia dum increato spiritui se totũ immergit vt liquefcatur, & in illã abyssum infinitã diffuat denuò, semper illius imago renouatur, vt audire feliciter mereatur: *Filius meus es tu, ego hodie genui te.* In quam felicissimam introuersionem, immersionem, & absorptionem:

Mmm 4. velut.

Galar 6:
lugum interioris hominis.

Ephes. 4.

Anima spiritus,

Anima mens,

Centrum animæ.

Vires quæ captiuandæ.

Psal. 21.

velut minimus pisciculus in immensam pelagi huius vastitatem, vnus-
quisque cum spiritu suo natare studeat, longè lateq; diffuens supra se
& omne creatum, in illam diuinam caliginem, nil interrogando vel ra-
tiocinando, sed tantum ipsum summum bonum amando & intendendo,
ac in eandem diuinitatis abyssum omnia proiciendo peccata, defectus,
tribulationes, angustias, & quaecunq; pro tunc in amore pratico oc-
currere poterunt. Nec aliquem modum certum exercitiorum in amo-
re pratico frequentabit, sed actioni & voluntati diuinæ se purè resi-
gnabit, voluntarium & viuendum instrumentum summi opificis se dun-
taxat exhibens, & irreuerberata acie in illam diuinitatis abyssum sim-
plici contuitu semper prospectans.

Cognitio-
nis & dile-
ctionis ca-
ptiuatio.

O verè *iugum Domini suauis*, quo sic intellectus & affectus, vel agni-
tio & dilectio feliciter captiuantur, in illud vnum, verum, & summum
bonum, quod tanta efficacia suæ dulcedinis hominem attrahit, & in
ad ipsum inhare facit, quod torum verè sanguinem & medullas eius
sua vigorositate consumit præ incomprehensibili auiditate, qua felix
anima viuaciter aspirat ad suam (vnde profluxit) degustatam originem.
O anima mea, vnde profluxus tuus sumpsit exordium? nõne ex illa
abyssu diuinitatis, velut essentia de essentia, vita de vita, intelligentia
de intelligentia, lumen de lumine? sed creaturaliter, non essentiali-
ter: non dea de Deo, sed deificata à Deo. Cuius tanta est connexio, tam
excellens cõnuitio, quod nunquam est abolenda, nunquam in aeternum
separanda. Vnde sicut sol iste materialis in sua rota lux quadam est ef-
fentialis, radios suos ubiq; dispergens, qui licet essentiam suæ clarita-
tis non communicat, aeternam tamen contiguationem præstat, qua
scilicet radium in esse conseruat, ita quod eodem momento, quod cõ-
tiguatio illa dissipatur, etiam esse ipsius radij penitus euacuatur. Sica-
nima, ab infinita diuinitatis abyssu profluxa, quandam aeternam con-
tiguationem, vnde conseruatur & alitur, cum origine sua retinet. Sic-
ut igitur quis per radium in rotam solarem ducitur, sic à sensibus exte-
rioribus & viribus ad interiores, ab inferioribus ad superiores, à supe-
rioribus ad vnitatem essentiae ipsius animæ, & ab ea in primam illius
originem recto tramite ducitur. Et qui per illam viam feliciter gra-
diuntur, ab omnibus imaginibus & intermedijs citius expediuntur.
Vnde legitur de quodã, quod tam exercitatus erat in denudatiõne men-
tis, quod ferè nullam imaginem creaturalem retinere poterat. Hinc
factum est, quod alter frater superueniens & pulsans aliquid ab eo cõ-
modan-

Nobilitas
animæ.

modandum expeteret: cui se allaturum quod perierat, respondit: sed antequam intraret, hoc ipsum quod afferret, & fratrem foris expectantem oblivioni tradidit. Cum igitur frater denuo pulsaret, alter omnium oblitus ad ostium reuertitur, & quid frater velit sciscitatur, quod factum est ter. Tertia igitur vice cum pulsasset frater, reuersus est senex ad ostium, & ait: Ingredere, & accipe quod petis, quia imaginem illius rei tamdiu in me retinere non valeo. O quam dulciter hic captus erat & subditus iugo diuinitatis per contemplationem aeternorum. Quod si queris, cur ad illam denudationem cordis vel mentis peruenire non prauales, breuiter respondeo, quod sicut naturaliter minima proxima subtrahunt ab oculis nostris remota maxima, (vt patet in rota solari & nubecula interposita,) sic spiritualiter minima terrena subtrahunt a nobis maxima caelestia & diuina. Vnde sicut speculum aquae impositum & soli diametrali subiectum, totam in se rotam solarem recolligit, quae tamen tota terra maior esse fertur, quod si medium quamtuncunque paruum interuenerit, speculum illud imagine solari penitus denudabit: sic anima, licet minima, virtualiter (respectiue scilicet) totius tamen Trinitatis capax est, quod si medium quantuncunque paruum interuenerit, eminentissimum illum diuinae claritatis influxum prohibebit. Non solum dico de peccatis quantuncunque minimis, sed etiam de formis, imaginibus, & similitudinibus, quantuncunque puris & nobilibus, in contemplatione susceptis. Quae cuncta medium constituent inter sole iustitiae & speculum animae, ne claritate illa rota solaris, id est, ipsa diuina essentia immediate valeat imprimere. Hinc oportet animam ab omnibus esse nudam, quam nuda diuinitas sua claritate perlustrare debeat.

Quomodo per quinque virtutum exercitia ad Dei contemplationem pertingamus. Collatio III.

ERat autem Hierosolymis probatica piscina, quinque porticus habens Iohan. 5. Sicut ait Apostolus: Illa autem qua sursum est Ierusalem, libera est, mater nostra: de qua nimirum eicienda est ancilla & filius eius, quia non erit haeres filius ancilla, id est, timoris seruilis, cum filio libera, id est, timoris filialis. In hac ergo Hierusalem est probatica piscina, in qua lauantur hostiae Deo in aeternum consecrandae, & praesertim ouium innocentium, quia dicitur probatica a *probatarop*, quod est ouis, & est nomen Graecum, quod interpretatur Hebraice *Bethsaida*, id est, domus ouium. Quae est igitur piscina cum suis porticibus, nisi

N n n n

dulcis.

Impedi-
mentum.Mediu in-
ter Deum &
animam.

Galat. 4.

piscina.

Piscina my-
saic quid.

- dulcissimus Iesus cum suis vulneribus? Aqua namq; piscinae huius est pretiosus sanguis de illius vulneribus profluens, & spiritualiter languidos sanans, ac peccatis sordidos emundans, sicut scriptum est de
- Apoc. 7.** Martyribus & omnibus Sanctis: *Isti sunt qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine Agni.* Sed quando piscina haec parata est, nisi quando Iesu in Cruce pendente, *rupti sunt omnes fontes abyssi magnae misericordiarum Dei, & cataractae caeli apertae sunt, & facta est pluuia magna gratiarum super terram?* Et in his immorari conuenit omnibus in via Dei proficere volentibus: quia *beatus vir qui implet desiderium suum ex ipsis,*
- Psal. 126.** Veritamen iuxta sensum, quem nunc prosequi intendimus, per piscinam intelligimus ipsam humanitatem Christi, quam in caelestem quidem Hierusalem gloriosius intulit, licet *vsque ad finem seculi eandem nobiscum permansuram* repromisit. Aqua vero piscinae huius est abyssus diuinitatis incomprehensibiliter humanitati coniuncta. *Quinque proinde porticus* sunt quinque aditus, per quinque virtutum exercitia, quibus per humanitatem Christi feliciter ad eius diuinitatem contuendam pertingere valeamus. Hinc etiam ait Dominus: *Ego sum ostium, per me si quis introierit, ingredietur, scilicet ad diuinitatem contuendam, & egredietur, ad humanitatem contuendam, & pasqua,* scilicet spiritualis refectiois, utrobique reperiet.
- Piscina humanitas Christi.** **Matth. 28.** **Aqua piscinae.** Prima ergo *porticus*, est abyssalis humilitas, quam in assumpta humanitate nobis ostendit ipsa diuinitas, dicens: *Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.* Ad quid, nisi ut sic nos alliceret ad sequelam? Porro duae sorores sunt: mititas & humilitas, nec vna sine altera potest adipisci, licet humilitas magis in prosperis, & mititas in aduersis exerceri soleat. Mitis est enim, qui in omni aduersitate, sine cordis retractione, se diuino beneplacito liberè subijcit. Humilis autem, qui in prosperis sub omni creatura se veraciter, sine fictione ponit. O verè *porticus* salutis & perfectae sanitatis acceleratiua, citius, quam credi potest, in aquam huius piscinae submergens, & imaginem ipsius animae felicissima transformatione renouans. Hinc legitur de quadam inclusa, quae semel eleuata supra se, videre meruit Deum, & B. Virginem, omniumq; Sanctorum frequentiam à qua societate tam amabili se vidit nimium elongatam. Hinc dolor & gemitus ac angustia spiritus. In qua pressura se conuertit ad beatam Virginem exorandam & omnes Sanctos, ut eorum precibus tam iucundae societati mereretur associari. Cum igitur
- Ioan. 10.** **Porticus piscinae.** **Matth. 11.** **Mitis quis.** **Humilis quis.**
- ineffa-

ineffabili gloria inebriati, nullam aduertentiam siue audientiam ipsius precibus adhibere viderentur, tandem se conuertit ad Christi vulnera diligentius imploranda, utpote quæ ad deliniendâ quotidie paternam indignationem pro nobis sunt reseruata. Quid multa? Statim responsum increpatorium audiuit, cur ad illa exoranda se conuerteret, quæ vix vnquam debitis exercitijs vel gratiarû actionibus, prout decet honorâsset. Tunc omni fiducia patrocinijs destituta, subiunxit, dicens: O amantissime Domine, quia nullum aliunde mihi sperandum est adiutorium, tu infinita bonitate & liberalitate tua recipe me facturam tuam, & ne me despicias, quia *Deus meus es tu*. Ecce liberè me offero tuo diuinissimo beneplacito: quòd si tibi placuerit, me exiliari, etiam in illam æternâ pœnalitatem propter amorè tuæ dulcissimæ voluntatis, grater accepto, & me funditus ad hoc ipsum trado. Sicq; se reliquit abiectam per sui ipsius omnimodam abnegationem coram præsentia diuinæ maiestatis. Tunc diuina beneficentia subito trahebatur per longissimum illud medium, & absorpta concitè feliciter in abyssum diuinitatis, omnium Sanctorum consortio felicissimo coniuncta est. Meruitque postea frequenter in sancta sanctorum per eandem viam introduci, propter illam humillimam sui abnegationem, dedespersionem, & resignationem. Descende igitur cum Iesu in abyssum humiliationis & abnegationis, si vis immergi feliciter in profundum suæ diuinitatis. Veruntamen ne quisquam æstimatione falsa se putet ad hoc peruenisse, sciendum est, quòd omnis humiliatio, abnegatio, & sui ipsius in diuinum beneplacitum resignatio, quæ nondum per experientiam in omnibus aduersis frequentata dinoscitur, suspecta & deceptoria iudicatur, nisi prius tam operè quàm veritate sine omni cordis retractione compleatur. Multi namq; cæteris quidem hominibus extrinsecus, sibi ipsi verò intrinsecus, mortificati videntur, qui tamen necdum ad ictum oculi ad veram sui abnegationem peruenerunt, tantò desiderio complectentes quæque aduersa, vilia, opprobria, scandala, iniuriosa; quanto mundani suscipiunt prospera, læta, magnifica, & similia. De hac ergo virtute dixit Dominus: *Nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, &c.*

Secunda verò *porticus* est vera & plena contritio peccatorum, non tantum sensualis & superficialis, quæ lacrimis & suspirijs demonstratur in sensualitate vel inferiori parte rationis, & citò plerumque finitur: sed ista contritio est ipsius superioris partis rationis, & est dis-

Nnnn 2 sensus

Abnegatio
& resignatio vera
quæ.

Ioann. 12.

Contritio
peccatorum
vera.

sensus voluntatis ab ipso peccato cum actuali vel habituali detestati-
 one peccati sine fine. Nec solum cum detestatione ab omni peccato
 mortali & veniali, sed etiam ab omni illo, quod est impediens, vel non
 pure ducens in Deum, aut cuius conuersionis in Deum pura & totalis causa
 Deus non est, solum amplectens purum & amabile bonum, quod De-
 us est, vel ad Deum purissime ducens, illi perseveranter inharendo per a-
 morem purum & deiformem intentionem, paratus semper ad depu-
 randum omnem affectum minus ordinatum, & omnem intentionem
 ad seipsum reflexam. Hac igitur perfectissima contritio, qua per dete-
 stationem refugit omnia non solum nociva, sed etiam vel in minimo
 impeditiva veri profectus, depurat omnem affectum, intentionem, amorem,
 exercitationem: & sic nudam & liberam reddit animam, amplexuique diui-
 no preparatam. Et sicut in prima porticu resignat omnia diuino bene-
 placito, sic in secunda purificat omnia offerenda Deo, ut audire mere-
 atur: *Date, & dabitur vobis. Date vestri plenam abnegationem, vos ipsos in*
omnimodum diuinum beneplacitum tam in aduersis, quam in pro-
spertis. Date vestra per purissimam oblationem, omnem scilicet sensio-
nam, oblectationem, intentionem, dilectionem. Et dabitur vobis. Quid
dabis Domine? Mensuram bonam & confertam & coagulatam & superes-
fluentem. Pro quo sciendum, quod mensura nostra mensura est, in qua De-
 us sese mensurare dignatur, quicquid ex seipso nobis communicare dis-
 posuit. Quae mensura (ut dictum est) purificata & a Deo aptificata. Pri-
 mo capit *mensuram bonam*, scilicet hostorio adequatam, quia pro de-
 puratione cordis ab omni creato & affectu inordinato, recipit Cre-
 atorem lumine gratia partem intellectiuam vera discretionem peror-
 nantem in omnibus agendis, consiliandis, & contemplandis, qua sepa-
 rat omne *pretiosum a vili*, lucem a tenebris, vitium a virtutibus. Sed hanc
 discretionem non percipimus, quia mentem nostram vili sterquilino de-
 turpatam relinquimus, nec Creatori verum aditum indulgemus. Hinc
 orationes redduntur insipidae, & vires animae dispersae. Tadio est ora-
 tionis exercitium: anhelatur ad exitum. Quapropter quisque mentem
 in omnibus terrae finibus captiuatam liberare studeat, ab omni amo-
 re, intentione, & affectione vitiosa retrahat, ut sic illam suo Creatori of-
 ferre valeat. Quia nunquam erit tam naturale ignem sursum ascende-
 re, sicut mentem a creatis euacuatam in Deum properare. Secundo
 vero recipit *mensuram confertam*, id est, supra mensuram eleuatam in di-
 uina illuminatione & vera discretionem, qua scilicet non solum deponit
 omnia

Lucæ 6.

Mensura
mens ho-
minis.Mensura
bona.

Ier. 16.

Mensura
conferta.

omnia exteriora suae internitati contraria, in amore, intentione, sensuali oblectatione, temporali possessione vel occupatione, in amicorum & cognatorum frequentatione, in locutione, cogitatione, operatione, & similibus: sed etiam qua probat exteriora exercitia, quae magna videntur in ieiunijs, abstinentijs, vigilijs, cilicijs, & orationibus, & similibus. Quae si reperiuntur interni profectus retardatiua, concite sunt reiicienda, eo quod sunt melioris boni impeditiua. Nam quae unquam proficere volentem impediunt ad semitas summæ perfectionis, suae sunt exteriora, vt exercitia corporalia; vel interiora, vt recordatio peccatorum, mortis, inferni, vel iudicii, postponenda sunt. Et qui discretionem illam susceperit, & prosequutus fuerit, ad debitam perfectionem citò perueniet. Tertio recipit *mensuram coagitatam* internæ lucis & discretionis, quam scilicet experitur in subtractione omnis gratiae & diuinæ influentiae, cum in eo consurgit tanta pressura & anxietas, quod omnibus inexpertis esset incredibile, & tunc cum vero lumine discretionis comprimit seipsum in diuinum beneplacitum cum pace, quiete, & complacentia cordis, etiam maiora sustinere paratus in tempore & aeternitate. Et hæc mensura discretionis, est nobis utilissima, & Deo gratissima. In qua quanto fuerit purior & plenior resignatio, tanto postmodum erit intimior ipsius diuinitatis fruitio. Quarto recipit *mensuram supereffluentem*, cum seipsum in experimentalis plenitudine tribuit, ita quod non solum mentem, sed etiam sua redundantia omnes vires animæ & corporis adimplet; & tunc mensura fit mensuratum, quia tunc spiritus eius transitum facit & effluxum, in illam diuinitatis abyssum immersus & absorptus, intus plenus, & foris supereffluens, ac si vasculum minimum proijceretur in profundum maris.

Tertia verò *portio* est voluntaria paupertas, id est plenissima resignatio bonorum temporalium licite possessorum, quantum ad affectum possidentium. Non enim in tantum nobis exterior & realis paupertas consistit in abdicatione rerum, quantum interior in abdicatione & purificatione affectuum, quæ est essentia vera paupertatis, & vocatur paupertas spiritus, ad quam omnes amici Dei vocati sunt. De qua dicit Apostolus: *Nihil habentes, & omnia possidentes. Nihil habentes*, scilicet per viscositatem affectus, & *omnia possidentes*, quod fit cum nil terreni sic per affectum possidemus, non patrem, non matrem, non sororem, aut fratrem, aut uxorem, aut filios, nec terrenam

N n n n 3. sub.

Exercitia tã
inter o. a. q.
exteriora
quatenus
exercenda.

Mensura
coagitata.

Mensura
super-
fluens.

Paupertas
voluntaria.

1. Cor. 6.

substantiam, si Deo permittente nobis ablatum fuerit propter diuini beneplaciti vnicordiam, nihil turbationis, desolationis, vel cordis inquietationis nobis ingereret. Quod si naturę fragilitas in minimo recalcitrare conuincitur, (quia homines sumus) secundum hoc tamen Deus non iudicat, dummodò deliberata voluntas rationis se paratam præstiterit, & quieta permanserit, sicut Iob, cum dicebat: *Domini dedit, Dominus abstulit*, &c. Et hæc est vera & essentialis paupertas, quam omnes electi Dei totis præcordijs appetere debent, vt sic liberam, imperturbabilem, quietam, & nudam mentem Deo præsentare valeant. Et si tunc regnum terrenum possideret, tamen veri pauperes essent, quamdiu illos terrena substantia inquietare non posset, quo minus ad superiora quotidie (sine omni impedimento ac difficultate aliqua) conscenderent. Et licet in inferioribus viribus aliquam oblectationem in prosperis, vel tristitiam in aduersis sentiant, hoc tamen non derogat perfectioni, dummodò in deliberata voluntate rationis liberè se diuinæ voluntati resignant, & mente quieta perseuerant.

Tob. 1.
Paupertas
spiritus
vera.

Perseueran-
tia mentis.

Quarta proinde *porticus* est quedam argumentosa perseuerantia circa cordis intima, quæ summè nobis est necessaria proficere volentibus. Nam multi deuoti reperiuntur, qui in bona quadam simplicitate & intentione se conuertunt ab interioribus ad quadam exteriora minus vtilia vel necessaria, aut etiam ad quadam superflua, licet minima, propter quandam inclinationem naturalem seu sensualem. Qui sic in exterioribus constituti, ex incauta custodia paulatim oberrare per distractionem incipiunt, ita quod ad interiora, sicut prius, de cætero conuerti nunquam possunt: quia nimirum ex tunc appetitu quodam inordinato facilius inuisantur, scilicet verborum otiositate, rumorum nouitate, amicorum societate, sensuum lubricitate, & similibus, ita quod appetitus spiritualis incipit in eis desipere, conatus tepescere & exercitium diluescere, præsertim quando quis sic exit motu sensualitatis, & non rationis: quia tunc facilius capitur & inuisatur, sicque in regressu illius ad intima requiem non inuenit, sed obnubilationem, distractionem, & à diuina familiaritate quandam elongationem, quia in lectulo dilecti prius florido reperit quadam diuersarum immunditiarum deturpationem. O quàm leue est, quod in nobis contristat Spiritum sanctum, & impedit opus illud diuinum, sicut legitur de beata Virgine Clara de Monte Falcone prope Fulginium (quæ

S. Clara.

(quæ fuit sanctitate vitæ mirabilis,) quod in principio suæ conuersionis post degustatos mirificos complexus diuinæ consolationis & illuminationis, propter leuissimum quendam motum propriæ complacentiæ quindecim annis elongata fuit ab omni influxu diuini luminis & internæ dulcedinis. Et ideo in hac quarta porticu fiet quædam abnegatio vniuersalis omnium occupationum, distractionum, & cogitationum minus vtilium, ne inter dilectam & dilectam fiat aliquod minimum intermedium.

Quinta denique porticus est quædam indefessa ac sedula gratiarum actionis oblatio, ac omnium operum, exercitiorum, & spiritualium oblectationum in suum principium (vnde sumpserunt effluxum) fidelissima reductio, id est, in Deum, qui cuncta bona solus operatur in nobis, nihil ibidem de suo fore cognoscens, sed totum gratuita largitate diuina fuisse collatum & operatum. Et in hoc secernuntur serui fideles & infideles. Nam omnia quæ iustus facere potest veraciter, & impius facere potest apparenter, ieiunare, vigilare, orare, se humiliare, &c. Sed impius nunquam suo Domino potest esse fidelis, illi scilicet omnia ascribendo, nihilque sibi reseruando, sed in summam spiritua-lem paupertatem, & propriam nihilitatem, cum summa vilificatione & abnegatione sui ipsius sese dimittendo. Sed in his proprium bonum constituunt, in quo student oblectari & gloriari, inflari & eleuari, magna de se sentientes, etiam & humano iudicio magna perficientes, in quo relucet diuina largitas & humana ingratitude. Et hoc ideo, quia Deus, qui præsentem iustitiam respicit, talibus remunerando magna dona largitur. Sed in quibus sese magis agnoscere, abnegare, vilipendere, & diuinæ voluntati resignare debuerant, in his potius affectu proprietatis, inordinati amoris, & oblectationis se commaculant, & diuinis donis abutentes, sibi ipsius maximam iacturam inferunt. Verus autem amans spiritus, tanta in dilectum argumentositate & auiditate ferri deberet, continuè cuncta dona in illū per gratiarum actionem regerendo, vt in eius donis nunquam vel in minimo quiesce-

ret, sed in omnium largitorem sedulis affluentibus gaude-

ret aspirare. Ad laudem Domini nostri Iesu

Christi, qui est Deus bene-

dictus in sæcula,

Amen.

Secundi libri Theologia mystica finis.

Nnon 4.

D. HEN.

Oblatio
omnium
donorū pu-
rè in Deū.